

Houzar, Petr

Regestář

In: Houzar, Petr. *Předbělohorská znaková privilegia pro česká, moravská a slezská města, městečka a vsi*.
Vydání první Brno: Masarykova univerzita, 2025, pp. 405-574

ISBN 978-80-280-0625-9; ISBN 978-80-280-0626-6 (online ; pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.81987>

Access Date: 03. 07. 2025

Version: 20250703

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

9 REGESTÁŘ

Regestář obsahuje informace s pevně daným schématem. Na prvním řádku se vlevo nachází pořadové číslo listiny dle chronologického pořadí a vpravo datum⁷¹¹ a místo vydání listiny.⁷¹²

Poté následují dvě formy regestů, základní a podrobný. Základní regest slouží pro získání elementárních informací o vydavateli, příjemci⁷¹³ a udělených právech. Následuje podrobný regest obsahující další informace a citace z pramenů, zejména pro jednotlivé výsady a popisy znaků. Vydavatel je označen pouze hlavním titulem, následuje uvedení petitora a poté název příjemce v dobové podobě; forma označení petitorů vychází z privilegií, pročez budou uváděny i úřady a jiné funkce, které v době vydání listiny vykonávali.⁷¹⁴ V některých případech způsob koncipování listiny nedovolil uvést přesné znění z listiny, a proto v těchto případech nemohla být jména citována. Dispoziční sloveso může být uvedeno v původní podobě, častěji v podobě obvyklé pro dnešní potřeby s příslušnou citací v závorce.

711 Jednotlivé písemnosti jsou řazeny vzestupně podle dat vydání listiny, ev. jiného písemného záznamu o udělení výsady. A to pro Stárkov a Radomyšl, u nichž prozatím nebylo prokázáno, že došlo k vydání listiny, neboť informace o udělení práva k vyhotovení vlastního pečeti s uvedeným obrazem evidujeme toliko v městských knihách.

712 Místo vydání bylo přejato z listin. Pokud byla listina vydána na Pražském hradě, neuvádíme jako místo vydání Prahu, ale Pražský hrad. Došlo-li k vyhotovení listiny v Budíně, neuvádíme dnešní Budapešť, ale Budín. Podoba názvu se odvíjí od toho, zda existuje české exonymum.

713 Název příjemce uvádíme, pokud možno, v dnešní podobě.

714 Aby bylo možné vyhovět všem parametrům, bylo třeba uchýlit se k drobnému „přeskládání“ listiny, následkem čehož se například jméno petitora či příjemce, které by mělo být citováno z narace, objevuje v podobě, kterou nalezneme až v dispoziční, neboť se zde nacházelo ve vhodné deklinované podobě. Obdobně jsme postupovali i dále, a tak nemusí celková skladba podrobných regestů vždy odpovídat pořadí, v jakém se slova objevují v listině; někdy bylo třeba pro plynulost použít v dispoziční části regestu větu z narace a podobně.

Z dispozic listin jsou citovány vždy jen pasáže týkající se udělení znaku a práva pečeti, zejména popis znaku či pečeti a poté případy, v nichž mohou představení jednotlivých lokalit pečeti. Platí, že udělená práva uvedená v regestu odpovídají sledu, v němž je vydavatelé udělili. Některé listiny obsahují více práv a jsou velmi rozsáhlé. V takových případech nejsou vypisovány všechny výsady, které od vydavatele příjemci obdrželi, ale pouze informace související se sledovaným tématem.

Za podrobným regestem následuje poznámkový aparát, jehož schéma je nejobsaáhlejší v případě pergamenových originálů:

1. řádek – pramen, z něž bylo primárně čerpáno – jazyk, forma dochování a psací látka; dále informace o fyzickém stavu pramene a pečeti.
2. řádek – citace uložení pramene v paměťové instituci.
3. řádek – popis miniatury. Uvedené rozměry se vztahují k celé miniatuře, nikoli pouze ke štítu. Při typologii erbovních miniatur jsme využili studií T. Krejčíka.⁷¹⁵
4. řádek – podpisové schéma.
5. řádek – kancelářské poznámky.
6. řádek – doplňující poznámky vztahující se k listině či znaku.
7. řádek – literatura obsahující informace o listině, nikoli o znaku a jeho vývoji.⁷¹⁶

V závislosti na formě dochování, stavu pramenů a dostupných informacích o nich se počet řádků v jednotlivých případech odlišuje. Nejnižší počet řádků v poznámkovém aparátu je však vždy tři, a to první dva a poslední ze sedmi výše uvedených.

Z formálního hlediska je třeba upozornit, že citace v rozšířených regestech ne-disponují uvozovkami z důvodu nerušeného čtení. Výpustky mezi jednotlivými pasážemi mají formu /.../. Pro rekonstrukci chybějícího textu v originálních listinách bylo užíváno hranatých závorek. Je-li text uvnitř hranatých závorek vyznačen kurzívou, jedná se o doplnění z jiného pramene. V opačném případě se jedná o vlastní pokus na základě jiné podobné listiny či pravděpodobného znění slova, případně je počet písmen ve slově nahrazen příslušným počtem teček.

⁷¹⁵ KREJČÍK, T.: *Poznámky*, s. 39–41.

⁷¹⁶ Přitom si z kapacitních důvodů neklademe nárok na úplnost.

Regest

Stanislav I. Thurzo dává **Bělkovicím** znak a právo pečetit černým voskem.

Podrobný regest

Olomoucký biskup Stanislav I. Thurzo oznamuje, že před něj předstoupili *fojt, konšelé i všecka obec ze vsi naší Bělkovic*, a sdělili mu, že *v té vsi Bělkovicích, kdež jest lidí sedících mnoho a drahně obyvatelův a dědin i vsí jiných k nim příležících, práva a naučení od nich bráti majíce, druhdy takové obtížné věci a soudy od stran mnohokrát na ně přicházející, takže oni lidé lidem a stranám tu při právě v Bělkovicích dosti učiniti chtějí, v tom že by obtížení nemalé jměli a mají, že když sami některé při dosti učiniti rozumy svými učiniti nemohúce a mají pro naučení k právu vyššímu posílati na peníze neboli náklad obojích stran se naučiti dáti, tehdy oni svrchu psaní lidé v Bělkovicích své pečeti nemajíce, pro práva a naučení dva nebo 3 konšely sústně zprávů posílati jsou jim nechťeli, než aby obojích stran pře popsané byly a zapečetěné*. Proto jim na jejich snažnou a pokornou prosbu dává (*svolili jsme a svolujem*) znak, tedy *klínót nebo štít zelenej barvy a v tom štítu koruna naše biskupská a na té koruně v prostředku půl lva v červeném poli a ze spod v žlutém poli tři růže na pečeti aby jměli*, a povoluje (*činíme, tůž plnú moc /.../ dopúščíme*), aby černým voskem pečeti mohli a tej pečeti v nadepsaných potřebách všech slušných a řádných v témž právě užívali.

Čes., prostý opis, transliterovaný v listinári Selského archivu (viz literaturu).

Listina ani jiná forma reprodukce není známá.

Poznámky: Přepis listiny uvozen regestem, v němž je uvedeno, že biskup „*uděluje klínót a pečet*“.

Na konci textu poznámka o uložení listiny: „*List orig. peč. utrž. v truhlici Bělkovské*.“

Literatura: *Listinář „Selského archivu“*. Selský archiv 4(4), 1905, č. 249; ŠVÁBENSKÝ, Mojmír: *Všeobecné zavedení vesnických pečeti na Moravě a předrustikální pečeť Moravské Loděnice z roku 1597*. Časopis slezského muzea. B, Vědy historické, 31(3), 1982, s. 205; ŠTARHA, I.: *K počátkům vesnické pečeti na Moravě*. Heraldika. Bulletin pro pomocné vědy historické, 5(2), 1972, s. 114–115; týž: *Ke vzniku*, s. 13–15; týž: *Nejstarší vesnické znaky*, s. 208–212; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 11; týž: *Znaková privilegia: Dodatky a opravy*, s. 3; SPÁČIL, V. a kol.: *Pečeti*, s. 36; BALETKA, Tomáš: *Dvůr olomouckého biskupa Stanislava Thurza (1497–1540), jeho kancelář a správa biskupských panství*. Dizertační práce. Univerzita Karlova. Praha 2002, s. 98; ČERMÁK, Miloslav: *Dějiny obce Bělkovice-Lašťany*. Bělkovice-Lašťany 2002, s. 17–18; ŠTĚPÁN, J.: *Heraldická tvorba*, s. 127–134.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Horu svaté Kateřiny** za město, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu týdenní trh, výroční trh, znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*errichtet*) na prosbu urozeného Šebestiána z Veitmile na Chomutově (*wohlgebornen Sebastian von Weytmühl auf Kommothau*) osadu zvanou Hora Svaté Kateřiny (*Ort er mit dem Namen Sct. Catharinaberg*) na město (*zu einer Stadt*), v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků (*verschiedene Handwerker, als Metzger, Bierbräuer, Schmiedte, Schuster, Tuchmacher, Bäcker, und andere Gewerke* *Vibende es desto leichter beziehen und da immer ihre Handwerke treiben und gebrauchen mögen*); dále dává sobotní týdenní trh a výroční trh ve středu po nanebevzetí Páně (*alle Samstag einen Wochenmarkt, und dazu einen Jahrmarkt den Mittwoch nach Christi Himmelfahrt /.../ halten können*); dává znak, který mají užívat na pečeti a pečetit zeleným voskem (*ertheilen wir auch /.../ nemlich ein Wappen oder Petschaft, also, dass sie mit grünen Wachs petschiren /.../ nämlich: Auf der oberen Seite ein halbes Schild von grauer Farbe mit der Bildniß der heiligen Catharina mit einen Schwerdt und zweyen weißen Mühlsteinen, den einen auf der rechten, den andern auf der linken Seite; – auf der untern Seite aber ein halbes weißes Schild, in welchem ein halbes Rad mit Scheermeßern besetzt, endlich über den Schild einen Helm und über diesen das halbe Rad, so wie in den Schild mit herunter hängenden grauen Zierathen*).

Něm., prostý opis, pap., neporušený.

SOA v Litoměřicích, SOKA Most, Archiv města Hora Svaté Kateřiny, inv. č. 272, ev. j. 1.

Nadepsáno „*Erlaubnis, Katharinaberg zu einer Bergstadt zu erheben*“. Pod textem vpravo „podpis“ panovníka „*Ferdinand*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 56, č. 212; WALTER, Alois: *Aus alt Katharinaberg: Ein Beitrag zur Heimaterkundung, herausgegeben zur Vierhundertjahrfeier der Stadt Katharinaberg*. Katharinaberg 1928, s. 23–24; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 58–59; SCHENK, Jiří – PŘIBYL, Alois: *O hornické minulosti krušnohorských horních měst Krupky, Hory sv. Kateřiny, Hory sv. Šebestiána a Přísečnice a jejich znacích a pečetích*. Sborník Severočeského muzea. Acta musei Bohemiae borealis. Historia 6, 1970, s. 111–114, 130–131; 450. výročí povýšení Hory Svaté Kateřiny na město. Most 1978, s. 6; LIŠKA, Karel: *Výročí našich měst*. Heraldická ročenka, 1978, s. 101; JANČÁREK, Petr: *Hornictví v Hoře Svaté Kateřiny za feudalismu*. Teplice 1980, s. 8, 17; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 142; ZELENKA, A. –

JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 186; LIŠKA, K.: *Sbírka: III/1*, s. 172–173;
 HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 31–32.

3

1528 květen 18., Český Krumlov

Regest

Jan III. z Rožmberka dává **Vyššímu Brodu** znak.

Podrobný regest

Velmistr řádu johanitů (*obrister maister sand Johanns orden im konigreich Beheim*) Jan III. z Rožmberka dává (*begaben und begnaden*) na prosbu zástupců Vyššího Brodu (*N. richter vnnd rate des markhts zu Hohennfurt*) tomuto městečku pečeť (*petschaft, nemlich, das sy vnnd all ir nachkomen zween Thuern, darczwischen ain Rosen in ainem schilt haben*), kterou by mohli používat ke kšaftům, svědectvím a všem jiným poctivým, slušným a patřičným [právním] úkonům (*zu gescheften, zeugnussen vnnd allen anndern eerlichen, zimlichen vnnd gepurlichen hanndlungen /.../ nutzen vnnd prauchen*).

Něm, orig., perg. Pergamen neporušený, k listině přivěšeny na prouzcích pergamenu pečeti Jana III. z Rožmberka a opata kláštera Panny Marie ve Vyšším Brodě Kryštofa Knolla.

SOA Třeboň, SOkA Český Krumlov, Archiv města Vyšší Brod, inv. č. 1.

Poznámky: Listina neobsahuje malbu znaku a nenacházíme ani další indicie, které by opravňovaly domnívat se, že byl udělen skutečný znak. Proto považujeme za pravděpodobné, že touto listinou bylo uděleno právo pečeti typářem s popsáním pečetním polem. Později bylo pečetní znamení chápáno jako znak městečka, nejpozději k roku 1608, kdy užívání znaku (*Wappen*) potvrdil Petr Vok z Rožmberka (č. 150).

Vydavatel je v listině titulován pouze jako velmistr řádu Johanitů, avšak Vyšší Brod nebyl majetkem řádu. Jan z Rožmberka listinu nevydal z titulu velmistra řádu, nýbrž pána dominia. Srovnání nabízí udělení pečeti Radomyšlí v roce 1605 velmistrem téhož řádu Matoušem Děpoltem z Lobkovic, který tak učinil právě z titulu velmistra, neboť Radomyšl patřila řádu johanitů (č. 145).

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 46–47; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček Jihočeského kraje*, s. 210; LIŠKA, K.: *Výročí našich měst*, 1978, s. 101–102; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 421; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 160; HLINOMAZ, Milan: *Kdy se stal Vyšší Brod městečkem? (několik tezí k problematice*

klášterní poddanské městské lokality). Jihočeský sborník historický 82, 2013, s. 7–34; týž: *K ikonografii znaků vyšebrodského kláštera, jeho opatů a jeho městeček*. Jihočeský sborník historický 84, 2015, s. 319; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s.181–182; *Johann von Rosenberg (Jan III. z Rožmberka)*. Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích : Kohoutí kříž : Šumavské ozvěny [online]. Dostupné z: <https://www.kohoutikriz.org/autor.html?id=roseh> [cit. 9. 9. 2020].

4

1531 září 10., Špýr

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Šlapanice** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, týdenní a výroční trh.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysazujem a vyzdvihujem*) na prosbu *důstojného pána Stanislava biskupa olomúckého /.../ ves Šlapanice řečenou za městečko*; povoluje, že se v něm všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, súkeníci, sukna kráječi, kováři, zámečníci, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá svobodně dělají a provozovati i jich užívají mají a mohou; dále dává znak (*aby měli*) erb a neboližto pečeť, štít obyčejný žlutý a v něm od vrchního levého rohu štítu k dolnímu brla stříbrná biskupská, /.../ kteréhožto erbu a pečeti purkmistr a konšel jenovaného (sic!) městečka Šlapanic nynější i budoucí mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy i jiné potřeby zeleným voskem pečetiti; konečně dává (*dáváme a vysazujem*) trh téhodní obyčejný na každý pondělí a k tomu jarmark roční, totiž v pondělí po třetí neděli z Veliké noci.

Čes., opis.

ZAO Opava, Arcibiskupství Olomouc, kart. 3, f. 65^r–65^v.

Literatura: ŠTĚPÁN, Jan: *Povýšení Šlapanic na městečko a udělení znaku Ferdinandem I. v roce 1531*. Jižní Morava. Vlastivědný časopis 47, 2011, s. 303–307.

Regest

Ferdinand I. dává **Radonicím** znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. dává městečku *Radonicům* /.../ *erb*, /.../ *totižto štít modrý, v němžto jest brána ze zdí a čtyrmi krancli neboližto stíny vyvýšenými a vprostřed věže jest, v kteréžto jsou dvě okna vedle sebe a v každém kříž kamenný, a nad tmi (sic!) okny krancl neboližto stínové čtyři s střechou červenou a ze dvěma makovicemi zlatými a korouhvičkami stříbrnými se vidí, a právo pečetit voskem zeleným.*

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 283, f. 24^v–25^r.

Nadepsáno „*Těž v ten rozum dává se erb městečku Radonicuom.*“

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 56, č. 103–104, č. 395; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 101; VÍTEK, V.: *Městské znaky*. Památky, příroda, život: vlastivědný čtvrtletník Chomutovska 8(1), 1976, s. 22–23; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 329–330; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 299; MADĚRA, Ferdinand: *Heraldické a nápisové památky Chomutovska*. Chomutov 2003, s. 150; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/1*, s. 175; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 32.

Regest

Ferdinand I. povoluje usazování řemeslníků a obchodníků v **Třebovicích**, kterému dále dává znak, dva výroční trhy a trh týdenní.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. povoluje (*povolení naše dáváme*) na pokornou prosbu *slovutného Jindřicha Bzence z Markvartovic* /.../ *městečku jeho Třebovicům*, *aby se v něm všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, súkenníci, sukna kráječi, postřihací, krejčři, kováři, zámečníci, ševci, i jiní všelijací obchodníci mohli osazovati a řemesla svá svobodně dělali a provozovati i jich užívati*; dále mu dává (*dáváme*) *erb neboližto znamení, kterýmž by pečetiti mohli, totižto štít červený (sic!), v němžto jest půl kapru přirozeného hubů vzhůru a nad ním jest křídlo bílé s vobloukem, téhož půl kapra ob-*

kličující; a dva výroční trhy, jeden v neděli po svatým Janu Křtiteli Božím a druhý na den svatého Havla /.../ s trhem téhodním obyčejným na každú středu.

Čes., orig., perg. Poškozený, nejvíce v místech skladů, text čitelný, pečeť chybí, byla přivěšená na šňůrách.

Archiv města Ostravy, Archiv městyse Třebovice, inv. č. 1.

Malba znaku uprostřed textu bez rámu a podkladu, rozměry: 80×75 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Hanuše Pluha z Rabštejna „*Vidit Iohannes Pflug de Robenstein Supremus Regni Bohemiae Cancellarius manu propria*“; na plice vpravo podpis místokancléře Jiřího Žabky z Limberka „*G. Ziabka vicecancellarius manu propria subscripsi*“.

Na dolním okraji plíky regest: „[...] *V. R. concedit arma et nundinas opiduli Trzebowicz magister nobili Henrico Bzenecz ex Opavia pertinet*“.

Literatura: *Listinář „Selského archivu“*, 1(2), 1902, s. 104; PROKOP, Alois: *Z třebovské kroniky: K čtyřstému výročí povýšení Třebovic na městys*. Třebovice [1932], s. 5–7; BALETKA, L. – LOUDA, J.: *Znaky*, s. 81–82; LIŠKA, Karel: *Výročí našich měst*. Heraldická ročenka, 1982, s. 81; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 287; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 359; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 11; *Město Ostrava: Znaky a prapory*. Ostrava 1997, nestránkováno; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 243.

7

1533 březen 31., Vídeň

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Mirolav** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečeti zeleným voskem a týdenní trh.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysazujem a vyzdvihujem*) na prosbu *statečného Zikmunda Valeckého* z Mírova na Míroslavi /.../ *ves jeho Mittrdorff řečenou, při kteréžto Wennczldorff a Pehemdorff jako v jednom ohrazení jsou, za městečko; povoluje, aby se v něm všelijací řemeslníci osazovali a řemesla svá dělali a jich užívati mohli, jakožto řezníci, sladovníci, kováři, ševci, síkeníci, pekaři i jiní obchodníci; dále dává (dáváme) erb, totižto štít červený, v němž půl orla bílého a dva hrozny vinné sú, kterýžto erb mají a budú moci nésti na praporcích i na jiných potřebách a také, aby mohli jmenovaný erb na pečeti téhož městečka míti a tou pečeti zeleným voskem všecko, což jim koli potřebí bude pečetiti; konečně povoluje, aby jměli a drželi trh téhodní obyčejný každú středu.*

Čes., opis. v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 283, f. 37^v–38^r.

Nadepsáno: „*Vysazuje se ves Mitterdorff za městečko statečnému Zikmundovi Valeckému z Mírova.*“

Poznámky: Ves *Mitterdorf* patřila k panství Miroslav a *Pehemdorf* (Pemdorf či Böhmendorf) a *Wennczldorff* (Václavov) byly její osady, které s ní splynuly, více viz HOSÁK, Ladislav – ŠRÁMEK, Rudolf: *Místní jména na Moravě a ve Slezsku. Svazek II.* Praha 1980, s. 75, 76, 232, 233, 653.

Literatura: WIDIMSKÝ, Vincenz Robert: *Beschreibung der Wappen des Markgrafenthum Maehren und der Landes-Hauptstaedte Brün und Olmütz.* Olbersdorf 1850, pag. 193, č. 152 (dle Čarka); JELÍNEK, Rudolf: *Miroslav: sedm set padesát let písemných památek.* Miroslav 1972, s. 28; ŠTARHA, I.: *České listiny*, s. 146; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 356–357; ŠTARHA, Ivan: *Povyšlení Miroslavi na městečko.* Jižní Morava: vlastivědný sborník 15, 1979, s. 244–245; LIŠKA, Karel: *Výročí našich měst.* Heraldická ročenka, 1983, s. 108–109; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 249; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 11; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 179; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 33.

8

1533 říjen 6., Vídeň

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Vrchlabí** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, dva výroční trhy a trh týdně.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysazujem a vyzdvihujem*) na prosbu statečného Kryštofa z Gendorfu, *rada nejvyšší, hejtman nad horami v Království českém /.../ zboží Vrchlabí, při kterémžto hory železné dělají /.../ za městečko*; povoluje, aby se v něm směli vselijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, súkeníci, sukna kráječi, kováři, zámečníci, ševci i jiní vselijací obchodníci osazovati a řemesla svá dělati a provozovati i jich užívati; dále povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby jmělo erb a neboližto znamení, jmenovitě štít na dwie (sic!) stíny rozdělený, v vrchním bílém poli dvě jedle zelené a v dolním červeném poli dvě kladiva havířská na kříž přeložená v malém žlutém štítu, */.../ kteréhožto erbu a pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v vselijáckých potřebách obecních užívati a listy i jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, potud pokudžby jim toho potřeba byla*; nakonec dává (*vysazujem*) dva jarmarky roční,

jeden na den svatých Filipa a Jakuba a druhý na den svatého Matouše apoštola Božího, a trh téhodní k užívání na každú sobotu.

Čes., orig. perg. Pergamen porušený v místech skladů; fragment pečeti ve voskovém obalu, zavěšená na bílo-červených nitích. K pečeti viz např. POSSE, Otto: *Die Siegel*, s. 18, Tafel 24, č. 6.

SOA v Praze, SOKA Trutnov, Archiv města Vrchlabí, inv. č. 1.

Prostá miniatura; zlatý rám vyplněný modře s damaskováním, rozměry 76×63 mm.

Pod textem podpis panovníka: „*Ferdinandus subscripsi*“; vlevo na plíci podpis nejvyššího kancléře Hanuše Pluha z Rabštejna „*Vidit Johannes Pflug De Roben[st]ein Supremus Regni Bohemiae et cetera Cancellarius manu propria*“; vpravo na plíci podpis místokancléře Jiřího Žabky z Limberka „*G. Ziabka manu propria subscripsi*“.

Indorsát: „*Léta božího m^oxluiii^o v pondělí, den svatého Floriána [5. května 1544], tento Majestát ve dsky zemské vložen a vepsán jest z rozkázání nejjasnějšího knížete a pána pana Ferdinanda, římského, uherského a českého krále et cetera. Posel na to od jeho královské milosti byl ke dskám Zdislav Berka z Dubé a z Lipého na Zákupy, nejvyšší hofmistr Království českého a landfojt Horních Lužic, jsa k tomu zvláště vyslaný.*“

Poznámky: K podobě slova „*dwie*“ viz s. 261.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 46, č. 173; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 417; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 159; LOUDA, Jiří – ZÁZVOROVÁ, Blanka: *Vrchlabí*. Praha 2006, s. 8; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 170–171; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 33–34.

9

1534 září 30., Vídeň

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Dambořice** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, týdenní trh a dva trhy výroční.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysazujeme a vyzdvihujeme*) na prosbu urozeného Jana Kuny z Kunštátu na Lukově hejtmána Markrabství moravského /.../ ves jeho Dambořice řečenou za městečko, povoluje, aby se v něm vselijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, síkeníci, sukna kráječi, kováři, zámečníci, ševci i jiní vselijací obchodníci mohli osazovati a řemesla svá svobodně dělati, provozovati a jich užívati;

povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby jměli erb neboližto pečeť, jmenovitě štít bílý a v něm u vrchu napříč tři štrychy černé, /.../ kteréhožto erbu a pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy i jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala; a dává (dávati ráčíme) trh téhodní obyčejný na každý pondělí i také dva jarmarky, jeden tu neděli před svatým Duchem a druhý tu neděli před svatým Martinem s osmi dny pořad zběhlými a s frejunky obyčejnými.

Čes. opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 283, f. 79^r–79^v.

Nadepsáno: „Vysazuje jse ves Dambořice za městečko“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 83, č. 47; LIŠKA, Karel: Významná výročí některých jihomoravských městeček v r. 1984. Genealogické a heraldické listy 4(3), 1984, s. 327; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 117; FLODR, František: *Dambořice: minulost a současnost ve světle kronik: [460 let od povýšení na městečko]*. Dambořice 1994, s. 17; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 11–12; PASTYŘÍK, Zbyněk: *Dambořice v proměnách času*. Dambořice 2004, nestránkováno; ADÁMEK, Josef: *Dambořice: zpět ke kořenům*. Brno 2014, s. 74–75; ŠTARHA, Ivan: *Znaky našich měst a vesnic XLIII*. Malovaný kraj: národopisný a vlastivědný časopis Slovácka, 41(1), 2005, s. 31; týž: *Městečka Jihomoravského kraje*. Vlastivědný věstník moravský 59(2), 2007, s. 181; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 64.

10

1535 únor 23., Znojmo

Regest

Ferdinand I. dává **Rosicím** znak, povoluje, aby s osadou Pendrov užívali stejná práva, a dává právo pečeti zeleným voskem a týdenní trh.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. oznamuje, že jej urozený Dobeš z Boskovic na Rosicích zpravil o tom, *kterak by obyvatelé jeho městečka Rosic před časy jminulými od předkův našich králův českých a markrabí moravských sobě znamení neboližto pečeť daní jměli a užívání toho jměli, ale že by jim ten list skrze voheň zhynúti měl*. Proto jmenovanému městečku dává (dáváme) *znamení neboližto pečeť, totižto štiku v blankytném poli*; dále povoluje (*chtíce tomu*), aby tíž obyvatelé i s Penderffem, *kterýž spojen jest s týmž městečkem Rosicemi a taky jednoho práva spolu užívati mohli a moc měli, ve všelijakých potřebách obecních tu pečeti zeleným voskem pečeti, potud pokud by jim toho potřeba byla*; a dává (dáváme a vysazujem) týdenní

trh, který chce (*chcme*), aby tíž obyvatelé nynější i budoucí k užívání na každú středu jměli, drželi a užívali.

Čes. opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 283, f. 85^r.

Nadepsáno: „Činí jse některé milosti obyvatelům městečka Rosic“.

Poznámky: „Penderff“ (Pendrov) byla osada obce Rosic, s nimiž tímto okamžikem splynula, viz HOSÁK, L. – ŠRÁMEK, R.: *Místní jména. Svazek II.*, s. 234.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 248, č. 207; ŠTARHA, I.: *Starší znakové privilegium Rosic*, s. 133–135; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 98–99; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 335; LIŠKA, K.: *Městské znaky*, s. 102–103; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 12; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 272; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 34.

11

1535 březen 6., Znojmo

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Litenčice** za městečko, kterému dává znak a týdenní a výroční trh.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysazuje se*) ves *Litenčice* za městečko, povoluje, aby jměli erb neboližto pečeti, jmenovitě štít na *dwie* (sic!) od zpodku až k vrchu rozdělený, prvá polovice červená a levá blankytná, v té červené polovici jsou tři lilia bílé na hůlkách, dvě k vrchu křížem a třetí vprostřed nich k spodku přeložené, a v druhé polovici blankytné kropáč bílý vzhůru stojící; a dává (*dává se*) trh téhodní obyčejný na každý úterý i také jarmark roční ten pondělí po svatém Bartoloměji.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 283, f. 87^v.

Nadepsáno: „Vysazuje se ves *Litenčice* za městečko, jakž obyčej jest.“

Poznámky: Text listiny nebyl přepsán obvyklým způsobem, tedy s typickým zkrácením určitých formulí, ale byl ve velmi zkrácené formě zapsán dodatečně na konec strany pod zápis týkající se jiné záležitosti s odkazem na místo, kde by měl správně figurovat. Petitor není uveden, avšak v době vydání listiny patřily Litenčice Václavu Kropáčovi z Nevědomí, a figury z jeho erbu jsou obsaženy v pravé půli znaku Liten-

čic. Lze tedy poměrně snadno říci, že panovník listinu vydal skutečně na prosbu Václava Kropáče z Nevědomí.

K podobě slova „*dwie*“ viz s. 261.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 181, č. 140; SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 49; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 249; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 228; MÜLLER, K. – ŠTARHA I.: *Znaková privilegia*, s. 12; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 162; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 35.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Kokory** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, týdenní trh a dva trhy výroční.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysazuje jse / haben wir /.../ aufgenommen und /.../ bestätigt und betheuert*) na prosbu Václava z Ludanic (*Vasal geboren von Ludomitz, Herr zu Roketnitz*) *ves Kokory* na městečko; povoluje usazování řemeslníků a obchodníků (*alle mögliche Handwerker als Bäcker, Fleischer, Bierbräuer, Tuchmacher, Schneider, Schneide Schlosser, Schustern und verschiedene andere Gewerbstreiber wohnen, und ihr Handwerk frei und ungehindert ausführen betreiben und geminsten können und sollen*); dává *erb a nebolizto pečeť*, jmenovitě štít blankytný, v němž *jest vprostřed štítu husí noha (einen platten Schilde, in dessen Mitte ein 3 zähiger Gänsen Fuß)*, který mají v budoucnu užívat ve všech obecních záležitostech a na pečeti, s níž mají písemnosti a jiné záležitosti pečetit zeleným voskem (*sowohl jetzigen als künftigen benutzen, und das selbes bey verschiedenen gemeinschaftlichen Gelegenheiten gebraucht und damit Urkunden und andere Notwendigkeiten im grünen Wachse petschiert werden*); a dává *trh téhodní k užívání na každý pondělí i také dva jarmarky roční, jeden v úterý velikonoční a druhý na matku Boží zelení*.

Čes., opis, v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 283, f. 91^r.

Nadepsáno: „*Vysazuje jse ves Kokory řečené za městečko, jakž obyčej jest*“.

Poznámky: V salbuchu se nachází opis česky psané listiny ve verzi zkrácené více, než je pro obvyklé pro jiné listiny z našeho souboru. Z privilegia jsou vypsány pouze výsady, přičemž není obsažena informace o usazování řemeslníků a pečetení zeleným

voskem. Zápis předchází dvěma obdobným privilegiím pro městečka Troskotovice (č. 13) a Chropyně (č. 14), které byly vydány ve stejný den. Díky dochovanému opisu listiny v plném znění bylo možné doplnit chybějící části českého opisu v registrech, viz ZAO, SOKA Přerov, Archiv městyse Kokory, sg. A/1.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 151, č. 112 (dle Čarka); SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 16; BALETKA, L.: *Znaky měst a městeček*, s. 217; BALETKA, L. – LOUDA, J.: *Znaky*, s. 49; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 201; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 12; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 139–140; *Kniha o naší obci Kokory*. Brno 2014, s. 10–11; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 35–36.

13

1535 červenec 8., Vídeň

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Troskotovice** za městečko, kterému dává znak, dva výroční trhy a trh týdenní.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysazuje se*) *ves Troskotovice za městečko*; dává mu znak, *totižto aby jměli štít bílý a v něm v vrchu napříč tři štrychy černé do půl štíta*; a povoluje, *jarmarkové aby bývaly první tu neděli po svatém Jiljí a druhý čtvrtú neděli po Velice noci. Též také trhové na každý čtvrték*.

Čes., opis, v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 283, f. 91^r.

Nadepsáno „*Item v táž slova vysazuje se ves Troskotovice za městečko*“.

Poznámky: Text listiny nebyl přepsán obvyklým způsobem, tedy s typickým zkracováním určitých formulí, nýbrž jej vidíme pod opisem privilegia pro městečko Kokory (č. 11), které bylo vydáno týž den. Po slově „*čtvrték*“ následuje odkaz na všeobecný formulář v podobě „*ut in forma communi*“. V opisu chybí uvedení přímluvce. V době vydání listiny Troskotovice držel Jan II. Kuna z Kunštátu a udělený znak odpovídá jeho erbu, a proto jej snad můžeme označit za petitora.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 283, č. 242; ŠTARHA, I.: *České listiny*, s. 146, 149; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 364–365; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 384–385; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 371; ŠTARHA, I.: *Výročí*, s. 220; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 13; ŠTARHA, I.: *Městečka*, s. 184; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 317; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 36.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Chropyni** za městečko, kterému dává znak, týdenní trh a dva trhy výroční.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysazuje se*) *ves Chropyně za městečko*, kterému dává znak, *totižto štít červený, a v němž jest vprostřed štítu vydra držící v ústech štika*; a povoluje, *trhové aby bývaly na každý čtvrtek a jarmarkové na jeden tu neděli po svatém Jiljí a druhý čtvrtú neděli po Velice noci*.

Opis, čes. v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 283, f. 91^r.

Nadepsáno „*Těž vysazuje se ves Chropyně za městečko*“.

Poznámky: Text listiny nebyl přepsán obvyklým způsobem, tedy s typickým zkrácením určitých formulí, ale následuje po dvou obdobně zkrácených opisech privilegií pro městečka Kokory (č. 12) a Troskotovice (č. 13), které byly vydány týž den. Text je tedy opět o něco více zkrácen než v případě Troskotovic a po slově „*noci*“ následuje odkaz na běžné znění formuláře „*ut in forma communi*“.

V době vydání privilegia byl držitelem Chropyně Václav z Ludanic, který pravděpodobně vystupoval v roli petitora.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 81, č. 45; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 249; LIŠKA, Karel: *Nové městské znaky*. Zpravodaj Genealogické a heraldické společnosti 7(3), 1980, s. 55; ZVOLSKÝ, František: *Poznámky a doplňky ke znakům moravských měst a městeček*. Brno 1982, s. 13–14; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 228; ŠTARHA, I.: *Výročí*, s. 218–219; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 12; SADYKOVÁ, Helena – MACHALÍK, Květoslav: *Historie a současnost města Chropyně*. Chropyně 2008, s. 21; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 112; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 36–37.

Regest

Ferdinand I. potvrzuje **Jaroslavcím** erbovní listinu krále Vladislava II. Jagellonského; původní znak, který se popisuje, polepšuje a městečku dále dává právo pečetit zeleným voskem, výroční trh a týdenní trh.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. potvrzuje (*potvrditi sme ráčili a /.../ potvrzujem*) na prosbu urozeného Viléma Kuna z Kunštátu na Hrádku městečku Jaroslavcím (*obyvatelům jeho Jaroslavským*) listinu krále Vladislava, již potvrdil dosavadní *pečeť daní, jmenovitě zeď s stíny, v kteréžto zdi z každé strany jedna věže též s stíny a krovky špičatými, a mezi těmi dvěma věžemi ze zdi vyniká praporec až doprostřed těch věží*; tento znak polepšuje (*k tej svrchu dotčené pečeti jim přidávati ráčíme, aby oni na tej pečeti v prostřed zdi jměli štít bílý se třemi štrychy černými napříč*); dále povoluje (*chtíce tomu*), aby často psaní obyvatelé */.../ zeleným voskem pečetiti mohli a moc jměli*; a dává (*přidáváme a znovu vysazujeme*) jarmark roční k prvnějšímu, *ten pondělí po Božím těle a trh téhodní na každý úterý*.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 283, f. 101^r–102^r.

Nadepsáno „*Potvrzení pečeti městečka Jaroslavice s polepšením a přidání jarmarku ročního*“.

Poznámky: Datace Vladislavovy listiny není uvedena. M. Markel uvádí, že Jaroslavice byly na městečko povýšeny v roce 1506 a zároveň s tím „*obdržely jeden výroční trh a rozšířila se jejich soudní pravomoc o hrdební právo*“. Pokud zároveň nedostaly znak, lze vydání znakového privilegia Vladislavem II. vymezit lety 1506–1516.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 141, č. 102; SLÁVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 18–19; ŠTARHA, I.: *České listiny*, s. 146, 149–150; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 353–354; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 180–181; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 180; ŠTARHA, I.: *Výročí*, s. 221; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 13; MARKEL, M.: *Dějiny Jaroslavice*, s. 34; ŠTARHA, I.: *Městečka*, s. 183; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 118; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 37.

Regest

Stanislav I. Thurzo dává **Staré Vsi** u Přerova znak a právo pečetit černým voskem.

Podrobný regest

Olomoucký biskup Stanislav I. Thurzo oznamuje, že před něj *předstoupili purkmistr, fojt a konšelé a všecka ubec ze vsi naší Starej Vsi poddaní naši věrní milí a nám jsou některé své a tej dědiny obtížnosti předložili, a zvláště to, poněvadž v tej vsi lidí usedlých nemálo jest a několik jiných dědin k nim náleží, z kterýchž lidé práva a naučení tu od nich z Starej Vsi berou, a že by druhdy takové pře a žaloby nesnadné před ně přicházeli, tak že oni lidem a stranám tu při právě v Starej Vsi dosti ujmuti chtějí, v tom nemalé vobtěžení mívají a mívají, když k tomu přicházelo, že jsou k vyššímu právu pro naučení dokládali, tehdy že oni Starovesští pečeti své nejmažíce pro ortel a naučení dva nebo tři konšely s oustní zprávou posílali musili, a na takovou oustní zprávu pro mnohé příjmy a nebezpečnosti ústně práva a naučení vydati jsou jim nechtěli, než aby obojí strany pře sepsané a k vyššímu právu zapečetěné byli poslaní. Proto na jejich prosbu dává (obdarování jsme učinili) jmenované vsi pečeť, /.../ totiž aby měli ščit černej barvy a v tom ščitu růži žlutej barvy; a povoluje (obdarování /.../ činíme), toho znamení a tej pečeti aby mohli v nadepsanej práva svého potřebě i v jiných všech slušných a žádných potřebách užívati, /.../ a černým voskem aby pečeti.*

Čes., prostý opis.

ZAO pobočka Olomouc, Lenní dvůr, kniha č. 420, pag. 112–113.

Nadepsáno „Obdarování na pečeť Staroveským“.

Literatura: *Listinář „Selského archivu“*. Selský archiv 7, 1908, č. 475; HORÁK, Jan: *O té naší Hané: kulturní a místopisné obrázky z dějin přerovského a kroměřížského kraje*. Vlkoš 1930, s. 169–170; ŠTARHA, I.: *K počátkům*, s. 115; ŠVÁBENSKÝ, M.: *Všeobecné zavedení*, s. 205; ŠTARHA, I.: *Nejstarší vesnické znaky*, s. 208–212; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 13–14; ŠTĚPÁN, J.: *Pečeť Říkovic*, s. 31–34; týž: *Heraldická tvorba*, s. 102–150; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia: Dodatky a opravy*, s. 4.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Rychnov nad Malší** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, týdenní trh, dva výroční trhy a další výsady.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili jsme /.../ vysazujem a vyzdvihujem*) na prosbu *velebné Bohunky z Šternberka, abatyše, a všeho konventu kláštera svaté Kláry v Krumlově /.../ ves její Rychnov za městečko*; povoluje, aby se v něm *všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, sukeníci, sukna kráječi, kováři, zámečníci, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovali a řemesla svá svobodně dělali, provozovali a jich užívati mohli*; povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby *jměli erb nebo pečeť, jmenovitě štít blankytný, v němž stojí sosna, u spodku nad kořenem té sosny z pravé strany půl hvězdy žluté neboližto zlaté barvy a z druhé strany po levé půl červené růže vyniká a při kořenu té sosny ježek sedí, /.../ kteréhožto erbu a pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budú v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy i jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala*; dále dává (*dáváme*) *trh téhodní obyčejný na každý pondělí i také dva jarmarky, jeden tu neděli po Božím těle a druhý na den svatého Ondřeje apoštola Božího*; a dává další práva.

Čes., orig., perg. Pergamen neporušený; pečeť neporušená, v misce a dřevěném obalu, zavěšená na svazku tvořeném bílo-červenými šňůrami, viz také POSSE, O.: *Die Siegel*, Band 3, s. 18, Tafel 24, č. 6.

SOA v Třeboni, SOKA Český Krumlov, Archiv městečka Rychnov nad Malší, sg. A I, č. 1.

Prostá miniatura; zlatý hnědě vyplněný rám s damaskováním; rozměry cca 65×75 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; na plíci vlevo podpis nejvyššího kancléře Hanuše Pluha z Rabštejna „*Vidit Iohannes Pflug De Robenstein Supremus Regni Bohemiae cancellarius*“; na plíci vpravo podpis místokancléře Jiřího Žabky z Limberka „*G. Ziabka vicecancellarius manu propria subscripsi*“.

Na horním okraji plíky regest „*Erectio Pagi Rychnow in opidum Abbatisse in Crumaw ad Petitionem Ade a Sternbergk*“.

Literatura: HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček Jihočeského kraje*, s. 182; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 340; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 302; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/1*, s. 206; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 38.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Čkyni** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak a právo pečetit zeleným voskem; stanovuje, aby se obyvatelé mohli odvolávat k vyššímu právu do města Sušice, a dává týdenní trh a dva trhy výroční.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili sme, /.../ vysazujeme a vyzdvihujem*) na prosbu *statečného Jana Malovce z Chajnova a Vintřberka ves Čkyni řečenú za městečko*; povoluje, aby se v něm mohli *všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, súkeníci, sukna kráječi, kováři, zámečníci, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá svobodně dělati, provozovati a jich užívati*; povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby měli *erb a neboližto pečť, jmenovitě štít červený, v němž jest věže bílá čtverhraná na zeleném kopci stojící a u spodku vrata železná zavřená, nad těmi vraty okno křížové a nad tím štítem kranec s stíny, mezi kterýmižto stíny krov skřidlicí přikrytý se dvěma makovici a po pravé i po levé straně toho krovu muž zbrojný neboližto oděnc stojí, ten muž po pravé straně toho krovu drží kámen v pravé ruce a ten po levé ruce též drží kámen v levé ruce, /.../ kteréhožto erbu a pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy i jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala*; dále stanovuje, aby tíž obyvatelé *apelaci a odvolání nyní i na potom do města našeho Sušic k vyššímu právu jměli a míti mohli*; a dává (*přidáváme*) *trh téhodní obyčejný na každú sobotu i také dva jarmarky, jeden na svatú Máří Magdalenu a druhý na den svatého Mikuláše*.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 283, f. 129^v–130^v.

Nadepsáno „Vyzdvihuje ves Čkyně za městečko etc.“.

Literatura: ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 116; *Čkyně: 1537–1987: sborník k 450. výročí povýšení obce na městečko*. Čkyně 1987, s. 12–14; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 113; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 39.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Pačlavice** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, týdenní trh a dva trhy výroční.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili sme /.../ vysazujem a vyzdvihujem*) na snažnou prosbu *statečného Viléma Prusinovského z Víckova na Cimburku, nejvyššího hofrychtěře Markrabství moravského /.../ ves řečenú Pačlavice za městečko*; povoluje, aby se v něm *všelijací řemeslníci osazovali a řemesla svá dělali a jich užívati mohli, jakožto pekaři, řezníci, sladovníci, kováři, súkeníci, ševci i jiní všelijací obchodníci*; povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby měli erb *neboližto pečel, jmenovitě štít červený, v němž jsú na kříž dvě krajedla plužná železné barvy, /.../ kteréhožto erbu a pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budú v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy i jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala*; a dává (*dáváme*) obyčejný trh *téhodní každý čtvrtek a k tomu jarmarky dva roční, jeden dvě neděli před svatým Duchem a druhý na zejtří po svatým Martině*.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 283, f. 157^r–157^v.

Nadepsáno „*Ves Pačlavice vysazuje se za městečko etc.*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 223, č. 182; SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 52; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 250; SVÁTEK, Josef: *Pačlavice v minulosti a přítomnosti*. Pačlavice 1983, s. 4; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 289–290; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 14; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 248; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 39–40.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Vlasatice** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, týdenní trh a tři trhy výroční.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili sme /.../ a vyzdvihujem*) na prosbu *statečného Jiříka Žabky z Limberku na Kounicích místo kancléře našeho v Království českém /.../ ves jeho dědičnú Vlasatice řečenú za městečko, protože před léty od starodávna městečko bylo a obyvatelé v něm, že sú v všech svobodách jako jiná městečka v Markrabství našem moravském v užívání byli, ale že by jim takové svobody během válečným sešly a zhynuly*; povoluje, aby se v něm mohli *všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, súkeníci, sukna kráječi, krajčíři, zámečníci, ševci i jiní všelijací řemeslníci neb kupectví obchodníci osazovati a řemesla svá svobodně dělati, provozovati a jich užívati*; dále povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby jměli *erb nebolížto pečť, jmenovitě štít blankytný z bílú věží a červeným krovem cihelným a stíny okolo, /.../ kteréhožto erbu a pečeti purkmístr a konšelé /.../ mají i moci budú všelijakých potřebách městečka obecních užívati a listy i jiné potreby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby jim toho potřeba kázala*; a dává (*dáváme*) *obyčejný trh téhodní každú sobotu a k tomu tři jarmarky roční, jeden v neděli po Božím těle, druhý v neděli po svatým Matoušovi evangelistu a třetí v neděli před svatým Martinem.*

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, inv. č. 283, f. 169^r–170^r.

Nadepsáno „*Ves Vlasatice vysazuje za městečko*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 307, č. 266 (dle Čarka); DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 150–151; KORDIOVSKÝ, Emil: *Znaky měst a městeček okresu Břeclav*. Malovaný kraj: vlastivědný časopis Slovácka a Záhorí 20(1), 1984, s. 8; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 411; ZELEŇKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 404; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 14; ŠTARHA, Ivan: *Znaky našich měst a vesnic* L. Malovaný kraj: Národopisný a vlastivědný časopis Slovácka 42(2), 2006, s. 31; týž: *Městečka*, s. 180; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 354; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 41–42.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Vlachovo Březí** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem a tři výroční trhy.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili jsme /.../ vysazujem a vyzdvihujem*) na snažnou prosbu *slovutného Voldřicha Malovce z Malovic na Březí /.../ ves řečenú Březí za městečko*; povoluje, *aby jse v něm všelijací řemeslníci osazovati a řemesla svá dělali a jich užívati mohli, [jakožto pe]kaři, řezníci, sladovníci, kováři, sukeníci, ševci i jiní všelijací obchodníci*; povoluje (*další milosti /.../ činíme*), *aby jměli erb neboližto pečel, jmenovitě štít modrý, v němž vzhůru spětý kozel šerý vyskakující majíc rohy a kopejtku na všech čtyřech noh[ách s]tříbrné, /.../ kteréhožto erbu a pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budú v všelijakých [potřebách] obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala*; a dává (*dáváme*) *jarmarky tři roční, jeden na svatého Apolináře, druhý na svatú Lidmilu a třetí na svatéh[o Mikuláše]*.

Čes., orig., perg. Pergamen degradovaný a silně porušený v místech skladů, části textu chybí. Pečeť degradovaná, přivěšená na proužku pergamenu, viz POSSE, O.: *Die Siegel*, Band 3, s. 18, Tafel 24, č. 6.

SOA v Třeboni, SOkA Prachatice, Archiv města Vlachovo Březí, sg. I-1.

Prostá miniatura, bez ozdobného rámu; rozměry 70×80 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; na plice vpravo podpis místokancléře „*G. Ziabka vicecancellarius manu propria subscripsi*“.

Na plice nahoře regest: „*Pagine Brzezi erigitur [...]* [ad petiti]onem Vlrici Malovecz cui [...] *pagus pertinet. Ad Boemia*“.

Poznámky: Chybějící text rekonstruován dle čes. orig. pap. vidimu města Vodňan z 28. února 1732; uložen v NA, Česká dvorská kancelář (dále ČDK), kart. 563, inv. č. 759, sg. IV D 7. Označení vidimujícího: „*Že tento vejpis s svým pravým originálem bedlivě collationírovaný slovo [od slo]va ve všem se srovnává a stejně znějící jest, to my jeho milosti císařsko královské rychtář, purkmistr a rada královského města Vodňan s vědomím přitisknutím peče [ti naší mě]stské větší, dotorzujeme. Jenž se stalo v královském městě Vodňanech 28. februarii Anno 1732*“. Pod tím přitisknutá větší pečeť královského města Vodňan pod papírovým krytem. V pravém dolním rohu podpis městského syndika Heřmana Josefa Albrechta „*Herman Josef Albrecht Syndicus ibidem*“.

Literatura: WIDIMSKY, V. R.: *Städtewappen*, s. 134, č. 516; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček Jihočeského kraje*, s. 204; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 411; STARÝ, Václav: *Vlachovo Březí 1538–1988: sborník ke 450. výročí povýšení obce na městečko*. Vlachovo Březí 1988, s. 20–21; ZACHAR, Jan: *Vlachovo Březí, okres Prachatice*. Veřejná správa: týdeník vlády České republiky 13(18), 2002; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 158; BROŽ, Josef: *Obraz minulosti města Vlachova Březí*. Plzeň – Vlachovo Březí 1940, s. 12–13 [online]. Dostupné z: http://fk.mysteria.cz/zajimavosti/obraz_minulosti_vlachovabrezi_broz.pdf [cit. 27. 11. 2020]; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 40–41.

22

1538 srpen 17., Vídeň

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Myslivořice** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečtit zeleným voskem, týdenní trh a dva trhy výroční.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili sme /.../ vysazujeme a vyzdvihujem*) na prosbu slovnutného Václava Chrustenského z Malovar na Myslivořicích (*/.../ ves jeho Myslivořice za městečko*); povoluje, aby se v něm mohli všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna kráječi, kováři, zámečníci, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá svobodně dělati, provozovati a jich užívati; dále povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby jměli pečeť, zejména štít blankytný, v němž jest až do půl štítu zeď s stíny a v spodku té zdi brána s mříží zavěšená, za kteroužto zdi a stíny půl muže až pod pás ve zbroji s opášeným mečem se vidí, držíc v pravé ruce kámen k vrhu a v levé ruce meč, */.../ kteroužto pečeť purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívat a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem pečtiti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala; a dává (dávati ráčíme) trh téhodní obyčejný na každou středu i také dva jarmarky roční, jeden na den svatého Šťastného a druhý na den svatého Kříže nalezení.*

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, inv. č. 284, f. 1^r–1^v.

Nadepsáno „Vysazuje se ves Myslivořice za městečko v Moravě“.

Literatura: WIDIMSKY, V. R.: *Beschreibung*, pag. 192, č. 151; SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 63; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 284–285; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 259;

MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 15–16; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 192; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 42.

23

1538 září 10., Linec

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Olbramkostel** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečeti zeleným voskem, týdenní trh a trh výroční.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili sme, /.../ vysazujeme a vyzdvihujem na poníženou prosbu opatrných purkmistra, konšelův i vší obce města Znojma, /.../ jakožto komoře naší královské, ves jejich Volframzkostel řečení, za městečko; povoluje, aby se v něm mohli všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, súkeníci, sukna kráječi, kováři, zámečníci, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá svobodně dělali, provozovati a jich užívati; povoluje (další milosti /.../ činíme), aby jměli erb neboližto pečeť, zejména štít červený, v němž v spodku kopec zelený, na kterémžto kopci dvě věže bílé vokrouhlé stojí, majíc dveře žluté barvy a v každé věži pět voken neboližto střílnic, nad nimiž krovky špičatý skřidlicí přikryté a makovice i korouhvičky žluté jsou, mezi kterýmižto věžmi na kopci zeď cihelné barvy se třemi stíny a uprostřed tej zdi střílnice jest, nad tou zdí a mezi těmi dvěma věžmi kořec neboližto sypen a veslo, kterým slad míchají, na kříž přeložené, /.../ kteréhožto erbu a pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy i jiné potřeby zeleným voskem pečeti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala; a dává (dáváme) trh téhodní obyčejný na každý čtvrtek i také jeden jarmark roční na den panny Marie na nebe vzetí.*

Čes., orig. perg. Pergamen neporušený, pečeť neporušená, v misce, zavěšená na svazku tvořeném žluto-červenými nitěmi; k pečeti viz např. POSSE, O.: *Die Siegel*, s. 18, Tafel 24, č. 6.

MZA, SOKA Znojmo, Archiv města Znojma, oddíl Listiny, inv. č. 226, sg. AMZ-I 204.

Prostá miniatura; zlatý rám vyplněný modře, štít nevyplňuje celý rám; rozměry 83×73 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; na plíse vlevo podpis nejvyššího kancléře Volfa Krajíře z Krajku „*Wolff de Kreyg supremus regni bohémie cancellarius*“; na plíse vpravo podpis místokancléře Jiřího Žabky z Limberka „*G. Ziabka manu propria subscripsi*“.

Na reversu údaj o zaregistrování listiny „*Rta*“ a regest „*Ex villa Wolframskirchen oppidum factum*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 305, č. 264 (dle Čarka nepřesně); SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 63; ŠTARHA, I.: *České listiny*, s. 146, 150–151; tamtéž, Olbramkostel v pramenech Okresního archivu ve Znojmě, s. 189–191; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 358–359; TRMAČ, Miloslav: *Znaky a pečeteř městyse Olbramkostela*. Heraldika. Bulletin pro pomocné vědy historické 15(1), 1982, s. 25–32; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 277; TRMAČ, Miloslav: *Olbramkostel I. Několik pohledů do minulosti obce*. Citonice 1988, s. 4; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 13–14; ŠTARHA, I.: *Městečka*, s. 183; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 209; BÍNA, Zdeněk: *Městys Olbramkostel: střípky z historie*. Znojmo 2014, s. 10–11, 19–20; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 42–43.

24

1538 září 14., Linec

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Budišov** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečeti zeleným voskem a dva výroční trhy.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili sme, /.../ vysazujem a vyzdvihujem*) na prosbu Petra Mrakše z Noskova na Budišově */.../ ves jeho Budišov řečenú za městečko*; povoluje, aby se v něm mohli *všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, súkeníci, sukna kráječi, kováři, zámečníci, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá svobodně dělati, provozovati a jich užívati*; povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby měli *erb nebolíto pečeti, zejména štít červený, v němž jest věže žlutá s černými vraty a s modrým krovem, a vprostřed té věže štít bílý, přes kterýž jest vprostředku na zděl štyrch červený, /.../ kteréhožto erbu a pečeti /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy i jiné potřeby zeleným voskem pečeti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala*; a dává (*dáváme*) dva jarmarky roční, jeden na svatý Jiří a druhý na svatý Jiljí.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, inv. č. 283, f. 189^v–190^v.

Nadepsáno „*Ves Budišov vysazuje za městečko*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 74–75, č. 39; SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 63; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 277–278; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 100;

MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 15; VOBORNÝ, Josef: *Heraldické památky bývalého budišovského panství*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Brno 2011, s. 8–9; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 52; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 43–44.

25

1538 prosinec 20., Vídeň

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Tvrdonice** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, týdenní trh a dva trhy výroční.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili sme*) na snažnou prosbu urozeného *Hartmana z Lichtenštejna a z Niklspurku na Valdicích* /.../ *ves jeho Tvrdonice za městečko, povoluje, aby jse v něm všelijací řemeslníci osazovali a řemesla svá dělali a jich užívati mohli, jakožto pekaři, řezníci, sladovníci, kováři, súkeníci, sukna kráječi, krajčí, ševci i jiní všelijací obchodníci*; dále povoluje (*další milosti* /.../ *činíme*), aby *jměli erb neboližto pečeť, jmenovitě štít modrý, v němž dvě udice společný a půl kolečka plužního*), /.../ *kteréhožto erbu a pečeti purkmistr a konšelé* /.../ *mají a moci budou ve všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy i jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a když by toho potřeba kázala*; a dává (*dáváme*) *trh obyčejný téhodní na každý úterý a k tomu dva jarmarky roční, jeden o středopostí a druhý na den svatého Matouše evangelisty Božího*.

Čes., orig. perg. Pergamen neporušený, pečeť neporušená, přivěšená na bílo-červených nitích; k pečeti viz např. POSSE, O.: *Die Siegel*, Band 3, s. 18, Tafel 24, č. 6. Hausarchiv Liechtenstein, UR1538.12.20.

Prostá miniatura; červený rám vyplněný žlutě s kosmým mřížováním, štít nevyplňuje celý rám; rozměry 78×78 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; na plice vlevo podpis nejvyššího kancléře Volfa Krajíře z Krajku „*Wolff de Kreyg supremus regni bohemie cancellarius*“; na plice vpravo podpis místokancléře Jiřího Žabky z Limberka „*G Ziabka vicecancellarius manu propria subscripsi*“; na plice nahoře regest „*Pagus Tvrdonice erigitur in oppidum Hartmanno a Liechtensstain in Moravia*“.

Poznámky: text opisu privilegia registrech se na několika místech liší, zejména v popisu znaku: „*štíť modrý, v němž dvě radlice a půl kolečka plužního*“, viz NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 283, f. 192^r–192^v.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 288, č. 247 (dle Čarka); STRÖHL, H. G.: *Wappen*, s. 73; SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 52; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 144; KORDIOVSKÝ, E.: *Znaky*, 20(1), s. 8; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 388–389; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 15; ŠTARHA, Ivan: *Znaky našich měst a vesnic XXXIII*. Malovaný kraj 39(2), 2003, s. 31; týž: *Městečka*, s. 180; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 322; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 44.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Sedlici** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, týdenní trh a jeden trh výroční.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje ([*vysadili jsme*], /.../ *vysazujeme a vyzdvihujem*) na prosbu Adama Řepického z Sudoměři [*na Řepici*] /.../ *ves jeho [jménem] Sedlce za městečko*; povoluje, aby se v něm mohli *všelijací řemeslníci*, [*totiž pekaři, řezníci, sla[downíci, sukeníci, sukna kráječi, ko[váři, zámečníci, krejčí a ševci i jiní]* *všelijací obchodníci osazovati a ř[emesla svá svobodně dělati,] provozovati a jich užívati*; dále povoluje ([*další milosti*] /.../ [*činíme*]), aby jměli [*pečeť, zejména štít blankytný, v němž] jest do půl štítu zeď bílá [z stíny dvěma,] za kteroužto zdí [a stíny půl nedvěda s předními nohama, majíc na hrdle řetěz zlatý, se vidí]* /.../ *kteréžto pečeti purkmistr a konšel* /.../ [*mají a mocí*] budou [*v všelijakých potřebách obecních*] *užívati a jí listy a jiné potř[eb]y zeleným voskem pečetiti, [pokudž a kdyby toho potřeba kázala]*; a dává ([*dávati*] a znovu vysazovati ráčíme) [*trh téhodní obyčejný*] každú [*středu a jeden jar-mark roční ten pondělí po svatě Trojici*].

Čes., orig. perg. čes. Pergamen velmi porušený, miniatura byla odstraněna, text téměř nečitelný, pečeť chybí.

SOA v Třeboni, SOKa Strakonice, Archiv města Sedlice, inv. č. 1, sg. I/1.

Miniatura byla z listiny odstraněna.

Pod textem vlevo „podpis“ panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“. Vpravo na plice téměř nezřetelný podpis nejvyššího kancléře Volfa Krajíře z Krajku.

Poznámky: text a informace z listiny rekonstruovány podle opisu uloženého v NA, ČDK, kart. 555, inv. č. 759, sg. IV D 7. Přestože se na originálních listinách nejvyšší kancléř podepisoval bez slov o vlastnoručním podpisu, opis tuto skutečnost uvádí.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 119, č. 453; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček Jihočeského kraje*, s. 183; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 345; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 18; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 45.

27

1539 srpen 17., Vídeň

Regest

Ferdinand I. potvrzuje **Štítarům** listiny moravského markraběte Karla a českého krále Vladislava II., dává znak, právo pečetit zeleným voskem a výroční trh.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. oznamuje, že před něj urozený Zdeněk Mezeřícký z Lomnice na Vranově /.../ předstoupil a ukázal jest mu dva listy a majestáty, jeden od Karla markrabí moravského, kterýmž ves Štítary za městečko vysazuje a druhý list od krále Vladislava slavné paměti, kterýmž téhož listu markrabě Karla potvrzuje; tyto listiny na jeho poníženou prosbu ve všem jich znění, jakoby tuto v tento list /.../ slovo od slova vepsaný byly, potvrzuje (schvalujem, potvrzujem); dále dává (dáváme) pečeť, totiž štít červený, v němž stojí zeď s věží bílou s vraty a mříží zavěšenou, kteráž věže tři malé vížky s krovem červeným a se třmi korouhvičkami jmá, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy i jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala; a dává (dávati a znovu vysazovati ráčíme) jarmark roční na den svatého Jiří.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, inv. č. 284, f. 19^v–20^r.

Nadepsáno „Potvrzení dvou listův Karla markrabí moravského a krále Vladislava na městečko Štítary. Také se témuž městečku dává erb nebo pečeť a jarmark roční“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 251, č. 215 (dle Čarka); STRÖHL, H. G.: *Wappen*, s. 73; SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 63; ŠTARHA, I.: *České listiny*, s. 146, 151; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 364; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 374; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 330; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 16; ŠTARHA, I.: *Městečka*, s. 184; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 307; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 45–46.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Vlastějovice** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků, dává mu znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili jsme, /.../ vysazujem a vyzdvihujem*) na slušnou prosbu urozeného Jindřicha Firšice z Nabdína na Zbraslavicích */.../ ves jeho jménem Hamrštat za městečko*; povoluje, aby se v něm *všelijací řemeslníci osazovali a řemesla svá beze všech lidí, všelijakých překážek dělali a jich užívati mohli, jakožto řezníci, súkeníci, sladovníci, kováři zámečníci, ševci, pekaři i jiní obchodníci*; dává (*dáváme*) mu *erb, totižto štít modrý, v němž jest hamr s nakovadlem, držíc na témž nakovadle muž v bílém oděni v rukú šín železa, /.../ kterýžto erb mají a budou moci nésti na praporcích i na jiných potřebách a tak aby mohli jmenovaný erb na pečeti téhož městečka míti a tou pečeti zeleným voskem všecko, což jim koli potřebí bude pečetiti*.

Čes., orig., perg. Pergamen porušený v místech skladů, písmo čitelné. Pečeť chybí, byla přivěšená na šňůrách.

SOA v Praze, SOkA Kutná Hora, Archiv obce Vlastějovice, inv. č. 1.

Prostá miniatura; zlatý rám vyplněný červeně se zlatým damaskováním, štít vyplňuje celé pole; rozměry 103×116 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; na plice vlevo podpis nejvyššího kancléře Volfa Krajíře z Krajku „*Wolff de Kreyg Supremus Regni Bohemiae cancellarius*“; na plice vpravo podpis místokancléře Jiřího Žabky z Limberka „*G Ziabka manu propria subscripsi*“.

Na horním okraji plíky regest „*Pagus Hamerstat erigitur in oppidum Jenrico Firssic*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 44, č. 162; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček ve Středočeském kraji*, s. 157; PŘIBYL, A. – LIŠKA, K.: *Znaky*, s. 151–152; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 411–412; SOUKUP, Josef – VALCHÁŘ, Jan – SOMMER, Jan – UHLÍKOVÁ, Kristina: *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese ledečském*. Praha 2010; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 159–160; ŽUPANIČ, J. – FIALA, M. – KOBLASA, P.: *Šlechtický archiv*, s. 515, č. 203; PALÁT, P. – KASÍK, S.: *Buchar hamru*. Heraldická Terminologická Konvence [online]. Dostupné z: <http://www.heraldika-terminologie.cz/login-258> [cit. 27. 11. 2020]; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 46–47.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Žehušice** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečeti zeleným voskem a týdenní trh.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili sme, /.../ vysazujem a vyzdvihujem*) na slušnou prosbu *statečného Václava Žehušického z Nestajova na Žehušicích /.../ ves jeho jménem Žehušice za městečko*; povoluje, *aby se v něm všelijací řemeslníci osazovali a řemesla svá beze všech lidí všelijakých překážek dělali a jich užívati mohli, jakožto řezníci, sladovníci, kováři, zámečníci, ševci, sůkeníci, pekaři i jiní obchodníci*; dává (dáváme) mu *erb, totižto štít žlutý, v němž jest divoký muž zelený, /.../ kterýžto erb mají a budou moci nésti na praporecích a na jiných potřebách, a také aby mohli jmenovaný erb na pečeti téhož městečka jíti a tou pečeti zeleným voskem všecko, což jim koli potřeby bude, pečeti*; a povoluje (*chcme*), *aby měli a drželi trh téhodní obyčejný každú středu*.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, inv. č. 284, f. 35^v–36^r.

Nadepsáno „*Ves Žehušice vysazuje se za městečko*“.

Literatura: BIRNBAUMOVÁ, Alžběta: *Soupis památek historických a uměleckých v republice Československé. XLIV. Politický okres čáslavský*. Praha 1927, s. 385; VOJTÍŠEK, V.: *Pečetě*, s. 106; NOVÁK, František: *Dějiny městyse Žehušic*. Žehušice 1932, s. 12; PŘIBYL, A. – LIŠKA, K.: *Znaky*, s. 163; LIŠKA, Karel: *Znaky našich měst*. Heraldika. Bulletin pro pomocné vědy historické 10(4), 1977, s. 155–157; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 431–432; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 205; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 47.

Regest

Ferdinand I. potvrzuje **Žluticím** stará privilegia, dává mu znak a právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. oznamuje, že před něj předstoupil *Hendrych, svatě římské říše purkrabí v Mišni, hrabě z Hartuštejnu a pán z Plavna na Andělské Hoře, šenk náš věrný milý* a ukázal mu *list na pergameně, zpečetěný, celý a neporušený, kteréhož jest datum léta Božího tisícého pětistého čtyřicátého, třetího dne měsíce února v úterý po panny Marie hromnic, kterým purkmistru a konšelům i vší obci města Žlutic podaným svým všech a všelijakých práv, svobod, jarmarkův téhodných trhův a dobrých zvyklostí od předkův našich, krále Václava a krále Vladislava slavných paměti i jiných držitelův téhož města Žlutic jim nadaných, schvaluje a potvrzuje. Na poníženou prosbu téhož Jindřicha z Plavna král tento list ve všem znění, položení, v punktích, klauzulech a artikulích potvrzuje (schvalujem, obnovujem a /.../ potvrzujem); dále městu dává (znovu dávati ráčíme) pečeti, totiž štít na dve (sic!) na zděl od vrchu až do zpodku rozdělený, pravá strana černá a levá zlaté neboližto žluté barvy, na kterémžto rozdělení černém a žlutém od zpodku štítu až k vrchu věže bílá kamenná okružlá, u vrchu z stíny, se vidí, a v černém poli celý lev zlaté neboližto žluté barvy na zadních nohách vzhůru s rozzavenými ústy, vyplazeným jazykem a dvojitým ocasem proti věži stojí, v zlatém pak neboližto žlutém poli hrábě dřevěné černé prosté vzhůru postavené se vidí, /.../ kteréhožto znamení a pečeti jmenovaní Žlutičtí /.../ užívati, jí všechny a všelijaké potřeby obecní červeným voskem nyní i napotom pečetiti mají a moci budou.*

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, inv. č. 284, f. 37^v–38^r.

Nadepsáno „Poturzení všech práv, svobod, jarmarkův a trhův města Žlutic. K tomu se jim pečeti znovu dává“.

Poznámky: K podobě slova „dve“ viz s. 257.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 74–75, č. 281; VOJTÍŠEK, V.: *O pečetech*, s. 106–107; PELANT, J.: *Znaky*, s. 271–274; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 434–435; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 219–220; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 188–190; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 47–48.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Cehnice** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, týdenní trh a dva trhy výroční.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili sme /.../ a tímto listem mocně vysazujeme a vydvihujeme*) na prosbu urozeného *Heralta Kavky z Říčan /.../ ves jeho jménem Cehnice za městečko*; povoluje, aby se v něm mohli *všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, súkeníci, sukna kráječi, kováři, zámečníci, krejčíři, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá svobodně dělati, provozovati a jich užívati*; povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby měli *pečeť, zejména štít blankytný, v něm jest muž v šerý sukni v kukle s voštípem, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou ve všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy i jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala*; a dává (*dávati a znovu vysazovati ráčíme*) *trh téhodní obyčejný každú středu a dva jarmarky roční, jeden na den svatého Filipa a Jakuba a druhý na den svatého Havla*.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, inv. č. 284, f. 44^v–45^r.

Nadepsáno „Vysazuje se ves Cehnice za městečko“.

Literatura: HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček Jihočeského kraje*, s. 101; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 104; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 188–190; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 48.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Opatov** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili sme, /.../ vysazujeme*) na snažnou prosbu urozeného Buriana z Valdštejna na Brtnici */.../ ves jeho jménem Vopatov za městečko*; povoluje, že se v něm *všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, súkeníci, sukna kráječi, zámečníci, kováři, krejčíři, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá svobodně dělati mají, provozovati a jich užívati*; dále povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby měli *pečeť, zejména štít bílý, v němž jest půl muže až po pažďí divokého chlupatého s dlouhou černou bradou, drží v pravé ruce kámen k vrhu a maje na hlavě věnec břečťanový, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou ve všech a všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy i jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala*.

Čes., opis in extenso v konfirmační listině Karla VI.

MZA, SOkA Třebíč, Archiv městečka Opatov, inv. č. 1.

Pod textem vlevo „podpis“ panovníka „*Ferdinandt*“; pod ním „podpis“ nejvyššího kancléře Volfá Krajíře z Krajku „*Wolff de Kreyg Supremus Regni Bohemiae cancellarius*“; vpravo „podpis“ místokancléře Jiřího Žabky z Limberka „*G. Ziabka*“.

Poznámky: v Národním archivu se dochoval opis obsahující i jednoduchou malbu znaku, jež naznačuje prostou kompozici miniatury, štít v rámečku, viz NA, ČDK, kart. 569, inv. č. 760, sg. IV D 7.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 217, č. 176 (dle Čarka); DOLEJŠEK, Boleoslav: *Právo měst pečetiti voskem červeným a zeleným*. Časopis Matice moravské 19, 1895, s. 271; ŠILHAVÝ, František: *Z privilegií městečka Opatova*. Časopis Matice moravské 19, 1895, s. 273; SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 16; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 286–287; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 280–281; PÍŠA, Jan – URBÁNEK, Valtr: *Čtení o Opatovu: 1289–1989*. Brno 1989, s. 43; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 16; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 221; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 49.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Prosiměřice** za městečko, (v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků), dává mu znak (a právo pečetit zeleným voskem), týdenní trh a dva trhy výroční.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje na prosbu *urozených Karla a Sezimy Zajímačů bratří z Kunštátu na Jevišovicích /.../ ves jeho (sic!) jménem Prostoměřice za městečko*, kterému dává *erb neboližto pečeti, aby měli zajíc v zeleném poli*; dále povoluje, *trh téhodní aby byl v úterý*, a dává *(k tomu se jim daly) dva jarmarky, jeden na den svatého Jakuba a druhý na Květnú neděli*.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, inv. č. 284, f. 45^r.

Nadepsáno „Vysazuje se ves Prostoměřice za městečko“.

Poznámky: Velmi zkrácený opis privilegia neobsahuje povolení usazování řemeslníků a obchodníků a právo pečetit zeleným voskem. Následuje však po opisu znakového privilegia pro Cehnice, na nějž se v příslušných pasážích odvolává „*etc. Sequitur ut in forma superiori*“. I tato práva byla pravděpodobně vysazena; viz také předmluvu k rozboru formuláře, s. 119.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 237, č. 196 (dle Čarka 195); ŠTARHA, I.: *České listiny*, s. 146, 151; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 361; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 321; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 296; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 16; HLADÍK, Jaroslav – POLÁK, Jaromír – POLÁKOVÁ, Květoslava: *Prosiměřice 1226–1996*. Česká Lípa 1997, s. 4–5, 18; POLÁKOVÁ, Květoslava – POLÁK, Jaromír: *780 let Prosiměřic*. Břeclav 2006, s. 6–7, 32; ŠTARHA, I.: *Městečka*, s. 183; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 261; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 49–50.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Šafov** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečeti zeleným voskem a potvrzuje výroční trh.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. oznamuje, že byl *od urozeného Zdeňka Mezeříckého z Lomnice na Vranově zpraven, kterak městečko jeho jménem Šafov od starodávna za městečko vysazeno a k tomu erbem, jarmarkem i jinými svobodami obdařeno bylo, ale skrze války a oheň o to všecko že jest přišlo*. Proto na pokornou prosbu téhož znovu vysazuje (znovu vysazujem a vyzdvihujem) Šafov za městečko; povoluje, aby se v něm všelijací řemeslníci osazovali, jakožto řezníci, pekaři, sladovníci, soukeníci, sukna kráječi, zámečníci, kováři a ševci i jiní obchodníci; dává mu (dáváme) pečeť, totiž štít červený, v němž jest zeď bílá s stíny a s vraty s mříží žlutou, na kteréžto zdi dvě věže bílé též s stíny stojí a mezi těmi věžemi nedvěd celý, každú přední nohu jednu věži držíc, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ ve všech a všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy i jiné potřeby zeleným voskem pečeti mají, kdyby koli toho potřeba kázala; a potvrzuje (potvrzujem) jarmark roční, kteréhož od starodávna na den svatého Baroloměje v užívání byli.

Čes. vidimus, pap. Papír neporušený.

NA, ČDK, kart. 587, inv. č. 760, sg. IV D 7.

Pod textem vlevo „podpis“ panovníka „Ferdinand“; pod ním „podpis“ nejvyššího kanceláře Volfa Krajíře z Krajku „*Wolff de Krayg Supremus regni bohemie Cancellarius*“; vpravo chybný „podpis“ místokanceláře Jiřího Žabky z Limberka „*R cz Ziabka manu propria*“.

Pod podpisy údaj o vyhotovení vidimu veřejným notářem dne 22. října 1723: „*Že předstojící vejpis s svým mně níže podepsanému na pargameně pod visící císařskou pečeti vyhotovíno předloženým originálem slovo od slova se srovnává; to po bedlivém collationírování tuto mé vlastní ruky a přitisknutými pečeti dotvrzjí. Ex officii requisitii. Actum Pragae die 22. Octobris Anno 1723 Indictione, od jeho císařské a královské milosti nejmolistivěj resolvírovaný Notarius publicus juratus Jann Kasspar [...] in fide sub scripsi manu propria*“. Snad se jedná o Jana Kašpara Prandta, který v letech 1723–1742 působil jako primátor Starého města Pražského.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 252, č. 211 (dle Čarka); SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 63; ŠTARHA, I.: *České listiny*, s. 146, 151–152; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 362–363; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 370–371; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Stadtdeutsches Wappenlexikon*, s. 325; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 17;

HAVLÍČEK, Drahomír – BRANDTNER, Andreas Johannes: *Šafov*. Šafov 2001, s. 31–32; ŠTARHA, I.: *Městečka*, s. 184; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 301; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 50.

35

1541 leden 21, Pražský hrad

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Lhenice** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, týdenní trh a trh výroční.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili sme, /.../ vysazujeme a vyzdvihujeme* na pokornou prosbu *opatrných purkmistra a konšelův i na místě vsí obce města Tábora /.../ ves jejich jménem Lhenice za městečko*; povoluje, aby se v něm mohli *všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, súkeníci, sukna kráječi, kováři, zámečníci, krejčíři, ševci i jiní všelijací* obchodníci *osazovati a řemesla svá svobodně dělati, provozovati a jich užívati*; povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby měli *pečeť, zejména štít modrej neboližito lazourové barvy, v němž štěp jabloň[ový] s ovocem stojí a okolo toho štěpu ze[d] s stíny se vidí, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou ve všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy i jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby toho pot[ře]ba ká*zala; a dává (*dávati a znovu vysazovati ráčíme*) *trh téhodní ob[y]čejný každú středu a jeden jarma[rk] roční na den svatého Jiljí*.

Čes., orig., perg. Pergamen porušený v místech skladů, písmo místy zcela nečitelné. Pečeť poškozená, v misce, zavěšená na svazku tvořeném bílo-červenými šňůrami; k pečeti viz např. POSSE, O.: *Die Siegel*, s. 18, Tafel 24, č. 6.

SOA v Třeboni, SOkA Prachatice, Archiv města Lhenice, sg. I–1.

Prostá miniatura; zlatý rám vyplněný červeně se zlatým damaskováním, štít vyplňuje celé pole; rozměry 85×92 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; pod plikou vlevo podpis nejvyššího kancléře Jindřicha IV. z Plavna „*Henricus Burgravius Misnensis Supremus Regni Bohemiae Cancellarius manu propria*“; na plice vpravo podpis místokancléře Jiřího Žabky z Limberka „*G. Ziabka manu propria subscripsi*“.

Poznámky: na nečitelných místech text rekonstruován dle opisu z roku 1787, jenž podle originálu pořídili zástupci městečka, viz NA, Stará manipulace (dále SM), sg. P 106, L/16.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städteappen*, s. 33, č. 120; KINDLMANOVÁ, Marie: *Lhenice a vesnice k nim příslušné*. Lhenice 1937, s. 8–9; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček Jihočeského kraje*, s. 147; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 222; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 133; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 50–51.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Strážov** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečtit zeleným voskem, týdenní trh a dva trhy výroční.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili sme /.../ a /.../ vyzdvihujem*) na snažnou prosbu urozeného Jana Tunkle z Brníčka a z Zábřeha na Opálce */.../ ves Strážov zase za městečko*, protože všech svobody jako jiná městečka v Království našem českém v užívání byli, ale že by jim takové svobody ohněm sešly a zahynuly; povoluje, aby se v něm mohli všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna krájeři, kováři, zámečníci, ševci i jiní všelijací řemesl (sic!) neb kupectví obchodníci osazovati a řemesla svá svobodně dělati, provozovati a jich užívati; povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby jměli erb neboližto pečeť, jmenovitě štít červený a v něm věži bílí se čtyřmi makovicmi (sic!) modrými, */.../ kteréhožto erbu a pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati, listy i jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby jim toho potřeba kázala*; a dává (*dáváme*) trh téhodní každú sobotu a k tomu dva jarmarky, jeden na den svatého Jiří a druhý na den svatého Havla.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 284, f. 85^v–86^r.

Nadepsáno „Vysazení Strážova za městečko“.

Poznámky: Strážov dostal znak a další výsady již dříve – privilegiem krále Ludvíka Jagellonského dne 22. září 1525, které se dochovalo v originále v SOA v Plzni, SOkA Klatovy, Archiv města Strážov, sg. L1; edice CIM IV/3, s. 383–384, č. 932. Později

však poklesl na ves, a proto nový majitel Jan Tunkl z Brníčka prosil Ferdinanda I. o nové povýšení na městečko a nová privilegia. Navzdory tomu se dodnes nepodařilo objevit žádný doklad o užívání znaku uděleného Ferdinandem I.

Z uvedené literatury listinu Ferdinanda I. evidovali pouze J. Pelant a J. Čarek.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 31, č. 109; PELANT, J.: *Znaky*, s. 233–235; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 361–362; *Z historie Strážova a jeho okolí*. Strážov 1995, s. 12–14; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 58–59.

37

1542 leden 11., Pražský hrad

Regest

Ferdinand I. dává **Chabařovicím** znak, právo pečetit zeleným voskem a týdenní trh.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. dává (*dáti ráčili a /.../ dáváme*) na pokornou prosbu Václava z Vartenberka na Lipém a Krupce městečku jménem Chubeřovice */.../ pečeť, zejména štít modrý, v němž jest červené křídlo supové, /.../ protože žádné pečeti až posavad nemělo; kteréžto pečeti svrchu psaní obyvatelé chubeřovští /.../ všechny a všelijaké listy a potřeby obecní, pokudžby toho potřeba kázala, zeleným voskem pečetiti a k tomu trh téhodní každú středu mívati mají.*

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 284, f. 117^r–117^v.

Nadepsáno „*Dává se pečeť městečku Chubeřovicím*“.

Poznámky: literatura toto privilegium často opomíjí a soustředí se až na nově udělený znak v roce 1549 (č. 51), viz např. WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 55, č. 209; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 62; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 215. ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 184 sice o starší pečeti hovoří, ale toto privilegium nezná. Uvádí pouze Sedláčkovu zmínku o modrém štítě s červeným orlím křídlem.

Literatura: ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 164; *Dějiny města Chabařovic*. Chabařovice 1998, s. 24; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 51.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Touškov** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem a dva výroční trhy.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili jsme, /.../ vysazujeme*) na poníženou prosbu urozeného Petra z Roupova na Bělý */.../ ves jeho jménem Touškov za městečko, protože před dávnými lety táž ves někdy za městečko odbejvalo, ale že jest z toho sešlo; povoluje, aby se v něm mohli všelijací řemeslníci, totižto pekaři, řezníci, sladovníci, sůkeníci, sukna kráječi, kováři, zámečníci, krajčíři, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá svobodně dělati, provozovati a jich užívati; povoluje (další milosti /.../ činíme), aby jměli pečeť, zejména štít na dwie (sic!) na zděl rozdělený, pravá strana žlutá neb zlaté barvy, v níž půl orla černého k pravé straně vyniká, levá pak strana červená, v níž věže bílá s branou a krovem s křidelnicí lazourové barvy přikrytá stojí, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou ve všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy i jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala; a dává (dávati a znovu vysazovati ráčíme) dva jarmarky roční, jeden na den svatého Jana Křtitele Božího a druhý první čtvrtek v postě.*

Čes., opis in extenso v konfirmační listině Marie Terezie ze 7. června 1748.

SOA Plzeň, SOkA Plzeň-sever se sídlem v Plasích, Archiv města Město Touškov, neinventarizováno.

Typ miniatury volná krajina; ve zlatém ozdobném rámečku; rozměry 140×135 mm.

Poznámky: text listiny, který najdeme v salbuchu, respektive původních registrech, se na dvou místech liší. Poprvé při popisu polcení štítu nikoli na „*dwie*“, ale na „*dwee*“, a následně při popisu střechy věže, která není přikrytá „*s křidelnicí*“, ale „*skřidlicí*“. Zápis „*dwie*“ a „*dwee*“ zmiňujeme záměrně, neboť jsme v listinách pro Vrchlabí (č. 8) a Litenčice (č. 11) viděli zápis „*dwie*“, jehož jednoznačná interpretace je prakticky vyloučená. Způsob zápisu „*dwee*“ však dvojí možnost transkripce nepřipouští. Viz NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 284, f. 159^v–160^r.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städteappen*, s. 133, č. 513; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 324; PELANT, J.: *Znaky*, s. 149–151; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 244; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 379; WALTER, Jan: *Historie Města Touškova*. Genealogické a heraldické listy 15(3–4), 1995, s. 11–12; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 189–190; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 52.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Divišov** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, týdenní trh a dva trhy výroční.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysadili sme, /.../ vysazujem a vyzdvihujem*) na prosbu urozeného Jana Holického z Šternberka na Leštně */.../ ves jeho Divišov za městečko*; povoluje, aby se v něm mohli *všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sukeníci, sukna kráječi, kováři, zámečníci, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá svobodně dělati provozovati a jich užívati*; povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby měli *pečeť, zejména štít napříč rozdělený, v dolní straně jest zed' z stíny žluté barvy a v spodku té zdi brána z obů stran otevřená, svrchní polovice téhož štítu modré barvy, v nížto hvězda žluté neb zlaté barvy se vidí, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudžby a kdyby toho potřeba kázala*; a dává (*dávati ráčíme*) *trh téhodní obyčejný na každý čtvrtek i také dva jarmarky roční, jeden na den svatého Kříže nalezení a druhý ten čtvrtek po svatém Jiljí*.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 285, f. 28^r–29^r.

Nadepsáno „Vysazení vsi Divišova za městečko“.

Literatura: PŘIBYL, A. – LIŠKA, K.: *Znaky*, s. 55; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 119; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 119–120; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 52.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Pňovany** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysaditi sme /.../ ráčili a /.../ vysazujeme*) na poníženou prosbu urozeného Voldřicha z Říčan */.../ ves jeho jménem Pinovany za městečko*; povoluje, aby se v něm mohli *všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna kráječi, zámečníci, kováři, krajčíři, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá provozovati a jich užívati*; povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby měli *pečeť*, zejména štít červený, v něm brána bílá z stíny a vraty otevřenými a se dvěma věžemi bílými stojí a mezi těmi dvěma věžením (sic!) *půl druhého listu leknového bílého, jako na vodách roste, se vidí, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou ve všech a všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy i jiné potřeby zeleným voskem pečetiti pokudž a kdyby toho potřeba kázala.*

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 285, f. 30^r–30^v.

Nadepsáno „Vysazuje se ves Pinovany za městečko“.

Poznámky: J. Pelantovi, potažmo členům znakové komise pod vedením J. Čarka, nebyl známý žádný dochovaný otisk pečeti, který by dokládal podobu znaku. Pečeť se v podobě dvou otisků dochovala v Archivu města Plzně. Přivěšená pečeť z roku 1600 se nachází ve fondu Sbírka cizích listin, Plzeň, sg. II 436; pečeť nedatovaná přitištěná pečeť ve fondu Sbírka pečetidel a razítek, Plzeň, inv. č. 101, peč. 4/17.

Literatura: HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 327; PELANT, J.: *Znaky*, s. 196–197; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 298; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/1*, s. 84; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 53.

Regest

Ferdinand I. dává **Sedlci** znak, právo pečetit zeleným voskem a výroční trh.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. dává (*dávati ráčíme*) na prosbu urozeného Vladislava Popela z Lobkovic na Chlumci, maršálka dvoru našeho v Království českém /.../ městečku jeho Sedlci /.../ *pečeť*, zejména štít bílý, v němž jest brána červená otevřená se zdí a s stíny, za kterýmiž stíny v vrchu půl vorla černého rozkřídleného se vidí, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a když by toho potřeba kázala; a dává (*dávati ráčíme*) jarmark roční na den svatého Jiří.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 285, f. 33^v–34^r.

Nadepsáno „*Pečeť a jarmark roční dává se městečku Sedlci*“.

Literatura: PŘIBYL, A. – LIŠKA, K.: *Znaky*, s. 134–135; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 344; ZACHAR, Jan: *Sedlec-Prčice, okres Benešov*. Veřejná správa: státní správa a samospráva: týdeník vlády České republiky 13(11), 2002; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 16–17; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 53.

Regest

Ferdinand I. potvrzuje **Horšovskému Týnu** listiny českých králů Zikmunda, Karla a Ladislava, které inseruje, dále stanovuje, aby jeho obyvatelé mohli hájit clo půl míle od města a polepšuje mu znak.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. oznamuje, že před něj předstoupil urozený Jan mladší Popel z Lobkovic na Tajně Horšovském, hejtman německých lén v Království českém, kterému již dříve dědičně dal (*dědičně dáti ráčili*) město Tajn Horšovský se vším příslušenstvím, a ukázal mu tři listy na pergameně poddaným jeho městu Tajnu Horšovskému náležité [listiny králů Zikmunda Lucemburského z 22. srpna 1422, Karla IV.

z 18. února 1375 a Ladislava Pohrobka z 19. března 1454]; poté jej prosil, aby *ty tři listy a majestáty (poněvadž by časem svým pro starost zkaziti se mohly) v jeden list uvéstí a vepsati dāti ráčil*; protože však panovník *vidouc ty listy, že jsou na písmě i jinak pro starost dosti sešly, nechť aby časem svým k zkázi přijíti měly*, rozkázal (*rozkázati sme ráčili*) *ty tři listy do tohoto svého Majestátu vepsati /.../ a ve všem jich znění, položení v punktích, klauzulech a artykulích je potvrzuje (sme schváliti, obnoviti a potvrditi ráčili)*; dále, *aby přitom od každého člověka zachováni byli, jakož v těch listech clo vysazené mají, chce (chcem) aby toho v půl míli okolo města (jestliže by kdo starodávných vejsad a svobod nato neměl) hájiti mohli*; a polepšuje městský znak: *k prvnímu erbu jich toto znovu pučujem a dáváme, aby v vrchu štítu k pravé straně dva štrychy napříč nesli, vrchní červený a dolní bílý, k levé pak straně v bílém poli černý vorel rozkřídlený stojí*.

Čes., lat., orig., perg. Pergamen poškozený – v levé části listiny hnědé skvrny, písmo čitelné. Pečeť poškozená, v misce, zavěšená na svazku tvořeném bílo-červenými šňůrami; k pečetí viz např. POSSE, O.: *Die Siegel*, Band 3, s. 18, Tafel 24, č. 6.

SOA v Plzni, SOkA Domažlice, Archiv města Horšovský Týn, Listina města Horšovský Týn, sg. L18.

Miniatura v levém dolním rohu listiny, nepoškozená; typ architektonický; zlatý rám vyplněný červeně, po stranách stříbrné sloupy se zlatými patami, hlavami a obdélníky na dřících, nahoře zlatý oblouk, pod ním štít držený za horní rohy dvěma anděly přirozené barvy, se zlatými vlasy, pravý se stříbrnými křídly, levý se zelenými; rozměry 81×87 mm. K umístění miniatury a související iluminací viz s. 87 a 89–90.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; pod ním na plice podpis nejvyššího kancléře Jindřicha IV. z Plavna „*Henricus Burggravius Misnensis Supremus Regni Bohemiae Cancellarius manu propria*“.

Na reversu údaj o zaregistrování listiny „*Rta*“.

Poznámka: texty inserovaných listin se nacházejí např. v CIM IV/1, s. 154–155, č. 106; tamtéž, s. 335, č. 228; CIM IV/2, s. 11, č. 309.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 128–129, č. 497; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v západočeském kraji*, s. 313; PELANT, J.: *Znaky*, s. 63–65; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 150–151; ZELEŇKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 47–48; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 188–190; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 54.

Regest

Ferdinand I. dává **Jáchymovu** znak a právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. dává (*haben wir /.../ gegeben und verlihen*) městu Jáchymovu (*freyen perckstat Sannd Joachimstal*) znak (*wappen vnnd Clainet Mit namen ainen Schillt in vier gleiche thail Quartierungs weiß abgetailt, der vnnder hinder vnnd vorder ober Jedtwederrerr vom vordern vnndern gegen dem Hynndern obern eght Schremsweiss in zwen taill gleich getailt, die vnndern gelb oder golt vnnd ober Zweythail Rot oder Robin farb, darInnen in Jedem ganntzen viertail vom hynndern vnndern gegen dem vordern obern egkh zum klimmen geschickt erscheinet ain weisser Leon m[it] zuruckh auffgeworffnem dopltem Schwantz gelffendem maul vnnd roter aufgeschtagner Zunn-gen, habend auff seinem kopff ain gelbe oder goldfarbe Kunigliche Cron. Vnnd dann die anndern Zwentail des Schilts als nemblich d[er] vorder vnnder vnnd hinder ober ganntz Plab oder Lasurfarb, aus jedtwedern desselben grunnd vbersich Jnn die hohe des Schillts geend Zwen gespitzt Kysfarb perg oder Fellsen endtzzwischen denselben Fellsen erscheinend ain gelbe Gapl mit ainem gespitzten Tachl. Im Creutz der Quartierung oder hertz des Quartierten Schilts des hauß Osterreich Schillt vber zwerch Jnn drey gleich thail abgetailt, das vnnder vnnd ober Rot oder Rubin vnnd mitter weiß oder Silberfarb, Jm ganntzen [S]schillt Creutzweis vberinannder geschrennckt erscheinendt zwen perckhamer mit Gelben Hefften oder Stilen, die eysen vbersich kerund, Hintter dem Quartierten Schillt mit iren anngesichte gegeneinannder steendt vnnd denselben Schilt mit iren handen haltendt Sannct Joachim vnnd Sannct Anna pildens Jnn irer klaidung), který mají užívat ve všech a každých čestných záležitostech ve vážnosti a také ve válkách na svých praporech a stanech a dalších věcech a zvláště na obecní pečeti s uvedeným opisem, kterou mají purkmistr, konšel a celá obec užívat jako autentickou a věrohodnou (*die bestimpten Wappen, Clainet vnnd Schillt Jnn allen vnnd Jedlichen, redlichen vnnd eerlichen sachen zu schimpff vnnd Zu ernnst auch inn K[r]iegen ann iren Paniern vnnd getzelten vnnd besonder Zu irem gemainen Jnnsigl mit ainer umbschrift S. LIBERE CIVITATIS IOACH:VALLE CIRCA XV[I] A CHRISTO NATO ANNO ORTAE Gebrau/chen sollen vnnd mugen. Vnnd das so[lch] Jnnsigl nun vnnd Jnn ewig Zeit von meniglich Autenticum vnnd glaubwirdig geacht gehallten auch Jnn allen brieffen vnnd Jnnstrumenten so darunnder er[barli]ch vnnd auffrecht verfertigt vnnd voltzogen vnnd ausgeen volkumenlich stat vnnd glauben soll gegeben werden*), také ji užívat ve všech obecních záležitostech a pečetit červeným voskem (*allen Jrer gemainen Stat redlichen hanndlungen, schriftten vnnd brieffen mit rotem wachs Sigln sollen vnnd mugen*).*

Něm., orig. perg. Pergamen porušený v místech skladů – zde písmo nečitelné; fragment pečeti v misce, zavěšené na svazku tvořeném bílo-červenými šňůrami; viz např. POSSE, O.: *Die Siegel*, s. 18, Tafel 24, č. 6.

SOA v Plzni, SOKA Karlovy Vary, Archiv města Jáchymov, sg. L8.

Ornamentální typ miniatury; růžový rám vyplněný zlatě s damaskováním v horních rozích „vyřezávaný“ a výplně zelené, nahoře cherubín se zlatými vlasy, dole na zeleném podloží stojí štítonoši; rozměry 88×100 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Jindřicha IV. z Plavna „*Henricus Brugravius Misnensis Supremus Regni Bohemiae Cancellarius manu propria*“; na plice vpravo blíže neurčený podpis.

Na reversu údaj o zaregistrování listiny „*Rta*“ a blíže neurčený podpis „*L. Dirtz manu propria subscripsi*“.

Nečitelná místa textu rekonstruována dle opisu privilegia inserovaného v konfirmační listině Josefa II., uloženého tamtéž, sg. L28, nefoliováno.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 53, č. 199; STRÖHL, H. G.: *Wappen*, s. 59; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 315; PELANT, J.: *Znaky*, s. 91–95; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 176–177; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 324; HORNÁTOVÁ, Hana: *Jáchymov: město stříbra, rádia a léčivé vody*. Jáchymov 2000, s. 17–19; SULDOVSKÝ, Josef – HORÁK, Vladimír: *Kronika horního města Jáchymova a jeho hornictví v kontextu dějin země Koruny české*. Ústí nad Labem 2009; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 16–18; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 55.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Přísečnici** za svobodné horní město, kterému dává znak a právo pečeti červeným voskem.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje městečko Přísečnici za svobodné horní město (*Flecken Preßnitz zu einer freyen Bergstadt von neuen ausgesetzt und erhebt*) na prosbu představitelů obce (*Burgermeister, Rathmanne und ganze Gemeinde zu der Preßnitz*). Městu dává (*gegeben und verliehen*) znak (*Wappen und Kleinod mit Namen einen weissen oder silberfarben Schild, aus desselben Grund gerad über sich in die Höhe des Schilds gehend ein Tannenbaum mit seinen Wurzeln und grünen Aesten, am Stamen des Baums hangend des Hauses Oesterreich Schild über zwerch in drey gleiche Theil*

abgetheilt, der unter und ober roth oder rubin und Mittertheil weiß oder silberfarb, in ganzen Schild kreutzweis über einander geschrenckt zween Berghammer mit ihren gelben Stielen oder Heften, die Eisen über sich gekehrt), který mají purkmistr, konšelé a celá obec užívat ve všech a každých čestných záležitostech ve vážnosti a také ve válkách na svých praporech a stanech a dalších věcech a zvláště na obecní pečeti s uvedeným opisem, kterou mají užívat jako autentickou a věrohodnou (daß Berurte Burger Maister, Rathmannen vnndt Gemainde /.../ die Bestimbtten Wappen, kleinat Vnnd Schildt in allen vnd Jeden redlichen vnndt Ehrlichen sachen Zu schimpf vnndt Zu Ernst, auch in Kriegen an ihren Paniern vnd gezelten vnnd besonder Zue Jren Gemainen Jnnsigl mit ainer Vmbschrift Senatus Populique Libere civi: Presnien: gebrauchen sollen vnnd mügen. Vnnd daß solch Jnnsigl nun vnd in ewigzeit von menniglich Autenticum vnnd glaubwürdig geacht gehalten, auch in allen briefen vnnd Instrumenten so darunter Erberlich vnd aufrecht verfertigt Vnndt Vollnzogen vnndt ausgeen, Vollkommentlich statt vnndt glauben soll gegeben werden); pečeť mají dále užívat ve všech obecních záležitostech a pečeti červným voskem (allen Jhrer Gemainen Statt redlichen Handlungen, schriefften vnnd Briefen mit rothen Wachs siglen sollen vnnd mügen).

Něm., prostý opis, pap. Papír neporušený.

NA, ČDK, kart. 552, inv. č. 759, sg. IV D 7.

Pod textem vlevo „podpis“ panovníka „*Ferdinand manu propria*“; pod ním „podpis“ nejvyššího kancléře Jindřicha IV. z Plavna „*Henricus Burgravius Misnensis Supremus Regni Bohemiae Cancellarius*“; vpravo blíže neurčený podpis.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 100, č. 379; RUDA V. a kol.: *Znaky*, s. 100–101; VÍTEK, VL.: *Městské znaky*. Památky, příroda, život: vlastivědný čtvrtletník Chomutovska 8(3), 1976, s. 15–16; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 327; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 293; SCHENK, J. – PŘIBYL, A.: *O hornické minulosti*, s. 119–126, 132–133; BINTEROVÁ, Zdeňka: *Zaniklé obce Chomutovska: V. díl – Přísečnicko*. Chomutov 1996, s. 15; MADĚRA, F.: *Heraldické a nápisové památky Chomutovska*, s. 149; *Přísečnice zatopená, ale nezapomenutá*. Chomutov 2004, s. 20; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/1*, s. 168–169; HOUZAR, P.: *Znaková privilegia*, s. 56.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Jiříkov** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, týdenní trh a tři trhy výroční.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysazujem a vyzdvihujeme*) na prosbu urozeného Jiříka Žabky z Limberku na Kounicích, rady a místokancléře našeho v Království českém, /.../ *ves jeho Jiříkov řečenou mezi městečky Kounicemi a Pravlovem ležící* za městečko, povoluje, aby se v něm mohli *všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, súkeníci, sukna kráječi, kováři, zámečníci, krajčíři, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá svobodně dělati, provozovati a jich užívati*; povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby *jměli pečeť, zejména štít červený, v němž jest půl kopáče s motykou nad branou vynikající a majíc na hlavě věnec z hroznův, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala*; a dává (*znovu vysazovati ráčíme*) *trh téhodní obyčejný každú sobotu a tři jarmarky roční, první na den svatého Bartoloměje, druhý na den svaté panny Barbory a třetí v outerý o svatým Duše.*

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 285, f. 87^v–88^r.

Nadepsáno „Vysazuje se ves Jiříkov za městečko i s jinými dalšími milostmi Jiříkovi Žabkovi“.

Literatura: SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 16; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 90; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 188; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 17; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 130; NĚMEC, Bruno: *Dolní Kounice: příběh města*. Dolní Kounice 2014, s. 84–85.

Regest

Ferdinand I. dává **Hornímu Slavkovu** znak a právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. dává (*geben vnnd verleyhen*) na prosbu poddaných purkmistra, radních a celé obce města Horního Slavkova (*getrewen Burgermaister, Ratmanne vnnd ganntze gemainde der Stat Slackenwald*) tomuto městu znak (*Wappen vnnd Clainet, Mitnambem ein Schillt in vier taill Quarttierungs weis abgetaillt, das erst oder hinder vnnder gruen, dar Jnnen Creutzweiss ubereinanner geschrennckt ain hammer vnnd ain setzeyssen mit gelben stilen enntzwischen denselben geradherabscheinend ain gelber rechen, Jre Stil vnnder sich kerund. Das annder oder ober vorder vierteill uber Zwerchs Jnn Zwen taill gleich geteilt, das vnnder weis oder silberfarb vnnd ober teill rot oder Rubinfarb, Jnn derselben ganntzn veldung ubersich furwertz vnnd zum klymmen geschickt erscheinend ain leo nach desselben vierteils farben abgewechselt nemblich im weissen rot vnnd Roten taill weis mit zurug auffgeworffnem dopltem schwannntz tragend auf seinem kopf ain gelbe oder goldfarbe Cron. Das dritt oder vorder vnnder gelb oder Goldfarb dar Jnnen ain schwarzer Leo gegen dem hynndern obern Eckh sich kerend zum klymmen geschickt gelffenden maul, Roter ausgeslagner Zunngen vnnd uber sich geworffnen schwannntz. Vnnd das viert hynnder ober uber Zwerchs Jnn drey gleicheil abgeteilt, das vnnder vnnd ober Rot oder Rubin vnnd mitter auch in drey gleicheil abgeteilt, das hynnder vnnd vorder weis oder silber vnnd mitter Rot oder rubinfarb*); tento znak povoluje purkmistru, radním a obci města a jejich nástupcům užívat ve všech a každých čestných záležitostech ve vážnosti a také ve válkách na svých praporech a stanech a dalších věcech a zvláště na obecní pečeti s uvedeným opisem, přičemž starší pořízení, která vydali pod původní pečeti, zůstávají v platnosti (*das berurte Burgermaister, Ratmannen vnnd gemainde /.../ die bestimbten wappen, Cleynet vnnd schillt Inn allen vnnd Ieglichen, redlichen vnnd eerlichen sachen zu schimpf vnnd zu ernnst auch In Kriegen an irn paniern vnnd getzelten vnd besonnder zu irem gemaynen Innsigl mit einer umbschrift* • S • SENATVS POPVLIQ, [populique] CIVITATIS SLACKENWALDENN: *gebrauchen sollen vnnd mugen, vnnd das solich Innsigl nun vnnd Inn ewig Zeit von meniglich autenticum vnnd glaubwirdig geacht gehalten, Auch in allen brieuen vnnd Innstrumenten so darunnder erberlich vnnd auffrecht verfertigt, vltzogen vnnd ausgeen, volkumblich stat vnnd glauben soll gegeben werden, nichts weniger alle Innstrumenta vnnd brief so vnnder irem vorigen vnnd alten Innsigl ausganngen sein, allenththalben bey iren werden vnnd krefften bleyben vnnd daran niemanden geuerd sein*), a všechny obecní záležitosti a listy pečetit červeným voskem (*in allen irer*

gemaynen stat, redlichen hanndlungen, schrifften vnnd brieffen mit rotem wachs sigln sollen vnnd mugen).

Něm., orig. perg. Pergamen neporušený, pečeť chybí, byla přivěšená na svazku tvořeném bílo-červenými šňůrami.

SOA v Plzni, SOKA Sokolov se sídlem v Jindřichovicích, Archiv města Horní Slavkov, inv. č. 237, lio 237.

Prostá miniatura; šedý rám vyplněný modře, štít vyplňuje téměř celý rám; rozměry 71×85 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; na plice vpravo blíže neurčený podpis.

Na reversu údaj o zaregistrování listiny „*Rta*“ a blíže neurčený podpis „*L. Dirtz manu propria subscripsi*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 113–114, č. 434; STRÖHL, H. G.: *Städte-Wappen*, s. 66; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 313; PELANT, J.: *Znaky*, s. 58–62; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 147–148; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 333–334; BERAN, Pavel: *Královské horní město Horní Slavkov: město s tradicí těžby cínu a výroby porcelánu*. Horní Slavkov 2001, s. 71, 141–145; BERAN, Pavel – BERANOVÁ, Hana: *Horní Slavkov trochu jinak*. Sokolov 2005, s. 22; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 184–186; KASÍK, S.: *O znaku města Horního Slavkova*, s. 65–67; KREJČÍK, T.: *Vybraná symbolika*, s. 761.

47

1547 září 1., Pražský hrad

Regest

Ferdinand I. dává **Krásnu** znak a právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. dává (*geben vnd verleihen*) na prosbu poddaných purkmistra, radních a celé obce města Krásna (*getrewen Burgermaister, Ratmane vnd Gantze gemainde der Stat Schönfeld*) tomuto městu znak (*Wappen und Klainet, Mitnamben ainen Schildt uber Zwerchs Jn Zwen tail gleich getailt, der vnder Gruen darJnnen erscheinend Zwen kreutzweiß uber einander geschrengt Mannes arm mit angethannen weisser farben ermeln in den henden uber sich auch kreutzweiss vbereinander geschrenngkt haltennd ain hammer vnd Setzeißen mit gelben stilen, Entzwischen denselben mit seinem stil gerad herab geend ein gelber rechen vnd oberhalb taill des Schilts nach der Lenng*

in Zwen taill, das hinder vbertzwerchs in drey, das vnder vnd ober Rot oder Robin vnd mitter tail nach der lenng auch in drey gleich tail abgeteilt, das hinder vnd vorder weiss oder Silber vnd mitter Rot oder Rubinfarb vnd dann das annder vordertaill des Schilts vberzwerchs in Zwen gleich taill abgetaill, das vnder weiss oder Silber vnd ober Rot oder Rubinfarb, in denselben gantzen Zwaien abtailungen vber sich furwertz vnd Zum klimen geschikt ain Leo nach den farben abgewechselt, Nemblich in weissem Rot vnd Rotten taill weiss mit zurugk aufgeworffnem dopten gewundnem Schwantz, gelffenden maul vnd Rotter ausgelagner Zungen, tragend auf seinem haubt ain Gelbe oder goldfarbe Cron); tento znak povoluje purkmistru, radním a obci města a jejich nástupcům užívat ve všech a každých čestných záležitostech ve vážnosti a také ve válkách na svých praporech a stanech a dalších věcech a zvláště na obecní pečeti s uvedeným opisem, přičemž starší pořízení, která vydali pod původní pečeti, zůstávají v platnosti (das berurte Burgermaister, Ratmannen vnd gemainde /.../ die bestimbtten wappen, Cleinat vnnd schildt in allen vnd Iedlichen, Redlichen vnd erlichen sachen zu Schimpf vnd zu ernst auch in Kriegen an Iren paniern vnd getzelten vnd besonder zu Irem gemainem Insigl mit ainer umbschrift • S • SENATVS POPVLIQ, [populique] CIVITATIS SCHONFELDENN: gebrauchen sollen vnd mugen, vnd das solich Insigl nun vnd in ewig Zeitt von menigelig autenticum vnd glaubwirdig geacht gehalten, auch in allen briefen vnd Innstrumenten so darunder erberlich vnnd aufrecht verfertigt, vltzogen vnd außgeen, volkhumblich stat vnd glauben soll gegeben werdn, nichts weniger alle Instrumenta vnd brief so vnter Irem vorigen vnd alten Insigl ausganngen sein, allentthalben bey Iren werden vnd krefftten ebleiben vnd daran niemanden gefeert sein), a všechny obecní záležitosti a listy pečeti červeným voskem (in allen Iren gemainen Statt redlichen Handlungen, schriftten vnd brieffen mit rotem wachs sigln sollen vnd mugen).

Něm., orig. perg. Pergamen neporušený, pečeť chybí, byla přivěšena na svazku tvořeném bílo-červenými šňůrami.

SOA v Plzni, SOkA Sokolov se sídlem v Jindřichovicích, Archiv města Krásno, neinventarizováno.

Prostá miniatura; šedý rám vyplněný modře, štít přesahuje boční okraje rámu; rozměry 68×43 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; na plice vpravo blíže určený podpis.

Na reversu údaj o zaregistrování listiny „*Rta*“ a blíže určený podpis „*L. Dirtz manu propria subscripsi*“.

Literatura: WIDIMSKY, V. R.: *Städtewappen*, s. 115, č. 441; STRÖHL, H. G.: *Städe-Wappen*, s. 67; ENZMANN, Karl: *Chronik der uralten, ehemals königlich freien Bergstadt Schönfeld*, Bez. Elbogen. Schönfeld 1934, s. 8; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském*

kraji, s. 320; PELANT, J.: *Znaky*, s. 128–131; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 148–149; ZELEŇKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 341; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 101–102; KASÍK, Stanislav: *O historickém znaku města Krásna*. Genealogické a heraldické listy 36(2), 2016, s. 79; KREJČÍK, T.: *Výbraná symbolika*, s. 761.

Regest

Ferdinand I. vysazuje městečko **Kralovice** za město, kterému dává právo pečetit červeným voskem, polepšuje znak a dává mnoho dalších výsad.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*vysazovati ráčíme*) na prosbu Floriána Griespeka z *Griespechu na Kaceřově* rada náš věrný milý /.../ městečko Kralovice na časy budoucí a věčné za město za věrnost jeho poddaných (*kterak jsou se purkmistr, konšelé i všecka obec městečka Kralovic, poddaní jeho, v těchto pominulých rozmíškách, které jsou se v Království našem českém zběhly, k němu věrně stále a poddaně zachovali, nedadouc se žádnému svěsti, kdež jsou od mnohých rozličně namlouvány byly pohrůžky vyplundrováním, vypálením a jináč jim činíce. Na čehož oni se neohlídajíc přece věrně, stále a nepohnutelně jsou při témž Florianovi Griespekovi, a on též při nás, trvali a zůstali, jako věrným poddaným dobře sluší a náleží*); stanovuje, že jakož jsou předešle v pečetech svých vosku zeleného užívali, že již od dnešního dne voskem červeným pečetiti a toho níže psaného erbu v menší i větší pečeti své užívatí mají, jmenovitě štít na tre (sic!) rozdělený, v předním vrchním poli modré neb blankytné barvy po pravé straně obraz svaté panny Doroty majíce na hlavě korunu zlatú, kterážto v pravé ruce drží děťátko nahé, majíce v ručičce ratolest s růží a v levé ruce košíček s růží, obojí stojící na lvu bílém, v druhém červeném poli po levé straně též lev bílý vzhůru stojící s dvojnásobným ocasem, kteréhožto erbu dotčení Kralouští na pečetech svých, jednoho pole v větší, druhého v menší jsou od starodávna až posavad užívali. A pod tím pole rozdělené s pěti štrychy zlaté neb žluté a druhé štrychy modré neb lazourové barvy proti sobě pošikem se potýkající, což jest on Florian Griespek z lásky a pro tu věrnost a jejich k němu dobré zachování jim z svého vlastního přirozeného erbu udělil a toho tak užívatí popřál; a dává mnoho dalších výsad.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 285, f. 113^v–114^v.

Nadepsáno „Vysazuje se Florianovi Griespekovi městečko jeho Kralovice za město i s jinými dalšími milostmi dole psanými“.

Poznámka: Určení, že si má město nechat vyřít znak jmenovitě na malou i velkou městskou pečeť, obsahuje pouze pět z námi sledovaných znakových privilegií, z nichž čtyři byla vyhotovena německy a jedno česky. Vedle listiny pro Kralovice se jedná o privilegia pro Loket (č. 69), Horu Svatého Šebestiána (č. 75), Město Albrechtice (č. 77) a Liberec (č. 103).

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 64, č. 241; DOLEJŠEK, B.: *Právo měst*, s. 270; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 319; PELANT, J.: *Znaky*, s. 122–124; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 188; VOREL, Josef: *450 let města Kralovic 1547–1997: [dějiny rodného kraje]*. Rabštejn nad Střelou 1996, s. 3–5; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 91–93; VLČKOVÁ, Jitka – VLČEK, Pavel: *Kralovice: stručné dějiny města a významné stavby*. Plzeň 2018, s. 31–32.

Regest

Ferdinand I. dává **Kralupům u Chomutova** znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. dává (*gegeben und verliehen*) na prosbu rychtáře, přísežných a celé obce městečka Kralup (*Richter, geschworenen vnnd gantze gemainde unsers Marckts Kralop*) tomuto městečku znak (*Wappen, mit namen einen Rotten oder Rubinfarben Schildt, darJnnen ein groß stuck ayner weyssen Stadtmaur mitt dreyen Zynnen, auf beyden seyten der Maur Zwen Thurn solicher farben, Vierecketen Plaben oder Lasur farben dachern, jeder thurn habend ein creutz fenster vnnd noch ein ausseehundt fenster an baiden thurmen, auff der anndern seyten Jnn grundt der Mauern das Stadthor mit Zweyen offen gelben thoren vnd auffgetzognen Weißen drey gespitzten Schusgatter, Zwischen bayden thurnen Jnn gedachtem Rotenfeld Oben Jnn der hoch am Schiltl Jnn der Mitte vber Zwerch abgeteilt, das vnnder Weyß oder Silberfarb vnnd Ober Plab oder Lasurfarb, darJnn ein gantzer Leo mit auffgeworffnem dopltem Schwantz vnd außgeschlagener gelfunder Zungen auffrecht Steeund, Jnn das ober vorder Eckh sich kerundt mit den farben nach dem Schildt abgeteilt*); tento znak povoluje purkmistru, přísežným a celé obci města užívat ve všech a každých čestných záležitostech, zvláště na obecní pečeti, jíž smějí pečetit zeleným voskem (*die obberurten Richter, geschworenen vnnd gantze gemainde /.../ die bestimpten wappen vnd Schilt haben, fueren vnd sich der zuuerfertigung gemaynes Marckts notturften mit*

grunnen Wax Inn allen vnd jeglichen, eerlichen vnd Redlichen sachen gebrauchen vnd geniessen sollen vnd mügen).

Něm., vidimus, perg. Pergamen v místech skladů porušený a hůře čitelný, pečeť chybí, byla přivěšená na proužku pergamenu.

SOA v Litoměřicích, SOKA Chomutov se sídlem v Kadani, Archiv města Kralupy, inv. č. 1.

Architektonický typ miniatury; černý obloukový rám vyplněný modře se zlatým damaskováním; roloverkový štít stojí na stříbrném podloží mezi dvěma sloupy tvořenými stříbrnými dřívky a zlatými patkami a hlavicemi, z nichž vychází modrý oblouk; rozměry 80×100 mm.

Pod textem vlevo „podpis“ panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; pod ním „podpis“ nejvyššího kancléře Jindřicha IV. z Plavna „*Henricus Burgravius Misnensis Sumus Regni Bohemie cancellarius manu propria*“.

Pod podpisem panovníka údaj o vyhotovení vidimu purkmistrem a radou města Kadaně dne 18. srpna 1557: „*Wir Burgemeister und Rathe der Stadt Cadan bekennen offentlich mitt diessem Brieff, das di ersamen Richter und Geschworne vnd gantze Gemein deß Marckts Kralop durch Ire Gesante vnns furgebracht haben ein Wappenbrieff auff Pergamen geschrieben mit Rhomischem Khuniglichen Maiestat annhangenden Insigl bekräftigt, den eben freuntlich gebetten dieweil ahn solchen Wappenbrieff Privilegi vnd Maiestet uber Landt zufüren auß manicherlei Vnnfall Schaden gescheen kan. Wir wolten den selben Wappenbrieff, Privilegium Maiestat vnd Sigil allenthaben nach Notturfft besichtigen vnd Inen zu Ihrer Notturfft ein Transumpt oder glaubwürdige Urkhundt darueber machen lassen. Dieweil wir dan dasselbige Privilegium, Maiestet vnnd Wappen brieff Inn Vnnsern henden gehabt genugsam besichtigt vnd uberlessen haben, auch an Schrift vnd Sigl allenthalben gerecht vnd ohne vnargwenige gebrechen befunnden von Wortte zu Worte wie dan diß Transumpt kegen den Original vnd Glaubt Brieff mitt Vhleis Collationiret wie oben beschrieben Cautende. Haben wir Inen dises Transumpt vnd glaublich Vrkhundt geben vnnd Mytthethayldt, auch zu mehren den Khantnus vnd glauben mit bemelter vnnsern Stadt Innsigl diß Vidimus bekräftigt. Geben vnd gescheen Mittwoch nach Marie Himmelfart, nach Christi vnnserers Seligmachers gebuert, im funfftzehen hundert sieben vnd funfftzigisten Jar*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 64–65, č. 243; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 74; VÍTEK, VĽ.: *Městské znaky*. Památky, příroda, život: vlastivědný čtvrtletník Chomutovska 8(3), 1976, s. 15; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 209; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 83; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 94.

Regest

Ferdinand I. dává **Štětí** znak, právo pečetit zeleným voskem, výroční a týdenní trh.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. dává (*dávati ráčíme*) na poddanou prosbu urozeného Zdislava Berky z Dubé a z Lipého na Zákupy nejvyššího hofmistra Království českého a Horních Lužic landfojta /.../ jakožto na ten čas držitele městečka našeho dědičného Štětí k zámku našemu mělnickému příslušejícího tomuto městečku pečeti, zejména štít modrý, v němž stojí věže bílá a přes tu věž jest napříč pošikem ostrev černá přeložená, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou při všech a všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdež by toho potřeba kázala; a dává (*dávati a znovu vysazovati ráčíme*) jarmark roční ten pondělí po svatém Vavřinci /.../ a k tomu trh týhodní každý pondělí.

Čes., opis.

NA, SM, sg. P 106, S/88.

Pod textem vlevo „podpis“ panovníka „*Ferdinandus*“, pod ním „podpis“ nejvyššího kancléře „*Burgravius Misnensis*“, pod ním vpravo blíže neurčený „podpis“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 135, č. 523; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 110–111; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 374; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 392; LABUŤ, Jiří: *Z dobových zápisů o osadách Lichtenburského panství (10) Heraldika Ronoviců*. Chrudimské vlastivědné listy 14(4), 2005, s. 17; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 84–95.

Regest

Ferdinand I. dává **Chabařovicím** znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. dává (*dávati ráčíme*) na poníženou prosbu purkmistra a konšelův z vsí obce městečka našeho Chabařovic tomuto městečku pečeti, zejména štít modré neb lazourové barvy, v němž dvě věže s červenými kovy, (sic!) mezi kterýmižto dvěma

věži skála vyniká, na kteréž sedí lev své přirozené barvy, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v ušelíjakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a když by toho potřeba kázala.

Opis čes. v král. registrech v NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 285, f. 166^r–166^v.

Nadepsáno „Nadání pečeti a erbu městečku Chabařovicím i také aby zeleným voskem pečetiti mohli“.

Poznámky: v roce 1542 dal Ferdinand I. Chabařovicím znak, který tvořil modrý štít s červeným supím křídlem (č. 37). Listinou z roku 1549 jej změnil.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 55, č. 209; *Ottův slovník naučný*. Díl 12, Ch–Sv. Jan, s. 2; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 62; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 164; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 184; *Dějiny města Chabařovic*, s. 25–27; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 215; PROŠEK, Karel: *Kronika města Chabařovice/Chronik der Stadt Karbitz*. Chabařovice 2016, s. 4, 26–27.

52

1549 listopad 4., Pražský hrad

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Bělčice** znovu za městečko, jemuž potvrzuje znak, právo pečeti zeleným voskem, možnost odvolání do městečka Blatné a právo konání týdenního a výročního trhu.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. oznamuje, že obyvatelé bělčičtí vždycky prve od dávnýho času za městečko odbejvali, ale že jsou jim vejsady a privilegia skrze oheň k zkázi a zahynutí přišli, a proto (sme vyzdvihnouti, vysaditi /.../ ráčili) na prosbu slovutného Václava Běšina z Běšin /.../ Bělčice zase znovu za městečko, potvrzuje, že tíž obyvatelé městečka Bělčic pečeť jměli a té užívali, totiž štít červené barvy, v kterémž jsou dva klíče na kříž pošikem přeložené, mezi kterýmižto dvěma klíči meč nahý u zpodku jest, /.../ kteréžto pečeti všecky a ušelíjaké potřeby obecní zeleným voskem pečetiti; dále, že jestliže by která strana na vejpovědi a orteli rychtáře a konšelův městečka Bělčic přestati nechtěla, aby do městečka Blatné odvolání vzíti mohla; a nakonec potvrzuje, že jest trh téhodní každý pátek a jarmark roční na den svatého Petra a Pavla /.../ v témž městečku bejvaly.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 285, f. 170^v–171^r.

Nadepsáno „Vysazuje se za městečko Bělčice a některé další milosti jim se činí“.

Literatura: PŘIBYL, Alois: *Z heraldiky hornických měst a městeček jižních a jihozápadních Čech*. Heraldika. Bulletin pro pomocné vědy historické 12(1), 1979, s. 4; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 76–77; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 25.

53

1549 listopad 5., Pražský hrad

Regest

Ferdinand I. dává **Bílině** právo pečetit červeným voskem, polepšuje mu znak a povoluje, aby obyvatelé města mohli nakupovat statky do výše 1000 kop grošů českých.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. dává na prosbu urozeného Jana mladšího z Lobkovic na Tajně Horšovském nejvyššího komorníka Království českého a hejtmana našeho německých lén téhož království /.../ purkmistru a konšelóm i vší obci města Bíliny některé milosti, /.../ předkem právo pečetit červeným voskem (jakož jsou tíž Bílinští času předešlého zeleným voskem všelijaké potřeby městské a obecní pečetili, ráčíme k tomu povolovati, aby dotčení Bílinští všecky a všelijaké potřeby městské voskem červeným /.../ svobodně pečetiti a toho užívati mohli a moc měli); polepšuje mu znak (nadto také k prvnímu štítu nebo erbu týmž Bílinským toto znovu půjčujem a dáváme, aby v vrchu mezi těmi dvěma věžemi dva štrychy napříč nesli, vrchní červený a dolní bílý, k levé pak straně v bílém poli černý vorel rozkřídlený aby stál); a povoluje (sme /.../ povolití ráčili), aby často psaní Bílinští za tisíc kop grošův českých statku pozemského, když by koli s to býti mohli k obci koupili a to držeti a užívati mohli.

Čes., orig. perg. Pergamen porušený v místech skladů, písmo čitelné, vlevo nad plikou část pergamenu chybí; pečeť degradovaná, v misce, přivěšená na svazku tvořeném žluto-bílými šňůrami; k pečeti viz např. POSSE, O.: *Die Siegel*, Band 3, s. 18, Tafel 24, č. 6.

SOA v Litoměřicích, SOKA Teplice, Archiv města Bílina, inv. č. 10.

Prostá miniatura s náznaky architektonické kompozice; zlatý rám vyplněný žlutě, dole [bílý] vrch, nahoře oblouk se žlutými oválnými poli v rozích; rozměry 62×78 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Jindřicha IV. z Plavna „*Heinricus Burgravius Misenensis Supremus Regni Bohemie Cancellarius manu propria*“; na plice vpravo blíže neurčený podpis.

Indorsát: „*Tento Jeho Milosti Císařské a Královské list a obdarování jest s povolením Jeho Milosti Císařské a Královské, radd a ouředníkův pražských menších desk zemských v království českém, na žádost v něm oznámených purkmistra a konšelův i na místě celé obce města Bíliny, ve dsky zemské do kvaternu trhového zeleně zlatého rozličných majestátův a privilejí, léta šestnáctistého šedesátého druhého v pátek po památce obrácení svatého Pawla na víru křesťanskou, to jest 27. Januarii, pod literou N. 21 vložen a slovo od slova vepsán. Jan Arnošt Tyralla z Treyburgku Ingrosator větších desk zemských v Království českém manu propria*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 13, č. 36; STRÖHL, H. G.: *Städe-Wappen*, s. 55; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 42–43; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 76–77; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 46; KOCOUREK, Ludomír – KOCOURKOVÁ, Květoslava: *Bílina v zrcadle staletí*. Bílina 2001, s. 14; KASÍK, Stanislav: *O znaku města Bílina*. Genealogické a heraldické listy 32(3), 2012, s. 71–102; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 38–39; RICHTEROVÁ, Iveta: *Město Bílina od minulosti k dnešku*. Bílina 2018, s. 8.

Regest

Jan Dubravius dává **Chválkovicím** znak a právo pečetit černým voskem.

Podrobný regest

Olomoucký biskup Jan XVI. Dubravius oznamuje, že před něj předstoupili *fojt, konšelé i všeka obec ze vsi naší Chválkovic* a sdělili mu, že *v tej vsi Chválkovicích, kdež jest lidí sedících mnoho a drahně obyvatelův a dědin i vsí jiných k nim přináležejících práva a naučení od nich bráti majíce a druhdy takové obtížné věci a soudy od stran mnohokrát na ně přicházejí, tak že oni lidem a stranám sobě odporným tu při právé v Chválkovicích dosti učiniti chtějí v tom, že obtížení nemalé jměli a jmají, že kdež sami některé při dosti učiniti rozumy svými nemohouc a jmají pro naučení k vyššímu právu posílají, na peníze neboli na náklady obojích stran naučiti se dají. Tehdy oni svrchu psaní lidé v Chválkovicích své pečeti nemají, pro práva naučení dva nebo tři konšely s oustní zprávou k vyššímu právu jsou posílali, kdež na takovou jejich oustní zprávu pro mnohé příčiny a nebezpečenství oustní naučení dávati jsou nechtěli, než aby obojích stran pře popsane byly. A zapečetěné a oni často psaní lidé z Chválkovic své pečeti nemajíc, proto jim na jejich pokornou prosbu dává (obdarování jim činíme) pečť, /.../ totiž ščit zelený barvy a v tom ščitu dvě lilijí bílé v svršku bílém /.../ a tej pečeti aby v nadepsaných i jiných potřebách svých všech slušných a řádných v témž právé užívali /.../ a voskem černým aby pečetili.*

Čes., opis v biskupských registrech.

ZAO, pobočka Olomouc, Arcibiskupství Olomouc 1144–1980, kn. č. 41, pag. 128–129.

Literatura: SPÁČIL, V. a kol.: *Pečeti*, s. 103; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia: Dodatky a opravy*, s. 4; ŠTĚPÁN, J.: *Znakové privilegium*, s. 89–92; týž: *Heraldická tvorba*, s. 127–134.

55

1552 leden 6., Pražský hrad

Regest

Ferdinand I. potvrzuje **Horním Kounicím** listinu krále Jana Lucemburského, kterou inseruje, dává mu znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. potvrzuje (*schvalujem, obnovujem a potvrzujem*) na poníženou prosbu *purkmistra a konšel i vsí obce městečka Horních Kounicí* listinu *krále Jana z 22. září 1318 (X Kalendae Octobris anno Domini millesimo trecentesimo octavo decimo)*, kterou inseruje (*kterýžto list a majestát slovo od slova takto v sobě zní*); dává (*dávati ráčíme*) mu *pečet, zejména štít červený barvy, v kterémž od spodku saň bílé, zelené, modré a našeravé barvy nohami nahoru obrácená jest a muž oděnc drží meč v pravé ruce k ráně na bílém koni, po též sani šlapaje, /.../ kterážto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jimi (sic!) listy a jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala.*

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 285, f. 211^r–212^r.

Nadepsáno „*Potvrzení privilegiumu krále Jana městečku Horním Kounicím a nadání znovu pečeti*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 144, č. 105; DOLEJŠEK, B.: *Právo měst*, s. 271; SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 19; ŠTARHA, I.: *České listiny*, s. 145, 152–153; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 350–351; LIŠKA, K.: *Významná výročí*, s. 327–328; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 145–146; JAN, Libor: *Horní Kounice 1248–1998: z dějin městečka*. Horní Kounice 1998, s. 29–32; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 99.

Regest

Marek Khuen dává **Říkovcím** znak a právo pečetit černým voskem.

Podrobný regest

Olomoucký biskup Marek Khuen oznamuje, že před něj předstoupil *urozený vладыka Filip Liskovský z Fryštátu, písař práva našeho manského, /.../ na místě Jana Kudlanka, rychtáře, starších i vsí obce říkovské* a sdělil mu, že *se při tej obci nedostatky dějí a zvláště, že v tej vsi Říkovcích (súce lidí nemálo usedlých a drahně okolních vsí a dědin k ní přináležejících) stížnost a nedostatek, totižto že nemajíce při též dědině a právě žádné pečeti. Biskup proto dává (přidávající) na přímluvu nadepsaného Filipa Liskovského vsi Říkovcím pečeť, totižto štít černé barvy a v tom štítu předkem skálu vysokú žlutú a vprostřed pod tou skálú řeku více vodú tekúcí, /.../ a tak tej pečeti aby v nadepsaných i jiných ve všech potřebách svých slušných a řádných při témž právě užívali, /.../ a voskem černým aby pečetili.*

Čes., opis v biskup. registrech.

ZAo, pobočka Olomouc, Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 45, sg. N, pag. 3–4.

Opis obsahuje jednoduchou nekolorovanou kresbu znaku, rozměry 12×13 mm.

Literatura: HORÁK, J.: *O té naší Hané*, s. 168; MÜLLER, K.: *Znamé – neznámé privilegium*, s. 6–7; týž: *Znakové privilegium pro Slavonín*, s. 138–140; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 17–18; PAPAŽÍK, D.: *Dějiny obce Říkovice*, s. 27–28; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia: Dodatky a opravy*, s. 4; ŠTĚPÁN, J.: *Pečeť Říkovic*, s. 31–34; týž: *Heraldická tvorba*, s. 127–134.

Regest

Ferdinand I. potvrzuje **Horní Blatné** stávající práva a přidává další, mezi mnohými dává znamení, které mají užívat na cínových výrobcích a městské pečeti.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. potvrzuje Horní Blatné (*Zineperkhwerch die Platten*) na prosbu kverků, hornické obce a celé obce (*die Gwerkhen, Khnapschafft vnnd ganntze*

gemain) stávající práva a přidává další, mezi mnohými dává městu znamení, které mají užívat na cínových výrobcích a městské pečeti (*ain Regall zaichen si auf di Zin zußlagen Phlegen haben, Nemblich ainen schillt nach der lenng in Zway thaill abgetaillt, auf der Rechten seitten Welche auch über Zwerch abgesetzt, Oberhalb in ainem Rotten feldt ain Weisser Leeo vnd vnnder halb ein Seiffen gabel vnnd Kheulhauen, auf der anndern Linnkhen seitten aber ein halber Osterreichischer Schillt, das wir Inen demnach solich Zaichen zu ainem gericht Sigell oder Seinen gnedigist bewilligen vnd sy damit begaben des so sich auch zu Irer notdurfft geprauchen werden mugen*).

Něm., orig. perg. Pergamen porušený v místech skladů, pečeť porušená, v dřevěné misce, přivěšená na proužku pergamenu; k pečeti viz např. POSSE, O.: *Die Siegel*, s. 18, Tafel 24, č. 6.

SOA v Plzni, SOkA Karlovy Vary, Archiv města Horní Blatná, sg. L2.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinand subscripsi manu propria*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Jáchyma z Hradce „*Joachim de Nova Domo Supremus Regni Bohemiae Cancellarius subscripsi manu propria*“; pod ním podpis nejvyššího písaře Volfa z Vřesovic „*Wolf v. Wrzesowitz manu propria*“; pod plikou vpravo blíže neurčený podpis „*H v Lansberk Manu propria*“. Na plíce vpravo dva blíže neurčené podpisy.

Na reversu pliky regest „*Der Perkhstatt Platt Freihait vnd begnadung betreffenndt etc. Soll nur allain von eurr Maiestat, vnnd tzaichenndt werden vnnd volgundts bei der Camer in Behaim vollig gefertigt werden etc.*“.

Literatura: WIDIMSKY, V. R.: *Städtewappen*, s. 95, č. 359; STRÖHL, H. G.: *Städe-Wappen*, s. 65; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 312; PELANT, J.: *Znaky*, s. 56–58; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 144; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 44; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 178–179.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Vémyslice** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu dva výroční trhy, týdenní trh, znak a právo pečeti zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. vysazuje (*sme vysaditi ráčili a /.../ mocně vysazujeme*) na prosbu *velebné Barbory Konické z Švábenic abatyš kláštera tišnovského /.../ ves její /.../*

jménem Vejmyslice za městečko; povoluje, aby se v něm mohli všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna kráječi, krejčí, zámečníci, kováři, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá provozovati a jich užívati; dává (sme /.../ dáti a znovu vysaditi /.../ ráčili) dva jarmarky roční, totiž jeden na den na nebe vzeti Panny Marie a druhý na den vtělení Pana Krista /.../ s trhem téhodním každú středu; a dává (dávati ráčíme) pečeť, zejména štít modré neb lazurové barvy, v němž jest jedna střela červené barvy vzhůru stojící, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a když by toho potřeba kázala.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 15, f. 190^r–192^v.

Poznámky: Ferdinand I. je v listině skutečně titulován římským císařem, avšak nikoli voleným, neboť zvolen byl až o dva roky později. V dalších listinách se tituluje jako římský král, kromě privilegia pro Dobrovici, kde je opět uveden jako císař (č. 63). Jako volený římský císař vystupuje souvisle od privilegia pro Žihli (č. 67).

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 295, č. 254 (dle Čarka); HOSÁK, Ladislav: *Městečko Vémyslice 1234–1947: k čtyřstému výročí velkého vémyslického privilegia od tišnovské abatyše Barbory Konické ze Švábenic*. Vémyslice 1947, s. 9–10; ŠTARHA, I.: *České listiny*, s. 147, 153; ŠVÁBENSKÝ, M.: *Všeobecné zavedení*, s. 205; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 350–351; LIŠKA, K.: *Významná výročí*, s. 328–329; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 153–154; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 18; ŠTARHA, I.: *Městečka*, s. 184; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 346–347.

Regest

Ferdinand I. vysazuje ves **Vlachovice** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu dva výroční trhy, týdenní trh, znak a právo pečeti zeleným voskem.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. vysazuje (*sme vysaditi ráčili a /.../ mocně vysazujeme*) na prosbu [*slovutného Václava*] *mladšího Podstateckého z Prusinovic na Vlachovicích /.../ [ves jeho jménem Vlachovice za městečko]*; povoluje, aby se v něm mohli *všelijací řemeslníci, totiž pekaři, [řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna krá]ječi, krejčí zámečníci,*

kováři, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a [řemesla svá provozovati]; dává (sme /.../ [vysaditi ráčili]) dva jarm[arky roční, totiž jeden na den svatého Havla a druhý na den svatých Filipa a Jakuba /.../ a znovu s trhem téhodním každú sobotu; a dává pečeť, zejména štít modrej neb[oližto lazourové barvy, v němž jeden] roh losovej [vzhůru stojí], /.../ [kteréžto] pečeti purkmistr a konšelé /.../ [mají a moci budou v všelijakých potřebá]ch obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem p[ečetiti, pokudž] a když by toho potřeba kázala.

Čes., orig. perg. Pergamen degradovaný a poškozený, chybí levá strana pergamenu (intitulace až od slova *milosti*), písmo obtížně čitelné, pečeť chybí, byla přivěšena na šňůrách.

MZA v Brně, SOkA Zlín, Archiv městečka Vlachovice, inv. č. 1.

Text rekonstruován dle opisu v král. registrech, viz NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 286, f. 80^r–81^r.

Prostá miniatura; černý rám vyplněný červeně s bílým kosmým mřížováním ozdobeným bílými šestilistými květy v místech křížení a kotouči v polích, barvy degradované; rozměry 71×90 mm.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 302, č. 261 (dle Čarka); HAVLÍČEK, Bedřich: *Jubilejní čítanka o Valaškokloboucku: 600 let městských práv Valašských Klobouk, 700 let Slavičína, 400 let městečka Vlachovic*. Valašské Klobouky 1956, s. 25–26; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 178; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 411; KULÍSEK, Vladimír: *Dějiny Vlachovic. Díl I. Vlachovice* 1988, s. 52–55; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 18; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 353.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Bělčice** za městečko, jemuž potvrzuje znak, právo pečetit zeleným voskem, možnost odvolání do městečka Blatné a právo konání týdenního a výročního trhu.

Podrobný regest

Král Ferdinand I vysazuje (*sme vyzdvihnouti, vysaditi /.../ ráčili*) na prosbu *slovutného Václava Běšina z Běšin /.../ Bělčice zase znovu za městečko*, protože [vž]dycky *prve od dávného času za městečko odbejvaly, a že jsou jim vejsady a privilegia skrze oheň k zkázi a zahynutí přišly*; potvrzuje, že *tíž obyvatelé městečka Bělčic pečeť jměli*

a té užívali, totižto ští[t] červené barvy, v kterémž jsou dva klíče na kříž pošikem přeložené [mezi který]mižto d[vě]ma klíči meč nahý v spodku jest, /.../ kteroužto pečeti všecky a všelijaké potřeby obecní zeleným voskem pečeti; dále, že jestliže by která strana na vejpovědi a orteli rychtáře a konšelův městečka Bělčic přestáti nechtěla, aby do městečka Blatné odvolání vzíti mohla; nakonec potvrzuje, že jest trh téhodní každý pátek a jarmark roční na den svatého Martina /.../ v témž městečku bejvaly.

Čes., orig. perg. Pergamen porušený v místech skladů, písmo místy nečitelné, fragment pečeti v misce a dřevěném obalu, přivěšena na svazku tvořeným bílo-červenými šňůrami, viz např. POSSE, O.: *Die Siegel*, Band 3, s. 18, Tafel 24, č. 6.

SOA v Třeboni, SOKA Strakonice, Archiv města Bělčice, inv. č. 1, sg. I/1.

Text na poškozených místech listiny rekonstruován podle vidimu města Písku z 3. března 1712, viz NA, SM, sg. P 106, B/10.

Prostá miniatura, zlatý dvojitý rám vyplněný purpurově s bílým damaskováním, barvy degradované; rozměry 76×78 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Jáchyma z Hradce „*Joachim de Noua domo Supremus Regni Bohemie Cancellarius manu propria subscripsi*“; pod plikou vpravo podpis místokancléře pro německé záležitosti Jiřího Mehla ze Střelice „*G. Mehl manu propria subscripsi*“.

Poznámky: text listiny se téměř doslovně shoduje s listinou z roku 1549, liší se pouze datum výročního trhu, které bývalo na svátek sv. Petra a Pavla a nyní se uvádí svátek sv. Martina.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 13, č. 35; STRÖHL, H. G.: *Städte-Wappen*, s. 55; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček Jihočeského kraje*, s. 95; PŘIBYL, A.: *Z heraldiky*, 12(1), s. 4; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 25.

Regest

Ferdinand I. vysazuje ves **Dolní Dobrou Vodu** na městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečeti zeleným voskem, týdenní a výroční trh.

Podrobný regest

Ferdinand I. vysazuje (*jsme vysaditi ráčili a /.../ mocně vysazujem*) na prosbu statečného Kryštofa Zilvara z Pilníkova na Vlčicích */.../ ves jeho Dolejší Dobrú Vuodu za*

městečko; povoluje, že se v něm mohou všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna kráječi, krejčí, zámečníci, kováři, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá provozovati a jich užívati; povoluje (další milosti /.../ činíme), aby měli pečeť, zejména štít černý a v něm od spodku až do polovice štítu klín červený, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem, pokudž a kdyby toho potřeba kázala, pečeti; a dává (dávati ráčíme) trh týhodní obyčejný na každý úterý i také jarmark roční na zejtří svatého Václava.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 286, f. 96^r–96^v.

Nadepsáno „Vysazuje se ves Dolejší Dobrá Vuoda za městečko v Čechách“.

Literatura: ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 119; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 131.

62

1557 srpen 14., Vídeň

Regest

Ferdinand I. dává městečku **Doubřavici nad Svitavou** znak a právo pečeti zeleným voskem.

Podrobný regest

Král Ferdinand I. dává (*dávati ráčíme*) na poníženou prosbu *slovutného Jana Drnovského z Drnovic na Rejci /.../ městečku jeho Doubřavici /.../ pečeť, zejména štít žlutý neb zlaté barvy, v němž jsou u vrchu tři štrychy červené napříč a štvrtej štrych přes ty tři pošikem, a u spodku toho štítu zelený dub stojí, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem pečeti, pokudž a když by toho potřeba kázala.*

Čes., orig. perg. Pergamen neporušený, pečeť neporušená, v misce zavěšená na svazku tvořeném bílo-červenými šňůrami. Ačkoli byl Ferdinand římský císař, použil zde pečeť královskou, viz např. POSSE, O.: *Die Siegel*, s. 18, Tafel 24, č. 6.

MZA v Brně, SOKA Blansko, Archiv městečka Doubřavice nad Svitavou, inv. č. 1.

Architektonický typ miniaturní; zlatý černě lemovaný rám, po stranách dva červené sloupy se zeleným obloukem, vrchol oblouku zdobený zlatě a červeně, po stranách oblouku dvě ženské postavy; rozměry 86×76 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Jáchyma z Hradce „*Joachim de Noua domo Supremus Regni Bohemie Cancellarius manu propria subscripsi*“; pod plikou vpravo podpis místokancléře Zikmunda Helta z Kementu „*S: Heldt vicecancellarius*“.

Na rubu pliky regest „*Sigill dem Markthfleck Daubrawicz in Marhern, das Sie mit Grunen Wax sigelln mugen*“.

Literatura: WIDIMSKY, V. R.: *Beschreibung*, pag. 88, č. 50; SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 19; SKUTIL, Jan: *Archivní a literárněhistorické rozpravy*. Blansko 1971, s. 10–11; LIŠKA, K.: *Výročí našich měst*, 1978, s. 99; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 60–61, 465; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 126–127; KREJČÍK, T.: *Výtvarná stránka*, s. 238; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 18–19; ŠTARHA, I.: *Městečka*, s. 179; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 73.

63

1558 leden 21., Pražský hrad

Regest

Ferdinand I. vysazuje tvrz **Dobrovici** za zámek a stejnojmennou ves za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, městečko přejmenovává z Dobrovicevsi na Dobrovici, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, týdenní trh a dva trhy výroční.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. vysazuje (*jsme vysaditi ráčili a /.../ mocně vysazujem*) na prosbu urozeného Jindřicha z Valdštejna na Dobrovicevsi */.../* tvrz jeho Dobroviceves za zámek a ves při též tvrzi Dobroviceves za městečko; povoluje, aby se v tom městečku řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna kráječi, krejčí, zámečníci, kováři, ševci i jiné všelijací obchodníci osazovati mohli a řemesla svá provozovati a jich užívati; stanovuje, aby již po dnešní den zámek a městečko Dobroviceves více nesloulo Dobroviceves, než má týž zámek a městečko Dobrovice slouti a jmenováno býti; povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby měli pečeti, zejména štít červené barvy, v němž od spodku až do polovice štítu zeď z kvadrátů s stínkami a se dvěma věžemi z červeným přikrytím a bílými makovicemi, v kteréžto zdi u spodku brána otevřená dveřjma otevřenýma panty bílými stažená a s zavěšenou zapadající mříží bílé zavostření majíce, vše žluté neb zlaté barvy, a na vrchu té zdi nad stínkami mezi týmiž věžemi štít rodu z Valdštejna, totiž čtyři lvice, dvě v modrém neb lazourovém poli žluté neb zlaté a dvě v žlutém neb zlatém poli modré neb lazourové barvy, */.../* kteréžto pečeti purkmistr a konšel */.../* mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiný potřeby zeleným voskem, pokudž a kdyby toho potřeba ukazovala, pečetiti; a dává

(dávati ráčime) trh týhodní obyčejný na každou středu a dva jarmarky roční, totiž jeden v pondělí svatodušní a druhý na den svatého Havla.

Čes., opis in extenso v konfirmační listině Leopolda I., dochované v orig., perg.

SOA Praha, SOKA Mladá Boleslav, Archiv města Dobrovice, inv. č. 1.

Literatura: SLÁDEČEK, Antonín: *Paměti města Dobrovice a jeho okolí*. Praha 1900, s. 95–97; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček ve Středočeském kraji*, s. 135; PŘIBYL, A. – LIŠKA, K.: *Znaky*, s. 55–56; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 120; KASÍK, S.: *Poznámky*, s. 11–12; HERČÍK, Karel: *Dobrovice: 450 let městem: 1558–2008*. Dobrovice 2008, s. 23–25; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 121–122.

64

1558, červen 8., Klášterní Hradisko

Regest

Kašpar z Litovle dává **Černovíru** pečeť a právo pečetit černým voskem.

Podrobný regest

Opat kláštera v Hradisku u Olomouce Kašpar z Litovle dává vsi Černovír pečeť (*tak aby oni často psaní lidé ze vsi Černéhovíra nyníjší i budoucí pečeť svou vlastní měli (a na ní dvě parmy v štítě) měli, nesli a požívali*), a povoluje, aby černým voskem pečetiti mohli a též pečeti v potřebách svých slušných v témž právě, jakožto i jiné činé obce v Markrabství moravském pečeti svých užívají, též oni také aby užívali a užívati mohli.

Čes., prostý opis, transliterovaný v novinách Našinec (viz literaturu).

Listina ani jiná forma reprodukce není známá.

Poznámky: text listiny začíná až dispozicí a je opsán po dataci.

Literatura: *Z paměti černovířských*, s. 1; SPÁČIL, V. a kol.: *Pečeti*, s. 56.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Líšeň** za městečko, jemuž dává znak, pečeť a povoluje v něm usazování řemeslníků a obchodníků.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. vysazuje (*vysazovati a /.../ znovu dávati ráčíme*) na pokornou prosbu *statečného Jana Leskovce z Leskovce na Cerekvici, rady naší /.../ ves Leštno za městečko*, dává (*znovu dávati ráčíme*) mu *pečeť, zejména štít všecken červený a v něm přes vinný dřevěný s podloženými hrozny zelenými, /.../ povoluje (chtíce tomu), aby oni purkmistr a konšelé /.../ taková pečeť ve všech potřebách obecních /.../ užívati mohli a moc měli*; a povoluje, aby se v něm mohli *všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna kráječi, krejčí, zámečníci, kováři, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá provozovati a jich užívati*.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 286, f. 153^r–153^v.

Nadepsáno „*Erb a jarmark městečku Leštnu blíž města Brna*“.

Poznámky: listina se nedochovala, ale Karel Gödel vyhotovil malbu znaku Líšně; J. Čarek míní, že předlohou byla originální listina; kdy došlo k její ztrátě, není doloženo. Malba K. Gödela uložena v MZA, G 10 Sbírka rukopisů Moravského zemského archivu, inv. č. 963, f. 134^r.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 182, č. 141; SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 61; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 43–44; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 94; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 19; BELCREDI, Jiřina – BELCREDI, Ludvík: *Sv. Jan to vše viděl – historie městyse Líšně sepsaná při příležitosti výročí sedmi set let od první písemné zprávy*. Brno 2006, s. 34; KRAFL, Pavel: *Ves Leštno za městečko vysazovati ráčíme. Privilegium Ferdinanda I. z roku 1558 – mezník v dějinách Líšně*. In: KRAFL, Pavel (ed.): *Ves Leštno za městečko vysazovati ráčíme: památky, místopis a vybrané osobnosti Líšně z pohledu historických, jazykovědných a přírodovědných disciplín*. Brno 2009, s. 15–21; MARÁZ, Karel: *Znak, vlajka a pečeť Líšně*. In: KRAFL, Pavel (ed.): *Ves Leštno za městečko vysazovati ráčíme: památky, místopis a vybrané osobnosti Líšně z pohledu historických, jazykovědných a přírodovědných disciplín*. Brno 2009, s. 22–28; KRAFL, P. a kol.: *Moravy nebylo a Líšeň už tu byla: vlastivědné kapitoly*. Brno 2012; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 36; HOUZAR, P.: *Brněnské symboly*, s. 153–157.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Mikulovice** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, týdenní trh a dva trhy výroční.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. vysazuje (*vysazujem a vyzdvihujem*) na poníženou prosbu *veleb-
ného Martina opata a poctivých N: všeho konventu kláštera želivského /.../ ves klášte-
ru náležitou jménem Mikulovice za městečko*, povoluje, aby se v něm mohli *všelijací
řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, sukna kráječi, kováři, zámečníci, ševci i jiní
všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá svobodně dělati, provozovati a jich užívati*;
povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby měli *pečeť, zejména štít, spodní polovice té-
hož štítu bílé neb stříbrné barvy, v němž dva sypeny neboližto korci křížem přeložené se
vidí, vrchní pak polovice téhož štítu rozdělena jest, pravá modré neb lazourové barvy,
v níž dvě hvězdy a uprostřed týchž hvězd klíč zlatý neb žluté barvy jest, levá pak strana
červené barvy, v níž hrozen vína zelené se vidí, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé
/.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby
městské zeleným voskem pečetiti, pokudžby a kdyby toho potřeba kázala; a dává (dávati
ráčíme) trh téhodní obyčejný na každý čtvrtek i také dva jarmarky roční, jeden na den
svatých Filipa a Jakuba apoštolův Božích a druhý na den svatého Matouše evangelisty
Božího*.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 196, f. 358^v–361^r.

Pod textem „podpis“ panovníka „*Ferdinand*“ a pod ním nejvyššího kancléře Jáchyma z Hradce „*Joachim de Nova Domo Supremus Regni Bohemiae Cancellarius*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 211, č. 170 (dle Čarka); SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 16; ŠTARHA, I.: *České listiny*, s. 147, 154; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 355–356; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 247; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 19–20; ŠTARHA, I.: *Městečka*, s. 183; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 178.

Regest

Ferdinand I. znovu vysazuje **Žihli** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu dva výroční trhy, týdenní trh, koňský trh v postním čase, znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. oznamuje, že byl *hodnověrně* zpraven, že *od předkův* jeho králův českých Žihel za městečko *vyzdvíženo* bylo, tak že jsou obyvatelé Žihelští jarmarky a trh téhodní drživali a jiná privilegia a svobody měli, než že jsou jim z dopuštění Božího *táž privilegia shořely* a k zkáze přišly a taky městečko k zpustění skrz *týž oheň* přišlo, proto na poníženou a pokornou prosbu urozeného Joachyma Šlika z Holejče hraběte z Pasaunu na Rabštejně, rady a hejtmana našeho německých lén království českého a prezidenta v zřízené komoře naší téhož království, vysazuje (*vyzdvihovati a vysazovati ráčíme a /.../ mocně vysazujeme*) někdy městečko Žihel zas znovu za městečko; povoluje, aby se v něm mohli *všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna kráječi, krejčí, zámečníci, kováři, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá provozovati a jich užívati*; znovu dává (*jsme /.../ dáti a znovu vysaditi ráčili*) dva jarmarky roční, totiž jeden v outerý před svatým Jiřím a druhé v druhé outerý po svatém Václavě, dědici českém */.../ i s trhem téhodním každý outerý, zvláště pak času postního aby trhové koňští svobodně, jakž v tom kraji za obyčej, držání byli*; a dává⁷¹⁷ *pečeť, zejména štít červené barvy, v němž od spodku až do vrchu štítu věže bílé neb stříbrné barvy, zespod brána s mříží zapadající a nad bránou i s vrchu té věže stínky a dvě okna se vidí, z kterýchž oheň neboližto plamenové i z s vrchu té věže vychází, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a když by toho potřeba kázala.*

Orig. perg. čes. Pergamen porušený v místech skladů, písmo čitelné, pečeť porušená, v misce, zavěšená na černo-žlutých šňůrách; Posse tento typ neeviduje. Stejný typ pečeti vidíme u privilegií pro Loket a Šumperk.

SOA v Plzni, SOKA Plzeň-sever, Archiv obce Žihle, neinventarizováno.

Prostá miniatura; zlatý rám vyplněný modře, uvnitř rám, v němž je rolverkový štít; rozměry 77×64 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; pod ním podpis panovníka podpis nejvyššího kancléře Jáchyma z Hradce „*Joachim de Noua domo Supremus*

717 Dispoziční sloveso chybí.

Regni Bohemie Cancellarius manu propria subscripsi“; vpravo pod podpis sekretáře Mikuláše Waltera z Waltersperku „*Mi: Walter subscripsi manu propria*“.

Na rubu plíky regest „*Eur khayserlicher Majestät geben Graf Joachim Schlickhe Statll Schilliß genant zwey Jar vnd ain Wochenmarkht, sambt den Petschaftt etc. Die R. d. Erzherzog Ferdinand haben Eur Majestät darumben geschrieben ist Eur Majestät aigenthum.*“ Na reversu listiny vpravo poznámka „*Zihelssti*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 115, č. 438; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček ve Středočeském kraji*, s. 335; LIŠKA, Karel: *Znaky našich měst*. Heraldika. Bulletin pro pomocné vědy historické 10(3), 1977, s. 107; PELANT, J.: *Znaky*, s. 270; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 433; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 328; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 210; VLČKOVÁ, Jitka – VLČEK, Pavel: *Žihle: stručná historie a významné památky*. Žihle 2016, s. 13–15.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Hroznovou Lhotu** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečeti zeleným voskem, týdenní trh a dva trhy výroční.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. vysazuje (*jsme vysadili a /.../ mocně vysazujem a vyzdvihujem*) na poníženou prosbu *Jana z Kunovic na Louce /.../ ves jeho jménem Lhotu Veselskú za městečko*; povoluje, aby se v něm mohli *všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, sukna kráječi, kováři, zámečníci, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá svobodně dělali, provozovati a jich užívati*; povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby měli *pečeť, zejména štít všecken červený, v kterémž dva hrozny vína zelené od vrchu štítu dolův visí, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby městské zeleným voskem pečeti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala*; a dává (*dávati ráčíme*) *trh téhodní obyčejný na každú sobotu i dva jarmarky roční, jeden v Provodní neděli a druhý na svatú Kateřinu*.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 287, f. 21^v–22^v.

Nadepsáno „*Vysazení znovu vsi Lhoty Veselské za městečko do Moravy*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 173, č. 132; SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 16–17; DVORSKÝ, František: *Vlastivěda moravská. II, Místopis Moravy*. Brno 1914, s. 352; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 195–196; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 161; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 20; ŠTARHA, Ivan: *Znaky našich měst a vesnic XII*. Malovaný kraj: Národopisný a vlastivědný časopis Slovácka 35(6), 1999, s. 43; JUNEK, Marek: *Hroznová Lhota*. Uherské Hradiště 2004, s. 20–21;⁷¹⁸ ŠTARHA, I.: *Městečka*, s. 181; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 107.

Regest

Ferdinand I. dává **Lokti** znak a právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. dává (*gegeben vnnd verleihen*) na poddanou prosbu purkmistra a rady města Lokte (*N Burgermaister vnnd Rat vnnser Stat Elbogen*) tomuto městu znak (*Sigl vnnd Clainet, Mitnamen ainen Rotten oder Rubinfarben Schilt, im grundt desselben erscheindt ain maur mit vier Zinen, in mittl ainer schwartzen Thür vnd an den mittlern zwaiien zinen zwo Rotte Rosen mit weissen strichen unnderschiden, von dem linkhen obern taill des Schillts vber zwerch erscheindt ain gewappneter Arm, in der faust ain schwerdt zum strach auf recht halltenndt, vnnd hinder dem Schillt ain Aufrecht furwertz steennder weisser Leo, in seiner Rechten prannckhen ainen Schüssel mit ainem kreutz aufrecht vnnd mit der andern Linggen oben vnndden hindern zwaiien prankhen vnnden den schilt, sambt beseitz vberschlagnem schwantz halltenndt mit aufgethanem maull vnd Rotter aufgeschlagner Zungen*); tento znak povoluje purkmistru, radním a obci města a jejich nástupcům užívat ve všech a každých čestných záležitostech ve vážnosti a také ve válkách na svých praporech a stanech a dalších věcech a zvláště na obecní pečeti s uvedeným opisem, jíž mají užívat jako pečeti autentické, a smějí pečetit červeným voskem (*das bestimbt Sigl, Clainet vnnd Schillt in allen vnnd yeglichen, Redlichen vnnd Erlichen sachen zu schimpf vnd Ernnt auch in Kriegen an Iren paniern vnnd getzellten vnnd besunder zu gemainem Iren grossern vnnd nach gegennhait Ires gefallens khlainern Stat Innsigl mit ainer vmbchrift SIGILLVM CIVITATIS CVBITENSIS machen gebrauchenn sollen vnnd mugen. Vnnd das solich Innsigl nun vnnd in Ewigzeit von menigelig Autenticum vnnd glaubwirdig*

718 Autor chybně uvádí, že privilegium vydal císař Maxmilián II.

geacht gehalltenn auch in allen brieffen vnnd Instrumenten so darunder Erbarlich vnnd aufrecht mit Rottem wachs verfertigt vnnd voltzogen ausgeen volkhumenlich statt vnnd glauben gegeben werden solle).

Něm, orig. perg. Pergamen neporušený, pečeť neporušená, v misce, zavěšená na svazku tvořeném černo-žlutými šňůrami. Pečeť stejná jako u Žihle a Šumperku, Posse ji neeviduje.

SOA v Plzni, SOkA Sokolov se sídlem v Jindřichovicích, Archiv města Loket, kart. 1.

Architektonický typ miniatury; zlatý damaskovaný rám vyplněný modře se zlatým damaskováním, po stranách dva zelené antické sloupy se zlatými patkami a hlavami, na nich zelený oblouk, dole zelený podklad, na něm štít; rozměry 128×128 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Jáchyma z Hradce „*Joachim de Noua domo Supremus Regni Bohemie Cancellarius manu propria subscripsi*“.

Na plice nahoře regest „*Der Stat Elbogen Jn Behaim Begnadung Ires Stat Sigls vnnd das Sy mit Rottem wachs sigln muegen*“.

Poznámka: určení, že si má město nechat vyrýt znak jmenovitě na malou i velkou městskou pečeť („*/.../ zu gemainem Iren grossern vnnd nach glegennhait Ires gefallens khlainern Stat Innsigl /.../*“), obsahuje pouze pět znakových privilegií, z nichž čtyři byla vyhotovena německy a jedno česky. Vedle listiny pro Loket jsou to listiny pro Město Albrechtice, Horu Svatého Šebestiána a Liberec; české bylo vydáno pro Kralovice.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 33–34, č. 121; GNIRS, Anton: *Topographie der Historischen und Kunst-denkmale in Böhmen von der Urzeit bis zur Mitte des XIX. Jahrhunderts*. Prag 1927, s. 168–169; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Zápa-dočeském kraji*, s. 322; PELANT, J.: *Znaky*, s. 137–141; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 232; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 99; LIŠKA, K.: *Městské znaky*, s. 74–75; PELANT, Jan: *K vývoji znaku města Lokte – další příspěvek k dokladům městských znaků z předhusitské doby*. Archivní časopis 41, 1991, s. 23–26; VLASÁK, Vladimír – VLASÁKOVÁ, Eva: *Dějiny města Lokte*. Loket 2004, s. 46–48; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 155–158.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Kladno** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu dva výroční trhy, týdenní trh, znak a právo pečeti zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. vysazuje (*vysaditi a vyzdvihnúti jsme ráčili a /.../ mocně vysazujem*) na snažnou a pokornou prosbu *slovutného Jiříka Žďárského ze Žďáru na Kladně /.../ ves jeho Kladno za městečko*; povoluje, aby se v něm mohli *všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna kráječi, krejčí, zámečníci, kováři, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá provozovati a též všelijakých poprav /.../ užívati*; dává mu (*jsme /.../ dáti a znovu vysaditi ráčili*) dva *jar-marky* roční, totiž *jeden na den svatého Jiří a druhý na den povýšení svatého Kříže /.../ i s trhem téhodním každý pondělí*; a⁷¹⁹ *pečeť, zejména štít všecken modré neb lazourové barvy, v půli na zdyl rozdělený, v kteréžto pravé polovici půl orla ptáka bílé neb stříbrné barvy majíce nos zlatý s rozzavenými ústy a vyplazeným jazykem, štrých žluté neb zlaté barvy na prsech svých a nohu též žluté neb zlaté barvy, k pravé straně téhož štítu obrácený se vidí; v levé pak straně štítu rys zvíře své přirozené barvy vzhůru stojí, máje též rozzavená ústa a jazyk červený, předními téhož půl orla držíce (sic!), /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou všelijaké potřeby a listy obecní a jiné touž pečeti zeleným voskem pečeti, pokudž a když by toho potřeba kázala*.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 287, f. 63^v–64^r.

Nadepsáno „Vysazení vsi Kladna za městečko a některé další milosti se jim činí“.

Literatura: HAUSMANN, Josef: *Něco o Kladně a o Žďárských ze Žďáru na Kladně*. Lumír. Belletristický týdeník 4(27), 1854, s. 1076–1078; WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 57, č. 216; STRÖHL, H. G.: *Städte-Wappen*, s. 60; BARTŮNEK, Václav: *Žďárští ze Žďáru co patronátní páni Kladna. (Studie k historii města Kladna.)*. Sborník historického kroužku 34(1), 1932, s. 13; LIŠKA, Karel: *O znacích některých měst Středočeského kraje*. Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství 4(1–2), 1972, s. 113–114; STRNAD, Josef: *Kladno*. Heraldika. Bulletin pro pomocné vědy historické 10(4), 1977, s. 130–132; PŘIBYL, A. – LIŠKA, K.: *Znaky*, s. 71–72; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 195–196; VYKOUK, Jaroslav: *Znak města Kladna*. Kulturní rozhledy Kladenska. Kladno 1989, s. 3–6; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 60–61.

719 Dispoziční sloveso chybí.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Smidary** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu dva výroční trhy, týdenní trh, znak a právo pečeti zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. vysazuje (*vysaditi a vyzdvihnúti jsme ráčili a /.../ mocně vysazujem*) na poníženou prosbu nábožné Sabiny Zilvarové z Vřesovic na Smidaři */.../ ves její Smidary za městečko*; povoluje, aby se v něm mohli všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna kráječi, krejčí, zámečníci, kováři a ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá provozovati a užívat; dává mu (*jsme /.../ dáti a znovu vysaditi ráčili*) dva jarmarky roční, totiž jeden v středu po svatém Duše a druhý na den svatého Lukáše */.../ i s trhem téhodním každý pondělí*; a⁷²⁰ *pečeť, zejména štít všecken červené neb rubínové barvy, v němž brána se dvěma věžemi přikrytými, každá věže i nad bránou se dvěma vokny z stínkami bílé neb stříbrné a s makovicemi i také mříží připaditou v bráně žluté neb zlaté barvy, též majíc ty dvě věže u spodku malé dveře, stojí, a přitom na pravé jedné věži štít červený, v němž půl měsíce žlutého neb zlatého a na levé druhé věži štít černý, v kterémž klín červený pošikem, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou všelijaké potřeby a listy obecní a jiné touž pečeti zeleným voskem pečeti, pokudž a když by toho potřeba kázala.*

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 287, f. 82^v–83^r.

Nadepsáno „Vysazení vsi Smidar za městečko“.

Literatura: WIDIMSKY, V. R.: *Städtewappen*, s. 122, č. 469; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 351; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 32–33.

720 Dispoziční sloveso chybí.

Regest

Ferdinand I. oznamuje, že se purkmistr a konšelé **Šumperku** i s předměstím vyplatili z vrchnostenské držby a jemu poddali, což od nich přijal; stanovuje, že město nesmí být v budoucnu prodáno, zastaveno či odcizeno – pokud by se tak stalo, jsou tyto právní úkony neplatné; na žádost purkmistra a konšelů dává městu výroční trh, polepšuje mu znak a dává právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. oznamuje, že se *opatrný purkmistr a konšelé města /.../ Šumperka i s předměstím /.../ léta tohoto šedesátého druhého svými vlastními penězi k ruce naší císařské vyplatili a nám se, dědicům našim a budoucím králům českým a markrabí moravským, z dobré a svobodné své vůle a z věrné upřímné poddanosti dobrovolně dědičně poddali, což od nich přijal (přijíti ráčili)*; stanovuje, že *obyvatelé šumperští nynější i budoucí od nás ani dědicův našich potomkův a budoucích králův českých a markrabí moravských odcizování, odtrhování, zastavování ani prodávání žádným vymyšleným obyčejem a způsobem býti nemají a moci nebudou než při nás dědicích našich budoucích králích českých a markrabí moravských dědičně vším a všelijakým k témuž městu a předměstím příslušenstvím na budoucí časy zůstati mají*; jestli by však budoucí čeští králové a moravští markrabí *buď z omylu neb nepaměti neb pro kteroukoli jinou příčinu /.../ odcizili, odtrhli, odprodali, zastavili a neb pryč dáti ráčili, chce (chcme), aby to žádné moci, pevnosti ani stálosti nemělo a jmíti nemohlo a sebe své nástupce tímto zavazuje a takové úkony činí neplatnými (tímto listem a majestátem naším kazíme, moříme a v nic obracujeme)*. Dává (znovu vysazovati ráčíme) *třetí jarmark /.../ na den svatého Pavla na víru obrácení*; starou *pečeť městskou, totiž štít všecken modré neb lazourové barvy, v němž jeden roh jelení z šesti parožky bíléj jest byl, sobě danou měli a té až posavad užívali*), polepšuje (*napravovati a polepšovati ráčíme*), *totiž štít všecken červené neb rubínové barvy a u spodku štítu skála, na kteréž dvě věže bílé neb stříbrné barvy proti sobě z třemi stínkami z kvadrátů postavené k vrchu štítu stojí, a na jedné každé věži litera F na znamení jména našeho žluté neb zlaté barvy se vidí. Mezi těmi pak dvěma věžemi brána s mříží zapaditů stříbrnů a nad kteroužto bránou štít malej od spodku až do vrchu na poli rozdělený, pravá polovice žluté neb zlaté barvy, v níž půl vorla ptáka černého jest, levá pak polovice modré neb lazourové, v níž roh jelení s šesti parožky bílé neb stříbrné barvy, jakž jsou ten erb od starodávna užívali, se vidí, /.../ kteréžto pečeti oni nahoře psaní Šumperští mají a moci budou v všelijakých potřebách městských a obecních potřebovati a jí červenějm voskem pečetiti, pokudž a jak kdy toho potřeba káže*.

Čes., orig. perg. Pergamen porušený v místech skladů – písmo hůře čitelné, pečeť silně degradovaná, opis téměř chybí, v misce, zavěšená na zlatých šňůrách; stejná jako u Žihle a Lokte, Posse neeviduje.

ZAO, SOKA Šumperk, Archiv města Šumperk, inv. č. 19, sg. 3.

Architektonický typ miniatury; zlatý rám, po stranách na hnědých sloupech dvě stojící ženy v červených šatech s rukami sepjatými pod hlavou, nahoře a dole vyřezávaný rám, nahoře mezi rámem a znakem cherubín s hnědými vlasy a křídly, pod ním dvě zelené ratolesti, dole v rámu hlava se zelenými vlasy; štít v samostatném černém rámu vyplněném modře se zlatým damaskováním; rozměry 100×105 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Ferdinandus subscripsi*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Jáchyma z Hradce „*Joachim de Noua domo Supremus Regni Bohemie Cancellarius manu propria subscripsi*“; pod textem vlevo podpis místokancléře Zikmunda Helta z Kementu „*S. Heldt vicecancelarius*“.

Na rubní straně pliky nahoře poznámka „*Eur Kaiserlichen Maiestat befreien die von Schonberg die sich Eur Maiestat vnndergeben und selbst erkauffen, das Sie Caus Eur Maiestat Hennden nit verkaufft noch versetzt werden sollen, Jnmassen denen von newen [...] itschein auch von Eur Maiestat beschehen Jnen wirdt auch Jr Statwapen*“.

Na reversu údaj o zaregistrování listiny a podpis sekretáře Mikuláše Waltera z Waltersperku „*Rta. M: Walter subscripsi manu propria*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 258, č. 217; STRÖHL, H. G.: *Städte-Wappen*, s. 71; SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 19; ZVOLSKÝ, F.: *Znaky moravských měst*, s. 54; BALETKA, L.: *Znaky měst a městeček*, s. 272–273; BALETKA, L. – LOUDA, J.: *Znaky*, s. 79–80; LEŠINGR, Vladimír: *Vznik, vývoj a konečná podoba znaku města Šumperku*. GH – Listy Genealogické a heraldické společnosti v Praze 3, 1976, s. 85–86; SPURNÝ, František: *700 let města Šumperka*. Vlastivědné listy: dějiny, umění, příroda, dnešek 2, 1976, s. 13; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 375–376; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 226; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 20; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 309–310.

Regest

Ferdinand I. polepšuje **Rokycanům** znak a dává právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. oznamuje, že rokycanští užívali [*erb od předkův našich králův českých, totiž štít černý a uprostřed žlutým neb zlatým štrychem napříč rozdělený; a nad štítem půl [biskupa pod korunou biskupskou neboližto infulí v bílém rouše se vidí, sobě daný jměli a toho až posavad ve všech potřebách městských užívali a tím pečetili.*]; na pokornou prosbu purkmistra a konšelů i také vsí obce /.../ města Rokycan jim polepšuje (*polepšovati ráčíme*) výše popsaný znak (*erbu neboližto pečeti*), /.../ [*totiž štít barvy červené, v němž od spodku až do polovice štítu zeď bílá z kvadrátů, [na níž dvě věže, z každé strany jedna majíce u spodku dveře a čtyři okna] z stínkami jsou, mezi kterýmižto dvěma věžemi jich starý štít a erb s půl biskupem*], /.../ *kteréhožto štítu [a pečeti purkmistr a konšelé] /.../ mají a moci budou při [všech a všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeba]by červeným voskem pečetiti, pokudž a [kdyby toho potřeba kázala].*

Čes., orig. perg. Fragment – dochovala se pouze část intitulace a zejména text vpravo od malby znaku.

SOA v Plzni, SOkA Rokycany, Archiv města Rokycany, sg. G 23.

Text rekonstruován podle opisu v král. registrech, viz NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 287, f. 85^r–85^v.

Poznámka: ze stavu dochované části pergamenu lze usuzovat, že primárně došlo k odstranění malby znaku. Výška miniatury se pohybovala přibližně okolo 95 mm.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 107, č. 409; STRÖHL, H. G.: *Städte-Wappen*, s. 66; PELANT, J.: *Znaky*, s. 334; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 375–376; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 329; HRACHOVÁ, Hana a kol.: *Rokycany*. Praha 2011, s. 59; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/1*, s. 186–188.

Regest

Ferdinand I. znovu vysazuje **Sadskou** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu výroční a týdenní trh, znak a právo pečeti zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. oznamuje, že před něj předstoupili *purkmistr a konšelé i všecka obec městečka Sadská*, kteří jej zpravili o tom, že *jest Sadsko za městečko vysazeno bylo, než poturzení, neboližto majestát, kterýž na to svědčil, že jest jim skrze války jakýmž pak koliv způsobem ztracen, takže toho ničímž prokázati nemohou*; na jejich poníženou prosbu Sadskou vysazuje za městečko (*jsme vysadili ráčili a /.../ mocně vysazujeme*); povoluje, aby se v něm mohli *všelijací řemeslníci, totižto pekaři, řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna kráječi, krejčí, zámečníci, kováři, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá provozovati a jich užívati*, dává mu (*jsme /.../ dáti a znovu vysaditi /.../ ráčili*) jeden jarmark roční, totiž *ten pondělí před narozením Panny Marie, /.../ s trhem téhodním každý pondělí*; dále dává⁷²¹ *pečeť, zejména štít červené barvy, v němž u spodku trávníček zelený, na kterémž kostelíček a věže z kvadrátu postavená stojí, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem pečeti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala*.

Čes. opis v konfirmační listině Ferdinanda III. ze dne 19. prosince 1640, dochované v orig., perg.

SOA v Praze, SOKA Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem, Archiv města Sadská, inv. č. 3.

Miniatura na f. 2^r, prostá s architektonickými prvky; růžový rám lemovaný zvenčí červeně a zevnitř zlatě. V horní třetině jsou v rámu umístěny zlaté konzoly spojené obloukem, též růžovým zlatě lemovaným. Rolverkový štít na modrém pozadí, na jeho horním okraji červený květ, na němž je umístěn fialový vinný hrozen; rozměry 111×92 mm.

Opisy NA obsahují podpisové schéma, pod textem se nachází „podpis“ panovníka „*Ferdinand manu propria subscripsi*“, pod ním „podpis“ nejvyššího kancléře Jáchyma z Hradce „*Joachim de Nova Domo Supremus Regni Bohemie Cancellarius manu propria subscripsi*“ a pod ním „podpis“ místokancléře Zikmunda Helta z Kementu „*S. Held vicecancelarius manu propria subscripsi*“, viz NA, SM, sg. P 106, S/2.

721 Dispoziční sloveso chybí.

Literatura: WIDIMSKY, V. R.: *Städtewappen*, s. 112, č. 427; PŘIBYL, A. – LIŠKA, K.: *Znaky*, s. 131; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 343; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 11–12; ŽUPANIČ, J. – FIALA, M. – KOBLASA, P.: *Šlechtický archiv*, s. 537–538, č. 216; s. 554–555, č. 226; s. 573–574, č. 240.

Regest

Ferdinand I. dává **Hore Svatého Šebestiána** dva výroční trhy, stanovuje, že kdo pojede na výroční trhy prodávat zboží, smí projet bez poplatku, vysazuje clo a dává znak a právo pečetit.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. povoluje (*halten mögen*) na poslušnou přímluvu svého syna Ferdinanda, arcivévody rakouského (*Ferdinand Erzherzog zu Oesterreich etc. Unsers freundlichen lieben Sohns*), rychtáře, radních a celé obce horního města Hory sv. Šebestiána (*N. Richter, Rathmanne und ganze Gemein der Bergstadt St. Sebastianberg*), aby se v městě směly konat dva výroční trhy, první v neděli Nejsvětější Trojice a druhý v neděli po sv. Havlu (*den ersten auf der Sonntag Trinitatis und den anderen auf den Sonntag nach Galii /.../ halten mögen*); stanovuje, že každý, kdo pojede na jarmarky prodávat své zboží smí projet bez poplatku (*darauf auch Sie und alle dijenen so solche Jahrmarkt mit den Kaufmannschaften, Waren und Gütern oder in anderweg besuchen, darein und davon ziehen alle Gnad und Freiheiten Vorteil, Recht und Gerechtigkeit haben sich der Freuen gebrauchen und genießen wollen und mögen*); pro případ mimořádných výdajů na údržbu a opravu mostů a cest (*Unkosten auf Erhaltung und Besserung der Brucken und Weege*) vysazuje clo jeden bílý feník za projíždějící naložený i vyložený vůz (*hinführo einen Zoll aufrichten und von einem jeden durch gehenden geladenen Wagen so daselbst nicht abgeladen sondern durchgestuhrt wird einen weissen Pfennig Zollgeld abfordernn und einnehmen mögen*); městu dále dává znak (*Stadt Sigil und Kleinod mit Namen einen Schild in Mitten nach der Lange in zween gleiche Theil unterschieden, das vorder recht in zwenn Theil nach der zweng getheilet, das unter gelb oder gold farb darinnen erscheinen über einander geschränkt Schlägel und Eisen wie dieselben zu den Bergwercken gebraucht werden, den ober Theil aber in drey gleiche, die unter und oben rother oder rubinfarber und mittlen weisser oder silberfarb Straffen oder Palcken abgetheilet, der hintere linke Theil des Schilds rotherfarben, darinnen auf recht an einen dürren Baum oder Stammen St. Sebastians*

Bildnis und Gestalt mit fünf Pfeilen durchschossen gebunden und auf dem Schild ein rother Erzherzoghut der Unterstulp desselben mit Hermelin Hutter und darob mit einem goldenen Kreutz gezieret und erhöht), který mají užívat ve všech a každých čestných záležitostech ve vážnosti a také ve válkách na svých praporech a stanech a dalších věcech a zvláště na velké nebo malé městské pečeti, kterou mají užívat jako autentickou a věrohodnou na všech listech a jiných záležitostech (bestimmte Siegel, Kleinod und Schild in allen und jeden redlichen und ehrlichen Sachen zu Schimpf und Ernst auch in Kriegen an ihren Panieren und Gezelten und besonders zu gemeinen ihren grösseren und kleinen Insiegel gebrauchen sollen und mögen und daß solches Insiegel nun und in Ewigkeit von Mäniglich Authenticum und glaubwürdig geacht gehalten auch in allen Briefen und Instrumenten, so darunter ehrbarlich und auf richtig verfertiget und vollzohen aus gehen vollkommlich Statt und Glauben gegeben werden sollen).

Čes., opis, v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 60, f. 295^r–300^v.

Opis listiny v NA obsahuje i „podpisy“ panovníka „*Ferdinandt*“ a nejvyššího kancléře Jáchyma z Hradce „*Joachim de Nova Domo Supremus Regni Bohemiae cancelarius*“, viz NA, ČDK, kart. 528, inv. č. 759, sg. IV D 7.

Poznámky: určení, že si má město nechat vyrýt znak jmenovitě na malou i velkou městskou pečeť („/.../ zu gemainem zu gemeinen ihren grösseren und kleinen Insiegel /.../“), obsahuje pouze pět znakových privilegií, z nichž čtyři byla vyhotovena německy a jedno česky. Vedle listiny pro Horu Svatého Šebestiána jsou to listiny pro Loket, Město Albrechtice a Liberec; české bylo vydáno pro Kralovice.

Literatura: WIDIMSKY, V. R.: *Städtewappen*, s. 118, č. 450; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 59; SCHENK, J. – PŘIBYL, A.: *O hornické minulosti*, s. 114–119, 132–133; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 143; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 347; MADĚRA, F.: *Heraldické a nápisové památky Chomutovska*, s. 16; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 174–175.

Regest

Ferdinand I. potvrzuje **Veselí** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu dva výroční trhy, týdenní trh, mění znak, dává právo pečeti zeleným voskem a přejmenovává jej na **Nové Veselí**; pokud by obyvatelé nebyli spravedlivě souzeni, smějí se obrátit k právu do Velkého Meziříčí a odsud se odvolat do Jihlavy a z Jihlavy k přímo k panovníkovi na Pražský hrad.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. oznamuje, *jakož městečko Veselí na panství mezeříčském ležící, kteréž urozenému Zikmundovi Heltovi z Kementu na Mezeříčí, radě a místokancléři našemu Království českého /.../ od starodávna za městečko odbejvalo a odbejvá a k tomu pečeti křídla bílého vorlího v červeném poli užívá i také právo vysazené má a podnes toho všeho /.../ v pokojném užívání též městečko Veselí a obyvatelé v něm jsou. Na snažnou, poníženou a slušnou prosbu Zikmunda Helta z Kementu místokancléře našeho potvrzuje (jsme obdařiti ráčili a tímto listem mocně obdařujeme a toho jim potvrzujeme) Veselí za městečko; povoluje, aby se v něm mohli všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, soukeníci, sukna kráječi, krejčci, zámečníci, kováři, bednáři i jiní obchodníci osazovati a řemesla svá provozovati a těch užívati; dává mu (jsme /.../ dáti a znovu vysaditi ráčili) dva jarmarky roční, totiž jeden na den svatého Jiljí a druhý v pondělí po neděli postní Reminiscere /.../ i s trhem téhodním každou sobotu; dává mu znak (pečeť znovu nadáváme), zejména štít všecken zlaté neboližto žluté barvy, v němž v prostředku mříže stříbrné neboližto bílé barvy, taková jako v branách městských bejvá, na řetězi dvojitém železném na červeno obarveným od vrchu zavěšená jest, a k tomu též mříži dva lvi červené barvy s rozzavenými ústy a vyplazenými jazyky, jeden po pravé a druhý po levé straně, předními nohami drží a na zadních nohách vzhůru stojí, ocasy své mezi ty zadní nohy svěšené dolův mají, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou všelijaké potřeby a listy obecní i jiné (na místě první pečeti své, kterouž jsou měli, totiž křídlo bílé vorlí v červeném poli) zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala; dále stanovuje, aby již po dnešní den vejš psané městečko a obyvatelé v něm Nové Veselí slulo, se psalo, jmenovalo a za to od každého držáno bylo; pokud by obyvatelé nebyli spravedlivě souzeni, tehdy aby toho vůli měli do města Mezeříčí nad řekou Oslavou /.../ ku právu dokládati a tu v městě Mezeříčí ortel spravedlivý /.../ se jim stal. Však také odtud z Mezeříčí straně, kteréž by se tolikéž nezdálo na tom orteli přestáti, bude moci se do města našeho Jihlavy /.../ odvolati, a tak dále z Jihlavy i před osobu naší císařskou jakožto krále českého i budoucí dědice a potomky naše krále české a markrabí moravské na hrad náš Pražský pořadně apelaci a odvolání vzíti.*

Čes., opis, pap. Neporušený.

MZA, fond G 11 Sbírka rukopisů Františkova muzea Brno, kniha 31, fasc. Nové Veselí (u Žďáru), pag. 300–304.

Pod textem „podpis“ panovníka „*Ferdinand*“ a pod ním nejvyššího kancléře Adama z Hradce „*Joachim de Nova Domo Supremus Regni Bohemiae cancellarius*“. Pod nimi poznámka o vyhotovení opisu: „*Collatum a srovnává se tento vejpis s svým pravým a v ničemž neporušeným originálem v všem slovo od slova. Actum v Vídni při královské Cancellarii české dvorské 12. Martii Anno 1706. Václav Max Ždárský z Kosnačova, Taxátor et Registrator ibidem subscripsi manu propria*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 294, č. 253 (dle Čarka); ŠILHAN, Jindřich: *Z historie Nového Veselí. Sv. I, Statek Nové Veselí*. Nové Veselí 1968, s. 19–22; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 389–390; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 272; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 20–21; *To naše Nové Veselí 1377–2000: stručně z dějin a života městečka: výpisky z dokumentů a písemností: sborník*. Nové Veselí 2002, s. 12; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 203–204; *Nové Veselí dříve a dnes: sborník vydaný městysem Nové Veselí u příležitosti 450 let nového názvu a nových práv (1563–2013)*. Nové Veselí 2013, s. 11.

77

1563 srpen 4., Vídeň

Regest

Ferdinand I. potvrzuje **Městu Albrechticím** stará privilegia daná králem Vladislavem Jagellonským, překládá termín výročního trhu ze svátku sv. Martina na svátek sv. Jana Křtitele, povoluje obchodování s vínem a pivem a porážení prasat a dává znak.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. potvrzuje (*konfirmiert*) na nejpoddanější prosbu (*untertänigstes Bitten*) purkmistra, rychtáře, rady a celé obce městečka Albrehtic (*N. Burgermeister, Richter und Rat und gante Gemeinde der Stadt Olbersdorf*) stará privilegia daná králem Vladislavem II. Jagellonským (*Vorfahren König Wladislai*) v českém jazyce, a listinu, kterou inseruje, nechává přeložit do jazyka německého (*und wie daselbst in Böhmischer Sprach gefertigt gewest, in die Deutsch sprach gnädigste transferieren lassen*); výroční trh vysazený původně na svátek sv. Martina překládá na svátek sv. Jana Křtitele (*Jahrmarkt so Sie jeder Jahr auf Martini gehalten, auf den Tag Johannis Batiste /.../ transferiert*); povoluje, aby směli obchodovat s vínem a pivem a provozovat porážku prasat (*Wein und Bier schenken*

auch schlachten, backen und brauen samt andern Hantierungen treiben und genießen; a dává znak (Stadt Sigl und Kleinod, mit Namen einen gelben oder goldfarben Schilt, in Grund desselben erscheint aus einem Haufen durren Reuse ein Brustbild eines wilden Manns, auf dem Haupt einen Kranz von grünen Alber zweien, die Link Hand auf die Hilf gestellt und in der Rechten über die Axel einen grünen Ast von einem Alber Baum haltend), který mají užívat ve všech a každých čestných záležitostech ve vážnosti a také ve válkách na svých praporech a stanech a dalších a zvláště na velké nebo malé městské pečeti, kterou mají užívat jako autentickou a věrohodnou na všech listech a jiných záležitostech (Sigl, Kleinod und Schilt in allen und jeglichen, redlichen und ehrlichen Sachen zu schimpf und ernst auch in Kriegen an Ihren Bannern und Gezelten und besonder zu gemeinem Ihrem großen oder kleinen Stadt Insiegel gebrauchen und führen sollen und mögen und das solches Insiegel nun und in ewig Zeit von männiglich Authenticum und glaubwürdig geacht gehalten, auch In allen Briefen und Instrumenten so darunter erbarlich und aufrecht verfertigt und vollzogen ausgehen vollkömmlich statt und glauben gegeben werden solle.

Něm., opis, pap. Neporušený.

NA, SM, sg. P 106/O2.

Poznámky: fascikl obsahuje i supliku zástupců města z 24. února 1562, v níž se uvádí, že listina, která je potvrzována, byla vydána v roce 1492. Tato listina se nedochovala, stejně tak originál Ferdinandovy konfirmace, a tak neznáme celé znění Vladislavovy listiny. V opise je uveden pouze začátek intitulace „/.../ Wort zu Wort in diesen unsern Kaiserlichen Brief Inseriert ist und also laut Wir Wladißlaus etc. /.../“. Stejně tak v konceptu privilegia, který je rovněž součástí fasciklu, se znění Vladislavovy listiny neobjevuje. Suplika dále obsahuje i ustanovení o všech právech, které měl udělit Ferdinand I. a je k ní přiložena i malba znaku, žel bez popisu.

Místo se označuje jako Stadt Olbersdorf, avšak v některých pasážích se uvádí Städtlein, tedy městečko. Přímo v suplice albrechtičtí uvádí, že Vladislav II. (konfirmovanou listinou) povýšil ves na městečko a dal další práva.

Určení, že si má město nechat vyryt znak jmenovitě na malou i velkou městskou pečeť („/.../ zu gemainem zu gemeinen ihren grösseren und kleinen Insiegel /.../“), obsahuje pouze pět znakových privilegií, z nichž čtyři byla vyhotovena německy a jedno česky. Vedle listiny pro Město Albrechtice jsou to listiny pro Loket, Horu Svatého Šebestiána a Liberec; české bylo vydáno Kralovicím.

Literatura: ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 244; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 269; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 21; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 174.

Regest

Ferdinand I. vysazuje **Němčice nad Hanou** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečeti zeleným voskem, týdenní trh a dva trhy výroční.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. vysazuje (*vysazujem*) na prosbu urozeného Vratislava z Pernštejna na Tovačově /.../ ves Němčice za městečko; povoluje, aby se v něm mohli všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna kráječi, krejčí, zámečníci, kováři, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá provozovati a jich užívati; povoluje (*další milosti /.../ činíme*), aby měli pečeť, zejména štít od surchu až do spodku rozdělený, pravá polovice žluté neb zlaté barvy, v níž půl hlavy zubrové s kruhem a vyplazeným jazykem přirozené barvy červené se vidí. Druhá polovice modré neb lazourové barvy, u spodku kopček neb trávníček zelený, na němž pět klasů pšenických své přirozené barvy povříslém svázaný vzhůru stojí, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem, pokudž a kdyby toho potřeba kázala, pečetiti; a dává (*dávati ráčíme*) trh téhodní obyčejný na každý outerý i dva jarmarky roční, jeden na den svatého Bartoloměje a druhý ten pondělí po Květné neděli.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 287, f. 185^v–186^v.

Nadepsáno „Vysazení vsi Němčice za městečko do Moravy“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 210, č. 169 (dle Čarka); SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 40; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 264; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 263; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 21; ŠTARHA, Ivan: *Pernštejnský erb ve znacích měst a obcí*. Genealogické a heraldické informace, 2012, s. 116–117; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 197.

Regest

Ferdinand I. povoluje **Dalešicím** a dalším vsím panství kláštera v Dalešicích právo odúmrti, městečku dále dává znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Ferdinand I. oznamuje, že jej držitel dalešického kláštera *statečný Jindřich Kralický z Kralic na Kralicích* zpravil o tom, že *městečko Dalešice i jiné vesnice k témuž klášteru dalešickému náležející* /.../ *odoumrtí vykoupných nemají, ale že jest se s týmiž lidmi* /.../ *o dotčené odoumrti snesl a urovnal, což by za ty odoumrti každého roku dávati měli*; na pokornou a poníženou prosbu *Jindřicha Kralického i také těch lidí osedlých tuto odúmrtí povoluje (povolovati a dopouštěti* /.../ *ráčíme)*; dále povoluje (*další milosti* /.../ *činíme*), *aby měli pečeť, totiž štít bílé neb stříbrné barvy a v něm věži červenou, kteráž slove Kralice, na skalce stojící, /.../ kteréžto pečeti mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních slušných a náležitých užívati a jí listy, svědomí i jiné potřeby obecní zeleným voskem, pokudž a kdyby toho potřeba byla, pečetiti.*

Čes. opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 287, f. 199^r–200^r.

Nadepsáno „*Odoumrtí lidem k klášteru Dalešicím náležitým a pečeť městská Dalešicím*“.

Poznámka: jiné vesnice, na něž se v regestu odkazuje, jsou v listině vyjmenované: Skryje, Odunec, Třebenice, Strupěšín, Morasice, Mikulovice, Horky u Krokočan, Oujezd a Hodov.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 82, č. 46; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 278; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 117; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 21–22; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 63; ŠPAČEK, Rudolf – NIESYT, Jiří: *Dalešice: kapitoly z doby dávné i nedávné*. Dalešice 2014, s. 16, 248.

Regest

Olomoucký biskup Marek Khuen dává **Slavonínu** znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Olomoucký biskup Marek Khuen oznamuje, že před něj předstoupili *robotní rychtář a starší i na místě vsí obce slavonínské*, a oznámili (*oznamujíce a předkládajíce*) mu, že *k tej dědině a právu slavonínskému několik vsí k nim přináleží, kteříž k vyššímu právu pustiměřskému od starodávna přísluší, a tak nemajíc žádné pečeti, skrze to v nemalém nebezpečnství buď v listech, v svědomích, v poručenstvích, ortelův vydávání i ve všelijakých jiných potřebách při témž právě bývali a potomně by poněvadž k témuž právu vyššímu pustiměřskému již psané žaloby, odpory i jiné potřeby se odsílati jmají, bývati mohli*. Na jejich prosbu biskup povoluje (*povolujeme a toto obdarování jim činíme*), aby */.../ tuto pečeť jměli a užívali, totižto štít (sic!) v zeleném poli a v tom štítu tři skály neb vrchy a nad těmi skalami neb vrchy od biskupství kostela našeho olomúckého dědičného erbu tři kužele a na vrchu nad erbem kříž a zespod pod těmi skalami kostelík s věží*; dále povoluje, *tej pečeti aby v slušných a žádných při témž právě užívali, /.../ všakž voskem zeleným aby pečetěli*.

Čes., opis v biskupských registrech.

ZAO, pobočka Olomouc, Arcibiskupství Olomouc 1144–1980, inv. č. 45, sg. N, pag. 330–331.

Poznámky: V. Spáčil i K. Liška uvádějí vyobrazení pečeti, jejichž obraz neodpovídá popisu. Písař, jenž opisoval listinu, pravděpodobně učinil chybu, když namísto slova „štrych“ napsal „štít“. Správný popis by tedy měl znít „/.../ totižto štrych v zeleném poli a v tom štrychu tři skály“.

Literatura: SPÁČIL, V. a kol.: *Pečeti*, s. 204–205; MÜLLER, K.: *Znakové privilegium pro Slavonín*, s. 138–140; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia: Dodatky a opravy*, s. 4; ŠTĚPÁN, J.: *Heraldická tvorba*, s. 127–134; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 200–201.

Regest

Maxmilián II. vysazuje **Horní Dunajovice** za městečko a připojuje k němu ves Domčice, v městečku povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, týdenní trh a dva trhy výroční.

Podrobný regest

Císař Maxmilián II. vysazuje (*vysazujem a vyzdvihujem*) na prosbu urozeného Frydrycha Březnického z Náchoda na Dunajovicích /.../ ves Horní Dunajovice připojivší k ní ves Domčice, poněvadž v jednom ohrazení /.../ jsou; povoluje, aby se v něm mohli všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, sukna kráječi, kováři, zámečníci, ševci i jiní všelijací obchodníci osazovati a řemesla svá svobodně dělati, provozovati a jich užívati; povoluje (*další milosti /.../ dáváme*), aby měli pečeť, zejména štít modré neb lazourové barvy, v němž bažant k pravé straně obrácený stojí a nad ním dva košíře křížem přeložený, mezi kterýmiž tři hvězdy žluté neb zlaté barvy, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby městské zeleným voskem pečetiti, pokudž by a kdyby toho potřeba kázala; a dává (*dávati ráčíme*) trh téhodní obyčejný na každý outerý i také dva jarmarky roční, jeden na den povýšení svatého Kříže a druhý na den svatého Marka.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 287, f. 245^v–246^r.

Nadepsáno „Vysazení Horní ves Dunajovice a ves Domčice za městečko“.

Literatura: SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 17; ŠTARHA, I.: *České listiny*, s. 147, 154–155; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 349–350; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 144–145; ŠÍPEK, Zdeněk: *Dějiny Horních Dunajovic*. Znojmo 1994, s. 16–18, 173; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 22; ŠTARHA, I.: *Městečka*, s. 182–183; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 98.

Regest

František z Thurnu polepšuje **Havlíčkovu Brodu** znak.

Podrobný regest

František hrabě a svobodný pán z Thurnu oznamuje, že císař Karel V. dal jeho otci *Vítovi hraběti a svobodnému pánu z Turnu* dne 15. ledna 1536 dědičné privilegium, díky němuž smí svým poddaným, městečkům a městům dávat různá privilegia, mimo jiné jim *erby neboližto znamení vladectví s štíty a helmy dědičně dát a je jakožto jiný erbovní vyzdvihnouti*. Dále oznamuje, že město *Brod Německý /.../ jejich předešlých pánův svých dědičných pánův z Dubé a Lipého erb užívají a takovým erbem všelijaké listy své zapečetí*. Na základě císařského privilegia polepšuje (*jsme propůjčili*) městu znak – *z starého erbu našeho dědičného červené věže se zdí, nad kteréžto zdí tři krance a ve zdí jedna brána s vysutým čtyř hranatým mřížem jest, a povoluje, aby toho podle starého erbu svého městského užívati mohli, /.../ a aby erb svobodně užívali a takovým erbem všelijaké listy své zapečetili. Také na všech jiných náležitých a poctivých činech buď přístných neb kratochvilných, v bitvách na korouhvích, praporecích, staních, v kostelích a na zdech městských, aby sobě malovati dát mohli*.

Čes., vidimus, pap. Papír neporušený, pečeť města Chrudimi ve voskové misce přivěšená na proužku pergamenu; v pečetním poli orlice, opis mezi linkou a věncem: SIGILLVM MINVS CIVITATIS CHRVDIM. K pečetí viz např. VOJTÍŠEK, V.: *O pečetech*, s. 44; *Ottův slovník naučný. Díl 12*, s. 419.

MZA, SOKA Havlíčkův Brod, Archiv města Havlíčkův Brod, inv. č. 40, sg. L-I/39.

Prostá miniatura; zlatý černě lemovaný rám vyplněný modře, z horních okrajů štítu vynikají dvě stuhy, které se v obloucích vinou ke středu bočních okrajů štítu – vpravo červená s bílým střapcem, vlevo bílá s červeným střapcem; rozměry 100×115 mm.

Text o vyhotovení vidimu: „*My purkmistr a rada města Chrudimě známo činíme tímto listem vůbec přede všemi a zvláště tu, kdož náleží, že sme žádání od slovné opatrnosti pana purgkmistra a rady etc. na místě vši obce města Brodu Německého, abychme jim listu psaného od jeho milosti vysoce urozeného pána pana Franze hraběte a svobodného pána z Turnu na Kreytzu a Lipnici rytíře nejvyššího dědičného, hofmistra knížetství kraňského, římské císařské velebnosti rady, jeho milosti arciknížete Ferdinanda rakouského etc. tejně rady a dvoru nejvyššího hofmistra a též jeho milosti arciknížete Karla rakouského etc. rady a hejtmána knížeckého hrabství Harczu a Tullmeynu etc., slavné paměti etc. nadání a nebo privilegium, hodnověrný vejpis, jenž vidimus slove, pod pečetí naší městskou dali. Předloživše před námi v plné radě naší originál téhož nadání a privilegium celý a jakž v písmě, tak i v pečetí neporušený.*

V čemž poznavše my žádost jejich být slušnou, tak jsme učinili a ten týž list a nebo originál mající vprostřed erb téhož města Brodu Německého dle umění a mistrovství malířského barvami vymalovaný, ve všech slovech, punktích a clausulech zcela za úplna a neproměnitelně takto sou v sobě zní: /.../. Následuje inserované privilegium Františka z Thurnu in extenso a poté vidimační klauzule: „A že jest to všecko tak a nejináč než jak tuto psáno jest, my svrchu psaní purkmistr a rada města Chrudimě, kteříž sme ten týž originál viděli, ve svých rukou měli a někteří z nás čtli i čísti slyšeli, to všecko přijímáme k své víře a k své duši. Na svědomí toho a pro lepší důvěrnost pečeť naší městskou dali sme k tomuto listu přivěsiti vědomě. Jehož datum v témž městě Chrudimi v pondělí po neděli postní, jenž slove Judica 24 Martii léta Páně tisícího šestistého osmého“.

Literatura: ZVOLSKÝ, F.: *Znaky českých měst. Sešit 1*, č. 47 A; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 136–137; MACEK, Ladislav – ROUS, Pavel – ZBOROVSKÁ, Zina: *Historický kalendář Havlíčkova Brodu do roku 1945*. Havlíčkův Brod 2003, s. 20; NOCAR, Pavel: *Havlíčkův Brod: ohlédnutí za minulostí našeho města*. [Havlíčkův Brod] 2008, s. 9, 19; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 159–161.

Regest

Jiří Mehl ze Střelic potvrzuje **Chrastavě** stará privilegia, stanovuje dávky za vaření piva, povoluje šenkovat na radnici pivo a víno a nalévat kořalku, polepšuje znak a stanovuje podmínky získání měšťanského práva.

Podrobný regest

Místokancléř Jiří Mehl ze Střelic potvrzuje (*Confirmir vnnd bestettige*) městečku Chrastavě (*Stadtleins Cratze*) stará privilegia, která vydal v letech 1516, 1539 a 1537 Mikuláš purkrabí z Donína (*wollgedachten Herr Niclaß Burggrafen von Dohna*); stanovuje dávky za vaření piva (*Zw Ewigen Zeitten bewilliget das Sie von itzlichen gebrew vnnd Meltzen so neun Sittische oder Gröuennsteinische Vaß wie vor alters halten Zwey Cleine Scho[...] reichen und derbey erhalten werden sollen*); povoluje šenkovat na radnici pivo a víno a nalévat kořalku (*Auch das sie mit Radthaus aufbawen darInne Sie itz gemelt Ir Bier, Wein vnnd Branndt Wein schennkhen auch allerley Laden vnnd Krame Zue gemeines Nutz besten vnnd Zw verkheuffnung der Hanndwergs Leutwahren aufrichten mögen*); polepšuje znak – pečeť, jejíž opis uvádí v textu (*Auch nachdem Sie vor allters in einem bloen feldt ein weyß Hirschhorn uber Zwerch in einem schilt gefuhrt; /.../ Damit Sie nun hinfuro vnndt Ire nachkomen Zw ewigen Zeitten uber solchem Hirsch horn ein Silber Weisse Lilge vnnd derunder auch*

dergleichen Lilia fuhren mit der umbschrift I[nsie]gel der Stadt Cratze vnuerhindert gebrauchen sollen); konečně stanovuje podmínky získání měšťanského práva (Zu gewinnung des Burger Rechtens sol denen von der Cratze hinfuro auch von einer Jedern Person so daselbst Burgerrecht gewinnen wiew ein Klein schokh volgen).

Něm., orig. perg. Pergamen porušený v místech skladů, vpravo část chybí, pečeť chybí, byla přivěšená na proužku pergamenu.

SOA v Litoměřicích, SOkA Liberec, Archiv města Chrastava, inv. č. 1.

Literatura: KÜHN, Karl F.: *Topographie der historischen und kunstgeschichtlichen Denkmale in der Tschechoslowakischen Republik. LI. Der Bezirk Reichenberg*. Brünn 1934, s. 154–155; ŠŤOVIČEK, J.: *Znaky*, s. 99–101; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 169–170; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 197; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 234–235.

Regest

Maxmilián II. dává **Maršovcím** dva výroční trhy, týdenní trh, znak a právo pečeti zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Maxmilián II. dává (*znovu dávati a vysazovati ráčíme*) na prosbu *slovutného Vilíma Malovce Kosoře z Malovic na Maršovcích /.../ městečku jeho Maršovcím /.../ dva jarmarky roční, /.../ totiž jeden v outerý po neděli Smrtné a druhý na den svatého Lukáše evangelisty Páně, též trh téhodní na každý outerý, pečeť neboližto erb /.../, totiž štít modré neb lazourové barvy, v němž v spodku pahrbek zelený, ma (sic!) kterýmž dvě bílé věže s cihelnými krovky a dvěma makovicemi žlutými, a uprostřed jich koule ohnivá; a stanovuje, že purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních jmenovanou pečeti a listy a jiné potřeby zeleným voskem pečeti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala.*

Čes., orig. perg. Pergamen neporušený, pečeť chybí, byla přivěšená na šňůrách/svazku.

SOA v Praze, SOkA Benešov, Archiv města Maršovice, inv. č. 2.

Prostá miniatura, zlatý rám vyplněný růžově s damaskováním, štít vyplňuje celý rám; rozměry 68×65 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Maximilian manu propria*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Vratislava II. z Pernštejna „*Wra. a Pernstan Supremus Regni Bohemie Cancellarius manu propria*“; na plice vpravo poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesaræ Maiestatis proprium*“ a pod ní podpis rady a sekretáře Mikuláše Waltera z Waltersperku „*Mi. Walter subscripsi manu propria*“.

Na reversu poznámka o zaregistrování listiny „*Rta*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 76–77, č. 288; DOLEJŠEK, B.: *Právo měst*, s. 271; STRÖHL, H. G.: *Städte-Wappen*, s. 62; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček ve Středočeském kraji*, s. 143; PŘIBYL, A. – LIŠKA, K.: *Znaky*, s. 94–95; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 240; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 181; ŽUPANIČ, J. – FIALA, M. – KOBLASA, P.: *Šlechtický archiv*, s. 515–516, č. 204.

85

1568 prosinec 21.

Regest

Petr Čertorejský z Čertorej dává **Vranovu nad Dyjí** právo pořídit si vlastní pečeť a právo vozit suché dřevo.

Regest listiny v soupise privilegií městečka Vranova z roku 1856, orig. něm. pap.

MZA, G 22 Archivní korespondenti, kart. 8, inv. č. 312.

Ze znění regestu v soupise víme, že listina byla napsána na pergamenu v českém jazyce: „*3. am Skt Thomas Tag 1568. Dadurch erhält die Gemeinde das Recht ein Siegel zuführen, und das Holzberugsrecht ohne Entzeld von durren Holz. Von Peter Čiertoreisky von Čiertorey. Bömisch auf Pergament mit Siegel, Original*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 104, č. 65 (dle Čarka); DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 366–367; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 415; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 111.

Regest

Maxmilián II. vysazuje **Biskupice** za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, dva výroční trhy a týdenní trh.

Podrobný regest

Císař Maxmilián II. vysazuje (*vysazujeme, vyzdvihujem a obdařujem*) na poníženou a pokornou prosbu slovného Mikuláše Waltera z Waltersperku na Biskupicích rady a sekretáře /.../ ves jeho Biskupice za městečko; povoluje, aby se v něm mohli všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna kráječi, krejčí, zámečníci, kováři, ševci i jiní osazovati a řemesla svá provozovati a jich užívat; povoluje, aby /.../ erbu neboližto pečeti zejména štítu v půli rozděleného, svrchní polovice barvy červené neb rubínové, v níž dvě věže bílé neb stříbrné barvy, každá tři okna mající, nahore u krovu zděné stínky a na každé krov skřídličný modrý; mezi věžama štít všecken též modrý, v němž dva štrychy červené špicemi nahoru způsobem krokvice obrácené, na nichž dva lvové bílí proti sobě vzhůru v skoku postavení a tři růže žluté neb zlaté barvy, mezi týmiž štrychy u vrchu téhož štítu po obou rozích a u spodku vprostřed jedna; spodní pak polovice bílé neb stříbrné barvy na způsob zdi, v níž brána veliká otevřená, v každé straně okno mající, /.../ v všelijakých potřebách obecních užívali a jí listy a jiné potřeby své voskem zeleným pečetili, pokudž a když by toho potřeba kázala; a povoluje, aby dvou jarmarkův, totiž prvního na den svatého Petra a Pavla a druhého na den svatého Jana, též také každý čtvrtek téhodního trhu /.../ užívat mohli a moc měli.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 287, f. 348^v–350^r.

Nadepsáno „Biskupice za městečko se vysazuje“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 51–52, č. 19; SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 17; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 277; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 77–78; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 22; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 16; KAZDEROVÁ, Soňa: *Biskupice-Pulkov: 1141–2014: z dějin a života obce na Třebíčsku*. Biskupice-Pulkov 2014, s. 11.

Regest

Maxmilián II. dává **Chřibské** znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Maxmilián II. dává (*dávati ráčíme*) na poníženou a pokornou prosbu [*urozeného Hendrycha z Vartenberka na*] Kamenici */.../ i na místě bratří jeho /.../ městečku Krejbic /.../ pečeti, zejména štít modré neb lazourové barvy, v němžto při spodku koruna zlatá, na té loďka rybářská, [v kteréž žena černým rouchem oditá] a v bílej hrbol s farchy zadu visícími zavítá drží v obouch rukou veslo způsobem plavcův, /.../ [kteréžto pečeti] purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou ve všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a když by potřeba toho kázala.*

Orig. perg. čes. Pergamen silně degradovaný, písmo vybledlé, místy nečitelné, pečeť porušená, v misce, zavěšená na svazku tvořeném černo-žlutými šňůrami; k pečeti viz např. POSSE, O.: *Die Siegel*, Band 3, s. 21, Tafel, 32, č. 8.

SOA v Litoměřicích, SOkA Děčín, Archiv města Chřibská, neinventarizováno.

Prostá miniatura; zlatý rám vyplněný růžově, v něm bílá rolverková zlatě zdobená barokní kartuše, na ní v horních rozích sedící dvě ženy, pravá s hnědými vlasy, pozvednutými rukami, v zelených šatech, levá v červeno-zelených, se zlatými vlasy, držící v pravé ruce hůl a v levé zlatý pohár, v dolních rozích kartuše zdobená zelenými květinami; kartuše nahoře přesahuje rám. Nad štítem zlatý oválný medailon s černým císařským orlem; na kartuši zlatá koruna; rozměry 83×78 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Maximilian manu propria*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Vratislava II. z Pernštejna „*Wra. a Pernstan Supremus Regni Bohemie Cancellarius manu propria*“; pod textem vpravo podpis místokancléře pro německé záležitosti Jiřího Mehla ze Střelice „*G. Mehl manu propria subscripsi*“; na plíci vpravo poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis proprium*“ a pod ní podpis rady a sekretáře Mikuláše Waltera z Waltersperku „*Mi. Walter subscripsi manu propria*“.

Text rekonstruován dle popisu v NA, SM, sg. P 106, Ch/16.

Literatura: RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 64; KASÍK, Stanislav: *Vartenberkové a městské znaky*. Heraldika. Bulletin pro pomocné vědy historické 14(4), 1981, s. 166–168; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 171–172; ZELEŇKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 198; KASÍK, Stanislav: *Prapor obce Chřibská*. Děčínské vlastivědné zprávy. Časopis pro vlastivědu Děčínska a Šluknovska 13(2), 2003, s. 49; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 238–239.

Regest

Vratislav II. z Pernštejna dává **Troubkám** znak a právo pečeti.

Podrobný regest

Nejvyšší kancléř Vratislav z Pernštejna a na Tovačově, nejvyšší kanclíř Království českého, oznamuje, kterak při právě robotných rychtáře a konšelův vsi Troubek /.../ mnozí lidé domácí i přespolní z strany spravedlivosti svých a svědkův do téhož práva vyslyšených na jiné právo potřebují. A poněvadž týž právo troubecký nemajíc pečeti své, nemohli takových svědomí spečetitejch vydávati a na jiném právě těch svědomí nespečetitejch zvlášť v městech, v městečkách nechtěli přijímati. Protože v tejž vsi naši Troubek plné právo jest, dává (půjčujem) této vsi na poníženou prosbu rychtáře, konšelův i vší obce /.../ znamení, totiž štít na čtvero rozdělený, v prvním rozdělení dolejším po pravé straně v bílém poli trouba lovecká červené barvy a po levé straně v druhejm rozdělení v žlutém poli radlice železné přirozené barvy, nahoře pak pravé straně v třetím rozdělení též v žlutém poli vrch hlavy zubrové černé barvy se dvěma rohy a se dvěma ušima, a v čtvrtém rozdělení po levé straně v bílém poli také trubka červené barvy s šňůrou neb řemenem jakž jedna tak druhá křížem převlečeným ufasovaná a vzhůru jakž jedna tak druhá oběma rohy obrácená, /.../ tak aby toho znamení na pečeti pro potřebu svou obecní a lidí přespolních pro průchod spravedlnosti nyní i na budoucí časy užívati mohli.

Opis v registrech, čes., pap.

ZAO, pobočka Olomouc, Velkostatek Tovačov, kart. 78, inv. č. 432, sg. N 173.

Pod textem „podpis“ Vratislava II. z Pernštejna „Wratislaw z Pernsstejna etc.“.

Literatura: DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 277; MÜLLER, K.: *Znakové privilegium pro Troubky*, s. 56–60; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 22–23; BRÁZDA, Radek: *Minulost a přítomnost obce Troubky: 1348–1998*. Troubky 1998, s. 37; ZACHAR, Jan: *Troubky, okres Přerov*. Veřejná správa: státní správa a samospráva: týdeník vlády České republiky 13(24), 2002.

Regest

Maxmilián II. potvrzuje a dává **Chrastavě** výroční a týdenní trh, dává druhý výroční trh znak a právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Maxmilián II. obnovuje a potvrzuje (*vernewet bestettigt vnd Confirmirt*) městečku Chrastavě (*Stättl Kratze*) na prosbu rady a místokancléře pro německé záležitosti Jiřího Mehla ze Střelice (*der Gestreng vnnsrer Rath der Cron Behem Teutscher Vice Canzler vnnd lieber getreuer Georg Mehl von Strolitz auf Grofenstain*) výroční a týdenní trh (*solliche Jre habende Jar vnnd Wochenmarckht*). K tomu dává druhý výroční trh na dobytek v sobotu před sv. Janem Křtitelem (*mit ainem Jar vnd Roßmarckht alzeit Sontags vor Johannis Baptistae /.../ gnedigist begnadet*); a dále obnovuje a polepšuje jejich starý znak (*ain gantz Plaw oder Lasurfarben Schilt, im grundt desselben ain gruener Perg oder Puhel darauf ain furwerts stehender weisser Schwann mit außgepraitten flüglen vnd in yeder derselben nach der lenng in mitte ain Plawer strich, dar Inn drey nacheinander stehende weisse oder Silberfarbe Lilien vnd durch den Schnabel ain gelben oder goldfarbe Stral in der mitte in sinen Schnabl vber zwerch das vordertail desselbiges Strals fur sich gekhert haltendt ersheint*); dává právo pečetit pečeti s vypsanou legendou do červeného vosku a užívat pečeti jako autentické (*Also das Sy solches wappen zu Irem gemainen Innsigil mit dem vmbtschrifft (des Statlts Kratze Innsigl) /.../ mit Rotenn wax Sigln mugen vnd wellen auch das sollichs Innsigl nun vnnd in Ewig Zeit von mennigentlich autenticum vnd glaubwirdig geacht gehalten*).

Něm., koncept. pap. Papír neporušený.

NA, Stará manipulace, sg. P 106/Ch14, pag. 1–8.

Poznámky: pod textem poznámka „*Confirmation Doctor Mehls Stättls Kratze habenden Jar vnd wochenmarkht, auch begnadung mit ainem neuen Jar vnd Roßmarkht Sontage vor Johannis Baptistae, sambt besserung Ires alten habenden Insigns*“.

K vydání této listiny pravděpodobně nikdy nedošlo. Pro více informací viz oddíl o problematice listin pro Chrastavu na s. 119–122.

Literatura: ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 169–170.

Regest

Maxmilián II. dává **Kdyni** znak, dva výroční trhy a jeden týdenní.

Deperditum – zmínka o vydání znakového privilegia v konfirmaci privilegií městečka Kdyně Ferdinandem II. dne 9. září 1630.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 43, f. 507^v–510^v.

Pasáž o Maxmiliánově privilegiu zní: „/.../ *majestát téhož někdy Maximiliána římského císaře, uherského a českého krále na nadání jim erbu neboližto pečeti městské a vysazení dvou ročních jarmarkův a trhu týhodního pod datum na hradě našem pražském ve středu po svatě a nerozdílné Trojici léta páně 1570 /.../“.*

Literatura: PELANT, J.: *Znaky*, s. 105–106; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 194–195.

Regest

Maxmilián II. dává **Všerubům** znak, týdenní trh, dva výroční trhy a právo pečeti zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Maxmilián II. dává (*dávati a nově vysazovati ráčíme*) městečku Všerubům ([*obyvatelům*] *Neumarktským*) na poníženou prosbu Jiřího z *Gutštejna na Rýzmburce* /.../ *pečet, a to jmenovitě za štít nedvěda [přirozeného jeho barvy v žlutém poli an] k pravé straně [obrácený stojí]*, /.../ [*Tolikéž také trh téhodní v každou sobotu, nicméně dva jarmarky roční, jeden ten čtvrtek po neděli Cantate a druhý v ochtab*] *památky Božího těla*; a stanovuje, [*kterěžto pečeti ouřad Nejmarský nyní i budoucí mají a moci budou v všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné všelijaké potřeby náležitě zeleným voskem pečeti, pokudž a když by toho potřeba kázala*].

Orig. perg. čes. Pergamen silně degradovaný, v levé části pergamen chybí, písmo vybledlé, místy nečitelné, pečet – fragment, v misce, zavěšená na svazku tvořeném černo-žlutými šňůrami.

SOA v Plzni, SOKa Domažlice, Archiv města Všeruby 1570–1945 (1946), sg. L1.

Miniatura uprostřed textu, zlatý černě lemovaný rám, štít nevyplňuje rám celý.

Poznámky: Text rekonstruován dle vidimu veřejného notáře Fridricha Viléma Kaplanka ze Sonnenfeldu uloženého v NA, SM, sg. P 106/D3. Opis obsahuje i „podpis“ panovníka „*Maxilimilan*“, nejvyššího kancléře Vratislava II. z Pernštejna „*Wra: a Pernstain S. R. Boem: Cancellarius*“, formuli „*Ad mandatum Sacrae Cesarae Maiestatis proprium*“, „podpis“ rady a sekretáře Mikuláše Waltera z Waltersperku „*Mi. Walter*“. Nad poznámkou *Ad mandatum* se nachází blíže neurčený podpis. Poznámka o vyhotovení opisu dle předloženého originálu: „*Ego infra Scriptus autoritate Sacrae Cesarae Maiestatis Publicus Notarius requisitus ad hoc deunter Testur hoc vidimus cum huo vero et illaeso originali mihi exhibito et collato in omnibus et sui galis comordare. Actum Tustae 15. Aprilis A 1683. Fredericus Guilhelmus Kaplanek De Sonnenfeld*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städteappen*, s. 86, č. 327; VANĚK, Ferdinand – HOSTAŠ, Karel: *Soupis památek historických a uměleckých v Království českém od pravěku do polovice XIX. století. XVII. Politický okres domažlický*. Praha 1902, s. 128–129; VOLF, Miloslav: *Popis městských archivů v Čechách*. Praha 1947, s. 322–323; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 334; PELANT, J.: *Znaky*, s. 265–266; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 418; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 174.

Regest

Maxmilián II. potvrzuje **Dolním Kounicím** stará privilegia, potvrzuje mu starý znak a dává právo pečeti červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Maxmilián II. potvrzuje (*schvaluje, obnovuje a potvrzuje*) na poníženou prosbu *purkmistra a konšelův městečka Kounic* tomuto městečku stará privilegia (*obdarování, privilegií a starobyklých, chvalitebných dobrých zvyklostí, kterýchž /.../ od jeho milosti císařské Ferdinanda /.../ potvrzené mají*; dále jim potvrzuje (*potvrzuje*) *pečeti, kteréž jsou předešle užívali, totiž štítu červené neb rubínové barvy, v němžto krahujec pták své přirozené barvy s rozletitými křídly, mající nohy rozložené a drží v oustech nebolíto v pyscích hrozen vinný modrý, u spodku pak téhož štítu jeden list zelený z křoví vinného rozložený a u vrchu v každém rohu téhož štítu týmž způsobem se vidí*; a povoluje (*povoluje*), *aby voskem červeným ušelíjaké potřeby své obecní pečeti mohli*.

Čes., koncept, pap. Papír neporušený.

NA, Morava, inv. č. 1511.

Poznámky: Před popisem znaku mezi slovy „byli“ a „i také“ přeškrtnutá vsuvka o povýšení na město „*Také z zvláštní milosti a štědroty naší císařské již psaným Kounickým milosti činiti a dotčené městečko Kounice za město vysazovati ráčíme, tak aby oni těch všech milostí a svobod užívali a užívati mohli, kterýž jiná města v nadepsaném Markrabství moravském buď z práva neb z obyčeje užívají nyní i v časech budoucích užívati mohli a moc měli*“.

Literatura: WIDIMSKY, V. R.: *Beschreibung*, pag. 143, č. 104 (dle Čarka nesprávně); ŠTARHA, Ivan: *Několik nejstarších pečeti z Brněnska*. Jižní Morava: vlastivědný sborník 6, 1970, s. 145; týž: *K povýšení Dolních Kounic*, s. 79–81; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 86–87; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 124; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 23; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 70; NĚMEC, B.: *Dolní Kounice*, s. 81–82.

Regest

Maxmilián II. potvrzuje a nově uděluje **Chabařovicím** znak.

Podrobný regest

Císař Maxmilián II. oznamuje, že byl zpraven od purkmistra, konšelů a celé obce městečka Chabařovic (*N. Burgermeister, Rathmannen vndt gantze gemeine des /.../ Stetels Karwitz*), že mají od císaře Ferdinanda privilegium na znak, který se v naraci popisuje (*Wappenn oder Stadt sygill aller gnedigist begnadet als nemlichen ainen plawen oder Lasurfarben schildt, darinnen zue beiden seiten Zwene thuren mit roten dechernn stehen, zwischen welchen ain fels erscheinet, darauff ein Lew seiner Naturlichen farben setzt*). Císař tento znak potvrzuje a nově uděluje (*soliches wappen aufs neywe /.../ confirmiret vndt bestetiget*) a povoluje, aby jej mohli užívat ve všech a každých čestných záležitostech ve vážnosti na obecní pečeti, jíž smějí pečeti zeleným voskem (*Burgermeister, Rathmannen vndt gantze gemeinde /.../ In allen vndt jeden ehrlichen vndt redlichen sachen Zue Jren Jnsiegel mit gruenen wax gebrauchen sollen vndt mögenn*), a užívat jí jako autentické (*Vndt das solch Jnsiegel nun vndt In ewigkeit von meniglich autenticum glaubwurdig geacht vndt gehalten*).

Něm., vidimus, pap. Neporušený.

NA, SM, sg. P 106, Ch/1.

Pod textem opisu vlevo „podpis“ panovníka *Maximilian*, pod ním „podpis“ nejvyššího kancléře Vratislava II. z Pernštejna „*Wra: a Bernstein Supremus Regni Bohemiae Cancellarius*“, vedle toho vpravo formule „*Ad Mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis*“.

proprium“ a pod ní „podpis“ královského rady a sekretáře Mikuláše Waltera z Waltersperku „*Mi: Walter manu propria*“. Pod tím vlevo poznámka o vyhotovení vidimu v české kanceláři registrátorem Adamem Cejsem z Pirnova „*Collationatum te concordat cum Originali*“ a jeho podpisem „*Adam Czaiss z Pirnowa Registrator*“.

Poznámky: Listina byla do souboru zařazena, protože se nejedná o konfirmaci listiny Ferdinanda I. z roku 1549, ale o potvrzení znaku uděleného v roce 1549, k čemuž Maxmilián přidal právo užívat pečeti jako autentické.

Podobnou situaci zaznamenáváme později v listině pro Heřmanův Městec (č. 106), kde se petitoři odvolávají na svůj znak udělený královským privilegiem, jenž chtěli znovu udělit. Narozdíl od Chabařovic však stará listina není dochovaná v žádné formě.

Literatura: RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 62; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 164; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 184; *Dějiny města Chabařovic*, s. 25–27.

94

1571 červen 8., Pražský hrad

Regest

Maxmilián II. vysazuje **Podhradí nad Dyjí** za městečko, dává mu týdenní trh, výroční trh, znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Maxmilián II. oznamuje, že mu urozený Volf Strayn z Svorcenau na Hartuštejně a Uheršicích sdělil, kterak poddaní jeho obdarování na to, že týž Frainštan za městečko vysazeno jest měli; však o takové obdarování skrze oheň přijíti měli; na jeho poníženou prosbu vysazuje (*vysazovati /.../ ráčíme*) ves Frainštan za městečko; dává (znovu dávati /.../ ráčíme) mu trh téhodní sobotní a jarmark roční na den svatého Diviše, nicméně i pečel, zejména štít červené neb rubínové barvy, v němžto zámek se dvěma věžmi a stínkami zedný barvy na skále stojící se vidí; a povoluje (*povolovati ráčíme*), aby voskem zeleným všelijaké potřeby své obecní pečetiti mohli.

Čes., koncept, pap. Papír neporušený.

NA, Morava, inv. č. 1533.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 109, č. 70 (dle Čarka); ŠTARHA, I.: *České listiny*, s. 147; týž: *Znakové privilegium Podhradí*, s. 191–192; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 360; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 300; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 114; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 23; ŠTARHA, I.: *Městečka*, s. 183; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 252.

Regest

Vratislav II. z Pernštejna dává **Držovicím** znak a právo pečetit.

Podrobný regest

Nejvyšší kancléř Vratislav z Pernštejna a na Tovačově oznamuje, kterak při právě robotných rychtáře, konšelův vsi Držovic /.../ mnozí lidé domácí i přespolní z strany spravedlivosti svých, svědkův od téhož pána vyslyšených potřebují. A poněvadž tíž právo držovské nemajíc pečeti své, nem[ohli takových svědomý] spečetitých vydávati a na jiném právě těch svědomí nespečetitých zůlášt v městech a v měst[ech, v městečkách nechtěli přijímati]. Protože v též vsi naši Držovicích plné právo jest, dává jí znak [znamení půjčujem, totiž ščit ...] pravé straně žluté neb zla[té] a po levé modré neb lazourové barvy, a v tom ščítu tak rozděleném dvě votky železné barvy na dřevjně topořiště nasazené a na kříž přeložené votkami vzhůru [a] vodtřísky neboližto držadly dolů obrácené, mezi nimižto na vrchu jedna hvězda a z dolu též jedna hvězda žluté neb zlaté barvy, každá o osmi špicích, /.../ tak aby toho znamení na pečeti pro potřebu svou obecní a lidí přespolních pro průchod spravedlnosti nyní i na časy budoucí užívati mohli.

Čes., orig. perg. Pergamen porušený v místech skladů, vlevo chybí část pergamenu, písmo místy hůře čitelné. Pečeť chybí, byla přivěšena na proužku pergamenu.

ZAO, SOKA Prostějov, Archiv obce Držovice, inv. č. 3.

Architektonický typ miniatury; červený rám vyplněný červeně s damaskováním; po stranách dva zelené hranaté sloupy vrcholící obloukem se dvěma kruhovými otvory v rozích, štít stojí na růžové podlaze s kosmým mřížováním vyplněným čtyřlístky květy; rozměry 58×53 mm.

Vpravo pod textem podpis Vratislava II. z Pernštejna „[...] z Pernsteyna manu propria“.

Poznámky: části chybějícího textu (promulgace) rekonstruovány částečně dle prostého popisu (část popisu znaku) a listiny pro Troubky (č. 88). Opis listiny pro Držovice je uložen v ZAO, SOKA Prostějov, Archiv obce Držovice, inv. č. 3, sg. 190b. Vlevo pod textem poznámka písaře *Jakub Krejčí z Držovic z No. 21. Obecní písař toto přepisoval v roku 1830.* Opis pořízen včetně miniatury, chybí stejné části textu.

Iniciála „W“ barevně iluminovaná, viz kapitolu o vnějších a vnitřních znacích, s. 88.

Literatura: ŠTARHA, I.: *Ke vzniku*, s. 20; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 23–24.

Regest

Maxmilián II. vysazuje **Hustopeče** na město, kterému přidává výroční trh a dává znak a právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Maxmilián II. vysazuje (*vysazovati*) na pokornou prosbu *opatrných purkmistra a konšelův městečka Hustopeče* toto městečko za město; dále přidává (*přidávati* /.../ *ráčíme*) k *prvnějším dvěma jarmarkům ročním ještě třetí jarmark*, /.../ *totiž patnáctého dne měsíce Septembris, jinak září, totiž šestej den po svatě Kunhutě*; dává (*dávati*) *pečeť, totiž štít vûpol na dyl rozdêlený, v pravé polovici tři štrychy, spodní červené neb rubínové, prostřední žluté neb zlaté a svrchní též červené barvy, v kterémžto prostředním štrychu hrozen vína červeného a v svrchním kosíř vinařský s střenky žlutými, levá pak polovice žluté neb zlaté, do kteréž z té pravé polovice půl vorla ptáka bílé neb stříbrné barvy s jednou nohou a jedním křídlem rozkřídleným, majúst (sic!) ústa rozzívená a jazyk červený vyplazený, vynikajícího se vidí, a povoluje (*povolovati* /.../ *ráčíme*), aby tíž obyvatelé města Hustopeče /.../ *ve všelijakých potřebách svých obecních též pečeti užívati a místo vosku černého voskem červeným dotčené potřeby své obecní pečetiti* /.../ *mohli a moc měli*.*

Orig. perg. čes. Pergamen neporušený, pečeť – žlutými šňůrami.

MZA, SOkA Břeclav se sídlem v Mikulově, Archiv města Hustopeče, inv. č. 21.

Architektonický typ miniaturní; zlatý rám vyplněný modře s damaskováním, po stranách dva sloupky bez patek a hlav, štít stojí na purpurovém podloží a drží jej anděl přirozené barvy se zlatými vlasy a křídly a oděný v červeném rouše; rozměry 72×82 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Maximilian manu propria*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Vratislava II. z Pernštejna „*Wra. a Pernstan Supremus Regni Bohemie Cancellarius manu propria*“; na plíci vpravo poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis proprium*“ a pod ní podpis rady a sekretáře Mikuláše Waltera z Waltersperku „*Mi. Walter subscripsi manu propria*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 30–32, dle Čarka č. 9; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 126–129; KORDIOVSKÝ, E.: *Znaky*, 20(1), s. 8; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 163; KREJČÍK, T.: *Výtvarná stránka*, s. 238; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 30; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 24; ŠTARHA, I.: *Znaky našich měst a vesnic I*, s. 29; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 110–111.

Regest

Maxmilián II. dává **Kašperským Horám** znak a právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Maxmilián II. dává (*dávati ráčíme*) na poníženou prosbu *opatrných purkmistra a konšelův i vší obce města Hor Rejchnštanských, /.../ poněvadž jsou z příhody o pečeť svou, kteréž od starodávna, jakž zprávu dávají, v užívání byli a tou všelijaké potřeby své obecní pečetili, přišli, témuž městu pečeť, zejména štít vúpol napříč rozdělený, spodní polovice červené neb rubínové a svrchní modré neb lazurové barvy, v kteréžto svrchní polovici z obou stran, totiž z pravé i z levé, věže jedna, každá v spodku bránu a nad tou uprostřed jedno a v vrchu dvě okna mající, vprostřed pak těch věží zeď stínkami zdobená, jak věže ty obě, tak také i zeď s stítkami (sic!) vše bílé neb stříbrné barvy, z kteréžto věže též uprostředku ruka mužská v červeném rukávě vzhůru vyzdvížená držící kladivo železné v hrsti, a z pravé strany též ruky drobet vejše též i zleva něco níže kladivo tolikéž železné se vidí, /.../ kteréžto pečeti oni purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou v všelijakých potřebách svých obecních užívati a jí listy i jiné potřeby voskem červeným, tak jako prve, pečetiti, pokudž a kdyby jim toho potřeba kázala.*

Čes., orig. perg. Pergamen neporušený; pečeť – fragment, v misce a dřevěném obalu, zavěšená na zlatých šňůrách. V koroboraci není naznačeno užití jiné pečeti, než je běžné. Přesto je k listině přivěšena pečeť odlišná; liší se zejména v rozměrech. V pečetním poli vidíme dolní polovinu císařského orla se štítkem na hrudi. Chybí štítky korunních zemí okolo orla. Opis nečitelný. K pečeti viz kapitolu o vnějších a vnitřních znacích na s. 103–104.

SOA v Plzni, SOkA Klatovy, Archiv města Kašperské Hory, sg. L28.

Architektonická kompozice miniatury; zlatý rám vyplněný červeně s damaskováním, po stranách dva zelené sloupy, uprostřed červené se zlatým damaskováním, hlavice i patky jsou zlaté; na sloupech zelený oblouk, který pomyslně přesahuje rám, zdobený v horních rozích rostlinami; rozměry 81×76 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Maximilian manu propria*“; na plíce vpravo poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis proprium*“ a pod ní podpis rady a sekretáře Mikuláše Waltera z Waltersperku „*Mi. Walter subscripsi manu propria*“.

Na reversu údaj o zaregistrování listiny „*Rta*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 12, č. 30; ZVOLSKÝ, F.: *Znaky českých měst. Sešit 3*, č. 97; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 317; PŘIBYL, Alois: *Z heraldiky hornických měst a městeček jižních a jihozápadních Čech*. Heraldika.

Bulletin pro pomocné vědy historické 12(2), 1979, s. 34–38; LIŠKA, Karel: *Kašperské Hory. 400 let od povýšení na královské horní měst v r. 1584*. Zpravodaj klubu historiografie. Heraldika a genealogie, 1984, s. 126–127; PELANT, J.: *Znaky*, s. 103–105; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 194; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 41; HORPENIAK, Vladimír: *Kašperské hory a okolí: příroda, historie, památky, místopis, kultura*. Plzeň 1990, s. 19, 32; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 56–57.

Regest

Úředníci **Stárkova** popisují okolnosti udělení pečeti Hertvíkem Žehuickým z Nestajova.

Podrobný regest

Ouřad městečka Stárkova, zejména Adam Benešů hospodář městečka Stárkova, Jakub Heymantl, Řehoř Tkadelec, Melichar Kovář oznamují, že žádali Jeho Milost urozeného statečného rytíře pána pana Hertvíka Žehuického z Nestajova a na Rýzemberku /.../ za obdarování, totižto pečeti ku poctivosti a polepšení práva /.../ městečka Stárkova; Hertvík Žehuický z Nestajova pak panu Adamovi Kellarovi z Radiměře, toho času pana hejtmána jejich poručiti ráčil, aby jim takovej obdarování dáno a vyryto bylo. Což jest se vše stalo od zámečnicka v zámku jménem Jiříka, /.../ od kterýžto pečeti vyrytí dáno xii grošů českých, ta pečeť jest způsobem tímto vyryta Nedvěd stojný, poděli něho strom, f textě vyrytej Miesteczko Starkow.

Zápis v městské knize, orig. pap. čes.

SOA v Hradci Králové, SOkA Náchod, Archiv města Stárkov, inv. č. 11, s. 279.

Poznámky: v dosavadní české literatuře se v popisu uvádělo *strom skrytej*, což nedává zjevný smysl a nedošlo podpory na základě paleografického rozboru. Slovem „*strom*“ končí popis figur v pečetním poli, protože další slovo se již vztahuje k pečetnímu opisu. Namísto slova „*skrytej*“ se uvádí „*f textě*“, ev. „*f textě*“, tedy ve znění pečetního opisu.

Datum 1. září 1573 se pravděpodobně vztahuje ke dni učinění zápisu do knihy, nikoli k aktu dání práva pečeti, respektive možnému vydání listiny s tímto právem. V zápise čteme o podobě pečeti již existující a známe dokonce i úplatu, jíž představení městečka za vyhotovení typáře zaplatili. K dání pečeti pravděpodobně došlo dříve.

Literatura: CECHNER, Antonín: *Soupis památek historických a uměleckých v republice Československé. XLV. Politický okres broumovský*. Praha 1930, s. 285; BOUZA, E. – VAŇKOVÁ, V.:

Znaky a pečeti, s. 34; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 356; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudeten-deutsches Wappenlexikon*, s. 353; HLADKÝ, Ladislav: *Pečeti, znak a vlajka městečka a města Stárkova*. Stopami dějin Náchodska: Sborník Státního okresního archivu Náchod 11, 2007, s. 35–48; LIŠKA, K.: *Sbírka IV*, s. 48.

Regest

Maxmilián II. potvrzuje **Lochovice** za městečko, kterému dává znak, právo pečeti zeleným voskem, dva výroční trhy, týdenní trh a povoluje v něm usazování řemeslníků.

Podrobný regest

Císař Maxmilián II. potvrzuje (*potvrzujem*) na poníženou prosbu *slovutného Mikuláše Waltera z Waltersperku na Lochovicích a Biskupicích, rady a sekretáře /.../ Království českého, /.../ aby Lochovice za městečko slouiti, jmenovati a se psáti mohli a moc měli; povoluje (povolení /.../ dáváme), aby /.../ erbu neboližto pečeti zejména štítu vúpol napříč rozděleného, v kteréhož spodní polovici červené neb rubínové a v té při spodku kopec zelený o třech pahrbcích, na kterémž v prostředku brána a vedle té z každé strany věže bílé neb stříbrné barvy, jedna i druhá tři okna a při svrchu tři stínky zděné mající, vrchní pak modré neb lazourové barvy, v kteréž dva štrychy červené neb rubínové, od pravé i levé strany pošikem vzhůru obrácená v hromadu se špicemi stející v způsobu krovu neb krokve, na kterýchžto obojích štryších dva lvové bílé neb stříbrné proti sobě vzhůru v skoku postavení, mezi těmi pak dvěma krokvicemi červenými v témž modrém štítu a v každém rohu růže žluté neb zlaté barvy se vidí, v všelijakých potřebách svých obecních užívati a jí listy a jiné potřeby své voskem zeleným, když a pokud koliv toho potřeba jejich ukazovati bude, pečeti mohli; dává (vysazovati a dávati ráčíme) dva jarmarky roční, první třetí den před svatým Janem Křtitelem Božím, pakli by se kdy v outerý svatého Jana trefilo, tehdy toho roku v sobotu před týmž svatým Janem, aby držván bejval, a druhý na den narození blahoslavené Panny Marie, tolikéž trh téhodní každý pondělí; a povoluje (*chtíce tomu*), aby se zde všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, soukeníci, sukna kráječi, zámečníci, kováři i jiní všelijací obchodníci, však s vůlí a vědomím vrchnosti jich nynější neb budoucí a ne jinačí osazovati a řemesla svá provozovati a jich užívati mohou a moci budou.*

Čes., koncept, pap.

NA, Stará manipulace, sg. P 106, L/37, opis 11, pag. 1–4.

Pod textem vpravo „podpis“ panovníka „*Maxmilian*“.

Poznámky: Dochoval se i opis s malbou znaku uložený v SOA v Praze, SOkA Beroun, Archiv města Lochovice, inv. č. 1. Doba vyhotovení opisu není známá, byl napsán humanistickým písmem, avšak pro zjevné nesrovnalosti jej nebylo možné využít jako primární pramen. K jeho vyhotovení došlo patrně v 19. století, přičemž písař neuměl přečíst některá slova z původní listiny. Text vedle znaku není psán průběžně, jako je tomu zvykem, ale ustanovení o znaku se nachází pouze vlevo od miniatury a ustanovení o trzích a řemeslnických vpravo. Vyobrazení znaku bez ozdobného rámu, rozměry 152×139 mm.

Ustanovení o jarmarku, který se měl konat v den svátku svatého Jana Křtitele, pokud by připadl na úterý, že se má konat o sobotě předcházející, je v našem souboru ojedinělé.

Literatura: HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček ve Středočeském kraji*, s. 142; PŘIBYL, A. – LIŠKA, K.: *Znaky*, s. 90; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 231–232; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 154–155; ŽUPANIČ, J. – FIALA, M. – KOBLASA, P.: *Šlechtický archiv*, s. 516–517, č. 205.

Regest

Maxmilián II. vysazuje **Libáň** za město, kterému dává znak, právo pečetit červeným voskem, dva výroční trhy a týdenní trh.

Podrobný regest

Císař Maxmilián II. vysazuje (*povolení dáváme, /.../ aby, /.../ vysazeno jsouc*) na poníženou prosbu urozeného Jiříka Pruskovského z Pruskova na Starých Hradech, komorníka našeho /.../ městečko jeho Libáni nad Bystřicí za město; povoluje (*povolení /.../ dáváme*), aby /.../ erbu neboližto pečeti, zejména štítu červené neb rubínové, v němžto u spodku kopec žlutý neb zlatý o třech pahrbcích, na kterémž u prostředku až do vůpol štítu brána černejší vraty zavřená a na té podkova špicemi dolův obrácená, a vedle té každé strany věže s okrouhlým krovem bílé neb stříbrné barvy jedna i druhá tři okna a u vrchu vůkol krovu tři stínky, tak jako i brána mající, na kterýchžto třech stínkách nad branou mezi špicí těch dvou věží jelen zvíře na třech nohách stojící a čtvrtou totiž přední pravou povyzdviženou a rohy v sedmi parožích mající se vidí, /.../ ve všelijakých potřebách svých obecních užívají a jí listy i jiné potřeby své voskem červeným, kdy a pokudžkoliv toho potřeba jejich ukazovati bude, pečetiti mohli; a dává (*znovu vysazovati a nařizovati ráčíme*) dva jarmarky roční, první v outerý po seslání

Ducha svatého, druhéj pak též v outerý po svatém Bartoloměji, /.../ tolikéž trh téhodní každý outerej.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 169, f. 473^r–475^v.

Pod textem vlevo přepsaný podpis panovníka „*Maximilian*“; pod ním chybně přepsaný podpis nejvyššího kancléře Vratislava II. z Pernštejna „*W. m. a ernestan S. R. Boeme Cancellarius*“; vpravo dole poznámka „*Ad mandatum sacrae caesarae Maiestatis proprium*“ a pod ní podpis blíže neurčeného úředníka „*Khober*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 71, č. 266; DOLEJŠEK, B.: *Právo měst*, s. 270; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 222; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 134.

101

1574 říjen 15., Vídeň

Regest

Maxmilián II. polepšuje **Chrastavě** znak, dává mu dva výroční trhy, týdenní trh a právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Maxmilián II. polepšuje (*haben wir /.../ gebesert*) městečku Chrastavě (*Stättls Cratzau*) na prosbu místokancléře Jiřího Mehla ze Střelice (*Cron Böhheim Vice Cantzler Georg Mehln von Strölitz auff Grofenstein*) znak (*Stadt wappen, welches vor diesen ist gewessen Ein weiss hirschhorn in einem blauen felde uber zwerch gebesert vnd anstadt dess blauen feldes Einen gantz blauen oder lasurfarben schildt im grunde deßselben einen grünen bergk oder bühl drauf ein furwerts stehenden weissen schwan mit zugethanen fligeln, vnd in seinen schnabel ein goldt gelben strahl, in der mitten uber zwergck daß fordere theil des selbigen Strahls fur sich gekehrt haltende erscheinende*); dává mu dva výroční trhy, týdenní trh (*zwey Jahrmarckte dess Jahrs verordnet vnd eingesetzt den ersten sollen sie haben den Sonntag vor Johanni Baptistae den andern den Sonntag vor Laurentii neben dießen sollen sie haben einen Wochenmarckt am donerstag*); a právo pečetit červeným voskem (*Sie sollen auch macht haben in diessen Ihrem Stadtwappen mit Rothen Wax zu siglen*).

Něm., opis. pap. Papír porušený v místech skladů, části chybí.

SOA v Litoměřicích, SOKA Liberec, Archiv města Chrastava, inv. č. 2.

Pod textem vlevo „podpis“ panovníka „*Maximilian subscripsi manu propria*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 65, č. 244; STRÖHL, H. G.: *Städte-wappen*, s. 61; KÜHN, K. F.: *Topographie*, s. 154–155; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 63; ŠŤOVÍČEK, J.: *Znaky*, s. 101; LIŠKA, Karel – JAREŠ, Jiří: *Trubka v městské heraldice*. Zpravodaj Genealogické a heraldické společnosti 7(1), 1980, s. 13; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 169–170; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 197; VYDRA, František: *Chrastava: kapitoly z historie města a jeho okolí*. Chrastava 2003, s. 14–15; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 234–235; KASÍK, S.: *O historickém znaku města Hrádku nad Nisou*, s. 75.

102

1575 září 3., Pražský hrad

Regest

Maxmilián II. dává **Říčanům** znak, dva výroční trhy, týdenní trh a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Maxmilián II. dává (*dávati ráčíme*) na *poníženou prosbu Jaroslava Smiřického z Smiřic na Kostelci, dvoru našeho v Království našem českém maršálka /.../ městečku Říčanům /.../ pečeť, totiž bránu se dvěma věžemi bílé barvy s krovky červenými a makovicemi zlatými, s mříží u vrchu též brány žluté nebo zlaté barvy, vo pěti stínkách, nad kterýmižto stínkami mezi týmiž věžemi štít rodu Smiřického v polu napříč rozdělený, spodní polovice bílé nebo stříbrné a druhá svrchní polovice černé barvy se vidí; dále mu dává (*vysazovati ráčíme*) dva výroční trhy, jeden první outerý po svatém Marku a druhý v outerý po narození Panny Marie /.../ a týdenní trh na každou sobotu; a povoluje (*chtíce tomu konečně*), aby nadepsaní říčanští /.../ takové pečeti ve všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a když by toho potřeba toho (sic!) kázala.*

Čes., orig., perg. Pergamen porušený v místech skladů, písmo čitelné, pečeť zavěšená na pruhu pergamentu; k pečeti viz např. POSSE, O.: *Die Siegel*, Band 3, s. 21, Tafel, 32, č. 8.

SOA v Praze, SOKA Praha-východ, Archiv města Říčany, inv. č. 3.

Ornamentální kompozice miniatury, bez ozdobného rámu; barokní kartuše s rolove-rokvým červeno-modrým lemem, dole ozdobeným lidskou hlavou. V rozích okolo kartuše čtyři andělé, dolní přivrácení, sedící s hlavami odvrácenými, nahoře odvrácení sedící na kartuši, s hlavami přivrácenými, nahoře drží zelenou větev se zlatými

plody, která překrývá horní část štítu, dolní drží každý zelenou větev se zlatými plody, každý nad svou hlavou; rozměry 82×83 mm.

Literatura: WIDIMSKY, V. R.: *Städtewappen*, s. 111, č. 424; STRÖHL, H. G.: *Städte-Wappen*, s. 67; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček ve Středočeském kraji*, s. 152; LIŠKA, Karel: *Výročí našich měst*. Heraldická ročenka, 1975, s. 72; PŘIBYL, A. – LIŠKA, K.: *Znaky*, s. 130; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 342–343; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/1*, s. 210–211; ŽUPANIČ, J. – FIALA, M. – KOBLASA, P.: *Šlechtický archiv*, s. 517, č. 206.

103

1577 duben 11., Pražský hrad

Regest

Rudolf II. dává **Liberce** dva výroční trhy, stanovuje, že každý, kdo pojede na výroční trhy prodávat své zboží, smí projet bez poplatku; městečku dále dává znak a pečeť, u níž uvádí opis, a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. povoluje (*getan, zugelassen vnnd erlauben*) na nejpoddanější prosbu konšelů Liberce (*N. Ratmanne Zu Reichenberg untertänigste haben ersuchen und bitten*), aby se v městečku Liberce (*Städlein Reichensperg*) konaly (*haltten, üben vnnd gebrauchen*) dva výroční trhy, první třicátý den měsíce června a druhý jedenáctého září (*auf des dreizehenden tag des Monats Junii den ersten, vnnd dann auf den ailfften Septembris den anndern Jarmarckt*); každý, kdo pojede na výroční trhy prodávat své zboží, smí projet bez poplatku (*darauf auch Sy vnnd allen yeningen so solche Ja[rmärckhte mit] Iren Khauffmanschaften Wahren vnd Gütten oder inn andere wege besuchen, darein vnnd dauon [Ziehen] alle gnade, Freyhaitten, Vortheil, Rechte vnnd gerechtigkeit haben sich der freyenn gebrauchenn vnnd genissen sollen vnnd mögen*; městečku dále dává znak (*Statwappen, Sigel vnd Clainot mit namen ein weissen oder silber farbenn Schildt, in wellchen vom grundt [bis] inn die hohe dessel[ben] erscheynet aine rott oder Rubin farben Mawer mit Zinnen, daran zu baidenn vnnd Jeder seitten [ain gan]zer gerader mit Zwayen gesimbsten gleich formirtenn Rotten oder Rubin farben Thurnen vnnd an Yedem Turm mit offenen Pfortten oder eingangen vnnd ob denselben ein schiesl[och] auch lenglichst kreuzweis abgetailltes Fennster, [oben] auf dem Kranz vier Zinnen, ambt Zugespitztenn Dachlenn, darauff inn der Spitz Zu obrist des Dachs gelbe oder gold farben [Ko]pffe mit Plawen [Fahn]lein, die Spitzen furwertzkerende volgenndts in grundt des schilts. Zwischen baiden Thurnen an der Mawer ein offenes Thor mit Zwaien aufgethanen weissen und gelben bannden an Ydem thail beschlagene Thorflugeln, am [Schir]bogen des Thors ein gelbes oder*

Goltfarbes vnnden mit Eisenn gespitzzes einwärts hangender Schosgat[ter], daruber an der Mawer ein blawer oder Lasurfarbe Schilt, inn welchem ein gan[z weis]ses oder Silberfarbes rad ist. Nachmals auf der Mawer Zwischen baidenn Thurmen auf Zwayen Zinnen e[in] Gelber oder Goltfarber aufrecht furwärts den linckhen Fus hinnder sich vnnd den Rechten Fus sich setzend stehender Lew mit aufgeworffenem schwanz, offnem maul, rotter [ausg]eschlagener Zunngen vnnd auf seinem Haupt [aine guldene khunigliche Chron, mit seinen fordern] Prancckhen zum raub [gesch]icket), který mají užívat ve všech a každých čestných záležitostech ve vážnosti a také ve válkách na svých praporech a stanech a dalších věcech a zvláště na velké nebo malé městské pečeti, kterou mají užívat jako autentickou a věrohodnou na všech listech a jiných záležitostech, s opisem, který uvádí v textu, a jí pečeti zeleným voskem (Sigel, Clainet [vnnd Schildt inn allen vnnd jeglichen, redlichen vnd ehelichen sachen zue schimpff vnnd ernst auch in Kriegen, am Iren Paniren vnd gezelten vnd besonder in zue gemainen Irem grossen] oder nach gelegenheit Ires gefalles kleinen [Stadt Insiegel mit einer umbschrift SIGILLUM O]PPIDI REICHENBERG[ENSIS machen und gebrauchen sollen und mogen. Vnd das solch Insiegel nun und in ewige Zeit] von mennigelig authenticis vnnd glaubwürdig geacht gehaltenne auch inn allen Briefen [vnd Instrumenten, so dann der erbarlich und aufrecht mit grunen Wachs verfertigen und volzogen ausgehen vollkommenlich Stadt] vnnd glauben gegeben werden solle).

Něm., orig., perg. Pergamen porušený v místech skladů, písmo vybledlé, místy nečitelné, pečeť chybí, byla zavěšená na svazku tvořeném zlato-bílými šňůrami.

SOA v Litoměřicích, SOkA Liberec, Archiv města Liberec, listina č. 2.

Ornamentální typ miniatury; zlatý černě lemovaný rám vyplněný modře s damaskováním. Štít ve zlaté rolverkové obrubě, zavěšený na červené stuze, kterou drží dvě zlaté lví hlavy v horních rozích pole, nad středem štítu stuha svázaná v mašli. Ohyby rolverku dole protažené zelenou stuhou se střapci; rozměry 95×120 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Rudolff manu propria*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Vratislava II. z Pernštejna „*Wra. a Pernstan Supremus Regni Bohemie Cancellarius manu propria*“; na plice vpravo poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis proprium*“ a pod ní podpis blíže neurčeného úředníka „*Khober manu propria*“.

Poznámky: text privilegia rekonstruován dle konceptu, který je uložen v NA, SM, sg. P106, L/20. Určení, že si má město nechat vyrýt znak jmenovitě na malou i velkou městskou pečeť („/.../ [zue gemainen Irem grossen] oder nach gelegenheit Ires gefalles kleinen [Stadt Insiegel] /.../“), obsahuje pouze pět znakových privilegií, nichž čtyři byla vyhotovena německy a jedno česky. Vedle listiny pro Liberec jsou to listiny pro Loket, Město Albrechtice a Horu Svatého Šebestiána; české náleží Kralovicím.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 105–106, č. 403; DOLEJŠEK, B.: *Právo měst*, s. 271; STRÖHL, H. G.: *Städte-wappen*, s. 66; KÜHN, K. F.: *Topographie*, s. 281; ZVOLSKÝ,

F.: *Znaky českých měst. Sešit 4*, č. 195; HORÁKOVÁ, Libuše: *Ze starého Liberce: 1352–1945*. Liberec 1970, s. 4, fotokopie privilegia na zadní straně obálky; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 21, 79–81; LIŠKA, Karel: *Výročí našich měst*. Heraldická ročenka, 1977, s. 88; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 223; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 303; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 136–137.

Regest

Vratislav II. z Pernštejna dává **Čehovicím** znak a právo pečetit.

Podrobný regest

Vratislav z Pernštejna a na Tovačově, Plumlově a Litomyšli, nejvyšší kanclíř Království českého oznamuje, kterak při právě opatrných rychtáře a konšelův vsi jeho Čehovic /.../ mnozí lidé domácí i přespólní z strany spravedlivostí svých a svědkův při témž právě vyslyšených vysvědčení na jiné právo potřebujíc a pečeti své nemajíc a ji neužívajíc, na jiné právo takových svědomí spečetěných vydávati a na jiném právě těch svědomí nespečetitých zvláště pak v městech a v městečkách od nich nechtěli přijímati; protože však v též vsi jeho Čehovicích plné právo jest, dává jí na poníženou prosbu rychtáře, konšelův a vsí obce znak (erbu a znamení propůjčujem, totiž štítu na čtvero křížem rozděleného, v němž první čtvrt vrchní pravá žluté a nebo zlaté barvy, v níž kus tlamy nebo huby černé zubrové nad chřípími odtáté a skrze chřípí houžví protažené se vidí, druhá čtvrt též vrchní po levé straně modré a nebo lazourové barvy, v níž vprostřed snop pšeničný v půli svázaný stojí, třetí čtvrt dolní pravá podobně vrchní levé v modrém poli s takovým snopem se spatřuje, a čtvrtá čtvrt dolní levá žluté a nebo zlaté barvy, v níž dvě čertadla a nebo krojidla železná křížem přeložená jsou); a povoluje, aby toho erbu a pečeti pro potřebu svou obecní a lidí přespólních k průchodu spravedlivosti, tak jako jiné dědiny, které sobě erby a pečeti propůjčené mají /.../ užívati mohli nyní i na časy budoucí.

Čes., orig., perg. Pergamen porušený v místech skladů, písmo čitelné. Pečeť chybí, byla přivěšená na proužku pergamenu.

ZAO, SOkA Prostějov, Archiv obce Čehovice, inv. č. 3, sg. La 45.

Prostá kompozice miniatury, zlatý rám vyplněný červeně, v rozích čtyři modré pětilisté květy na zelených stoncích, které vyrůstají z bočních okrajů štítu, barvy degradované; rozměry 70×67 mm.

Vpravo pod textem podpis Vratislava II. z Pernštejna „*Wra z pernsteyna manu propria*“.

Literatura: Listinář „*Selského archivu*“ 5(2), 1906, č. 267; ŠTARHA, I.: *K počátkům*, s. 115; týž: *Ke vzniku*, s. 23–24; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 24–25; Čehovice *včera, dnes a zítra*. Čehovice 2006, s. 6; ŠTARHA, I.: *Pernštejnský erb*, s. 117.

105

1578 prosinec 1., Řím

Regest

Řehoř XIII. přijímá **Plzeň** pod svou záštitu a polepšuje městský znak.

Podrobný regest

Papež Řehoř XIII. přijímá na prosbu představených Plzně (*pro parte vestra humiliter nobis porrectis inclinati*) toto město pod svou záštitu (*civitatem vestram Pilsnensem cum omnibus euribus, iurisdictionibus et pertinentiis suis nuno habitis et in posterum legitime acquirendis sub beati Petri ac nostro et sanctae apostolicae sedis patrocinio ac protectione suscipimus*), protože zůstalo věrné katolické víře, ačkoli bylo ohrožováno od viklefistů a husitů (*quod licet civitas vestra Pilsnensis in regno Bohemiae sita a Wiclephistis et Hussistis aliisque nefariis haereticis ferro, igne et insidiis malisque omnibus antiquitus fuerit oppugnata, Dei tamen benignitate et vestra virtute ac constantia, quae ipsius Dei donum est, nunquam fuit expugnata quinimo ipsa undique haereticis circumdata, ab illorum contaegio se integram et illibatam hactenus conservavit, atque unam fidem catholicam sanctae romanae ecclesiae constantissimae semper retinuit et ad animarum vestrarum salutem egregie cum insigni gloria tutata est*); a polepšuje městský znak dle vyobrazení (*quod super vestris insignibus crucem prout inferius depicta est habere et ac pingi et insculpi facere, sicque uti perpetuo possitis*).

Lat., orig. perg., breve. Pergamen porušený, písmo vybledlé, místy nečitelné, pečeť chybí, byla přitištěná.

Archiv města Plzně, Sběrka listin (listiny a listy měšťanské, pro měšťany a poddané), inv. č. 47, sg. I 359.

Malba znaku bez ozdobného rámu, barvy degradované, některé figury nezřetelné, zejména střední štítek, rozměry 80×160 mm.

Pod textem vpravo podpis „*Ca Glorierius*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 93, č. 352; STRÖHL, H. G.: *Städte-wappen*, s. 64–65; VOJTÍŠEK, V.: *O pečetech*, s. 129–130; týž: *O pečetích a erbu města Plzně*. In:

Výbor rozprav a studií Václava Vojtíška. Praha 1953, s. 297–298; ZVOLSKÝ, F.: *Znaky českých měst. Sešit 2*, č. 264; BĚLOHLÁVEK, Miloslav a kol.: *Dějiny Plzně 1: Od počátků do roku 1788*. Plzeň 1965, s. 139; PELANT, J.: *Znaky*, s. 186–196; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 297–298; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 281; *Dějiny města Plzně 1: do roku 1786*. Plzeň 2014, s. 393–394; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/1*, s. 81–84.

106

1579 únor 23., Pražský hrad

Regest

Rudolf II. překládá **Heřmanovu Městci** termíny výročních trhů, potvrzuje týdenní trh a dává znak a právo pečeti zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. překládá (*jsme milostivě povolili /.../ změnili a /.../ přeložili*) na prosbu urozeného Vilíma staršího z Oppersdorfu z Dubu a Frýdštejna na Heřmanově Městci (*/.../ nejvyššího mincmistra Království českého městu Heřmanovu Městci původní termíny výročních trhů (první v druhý čtvrtek v půstě, druhý jarmark na vlnu v sobotu po Veliké noci a třetí na den proměnění Pána Krista) na nové, totiž první jarmark na vlnu v sobotu po Veliké noci, druhý v pondělí po svatém Bartoloměji a třetí na den všech svatých*); potvrzuje (*jsme /.../ potvrdili*) trh téhodní v každý pondělí; dává (*dávati /.../ ráčíme*) pečť, totiž štít modré neb lazourové barvy, v němž vprostřed lekný list zelený své přirozené barvy, a povoluje (*povolovati ráčíme*), aby tiž obyvatelé města Městce Heřmanova (*/.../ ve všelijakých potřebách svých obecních [též pečeti užívali]*), potřeby své obecní zeleným voskem pečeti (*/.../ mohli a moci měli*).

Čes., orig., perg. Pergamen porušený v místech skladů, písmo obtížně čitelné, cca poslední čtvrtina textu nečitelná, pečť chybí, byla přivěšená na šňůrách.

SOA v Hradci Králové, SOKA Chrudim, Archiv města Heřmanův Městec, inv. č. 7.

Prostá miniatura; zlatý rám vyplněný béžově s damaskováním; štít v zelené rolverkové obrubě provlečené modrým provazem se zlato-červenými štrapci; rozměry 82×76 mm.

Pod textem podpis panovníka: „*Rudolff manu propria*“; pod ním téměř nečitelný podpis, pravděpodobně nejvyššího kancléře Vratislava II. z Pernštejna; vpravo na plíse poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis proprium*“ a podpis blíže neurčeného úředníka „*Khober manu propria*“.

Poznámka: Text rekonstruován dle konceptu uloženého v NA, SM, sg. P 106, M/13, pag. 12/1–12/3. Tamtéž se nachází i suplika zástupců městečka o udělení privilegia s vyobrazeným znaku v pečetí; figura je obrácená, tedy v podobě, v jaké měla být vyryta do typáře; pod malbou navrhovaný opis pečetí: „*Sigillum civium Miestecensis Herzmani*“.

Literatura: CHYTL, Karel: *Soupis památek historických a uměleckých v Království českém od pravěku do polovice XIX. století. XI. Politický okres chrudimský*. Praha 1900, s. 169; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 137; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 163–164.

107

1579 únor 28, Pražský hrad

Regest

Rudolf II. dává **Jedovnicím** dva výroční trhy, týdenní trh, znak a právo pečeti zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. dává (*dávati a vysazovati /.../ ráčíme*) na prosbu statečného Bernarta Drnovského z Drnovic na Rejci nejvyššího hofrychtýře Markrabství /.../ moravského městečku Jedovnicím dva jarmarky roční /.../ první v pondělí po neděli Provodní a druhý na den svatého Václava, /.../ též také trh téhodní v každý pondělí, přitom také i pečeť, totiž štít červené neb rubínové barvy, v němž půl jelena modré neb lazurové barvy, a povoluje (*přitom i k tomu povolovati ráčíme*), aby tíž obyvatelé městečka Jedovnice /.../ ve všelijakých potřebách svých obecních též pečeti užívati, potřeby své obecní zeleným voskem pečeti /.../ mohli a moc měli.

Čes., vidimus, pap. Papír porušený na okrajích a v místech skladů, písmo čitelné.

MZA, SOkA Blansko, B 49 Archiv obce Jedovnice, inv. č. 1.

Architektonický typ miniaturní; žlutý rám vyplněný modře, po stranách dva hranaté sloupy s ozdobnými patkami a hlavicemi, s obloukem; rozměry 73×94 mm.

Pod textem vlevo „podpis“ panovníka „*Rudolff manu propria*“; pod ním „podpis“ nejvyššího kancléře Vratislava II. z Pernštejna „*Wra. a Pernstein Supremus Regni Bohemie cancellarius*“; vpravo pod textem poznámka „*Ad mandatum sacrae caesarae maiestatis proprium*“; pod ní „podpis“ blíže neurčeného úředníka „*Khober manu propria*“.

Text o vyhotovení vidimu purkmistrem a radou královského města Brna dne 15. dubna 1654: „*My purkmistr a rada královského města Brna známo činíme, že tento vidimus z pravého a neporušeného na pergamentě se nacházejícího originálu vypsan, tolikéž*

bedlivě collationirován a vším všudy slovo od slova s týmž originálem znějícím a srovnávající se nachází, kterýž sme my sami v toliko patřili, ale i čtouce osobně slyšeli. Tomu na svědomí pečeti naší městskou níže přitisknutú stvrzujeme. Datum v městě Brně dne 15. měsíce Aprilis Anno 1654. Vpravo dole blíže neurčené iniciály F. F. “.

Literatura: WIDIMSKY, V. R.: *Beschreibung*, pag. 139, č. 100 (dle Čarka); SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 15; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 61–62; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 181; KREJČÍK, T.: *Výtvarná stránka*, s. 238; POKLADNÍK, Jiří – ROUDNÝ, Jiří: *Z historie Jedovnic*. Jedovnice 1994, s. 17–18; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 25; ŠTARHA, I.: *Městečka*, s. 176; ZACHAR, Jan: *Jedovnice, okres Blansko*. Veřejná správa: státní správa a samospráva: týdeník vlády České republiky 11(41), 2000; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 119–120.

Regest

Rudolf II. potvrzuje a polepšuje **Opavě** znak a dává právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. potvrzuje a polepšuje (*potvrzujeme a na níže psaný způsob polepšovati a dávatí ráčíme*) městu Opavě na prosbu purkmistra, konšel i vši obce města /.../ *pečet a erb, zejména štít od surchu vpřímo dolův uprostřed rozdělený, pravá polovice červené neb rubínové, levá strana bílé neb stříbrné barvy, v pravé polovici půl vorla bílé neb stříbrné barvy a v levé polovici téhož štítu tři krokvice červené neb rubínové barvy rozdílně jedna po druhé špicemi dolův obrácené a ostatní díl levé strany téhož štítu od vrchu až k spodku bílé neb stříbrné barvy se vidí, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou ve všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby červeným voskem, jakž toho od starodávna v užívání byli, pečetiti, pokudž a když by toho potřeba kázala.*

Čes., opis konceptu, pap. Papír neporušený.

NA, Ministerstvo vnitra – Šlechtický archiv, Vídeň, kart. 59, inv. č. 238.

Malba znaku na pag. 24, bez ozdobného rámu, rozměry: 136×154 mm.

Poznámky: text nadepsán jako opis opisu „*Abschrift einer Abschrift*“. Pod textem údaj o vyhotovení opisu „*Daß vorstehende Abschrift mit dem im K. K. Statthaltereii-Archive zu Prag verliegenden Original Concepte von Wort zu Wort gleich lautet, wird hiemit bestätigt.*

K. K. Statthaltereiar-Prag am 13. September 1895. Karl Köpl m. p. K. K. Statthaltereiar-Archivar. Zur die richtige Abschrift. Wien am 16. November 1895 [...] K. K. Ober-Direktor“.

Literatura: TUREK, Adolf: *O pečeti, znaku a barvách města Opavy*. Věstník zemského hlavního města Opavy 2(2), 1947, s. 20–23; BALETKA, L.: *Znaky měst a městeček*, s. 244–246; BALETKA, L. – LOUDA, J.: *Znaky*, s. 63–64; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 281; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 373; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 25–26; MÜLLER, Karel: *Supralibros města Opavy ze 16. stol.* Opava: Sborník k dějinám města 1, 1998, s. 117; ZVOLSKÝ, F.: *Znaky slezských měst*, s. 9–10; MÜLLER, Karel – ŽÁČEK, Rudolf – ČAPSKÝ, Martin: *Opava*. Praha 2006, s. 16–18; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 222–224; ŽUPANIČ, J. – FIALA, M. – KOBLASA, P.: *Šlechtický archiv*, s. 681, č. 351.

109

1580 leden 1., Vlasatice

Regest

František z Thurnu polepšuje **Dolním Dunajovicím** znak.

Podrobný regest

František hrabě z Thurnu a Valdsassina oznamuje, že na základě listiny císaře Karla V. vydané v Neapoli dne 12. ledna 1536 (*deß datum Neapolis am fünftzehenden tag deß Mönats January Nach christi Vnsers lieben herrn geburde Im tausent fünfhundert Sechsvnddreisigsten Jar*), kterou jeho otci Vítovi dědičně povolil udělovat na svých panstvích různé výsady (*Dem wollgebornern Herrn Herrn Veitten graffen vom thurn vnnd Walsasina, Zum Creütz vnserm liebern Herrn Vattern Saligen Vnnd nach seinem tödlichen Abgang, Vnß Von Vnser baiden getreuen dienst wegen diese besondere gnad gethan Vnnd frayhait gegeben, als das wir Jm Vnsern herschafften, Obriqkhaiten Vnnd gebieten sollen Vnnd mügen*), mimo jiné udělovat znaky a pečeti (*Standt und Wesen, Zeichen auch wappen vnd Claimat mit oder One schilt vnd helbm Erblich geben vnd verleyhen*), polepšuje vsi Dolním Dunajovicím (*Dorf zu Vnter Tanawicz*) znak (*Zu Irem alten Wappen da sy In Iren dorf Sigl Pissher gebraucht alß Namlich Zu dem Tannen Paum, auf Jeder seyten deß Paums ainen Ratn thurn Vnserm turianischn wappn*), který smějí užívat na pečeti (*das obberuerten Wappen In Irem dörrfsigl Zu Eerlichen pillichen sachen gebrauchen müegen*).

Něm., orig. perg. Pergamen porušený v místech skladů, pečeť chybí, byla přivěšena na šňůrách.

MZA, SOkA Břeclav se sídlem v Mikulově, Archiv obce Dolní Dunajovice, inv. č. 1.

Ostatní typ miniatury; hnědý rám vyplněný béžově, štít v hnědé rolverkové kartuši lemované žlutě a bíle, v horních rozích svazky květin a ovoce, uprostřed po stranách dvě mužské odvrácené hlavy držící v ústech červené stuhy, na nichž jsou zavěšeny svazky květin a ovoce, pravá s hnědými vousy, levá s bílými, dole z kartuše vylézají dva zelení odvrácení draci; nahoře nad štítem na obrubě zavěšený stříbrný (patrně) květ; rozměry 133×135 mm.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 84–85, č. 48; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 122–123; LIŠKA, Karel: *Výročí našich měst*. Heraldická ročenka, 1980, s. 99–100; KORDIOVSKÝ, E.: *Znaky*, 20(1), s. 8; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 103; KREJČÍK, T.: *Výtvarná stránka*, s. 238; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 26; ŠTARHA, I.: *Znaky našich měst a vesnic I*, s. 31; týž: *Městečka*, s. 179; *Paměti Dolních Dunajovic*. Dolní Dunajovice 2008, s. 13; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 69.

Regest

Jan Žalkovský z Žalkovic dává **Pivínu** pečeť a právo pečetit.

Podrobný regest

Jan Žalkovský z Žalkovic a na Skaličce dává (dávám) na snažnou a pokornou prosbu lidí poddanejších mejch a bratří svých ze vsi Pivína této obci pečeť, /.../ totižto dvě čertadla nebo krojidla jedno přes druhé křížem přeložené a třetí votka mezi ně připojena jest od pluhu hanáckého, (kterýchžto čertadel nebo krojidel a votky v té krajině na Hanej všichni sedláci dobří hospodáři v pluhu těch časů, když své roli voří, vždycky užívají), /.../ protože prve tíž Pivínští pečeti své neměli, nemali zmatkové v jejich i lidských spravedlnostech mezi nimi na tej dědině se nacházely; a povoluje (potvrzuji pečeti svou), aby oni Pivínští fojt a starší přísežní /.../ tu pečeť v moci své míti, v náležitých a spravedlivých věcech jí užívati mohli.

Čes., prostý opis. pap.; nepoškozený.

Knihovna arcibiskupského zámku Kroměříž, sg. F I 34, rkp. Středovského „Apografa Moravica“, Tom. VIII, pag. 21.

Nadepsáno „*Přípis listu daného od pána dědičného lidem poddanejm jeho na pečeť*“.

Literatura: *Listinář „Selského archivu“* 8, 1909/13, s. 239–240, č. 532; OPLETAL, Josef: *Z minulosti Pivína*. Pivín 1940, s. 66–67; ŠTARHA, I.: *K počátkům*, s. 115; týž: *Ke vzniku*, s. 25–26; týž: *Nejstarší vesnické znaky*, s. 211; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 295; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 27; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 250.

Regest

Rudolf II. oznamuje, že byl zpraven od purkmistra a konšelů městečka **Vysokého Veselí** o tom, že měli privilegia na znak, který se popisuje, konání dvou výročních trhů a týdenního trhu, avšak o tyto listiny přišli; císař práva potvrzuje, polepšuje znak a přidává třetí výroční trh.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. oznamuje, že jej *purkmistr a konšelé městečka Vysokého Veselí nad řekou Cidlinou* zpravili o tom, že v minulosti dostali právo na *pečeť, totižto štít modré aneb lazurové barvy, v němžto brána v způsobu věže z kvadrátového kamene zděná, na gruntu kamenném a nebo skalky tepané, nad bránou pět stínků kamenejch, nad nimi vokna tři, jedno nad druhém z mřížemi bílými a nebo železnejmi, při vrchu té věže jiných stínků sedum v způsobu prvních pět a potom krov vo třech špicích, na kterýchžto jeden každé korohevička bílá nebo železná, a k tomu dva jarmarky roční, kteříž se držívávaly jeden na středu před svatým Jiljím, druhej v středu před svatým Jiřím, též také každého téhodně trhy obyčejné v středu přes celý rok jměli. Kterážto obdarování jich skrze neušetření a nedbanlivost od předešlých držitelův a nebo pánův téhož městečka k založení a k ztrátě přišly. Na prosbu slovutného Jana staršího Bořka Dohalského z Dohalic na Veselí, rady naší, císař městečku potvrzuje (obdarování zase obnoviti /.../ ráčili) jmenované výsady, polepšuje znak – k pečeti téhož městečka erb jeho totižto štít na poli rozdělený, po pravé straně šachovnici černé a žluté neboližto zlaté barvy, tak jakž ten rod Bořků Dohalskejch týž erb užívají, aby v bráně té věži na žlutém a nebo zlatém řetězu visel, nad tím erbem nad branou čtyry litery I. B. Z D, kteříž jméno jeho vyznamenávají, aby vypsaný a nebo vytepané byly; a přidává (přidati a v nově vysaditi ráčili) třetí výroční trh – k prvnějším dvěma jarmarkům ještě třetí jarmark roční, totiž aby na den svatého Jana Křtitele držán byl.*

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 11, f. 5^r–7^r.

Literatura: WIDIMSKY, V. R.: *Städtewappen*, s. 137, č. 530; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 420; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 203–204.

Regest

Rudolf II. potvrzuje **Bystřici nad Pernštejnem** stará privilegia, vysazuje jej na město s purkmistrem, rychtářem, dvanácti konšely a všemi městskými právy a svobodami, polepšuje mu znak a dává právo pečeti červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. potvrzuje (*schvalujem, obnovujem a potvrzujem*) na prosbu *opatrných purkmistra a konšelův i vsí obce městečka Bystřice blíž zámku Pernštejna, poddaných urozeného Vratislava z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, tajné rady naší a nejvyššího kanclíře Království českého* stará privilegia *ve všem jich znění, položení, v punktích, klauzulech a artikulích*; vysazuje (*vysazujem*) jej na město a stanovuje (*chtíce tomu*), *aby dotčení obyvatelé města Bystřice nyní i budoucí purkmistra, rychtáře a dvanácte konšelův jmíti a celé právo městské držeti a všech těch milosti i svobod, kterýchž jiná města panská v Markrabství našem moravském užívají, /.../ též užívati mohli a moci měli*; a polepšuje (*obnovovati a dolepšovati ráčíme*) *pečeť, totiž štít žluté nebo zlaté barvy na poli od svrchu až k spodku dolův štrychem modré nebo lazourové barvy na dve (sic!) rozdělený, v pravé polovici téhož štítu půl hlavy zubrové nosem k spodku štítu dolův obrácený, majíce skrze chřípě houžev protaženou, v druhé pak levé polovici téhož štítu půl vorla ptáka rozkřídleného černé barvy se vidí, /.../ kterýžto pečeti oni Bystřičtí /.../ mají a moci budou ve všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby červeným voskem pečeti, pokudž a když by toho potřeba kázala.*

Čes., orig., perg. Pergamen porušený v místech skladů, pečeť v dřevěné misce zavěšená na svazku tvořeném žlutými šňůrami; k pečeti viz např. POSSE, O.: *Die Siegel*, Band 3, s. 25, Tafel 38, č. 7, resp. s. 21, Tafel, 32, č. 8.

MZA, SOKA Žďár nad Sázavou, Archiv města Bystřice nad Pernštejnem, inv. č. 23.

Prostá kompozice miniatury; zlatý rám vyplněný šedě, štít v růžové bíle damaskované kartuši s červeno-zeleným rolverkovým lemem, barvy degradované; rozměry 60×83 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Rudolff manu propria*“. Na plíce vpravo poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis proprium*“ a pod ní podpis blíže neurčeného úředníka „*Khober manu propria*“.

Poznámka: Iniciála „M“ z intitolace zdobeno rozvilinami kolorovanými zeleně, červeně a modře, které jsou umístěny téměř po celé levé části listiny. Viz kapitulu o vnějších a vnitřních znacích na s. 92.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 52, č. 20; SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 19–20; ZVOLSKÝ, F.: *Znaky moravských měst*, s. 24; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 380–382; DVOŘÁČEK, Adolf: *Znak Bystřice nad Pernštejnem*. Heraldika. Bulletin pro pomocné vědy historické 11(3), 1978, s. 92–95; LIŠKA, K.: *Výročí našich měst*, 1980, s. 99; ŠTARHA, I. – ZEMEK, Metoděj a kol.: *Bystřice nad Pernštejnem: od minulosti k současné revoluční přeměně města*. Brno 1980, s. 9–10, 44; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 102–103; KREJČÍK, T.: *Výtvarná stránka*, s. 238; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 26–27; ŠTARHA, I.: *Pernštejnský erb*, s. 116; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 54.

Regest

Rudolf II. potvrzuje **Sobotce** dvě privilegia krále Vladislava II. Jagellonského, překládá termín výročního trhu na svátek sv. Václava, znovu vysazuje clo, polepšuje znak a dává právo pečeti červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. potvrzuje (*schvalujem, obnovujem a potvrzujem*) na poníženou prosbu urozeného Kryštofa staršího z Lobkovic na Běškovcích městu Sobotce dvě privilegia krále Vladislava II. Jagellonského – *jednoho majestátu, jímž se na onen čas před dotčená Sobotka jakožto městečko za město vyzdvihuje a vysazuje, a přitom některé milosti činí, tolikéž také dva jarmarky roční, jeden na den svaté Máří Magdaleny a druhý v sobotu třetího téhodně po Veliké noci, dávají. Dále také jaké by pečeti zeleným voskem pečeti užívati moci a právo míti měli, propůjčuje, kteréhožto listu a majestátu jest datum na Budíně v pátek den svatého Bartoloměje apoštola Božího, léta Božího tisícího čtyřstého devadesátého osmého.*⁷²² *Druhého pak majestátu, jímž se clo vokolo téhož města čtvrt míle zdýli i šíři i každého vozu po jednom penízi bílým a z koňův po půl penízi bílým vysazuje, jehož jest datum tolikéž na Budíně, v neděli postní, kteráž slove Letare, léta Božího tisícího pětistého šestého,*⁷²³ *překládá (překládati) výroční trh, který se dříve konal třetí tejden po Veliké noci, to jest jarního času /.../ k času podzimnímu a k témuž svátku svatého Václava; znovu vysazuje (povyšovati a přisvědčovati) clo tak, aby z každého vozu formanského těžkého po půl grošu českým nebo sedmi malých penězích a z lesního neb sedlského vozu po dvou penězích bílých, z každé-*

⁷²² Král touto listinou městu udělil také znak, viz např. CIM IV/2, s. 375–376, č. 627; RUDA, Vladimír: *Privilegia města Sobotky*. In: ORT, Josef (ed.): *Sobotka: jubilejní sborník k 450. výročí povýšení na město: 1498–1948. Sobotka 1948*, s. 100–101.

⁷²³ Viz např. CIM IV/3, s. 95–96, č. 713.

ho koně po jednom penízi bílým a z dobytku příhončího a hovězího i také z drobného skotu ovčího a svinského po půl penízi bílým nebo jednom penízi malým, také aby mohli půl míli vůkol téhož města Sobotky tím vším způsobem, jakž v majestátu před dotčeného krále Vladislava se vyměřuje; dále polepšuje (polepšujem) erbu a pečeti, aby jim v prvé nadané a propůjčené pečeti dvěma věžemi s štíty vyvěšenými, nad branou a stínky v poli modrém štítu téhož rodu z Lobkovic, totiž bílé nebo stříbrné barvy na čtvero rozděleného, v čtvrti spodní po pravé straně a v druhé čtvrti vrchní po levé straně vorlice černé barvy, v třetí čtvrti spodní po levé straně téhož štítu také i v čtvrté čtvrti svrchní po pra[vé s]traně při vrchu štych červené neb rubínové barvy v věnci z listu bobkového zelené barvy; a povoluje, aby v potřebách svých městských a obecních voskem již červeným a ne zeleným pečetic užívati svobodně mohli a moc měli, pokudž a když by koliv toho potřeba kázala.

Čes., orig., perg. Pergamen porušený v místech skladů, písmo místy nečitelné, pečeť – fragment, přivěšená na svazku tvořeném žlutými šňůrami; stejný typ jako u Bystřice nad Pernštejnem (č. 112).

SOA v Hradci Králové, SOkA Jičín, Archiv města Sobotka, kart. 5, inv. č. 5, sg. I/6.

Ornamentální typ miniatury; zlatý rám vyplněný béžově s damaskováním, dole zelené návrší, štít je zasazen do rolverkové obruby, z níž na bocích visí na modrých provazech svazky rostlin s ovocem; 83×105 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Rudolff manu propria*“, pod ním podpis nejvyššího kancléře Vratislava II. z Pernštejna „*Wra: a pernstan Supremus Regni Boemie Cancellarius manu propria*“. Pod textem vpravo podpis místokancléře pro německé záležitosti Jiřího Mehla ze Střelice „*G. Mehl. Vice cancellarius manu propria subscripsi*“. Na plice vpravo poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis proprium*“ a pod ní podpis blíže neurčeného úředníka „*Khober manu propria*“.

Poznámky: Na některých místech text rekonstruován dle opisu v král. registrech, viz NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 11, f. 15^v–18^v.

První listina Vladislava II. Jagellonského, jíž udělil znak, uložena též v SOkA Jičín, inv. č. 2; edice viz např. CIM IV/2, s. 375–376.

Literatura: ZVOLSKÝ, F.: *Znaky českých měst. Sešit 3*, č. 324 B; VLACH, Miroslav: *Sobotecký městský znak*. In: ORT, Josef (ed.): *Sobotka: jubilejní sborník k 450. výročí povýšení na město: 1498–1948. Sobotka 1948*, s. 18–19; RUDA, V.: *Privilegia města Sobotky*, s. 103–104; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 353; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 37–38.

Regest

Rudolf II. dává **Jívové** dva výroční trhy, týdenní trh, znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. dává (*znovu vysazovati /.../ ráčíme*) na prosbu *poctivého Stanislava z Smysdau* (sic!) *převora i na místě všeho konventu Kláštera Kartouzského na předhradí olomúckém* městečku Jívové dva jarmarky roční, totiž *první v pondělí před slavným hodem Sslání Ducha svatého, druhý v pondělí před svatým Bartolomějem apoštolem Božím a trh téhodní v každý pondělí*; dále dává (*propůjčiti a dáti /.../ ráčíme*) *erb nebo pečeť městskou, totiž štít vprostřed vpřímo dolův rozdělený, levá polovice téhož štítu modré nebo lazurové a pravá polovice červené nebo rubínové barvy. V levé polovici štítu měsíc s špicemi k pravé straně obrácený, před nímž hvězda s šesti špicemi žluté nebo zlaté barvy a v pravé polovici v spodku tři pahrbky zelené a na prostředním a nejvyšším dub vyrostlejší zelený stojí*; a povoluje (*povolovati ráčíme*), aby *tíž obyvatelé městečka Jívového /.../ ve všelijakých potřebách svých obecních též pečeti užívati, potřeby své obecní zeleným voskem pečetiti /.../ mohli a moc měli*.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 11, f. 84^v–86^r.

Opis a zároveň německý překlad listiny uložený v MZA, E 40 Kartuziáni Olomouc, sg. B 16 byl vyhotoven in extenso včetně podpisů panovníka „*Rudolff manu propria*“, nejvyššího kancléře Vratislava II. z Pernštejna „*Wra. a Penstan S. p. Boh: Cancellarius*“, poznámky „*Ad mandatum sacrae Caesaris Maiestatis proprium*“ a podpisu sekretáře Šebestiána Heugela „*Seb. Hewgel subscripsi manu propria*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 115, č. 76; DOLEJŠEK, B.: *Právo měst*, s. 271; BALETKA, L.: *Znaky měst a městeček*, s. 211; BALETKA, L. – LOUDA, J.: *Znaky*, s. 45–46; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 188; SPÁČIL, V. a kol.: *Pečeti*, s. 108–109; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 127; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 27; BARTOŠ, Josef – KOVÁŘOVÁ, Stanislava: *Dějiny obce Jívová*. Jívová 1999, s. 18; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 131.

Regest

Rudolf II. polepšuje **Chrastavě** znak a dává právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. oznamuje, že císař Maxmilián II. dříve městečku Chrastavě (*Stättl Kratze*) polepšil znak (*Stadt Wappen vnnd Innsigl*) na prosbu místokancléře Království českého Jiřího Mehla ze Střelic (*der Cron Behaimb Vice Canntzlers vnnd lieben getreuen G- eörge Mehln von Strölitz auf Grefennstain seinem Stättl Kratze Ir hieuoriges von weillannd Kaiser Maximilians hochloblichister gedächtnüs erlanngtes*) – znak se v privilegiu popisuje (*ein gantz plawer oder Lasurfarber schildt, im grund desselben ein grüner Perg oder Püchel, darauf ein fürwerts stehender waißer Schwan mit zugethanen flügeln vnd inn seinem Schnabel ain gelben oder goldfarben Stral inn der mitten ober zwerch das vorder thail desßelben Strals für sich gekert halttend erscheinnt*). Císař tento znak polepšuje (*verändert vnnd gebessert*) – *ain Plauen oder Lasurfarben Schildt vnnd inn demselben vom grundt biß auf die mitten aine von werklen oder Quaderstücken aufgefurte Mauer mit ainem offnen Thor vnnd von ainander aufgethanen flügeln vnnd inn mitten des Thors zwo Kratzen oder Hawen mit gelben stilen Creutzwaiss ubereinander geschrenckt, auf der Mauer zwo zinen vnnd inn Yetweder derselben ain runde sschisloch, mitten aber zwischen den Zinen ain Gruner Schilff, darauss entspringen zwo braune Mosskolben vnnd zwischen denselben auf dem schilff erscheint ein Schwan seiner natürlichen farb mit zugethanen flügeln vnnd inn seinem schnabl ainen gelben oder goldfarben Straal haltennde zu oberst inn dem Schildt vor ein Plaues vnnd hinnder dem Schwan ain Rottes Posthorn; a stanovuje, že polepšený znak (*solch gebessert Wappen vnnd Clainot*) mají užívat ve všech a každých čestných záležitostech na své pečeti, jíž mají pečetit červeným voskem (*inn allen vnnd Yedn Eerlichen vnnd Redlichen sachen zum Irem Innsigl mit Rottem wax zugebrauchen*), a užívat ji jako autentickou (*solch Innsigel von mennigelich auttenticum vnnd glaubwürdig geacht gehalten*).*

Něm., orig., perg. Pergamen mírně porušený v místech skladů, písmo čitelné; pečeť chybí, byla zavěšená na šňůrách.

SOA v Litoměřicích, SOKA Liberec, Archiv města Chrastava, inv. č. 3.

Znak do listiny nebyl nikdy namalován. Později, patrně na přelomu 18. a 19. století, byla do prázdného místa nalepena jeho barevná malba v podobě vybarvené pečeti na papíře: černý rám vodorovně šrafovaný, v něm červené kruhové pole, které se dotýká bočních okrajů rámu, pole vyplňuje štít, po jehož bocích jsou dvě žluté osmihroté hvězdy; vnější okraj pečeti pomyslně přesahuje rám. Legenda je uvozena křížem: + SIGILLUM CIVITATIS CRAZOVIENSIS 1581; rozměry 85×105 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Rudolff manu propria*“, pod ním podpis nejvyššího kancléře Vratislava II. z Pernštejna „*Wra: a pernstan Supremus Regni Boemie Cancellarius manu propria*“. Na plíci vpravo poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis proprium*“ a pod ní blíže neurčený podpis „[...] *manu propria*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 65, č. 244; STRÖHL, H. G.: *Städte-wappen*, s. 61; KÜHN, K. F.: *Topographie*, s. 154–155; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 63; ŠŤOVÍČEK, J.: *Znaky*, s. 101; LIŠKA, K. – JAREŠ, J.: *Trubka*, s. 13; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 169–170; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 197; VYDRA, František: *Chrastava*, s. 6; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 234–235; KASÍK, S.: *O historickém znaku města Hrádku nad Nisou*, s. 75.

116

1581 prosinec 10., Pražský hrad

Regest

[Rudolf II. dává] **Hrádku nad Nisou** znak [a právo pečetit červeným voskem].

Podrobný regest

[Císař Rudolf II. dává] městečku Hrádku nad Nisou (*Grotta*) znak (*Diß hernach geschrieiben Stadt Wappen Somit Nahmen ist ein Plauer oder Lasurfarber Schildt, darin von Grund bis auf di mitte eine von werkh oder Quadrstuckhen aufgefuezte Maur mit einem offenen Thor vnnd aufgethanen gelbe flugeln, Mitten Im Thor ein Rothes Posthorn, auf der Mauer drei Zinnen mit runden schieslöcher vnd zwischen denselben auf der mittern erscheint ein gruener schulff mit zweyen braunen Maßkholben, Zu oberst des Schildts drey weisse oder silberfarbe Lilien neben ainander verliehen und geben*) [a právo pečetit červeným voskem].

Opis pap. něm.

NA, SM, sg. P106, H/41.

Poznámky: Možnost existence privilegia nebyla dosud v literatuře brána v potaz. Více podrobností viz v předmluvě rozboru formuláře, s. 122–123.

Literatura: KÜHN, K. F.: *Topographie*, s. 108–109; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 61; ŠŤOVÍČEK, J.: *Znaky*, s. 101–102; LIŠKA, K. – JAREŠ, J.: *Trubka*, s. 13–14; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 157–158; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 144; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 205–206; KASÍK, S.: *O historickém znaku města Hrádku nad Nisou*, s. 75–95.

Regest

Rudolf II. vysazuje **Svitávku** za městečko, kterému dává znak, dva výroční trhy, týdenní trh a právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. vysazuje (*znovu vysazovati /.../ ráčíme*) na poníženou prosbu Jana Ponětovského z Ponětova, opata kláštera Hradiského blíž města našeho Olomouce /.../ městečko Svitávku za městečko; dává (*dávati /.../ ráčíme*) mu *pečet*, zejména štít vprostřed černým štrychem napříč rozdělený, spodní díl téhož štítu od svrchní levé až k pravý straně pošikem dolův také černým štrychem, v němž rozdílně tři růže rozkvětlé, svrchní a spodní bílé nebo stříbrné a prostřední třetí růže červené nebo rubínové barvy, spodní pole téhož štítu zlaté nebo žluté a svrchní modré nebo lazourové barvy, druhá hořejší polovice téhož štítu žluté barvy, v němž vprostřed obraz svatého Štěpána mučedníka Božího stojí, v levý ruce k sobě stažené tři kameny své přirozené barvy a v pravý ruce ratolest palmovou drží; dává (*znovu vysazovati ráčíme*) dva jarmarky roční, první ten pondělí po svatém Jiří a druhý ten pondělí po svatém Havle a trh týdně v každý outery; a že pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou ve všelijakých potřebách obecních užívati, jí listy a jiné potřeby červeným voskem pečetiti, pokudž a když by toho potřeba kázala, dává (*vysazovati ráčíme*).

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 169, f. 760^v–762^v.

Opis vyhotovený v roce 1608 obsahuje pod textem vpravo formulí „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis proprium*“ a pod ní „podpis“ sekretáře Šebestiána Heugela „*Seb. Hewgel manu propria*“, viz MZA, SOkA Blansko, Archiv městečka Svitávka, kart. 3, inv. č. 26.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 316, č. 275 (dle Čarka); SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 20; ŠMERDA, Josef – SKUTIL, Jan: *Svitávka: příspěvky k regionálním dějinám moravského městečka v 16. a 17. stol.* Svitávka 1968, s. 3; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 71–72; LIŠKA, K.: *Výročí našich měst*, 1983, s. 109; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 369; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 27–28; ZACHAR, Jan: *Svitávka, okres Blansko*. Veřejná správa: státní správa a samospráva: týdeník vlády České republiky 13(30), 2002; ŠTARHA, I.: *Městečka*, s. 177; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 299.

Regest

Karel II. z Minsterberka dává **Želehovicím** pečeť, právo pečetit zeleným voskem a další výsady.

Podrobný regest

Kníže Karel II. Minsterberský povoluje (*obdarování /.../ dáváme*) na poníženou prosbu *fojta a konšelů i vši obce dědiny své Želehovic, /.../ aby sobě pečeť dali udělat, v níž by uměním zlatnickým vyryta byla radlice plužná a votka přes ní pošikem dolů a tekst okolo pečeti v tyto slova Peczieth wsy Zielechowicz, protože v tejž dědině Želehovicích častokráte mnohé soudy před právem jejich se stávají a k vejšimu právu Acta a spisy, kteréž se tu předkládají odsílávají a odeslaný bejti musejí a bez zapečetování takové lidské rozepře a spravedlnosti a svědomí malé vážnosti a víry hodné nebývají, /.../ kteroužto pečeť rychtář a konšelé /.../ mají užívati a jí na zelený vosk přidávující k listům potřebným jistým poctivým pravdomluvným víry hodnejm; a přidává další výsady.*

Čes., orig., perg. Pergamen neporušený; pečeť neporušená, v misce, přivěšená na pruhu pergamenu.

ZAO, SOkA Olomouc, Archiv obce Želechovice, inv. č. 10.

Pod textem vlevo podpis Karla II. z Minsterberka „*Karl Herzog zu Minsterberk manu propria*“.

Literatura: *Listinář „Selského archivu“* 4, s. 69; PINKAVA, Viktor: *Vlastivěda moravská II. Místopis Moravy. Díl I. Olomoucký kraj, číslo 78 a 56. Unčovský a Rýmařovský okres*. Brno 1922, s. 22; ŠTARHA, I.: *K počátkům*, s. 115–116; SPÁČIL, V. a kol.: *Pečetí*, s. 252.

Regest

Stanislav Pavlovský dává **Závodí** znak a právo pečetit černým voskem.

Podrobný regest

Olomoucký biskup Stanislav Pavlovský oznamuje, že před něj předstoupili *robotní fojt a starší i na místě jiných osadních poddaní naši z Závodí při městě Olomouci*

a zpravili ho o tom, že nemajíce při právě žádné pečeti, že sou jak v listech, tak v svědomích a poručenstvích i všelijakých jiných potřebách v velkém nebezpečenství předešle bejvali i potomně by bejvati museli; proto jim na jejich poníženou prosbu dává (milost činiti /.../ a dávati ráčíme) pečeť, /.../ totiž aby měli štít jehož by vrchní díl červeney barvy, v něm půl měsíce špicemi vzhůru obrácený a vprostřed jeho hvězda o šesti špicích a přes ní kříž rovně od vrchu přetaženej, vše zlatej barvy byl, v spodním dílu pak toho štítu aby parma zlatej barvy, jakož tekoucí vody neb říky hlavň, hřbetem a ocasem se vyskytovala, /.../ kteréžto pečeti aby v nadepsaných i ve všech jiných poctivých a náležitých věcech a potřebách svých slušných při tom právě /.../ užívali a voskem černým pečeti.

Čes., opis v kopiáři. Neporušený.

ZAo, pobočka Olomouc, Arcibiskupství olomoucké, inv. č. 88, sg. C, f. 164^v–165^r.

Nadepsáno „Nadání na pečeť Závodním při Olomouci“.

Literatura: SPÁČIL, V. a kol.: *Pečeti*, s. 250; ŠTĚPÁN, J.: *Neznámé znakové privilegium*, s. 157–159; týž: *Heraldická tvorba*, s. 127–134; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia: Dodatky a opravy*, s. 5.

120

1585 srpen 21., Vlasatice

Regest

František z Thurnu dává vsi **Břeží** znak.

Deperditum.

Literatura: SCHWETTER, A. – KERN, S.: *Der politische Bezirk Nikolsburg*, s. 133.

Regest

Rudolf II. povyšuje na prosbu představených nejmenované stříbrné důlní osady u Českých Budějovic tuto osadu na svobodné horní město, povoluje, aby se jmenovalo **Rudolfof**, polepšuje mu znak a uděluje další výsady.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. vysazuje a povyšuje (*aufgesetzt vnnd erhebt*) na prosbu představených (*auf die Gewerkhen Knaptschafft und gantze Gemein*) nejmenované stříbrné důlní osady u Českých Budějovic (*Vnser Silber Pergkhwerch bey Behembischen Budweiß*) tuto osadu na svobodné horní město (*Silber Pergkhwerch bey Behembischen Budweiß zu ainer freyen Perckhstadt*), kterému povoluje, aby se nadále jmenovalo Město císaře Rudolfa (*Khayser Rudolfstadt haissen*), dále mu polepšuje (*gebessert*) znak (*Stattwappen, darinen sie ainen gelben lewen inn ain plauen feldt, neben schlegel vnnd Eisen, führen mit einer Cron, darüber der buchstab R gesetzt auf das lewens haubt*), a uděluje další výsady.

Něm., opis, pap. Neporušený.

NA, SM, sg. P106, R/28, fol. 8^r–12^v.

Pod textem vlevo „podpis“ panovníka „*Rudolff*“; pod ním „podpis“ nejvyššího kanceláře Království českého Adama II. z Hradce „*Adamus de novo domo Supremus Regni Bohemie Cancellarius*“; pod ním „podpis“ císařského rady Ladislava IV. z Lobkovic „*Lasla Poppel der Elter Herr von Lkhowicz*“; vedle jeho podpisu opsána poznámka „*Ad mandatum Domini Electi Imperatoris proprium*“; pod ní „podpis“ Hertvíka Žejdlice ze Šenfeldu „*Hertwigkh von Seitlicz*“. Vedle toho vlevo poznámka o opisu a jeho písaři „*Collationiert erfindt sich dem Original in allem gleichlautend. Johann a Glemer Statschreiber zur Rudolfstatt*“; vedle něj vpravo podpis neznámého úředníka „*[...] Stromzin Pergkschreiber manu propria*“ a vedle něj vpravo podpis neznámého úředníka „*Khrätschmer*“.

Poznámky: Spis obsahuje supliku zástupců Rudolfova z roku 1614, v níž prosili císaře o potvrzení tří listin, mezi nimiž figuruje znakové privilegium z roku 1585. Po suplice následují opisy listin, z nich námi sledované je na druhém místě. Opisy byly kolacionovány s originály, a proto je lze označit za ověřené opisy.

Rudolfof leží v těsném sousedství s městem Adamov. Jejich založení spadá do stejného období a v minulosti se tyto dvě osady nazývaly Hory, přičemž Adamov byl označován jako Malé Hory a Rudolfof jako Velké Hory či Budějovské Hory. Název Velké Hory však nebyl oficiální a sloužil pouze k odlišení od Adamova. V této listině se

osada nazývá pouze „*Silber Pergkhwerch bey Behembischen Budweiß*“ nebo pouze „*perkhwerch*“ a na Rudolfov ji přejmenoval až panovník.

Literatura: WIDIMSKY, V. R.: *Städtewappen*, s. 109, č. 418; BÖHNEL, Miroslav Bedřich: *Dějiny města Rudolfova*. České Budějovice 1956, s. 57–58; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček Jihočeského kraje*, s. 182; PŘIBYL, A.: *Z heraldiky*, 12(3), s. 68–69; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 339; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/1*, s. 200–201.

122

1586 březen 24., Pražský hrad

Regest

Rudolf II. dává **Zákupům** znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. dává (*dávati ráčíme*) na poníženou prosbu urozeného Jindřicha Berky z Dubé a Lipého na Zákupy městečku Zákupům a obyvatelům v něm /.../ *pečet, a to jmenovitě štít modré nebo lazourové barvy, v němž dvě věže a v nich dveře nebo brány otevřené od spodku vzhůru postavené s krovky špičatými sivé barvy, mezi týmiž krovky těch věží štít neboližto erb jeho Jindřicha Berky nebo toho rodu jeho Berkův, totiž štít žluté nebo zlaté barvy, v němž dva černý pařezy, jedno přes druhé pošikem křížem přeložené, při koncích, jakž po spodu tak při vrchu, tři větve přitáté mající se vidí, /.../ kteréžto pečeti oni purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou ve všelijakých potřebách svých obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdež by toho potřeba kázala.*

Čes., koncept, pap. Neporušený.

NA, ČDK, kart. 565, inv. č. 759, sg. IV D 7.

Poznámky: Pod textem přepsáno datum „24 Martii“.

Literatura: WIDIMSKY, V. R.: *Städtewappen*, s. 106, č. 405; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 123; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 422; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 305; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 184.

Regest

Rudolf II. potvrzuje **Vilémov** za městečko, kterému dává znak, povoluje v něm usazování řemeslníků a dává mu právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Římský císař Rudolf II. oznamuje, že jej *slovutný Hendrych mladší Doupovec z Doupova na Vilémově a Životně* (sic!) zpravil o tom, *kterak by lidé poddaní jeho v městečku Vilémově od předkův /.../ císařův a králův českých privilegiemi obdaření a nadaní býti a od starodávna za městečko ode všech vůbec držaní a těch a takových všech práv a svobod jako i jiná městečka v království tomto požívali a nadto pak i takovými právy a zvyklostmi jako jiná města svobodná při soudech se řídili a spravovali, však před lety za některými příčinami a nevolemi týchž svobod a obdarování k potracení přišli. Proto na jeho poníženou prosbu potvrzuje (potvrzovati ráčíme), aby všech těch práv a dobrých chvalitebných zvyklostí a obyčejův jako i jiná městečka a města v Království tomto /.../ českém své pány dědičné mající buď z práva nebo z obyčeje užívají, tolikož oni svobodně užívati a týmiž právy a pořádky při soudech svých se řídit i spravovati mohli; dále dává (dávati ráčíme) povolení užívat pečeti, totiž štít modré nebo lazourové barvy, v němž do polu štítu zeď bílé barvy s stínky při vrchu, v prostřed též zdi brána, v ní mříže žluté nebo zlaté barvy při vrchu, za kteroužto zdí při jedné každé straně štítu dvě věže, každá s dvojími krancy nebo kabřinci, pod spodními krancy v každé věži dvě okna a pod svrchními tři okna, krovky okrouhlé baňaté, na nich makovice též barvy bílé a korouhvice na dvě rozdělené červené nebo rubínové barvy majícími vynikají, mezi nimiž tři štrichy napříč červené nebo rubínové barvy se vidí a spatřují; povoluje, aby se tam všelijací řemeslníci svobodně osazovali a tu své živnosti provozovati mohli; a konečně povoluje, že pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou ve všelijakých potřebách obecních /.../ užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a když by toho potřeba kázala.*

Čes., orig., perg. Pergamen silně degradovaný, písmo místy nečitelné; pečeť v misce a dřevěném obalu přivěšena na svazku tvořeném žlutými šňůrami.

SOA v Litoměřicích, SOKA Chomutov se sídlem v Kadani, Archiv města Vilémov, inv. č. 6.

Ostatní typ miniatury; barvy degradované; ve zlatém rámu purpurový rám vyplněný zlatě, štít vyplňuje téměř celé pole, zasazený v rolverkové obrubě, z níž po stranách visí zelené stuhy s ovocem v dolních rozích; rozměry 95×110 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Rudolff manu propria*“, pod ním podpis nejvyššího kancléře Království českého Adama II. z Hradce „*Adamus de Noua Domo Supremus*“

Regni Bohemiae Cancellarius manu propria subscripsi“. Na plíse vpravo zbytky poznámky „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis Proprium*“ a blíže neurčeného podpisu.

Text rekonstruován podle opisu v král. registrech, viz NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 11, f. 235^r–237^v. Poslední lokalita uvedená v domicilu má být správně „*a Žirotíně*“, jak je uvedeno v salbuchu č. 240, f. 392^r.

Literatura: ZVOLSKÝ, F.: *Znaky českých měst. Sešit 3*, č. 391; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 121; VÍTEK, VL.: *Městské znaky*, 8(3), s. 15–16; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 409; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 401; KASÍK, Stanislav: *Historický znak obce Vilémova u Chomutova*. Genealogické a heraldické listy 33(4), 2013, s. 88–102; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 154–155.

Regest

Rudolf II. vysazuje **Hostouň** na město, kterému dává znak, právo pečeti červeným voskem a povoluje v něm usazování řemeslníků a obchodníků.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. vysazuje (*vyzdvihujíc*) na poníženou prosbu urozeného *Jiřího hraběte z Gut[ten]štejna na Rýzemberce* městečko *Hostouni* za město, kterému dává (*dávati ráčíme*) *pečeť, zejména totiž štít modrý neb lazourové barvy, v němž při spodní polovici téhož štítu zeď bílá z kamene [kva]drátů o pěti stínkách a v ní brána otevřená, po každé straně vrat[a na po]li se otvírající, panty okovaná, nad bránou v vrchu mříže žluté neb zlaté barvy se třmi špecy železnými, na dotčené zdi [dvě v]ěže bílé [kamenné] proti sobě jedna z jedné a druhá [z druhé strany brány] postavená, v každé pět oken, v vrchu dvě, zespod dvě a vprostřed jedno, na každé g[ranec] okolo a krov cihelný červený, s makov[i]cí zlatou, mezi týmiž věžemi štít jiný menší v poli napří[č] rozdělený, spodní polovice všeckna červené nebo rubínové barvy, svrchní pak polovice od vrchu až do pole červeného dolův též rozdělená, pravá všecka ž[lu]tá neb zlaté barvy, v níž rohy jelení černé barvy o čtrnácti parozích a levá strana též napříč rozdělená, svrchní bílé neb stříbrné a spodní žluté neb zlaté barvy, v níž lev celý k pravé straně obrácený na zadních nohách stojící s rozzavenými ústy a jazykem vyplazitým, ocas vzhůru vyzdvižený maje, polovice téhož lva svrchní v poli bílém žluté a spodní v žlutém poli bílé barvy, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou ve všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby voskem červeným pečeti, pokudž a když by toho potřeba kázala; konečně povoluje, že se v témž městě Hostouni všelijací řemeslníci, totiž pekaři, řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna kráječi, krejčí, zámečníci,*

koláři, kováři a ševci i jiní všelijací obchodníci osazovali a řemesla svá [prov]ozovali a jich užívati mají a moci budou.

Čes., orig. perg. Porušený, místy text chybí, místy nečitelný. Pečeť – fragment – v misce přivěšena na svazku tvořeném žluto-černými šňůrami.

SOA v Plzni, SOKA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, Archiv města Hostouň, sg. L1.

Prostá miniatura; barvy degradované; oranžový rám vyplněný zlatě, znak vyplňuje celý rám a tvoří jej rolverkový štít; rozměry 90×90 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Rudolff manu propria*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Adama II. z Hradce „*Adamus de Noua Domo Supremus Regni Bohemiae Cancellariu manu propria subscripsi*“; na plice vpravo poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis Proprium*“ a téměř nezřetelný podpis.

Poznámky: chybějící a nečitelná místa textu rekonstruována dle opisů v neorig. král. registrech uložených v NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 11, f. 258^r–260^v a tamtéž inv. č. 169, f. 417^v–420^v. V Salbuchu č. 169 se na f. 420^v pod poznámkou „*Ad mandatum...*“ nachází „podpis“ místokancléře Osvalda ze Šenfeldu „*Ozwaldt z Ssenfeldu*“.

Literatura: HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 314; PELANT, J.: *Znaky*, s. 68–69; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 155; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 163; PROCHÁZKA, Zdeněk: *Hostouň – Waldthurn: historie a současnost dvou partnerských obcí = Geschichte und Gegenwart zweier Partnerschaftsgemeinden*. Domažlice 2005, s. 4, 12; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 200–201.

125

1587 červen 15., Úsov

Regest

Jan Šembera Černoohorský z Boskovic dává **Šumvaldu** znak a právo pečetit.

Podrobný regest

Jan Šembera Černoohorský z Boskovic a na Bučovicích povoluje (milost činím /.../ a dovoluji) na snažnou prosbu rychtáře, konšelů i vši obce dědiny Šumvaldu /.../, aby takovou pečeť, na kterýž aby podle vtípu malířského rozličných barev v tomto listu /.../ vymalovaného a těm Šumvaldským z milosti daného takového znamení ku potvrzení všelijakých věcí vedle spravedlností /.../ sobě mohli dáti udělati a takovej pečeti nyní i na časy budoucí vše při ouřadu tu chovaje užívati mohli.

Opis čes., pap., v kopiáři privilegií.

ZAO, SOkA Olomouc, Archiv města Litovel, kart. 4, inv. č. 1310, f. 28^r–28^v.

Nadepsáno „*Obdarování od jeho milosti pana Jana Šembery Černohorskýho z Boskovic ubci vsi Šumvaldu na pečeť daného*“.

Pod textem vpravo „podpis“ vydavatele „*Jan Ssembera z Bozkowicz a na Buchlowiczch*“.

Literatura: PINKAVA, V.: *Vlastivěda*, č. 78 a 56, s. 22; SPÁČIL, V. a kol.: *Pečeti*, s. 220; ŠTĚPÁN, J.: *Věkem zapomenutá*, s. 171–175; týž: *Znakové privilegium*, s. 89–92; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia: Dodatky a opravy*, s. 5.

126

1587 prosinec 17, Pražský hrad

Regest

Rudolf II. potvrzuje **Rumburku** privilegium císaře Ferdinanda I. z 23. března 1538 a dává různé výsady, mezi jinými mu dává znak a právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regist

Císař Rudolf II. potvrzuje (*Wir /.../ haben /.../ verneuert, bestetiget vnnd confirmirt*) na slušnou prosbu místokancléře Jiřího Mehla ze Střelice (*vicecantzler /.../ George Mehl von Strolitz auf Tollenstain vnnd Rumburg*) privilegium císaře Ferdinanda I. vydané dne 23. března 1538 (*Weyland Kaiser Ferdinando etc. /.../ hochleblichster gedachtnuß den dreyvnndzwanzigsten Martii des funfzehnhundertacht vnnd dreyssigsten Jars begnadet*), jímž udělil městečku Rumburku (*Rumburg*) dva výroční trhy, první následující neděli po oktávu slavnosti Těla a krve Páně, druhý následující neděli po obrácení na víru sv. Pavla, středeční týdenní trh, a také aby směli držet posvícení každý rok v neděli po nanebevzetí Panny Marie. Císař přidává další výsady, mezi jinými městečku dává (*gegeben vnnd verlyehen*) znak (*Wappen vnnd Insigl alß mit Namben ain Roten oder Rubinfarben Schildt, darffnen von grundt auf biß auf die mitten des schildts aine waiße Stadtmauer in Quadrat stainen außgetaillet, mit Zwayen gedrugkten Turnen, vnter derselben dechern erscheinent auf der Rechten seiten ain Rotes vnnd auf der Lingken ain Plaues Posthorn, in obbemelter Stadtmauer ist ain offenes Thor mit zwayen von ain ander aufgeschaien Fluegeln welche baide Plaw oder Lasurfarb vnd auf derselben yeden dreydoppeler weiße oder Silberfarbe Lielien uber ainannder stehendt, in dem offenen Thor erscheient ain geharnischer Mahn mit aine Sturmbhaub auf den Kopff in seiner Rechten aine Helleparten, die Lingke handt aber auf der Huff haltendt, oben auf der Mauer Zwischen den zwayen gedrugkten Turnen*

stehet ain weißer Schwan in ainem grünen gemäß Zwischen Zwayen moßkolben mit aufgethanen fluegeln vnnd in ydem vber Zwerch ain Plauen strich vnnd in ydem Plauen strich drey weißer oder silberfarbe doppelte Lilien vnnd gebogenen Halß auf seiner Brust ain gelbes Creutz vnnd durch seinen schnabel ain Kraal oder gelber pfeil gehend, který mají uživat na pečeti s uvedeným opisem (also das Sy solches wappen zu Irem gemainen Insigl mit der umbschrift (des Stadtlein Rumburg Insigl) gebrauchen sollen und mugen), touto pečeti pečetit červeným voskem (mit rotem wachs sigeln mugen) a uživat ji jako autentickou (authenticum vnnd glaubwürdig).

Prostý opis, pap. něm.

NA, SM, sg. P106, R/31.

Poznámky: k opisu přiložena barevná malba znaku.

Na opisu, který je uložen v SOkA Děčín, Archiv města Rumburk, inv. č. 249, se nachází „podpisy“ panovníka „*Rudolph*“, vedle něj místo pečeti „*L.S.*“, vpravo formule „*Ad mandatum Scrae Caesarae Mayestatis proprium*“, pod ní „podpis“ nejvyššího kancléře Adama II. z Hradce „*Adamus de Nova Domo S: R: Bohemiae Cancellarius*“, pod ním blíže neurčený „podpis“ „[...]nonitz“ a pod ním „podpis místokancléře“ Osvalda ze Šenfeldu „*Oswald von Schönfeld*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s.109–110, č. 419; STRÖHL, H. G.: *Städte-wappen*, s. 66; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 104–105; ŠŤOVÍČEK, J.: *Znaky*, s. 102; LIŠKA, K. – JAREŠ, J.: *Trubka*, s. 10–12; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 339–340; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 314; LABUŤ, J.: *Z dobových zápisů*, s. 17; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/1*, s. 201–202; KASÍK, S.: *O historickém znaku města Hrádku nad Nisou*, s. 76–77.

Regest

Rudolf II. dává **Jiřetínu pod Jedlovou** městská práva, dva výroční trhy, dobytčí a týdenní trh, znak a právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. oznamuje, že před něj předstoupil Jiří Mehl ze Střelic (*teutscher Vice Cantzler vnnd lieber getreuer Georg mehl von Strolitz auf Tollenstain vnnd Rumburgk*) a sdělil mu, že městečko Jiřetín pod Jedlovou (*Perg Statl Georgen Thal*) nebylo v minulosti nadáno žádnými právy (*sollichs Stetl biß daher noch khain*

aignes bestettigtes Stadtrecht noch Jahr vnnd wochenmarckht gehabt). Na prosbu téhož císař obdařuje městečko městskými právy (ernentes Stättl mit einem neuen Stadtrecht doch anderer gestalt nicht als allain das sie sich Ihrer ietzige regirender Herrschafft außatzung noch alle Zeit richtig vnnd gemess verhalten sollen begnadet), povoluje v něm konání dvou výročních trhů, dobytčích trhů a týdenního pátečního trhu a také aby směli držet posvícení každý rok v neděli po narození Panny Marie. (verliehen vnnd gegeben, das der erste Jharmarckht auff Sant Georgens Tag anzutahen vnnd acht tage nacheinander zuweren, der Annder am Tage Sant Martin antzufahen vnnd gleich er gestalt acht Tage zu weren vnnd nach dieser baiden Jarmärgkhten außgang die drey nechsten Tage ein Ross vnnd Viechmarckgt folgen. Der Wochenmarckht aber wochentlich Freytags durch ganntze jahr vnnd die Kirchweihe Jährlichen Sontags nach Marae geburt Zubegehen ordentlich gehalten werden solle); městečku dále dává (gegeben vnnd vorliehen) znak (Wappen vnnd Stadt sigel Nemlich vnnd mit Nahmen mit ainem Blawen oder Lasurfarben Schildt, darinnen im grundt ain gruener Berg, darunter im Thal ain Trach oder Linndtwurm, auf dem Berg ist das alte Schloss Tolenstain in weisse Quadratsteine geriffen mit ainem offenem Thor vnnd Zwaiien Turnen, deren Jedweder mit einem rotten runden dach bedeckht, in Jedem Thurmb ein rundes schiessloch vnnd vnter den schiezslochernn zur rechten ain rottes vnnd zur linckhen ein blawes Posthorn, Auss dem Thor des Schlosses in der mitten mit Zwayen gelben Flugeln auffgethan reittet der Ritter Sanct Georg gewapnet auf ainem weissen Ross mit ainer lantzen den Berg hinab vnnd mit der lantzen bemeltem linndtwurm Jm Thal durch den halss stehende vnnd umbbringende, Vber der Mauer des Schlosses Zwischen bemelten Zwayen Turnen in der mitte erscheint ein gruenes gemoss mit Zwayen mosskolben auf bayden seiten herfurgehennd, darinnen stehendt ein weiser Schwann, durch den schnabel ein gelben oder goldt farben Pfeill haltendt mit seinen außgebreitten Flugeln vnnd vber die Brust Zwerchweiß so wohl vber beyde Flugel sein blawe oder Lasurfarbe strich, in der mitte vnnd in Jetwederm derselben blawen strich eine weisse oder silberfarbene doppelte lilien) a pečet s opisem des Statlls Georgen Thal Statlsigel, kterou mají uživat ve všech obecních záležitostech, pečetit červeným voskem a uživat ji jako autentickou (Wir begnaden sie daneben auch das sie furohin zue ewigen Zeitten alle vnd Jede offene vnnd beschlossene brieff vnnd hanndlungen so sie in Ihrem vnnd gemeines Stettleins nahmen oder von andern wegen mit Ihrem Statt sigel fertigen werden, In was sachen oder gegen w[em] das were niemandt außgenohmen mit rottem Wachß siglen mugen. Vnnd wollen auch das solches Stadtsigel nun vnnd in ewige Zeitt von menniglich authenticum vnnd glaubwirdig geacht gehalten auch allen brieffen vnnd Instrumenten so darunter Erbarlich vnnd auffrecht verfertigt volltzen vnnd aussgehen volkhommenlich statt vnnd glauben soll gegeben werden).

Fotografie něm., orig., perg. listiny; pečet v misce, přivěšená na šňůrách.

SOA v Litoměřicích, SOkA Děčín, Sbírka fotografií a pohlednic – okres Děčín; registratura SOkA Děčín.

Ornamentální typ miniatury; ve zlatém rámu červené pole se zlatým damaskováním, v rozích bílé ozdobné vzpěry; uprostřed zelený oválný věnec se dvěma zlatými růžemi v průnicích vertikální osy a ovinutý zlatými stuhami překřížené v průnicích horizontální osy; pole uvnitř věnce růžové se znakem tvořeným rolverkovým štítem; rozměry cca 90×100 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Rudolff manu propria*“; na plíce vpravo poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis Proprium*“ a pod ní neznámý podpis.

Poznámky: v roce 1999 došlo ke ztrátě originálního privilegia, z něhož se dodnes dochovaly pouze fotografie, které jsou součástí typového spisu k fondu Archiv města Jiřetín pod Jedlovou. Fotografie neodpovídá rozměrům listiny, velikost miniatury byla odhadnuta podle rozměrů pečeti.

Fotografie zachycuje z prostoru pod plikou pouze panovníkův podpis. Z vidimu města Rumburku, který se dochoval v NA, ČDK, kart. 532, inv. č. 759, sg. IV D 7 je možné zjistit, že pod plikou byl podpis nejvyššího kancléře Adama II. z Hradce „*Adamus de Nova domo Supremus Regni Bohemiae Cancellarius*“. Pod poznámkou „*Ad mandatum*“ byl stejný podpis jako na listině pro Rumburk: „[...]nonitz“. Vpravo, patrně pod plikou, podpis místokancléře Osvalda ze Šenfeldu „*Oßwald von Schönfeld subscripsi manu propria*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 38, č. 139; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 71; ŠŤOVÍČEK, J.: *Znaky*, s. 102–104; LIŠKA, K. – JAREŠ, J.: *Trubka*, s. 12–13; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 187; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 322; SMETANA, Jan: *Jiřetín pod Jedlovou: 450 let města v Lužických horách*. Jiřetín pod Jedlovou 1998, s. 43–45; KASÍK, Stanislav: *Prapor obce Jiřetín pod Jedlovou*. Děčínské vlastivědné zprávy. Časopis pro vlastivědu Děčínska a Šluknovska 13(3), 2003, s. 39; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 38–39; KASÍK, S.: *O historickém znaku města Hrádku nad Nisou*, s. 77–78.

128

1588 duben 26., Magdeburg

Regest

Jiří z Karlovic potvrzuje a znovu dává **Jirkovu** znak.

Podrobný regest

Jiří z Karlovic (*Georg von Carlowitz, thumbdechant zu Meißen, thumbherr zu Magdeburg, Mörseburg und Naumburg*) oznamuje, že Kryštof z Karlovic udělil městu

Jirkovu znak, na základě palatinátního práva uděleného císařem Karlem V., avšak listina zůstala v podobě konceptu, a pro Kryštofovo úmrtí nedošlo k vydání listiny (*herrn Caroli des fünfften, römisch[en] kayßers allerhöchstlöß[licher] gedächtnuß, allergnädigst[lich] verliehener gewalt und macht; mit einem wappen und kleinod, wie hernachfolget, vermöge seines aigenen concepts, so er bey seinem löben mit aigener hand beschrieben und verbessert, versehen und begabt, und aber von wegen seines plötzlich absterbens nicht ingrossiret und vollzogen worden*). Proto na pilnou a poníženou prosbu purkmistra a rady města Jirkova (*daß mich gemelte herren burgermeister und rath der stadt Görkau mit fleißiger und demüthiger bitt*) znak udělený Kryštofem z Karlovic potvrzuje, a to na základě palatinátního práva, které mu udělil císař Maxmilián II.; tento znak povoluje purkmistru, radním a obci města a jejich nástupcům užívat nerušeně ve všech a každých čestných záležitostech, na obecní pečeti a jiných věcech, tak jak je užívají ostatní, kteří příslušení k stavu panskému či rytířskému v Království českém, z práva či obyčeje (*das gedachte stadt Görkau sambt dem jetzig und künftig burgemeistern, rath und gantzer gemeine und alle ihre nachkom[m]en folgend wapen und kleinod haben, führen und in allen und jeglichen ehrlichen sachen zu ihren insiegeln, pettschafften, begräbnuß[en] und sonst an allen enden und orthen zu ihren ehren und notdurften, sich deßen gebrauchen und geneissen sollen und mög[en] als andere den von herrn oder ritter stand zugehörig in der cron Böheimb, sich ihrer wapen, kleinod und insiegel von rechts oder gewohnheit wegen zugebrauchen haben vor allermännig[lich] ungehindert*), a to znak, který posléze popisuje (*Nemb[lich] einen schild, darinnen unten in dem halb[en] theil eine stadtmaurer mit zweyen aufgethanen halben rondierten thoren, die da blau und die bändter eyßenfarbe mit weissköpfeten nägeln durchschlagen und inn wendig des thors, so rotlich ein schlußgatter mit eyßenfarben spitzen od[er] ziziken. Der obere theil aber des schildes blau, darinn ein wisser schild mit drey uber eck rubin rothen hertzen im gelben felde und auf dem schilde ein silber weißer stechhelm und daran ein gulden kleinod mit einem weißen und rubin rothen gewunden[en] pausch und einer rubinrothen und weissen, gelb und blawen dertheilten helmdecken, darauf ein silberweiser flügel und in demselben drey schwartzer kleeblätter erschein[en]*).

Něm., opis. v jirkovské knize privilegií a výsad.

SOA v Litoměřicích, SOKA Chomutov se sídlem v Kadani, Archiv města Jirkov, inv. č. 29, pag. 102–106. Transkribovaný přepis viz v RAK, P.: *Znakové privilegium*, s. 43–54.

Pod textem přepsán i podpis vydavatele „*Georg v[on] Carlowitz Comes Palatinus thumbdehent zu Meißen, Thumbherr zu Magdeburg manu p[ro]pria subscripsi*“.

Poznámky: přestože je v listině Jirkov zván městem, P. Rak ve své studii přinesl důkazy o tom, že v době vydání listiny byl městečkem.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 40, č. 146; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 69; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 186–187; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 130; TRÍŠKA, Pavel: *Znak města Jirkova*. Památky, příroda, život 35, 2003, s. 24–25; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 37; KASÍK, Stanislav: *O znaku města Jirkova*. Genealogické a heraldické listy 39(1), 2019, s. 51–65.

129

1589 únor 14., Pražský hrad

Regest

Rudolf II. vysazuje **Starou Říši** za městečko, kterému dává znak, dva výroční trhy, týdenní trh a právo pečeti zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. vysazuje (*vyzdvihujem a vysazujem*) na poníženou prosbu urozeného Hynka Brtnického z Valdštejna na Brtnici, nejvyššího komorníka a místodržícího hejtmanství Markrabství moravského */.../ ves jeho, jenž slove Stará Hříše* za městečko; dává (*propůjčující*) mu *pečeti níže psaný, totiž v štítu žlutém neb zlatém lva modrého od levý k pravej straně vzhůru stojícího s rozzavenými ústami a jazykem vyplazeným, držícího v předních nohách znamení pětihranatý, jenž obyčejně moří noha sluje, kteréhožto jako i jarmarkův ročních dvou, jednoho na den svatého Víta a druhého na den svatého Filipa a Jakuba apoštolův Božích /.../ a trhu téhodního v každou sobotu, /.../ aby /.../ svobodně a bezpečně užívali a všechny listy a potřeby svůj zeleným voskem pečeti a pečeti moci měli.*

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 11, f. 332^r–333^v.

Poznámky: v Národním archivu se dochoval opis s malbou znaku, podle nějž by lev měl být obrácený, viz NA, ČDK, kart. 569, inv. č. 760, sg. IV D 7. Jednoduchá, přesto vypovídající, malba ukazuje, že miniatura ornamentálního typu byla umístěna v ozdobném rámečku, štít v oválné rolverkové kartuši, se dvěma postavami v dolních rozích a hlavami nad a pod štítem. Znak: ve zlatém štítě modrý obrácený lev držící (červenou) muří nohu.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 245, č. 204 (dle Čarka); SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 38; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 228–229; BÍLÝ, J. L.: *Poznámky*, s. 11–12; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 355; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 28; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 286; *Městys Stará říše*. Brno 2014, s. 8.

Regest

Rudolf II. potvrzuje **Strachoticím** listiny moravských markrabat Karla a Jošta a českého krále Ladislava Pohrobka a dává znak.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. potvrzuje (*schváliti, obnoviti a potvrditi ráčili*) na prosbu *velebného kněze Šebestiána z Baden opata kláštera Louckého blíž města /.../ Znojma městečku jeho Rauzenpruk* stará privilegia – *předně a nejprve list Karla prvního krále českého a markraběte moravského, kterýmž je Rauzenpruské za městečko vysazovali a trhem týhodním každéj outerej, aby držán bejval, obdařiti jest ráčil, kterémužto listu jest datum v městě Brně den památky nanebevzetí blahoslavené Panny Marie léta Božího tisícého třístého čtyřicátého druhého [čtvrtek 15. srpna 1342]. Těž list Jodoka markraběte moravského, kterýmž dva listy krále Jana, jenž jeden na manství a druhý na soud nebo místo poprávní se vztahuje, třetí pak krále Karla prvního, jímž vyzdvižení za městečko a nadání trhu týhodního confirmuje, kterémuž datum v městě Brně den svatě Lidmily léta Božího tisícého třístého devadesátého druhého [pátek 16. září 1392]. Třetí pak majestát Ladislava krále uherského a českého, kterýmž jim znovu dva trhy roční jeden na den svatého Matěje apoštola Božího s frejunkem obyčejným, každý za tři dny drželi, nadati ráčil, kterémuž datum v městě našem Vídni dvacátého druhého dne měsíce června léta Božího tisícého čtyřstého padesátého sedmého; a dává (obdařiti ráčili) mu znak (erbem neboližto pečeti městskou), totiž štít vokrouhlý, vprostřed napříč rozdělený, dolejší pole červené neb rubínové barvy, v kteréžto litera latinská versální W žluté neb zlaté barvy se spatřuje, hořejší pak strana bílé neb stříbrné barvy, v níž vorel pták své přirozené barvy rozkřídlenými křídly až do prsů vzhůru postavený k pravé straně obrácený, hlavu rovně držící a korunu zlatou královskou na hlavě mající, otevřené pysky žluté neb zlaté barvy s vyplazitým červeným jazykem se vidí.*

Čes., orig., perg. Pergamen neporušený, pečeť porušená, nahoře vlevo část chybí, ve voskové misce, zavěšena na svazcích tvořených žlutými šňůrami; k pečeti viz např. POSSE, O.: *Die Siegel*, Band 3, s. 25, Tafel 38, č. 7, resp. s. 21, Tafel, 32, č. 8.

MZA, E 57 Premonstráti Louka, inv. č. 353, sg. L 66.

Prostá miniatura; zlatý černě lemovaný rám vyplněný modře, štít ve formě oválné barokní kartuše je zasazen v purpurovo-zelené rolverkové obrubě se zlatými okraji, z ní po stranách visí zlaté provazy s ovocem; rozměry: 100×112 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Rudolff manu propria*“, pod ním podpis nejvyššího kancléře Království českého Adama II. z Hradce „*Adamus de Noua Domo Supremus*

Regni Bohemiae Cancellarius manu propria subscripsi“. Na plíse vpravo zbytky poznámky „*Ad mandatum Sacrae Caesaris Maiestatis Proprium*“ a podpis sekretáře české expedice dvorské kanceláře Jana Milnera z Milhausu „*J. Myllner manu propria*“. Na reversu plíky podpis místokancelře Kryštofa Želinského ze Sebusína „*Krystoff Zelinsky subscripsi manu propria*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 243, č. 202 (dle Čarka); SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 20; ŠTARHA, I.: *České listiny*, s. 155–156; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 362; ŠTARHA, Ivan: *Znovuobjevená znaková privilegia*. Genealogické a heraldické informace 5(4), 1985, s. 344–346; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 28–29; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 358; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 300; ŠTARHA, I.: *Městečka*, s. 184; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 291; KOHOUTEK, Michael: *Premonstrátský klášter Louka u Znojma v době předbělohorské (1526–1620)*. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Brno 2014, s. 48.

131

1591 říjen 18., Šternberk

Regest

Karel Minsterberský obnovuje **Újezdu** u Uničova listinu Václava Berky z Dubé, dává pečeť, právo pečetit zeleným voskem, vypočítává taxy za určité právní úkony a zakazuje vydávat výhostní listy.

Podrobný regest

Kníže Karel II. Minsterberský obnovuje (*obnovujeme*) na poníženou prosbu *fojta, konšel a vši ubci dědiny jeho Velikého Oujezda* listinu Václava Berky z Dubé a z Lipého a na Šternberce, nejvyššího sudího Markrabství moravského /.../ na vykoupení roboty vožení dříví kuchyňských z pustej vsi slove Veselí ku kuchyni /.../ zámkový, /.../ který byl psán a dán na Šternberce ve čtvrtek den slavné památky nanebevstoupení Krista Pána léta páně tisícího pětistýho šestdesátého druhého [7. května 1562]. Protože neopatrností jejich pečeť k zkáze přišla, a protože bez pečeti bejti nemohou, povoluje (*obdarování /.../ dáváme*), aby sobě dali pečeť udělali, v níž by uměním zlatnickým vyryto bylo zespod paprsek brány, na vrchu kosa přes ten paprsek dolů protaženů a votku a tekst okolo pečeti v tyto slova *peczeth diediny Augezda k Ssternberku nalezięiczi*; a touto pečeti, aby mohli na zelený vosk přidavovati. Dále vypočítává taxy za určité právní úkony a zakazuje vydávat výhostní listy.

Čes., opis v kopířu šternberského panství.

MZA, G 10, inv. č. 423, f. 173^v–178^r.

Nadepsáno „Obdarování Augezdských“.

Literatura: PINKAVA, V.: *Vlastivěda*, č. 78 a 56, s. 22; SPÁČIL, V. a kol.: *Pečeti*, s. 231; MÜLLER, K.: *Privilegium na pečel*, s. 71–74.

132

1592 leden 1., Dobromilice

Regest

Jan Žalkovský z Žalkovic dává **Maršovcím** znak a právo pečetit.

Podrobný regest

Jan Žalkovský z Žalkovic na Dobromělicích dává (dávám) se slušně a pokornou prosbou lidí poddanejch svejch a bratří mejch ze vsi Maršovic této vsi pečel, /.../ totiž dvě motyky vinohradní, jednou velikou motyku a druhů malů, slově Ramač, ku křížení přeložené, a mezi těmi motykami vinohradními připojeno jest čertadlo, aneb krojidlo od pluhu, (kterýchžto motyk vinohradních všickni dobří kopáči při kopání vinohradů jejich a sedláci ty kteříž roli voří krojidla při pluhu užívají), /.../ protože prve tíž maršovští pečeti svéj neměli, nemalí zmatkové v jejich i v lidských spravedlnostech mezi nimi v tej dědině se nacházely; a povoluje (potvrzuji pečeti svou), aby oni maršovští fojt a starší přísežní nynější i budoucí tu pečel jejich dědičnou v moci své měli a v náležitostech i v spravedlivejch věcech jí užívati mohli.

Čes., prostý opis. pap.; nepoškozený.

Knihovna arcibiskupského zámku Kroměříž, sg. F I 34, rkp. Středovského „Apografa Moravica“, Tom. VIII, pag. 66–67.

Nadepsáno „Přípis obdarování na pečel obecní lidem Maršovským léta Páně 1592 daného etc.“.

Literatura: ŠTARHA, I.: *Znakové privilegium Maršovic*, s. 306–308; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia: Dodatky a opravy*, s. 5–6; LIŠKA, K.: *Sbírka I*, s. 297.

Regest

Rudolf II. vysazuje **Chudenice** za městečko, kterému dává znak, povoluje v něm usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu právo pečetit zeleným voskem, koňský a dobytčí trh a dva výroční trhy.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. vysazuje (*vysazujem a vyzdvihujem*) na poníženou prosbu *Humprechta Černína z Chudenic* (*Rada naše a její lásky paní mateře naší nejmilejší císařové římské, jakožto královny české, podkomoří v Království českém a hejtman hradu pražského*) ves jeho Chudenice za městečko, které obdařuje (*darujem a toho propůjčujem*) erbem a pečeti, totižto štítem červené barvy, v němž brána mezi dvěma věžemi bez krovův neb baštami, v vrchu brány s mříží zlatou s špicemi po spodu železnými, jakž nad tou bránou tak nad věžemi nebo baštami tři stínky, v každé věži dvě okna, jedno po spodu a druhé při vrchu, táž brána i věže našeré pobělavé barvy, z té jedné i z druhé věže dřevce neb kopí zlaté barvy a s praporečkem letícím tří barev a štrychův napříč po spodu bílé ve prostřed modré a při vrchu zlaté barvy vynikající, nad bránou a stínky mezi dvouma těmi věžemi nebo baštami štítek malej modré barvy, v něm měsíc své barvy špicemi k levé straně od pravé obrácený, při tom štítu též po levé straně na koutním stínku zadními nohama postavený a ku pravé straně obrácený nedvěd své přirozené barvy vzhůru stojící, v jedné přední levé noze týž štítek a v druhé přední pravé noze oštip s žlutým oštěpiskem držící, ústa rozzavená a jazyk vyplazený mající, v skoku, to vše se v tom červeném štítu vidí a spatřuje; povoluje, že se v něm všelijací řemeslníci, obchodníci a handleři, kteří by tu své dobré a užitečné byti uznávali osazovati a obchody a handle, řemesla svá svobodně dělati, provozovati a jich užívati mají a moci budou; dále povoluje, že pečeti od nás tak propůjčené oni obyvatelé chudeničtí osoby ouřadní /.../ mají a moci budou ve všelijakých potřebách obecních náležitě užívati a tou listy i jiné věci a potřeby své voskem zeleným pečetiti, pokudž a jakž by toho potřeba kázala; a dává (*dáváme a tolikéž vysazujeme*) koňský a dobytčí trh roční, a to v druhou středu v postě, a dva jarmarky, jeden v tu středu po Provodní neděli a druhý v tu středu po svatým Václavě, knížeti a dědici českém.

Opis, čes. pap. Nepoškozený.

NA, SM, sg. P 106, Ch/17, pag. 3/1–3/5.

Pod textem vlevo „podpis“ panovníka „*Rudolph*“; pod ním „podpis místokancléře Kryštofa Želinského ze Sebusína „*Krystoff Zelinsky*“.

Poznámky: opis dochovaný v muzeu v Chudenicích obsahuje v podpisovém schématu i formulí „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis Proprium*“ a „podpis“ sekretáře

české expedice dvorské kanceláře Jana Milnera z Milhausu „*J. Myllner manu propria*“. Viz Muzeum Josefa Dobrovského v Chudenicích, inv. č. 3401.

Literatura: HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 315; PELANT, J.: *Znaky*, s. 87–88; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 172; KASÍK, S.: *Poznámky*, s. 24–27; KASÍK, Stanislav: *O historickém znaku městyse Chudenice*. Genealogické a historické listy 31(3), 2011, s. 87–93; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 239–240.

Regest

Rudolf II. dává **Oloví** znak a právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. dává (*haben wir /.../ verliehen vnnd gegeben*) na prosbu purkmistra, radních a celé obce města Oloví (*N. Burgermaiser vnd Rathmanne sambt der gantzen Gemain der Perckhstadt Pleystadt*) tomuto městu znak (*Wappen, So mit namben ist ain Schildt in mitten vber Zwerch Halb abgethailt, dessen ober thail Roth oder Rubinfarb, darinn aines weissen oder Silber farben ganntzen Lowens gestalt, fur sich gegen der Rechten handt zum Raub mit ainer Cron auf dem Kopff vnnd Zu ruckh aufgeworffenem doppelten Schwantz. Der vnter wider umb in Zway gleich feldt der leng nach abgesondert, welches Rechter tail im grundt Plaw oder Lasurfarb, darinn auf ainen feßlichten Perg oder Fulsen ain rundes vnnd gegen der hohe aufwerts zu gespitztes Schindeltachin gestalt vnd form aines Pergkh Gappels, oben auf der Spitzen ainer windtfahnen vnnd herunden am grundt mit offener Thuren, Der annder vnd linckhe thail aber weiss oder Silberfarb, darinn kreutzweis vberainander geschrenckht schlegl vnd Eisen nach art vnnd gebrauch der Pergkleutt angedeut. Hinder dem Schildt die gestalt aines Engels mit seinen Henden baide obere Egg des Schildts begreifend angethan in ainem weissen Gewandt vnd vber die Brust oder baide Achßl schultern kreutzweis mit ainer gelben Stolan umbgurtet ober Halb des Kopfs ain gelbes Kreutzlein tragend*), a povoluje, aby směli pečetit červeným voskem (*mit Rottem Wachs /.../ sigeln vnd ferttigen sollen vnnd muge*).

Něm., orig., perg. Pergamen porušený v místech skladů, písmo čitelné. Fragment pečeti zavěšený na svazku tvořeném žlutými šňůrami, stejný typ jako u Strachotic (č. 130).

SOA v Plzni, SOKA Sokolov se sídlem v Jindřichovicích, Archiv města Oloví, neinventarizováno.

Prostá miniatura; červený zlatě lemovaný rám bez výplně, dole zelené návrší přeložené štítem; rozměry: 93×107 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Rudolff manu propria*“; vpravo na plíci poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesaris Mayestatis proprium*“; pod ní podpis sekretáře české expedice Jana Milnera z Milhausu „*J. Myllner manu propria*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 15, č. 42; STRÖHL, H. G.: *Städtewappen*, s. 56; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 326; PELANT, J.: *Znaky*, s. 169–171; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 280; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudeten-deutsches Wappenlexikon*, s. 49; KOTĚŠOVEC, Václav: *Pohledy do historie měst a obcí Kraslicka: Bublava, Jindřichovice, Kraslice, Oloví, Přebuz, Rotava, Stříbrná, Šindelová, Dolní Nivy*. Praha 2011, s. 149–151; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/1*, s. 52–53; KREJČÍK, T.: *Vybraná symbolika*, s. 762.

Regest

Rudolf II. dává **Adamovu** znak.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. dává (*verliehen und gegeben*) na prosbu jeho přísežných a celé obce horního města Adamova (*N. Gerichts Geschworne, sammt einer ganzen Gemein der Bergstadt Adams Stadt*) tomuto městu znak (*Wappen und Kleinod, so mit Namen ist ein Schild nach der Läng in zween gleiche Theil abgetheilt, dessen Vorder und rechtes roth oder rubinfarb, darinnen unten bis gegen der Helfte des Schildes reichend ein gelber aufgestellter See oder Meer Anker und ob demselben ein gelbe oder goldfarbe Königliche Kron, darüber wiederum ein mit schwarze farbe formirter lateinischer Verbal Buchstaben A, der ander und linker Theil aber des Schildes wiederum in zween gleiche Theil nach der zwerch abgetheilt, dessen Unters in acht gleiche Theil von der rechten gegen der linken Seiten absenkende Felder oder Straffen schremsweis unterschieden, deren erste, dritte, fünfte und Siebente weiß oder Silber, die andere, Vierte, Sechste und achte aber roth oder rubinfarb, im oberen Feld gleich auf der Abtheilung ein grüner Dreyfacher Puhel oder Waßen, darüber kreuzweis übereinander geschrenkt stehend Schlegel und Eisen nach Art und Gebrauch der Bergleuth, auf dem Schild ein Stech Helm zu beyderseits mit roth und weisser Helmdecken und darauf einer Königlichen Kron geziert, ob derselben erschienet ein ganzer einfacher Adler mit ausgebreiteten Flügeln, seine Füße beederseits von sich streckend und in der Mitten durch und durch von Kopf an bis auf den Schwanz in zwo farben unterschieden als nemblichen der rechte*

Theil roth und rubin und die linkn Seithen weiß oder silberfarb), který mají užívat na pečeti ve všelijakých obecních potřebách (*in allen und jeden ihren offenen und verschlossenen Briefen, Kontrakten, Schlußhandlungen, Missiven, Kundschaften, ausschreibungen und sonst all anderen Stad Zierden, wie das Namen haben und sie für ehrbar rühmlich und gut ansehen mag /.../ sollen und mögen*).

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 240, f. 511^v–520^r.

Pod textem vlevo „podpis“ panovníka „*Rudolff*“, vedle něj poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis proprium*“, pod ní informace o pečeti „*L. S.*“ a „podpis“ sekretáře Jana Milnera z Milhausu „*Millner*“.

Poznámky: privilegium Rudolfa II. se dochovalo také v konfirmační listině Marie Terezie z 6. listopadu 1747, kde se nachází i barevná malba znaku. Architektonický typ miniatury; zelený rám vyplněný modře s damaskováním, po stranách dva sloupky převýšené obloukem. Listina je uložena v SOA v Třeboni, SOkA České Budějovice, Archiv obce Adamov 1630–1945, sg. I – 3. Její fyzický stav však vylučuje možnost čtení textu, v dobrém stavu se dochovala pouze miniatura.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 6–7, č. 11; STRÖHL, H. G.: *Städte-wappen*, s. 55; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček Jihočeského kraje*, s. 92; PŘIBYL, A.: *Z heraldiky*, s. 2–4; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 339; KASÍK, Stanislav: *O historickém znaku obce Adamova*. Staré Budějovice: sborník k dějinám královského města Českých Budějovic. České Budějovice 2013, s. 25–42; HOUZAR, P.: *Erbovní listiny*, s. 57–72; LIŠKA, K.: *Městské znaky*, s. 24–25; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 12–13.

Regest

Rudolf II. potvrzuje **Polešovicím** tři privilegia, vysazuje je za městečko, kterému dává znak, dva výroční trhy, týdenní trh a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. potvrzuje (*sme schváliti, obnoviti a potvrditi /.../ ráčili*) na prosbu *velebného kněze Ekarda z Schwoben opata kláštera velehradského a žďárského vsi Polešovicím tři privilegia, totiž list kněze Cyriaka opata, kterýmžto listem jim Polešovským Hory, kteréž se Kamenná a Stará Horka jmenují a přitom některé achtele* [plošná míra – 1440 m² – ¼ jitra] *od dávných časův pustěné a nedělané nad Horami Starými*

polešovskými ležící k znovu zdělání a greftování [hloubení struh] pod jistý plat vysadil a jim toho dopřál, jehož jest datum na klášteře velehradském v pátek před Květnou nedělí léta Božího tisícého pětistého sedmého [26. března 1507]. Těž list kněze Daniele opata a kněze Lukáše převora všeho konventu kláštera velehradského na odoumrtí a kšaftování statkův jejich, jaký se v tom zachovati mělo, jehož datum na Velehradě den památky svatého Petra a Pavla léta Páně tisícého pětistého čtyřicátého pátého [pondělí 29. června 1545]. Třetí pak list jeho kněze Ekarda z Schwoben, kterýmž těch obouch svrchu psaných listův s přidáním jim některých artikulův a milostí pro zlepšení důchodův klášterských jim potvrzuje, kteréhožto jest datum na Velehradě v sobotu před nedělí Laetare, totiž třicátého prvního dne měsíce března léta Páně tisícého pětistého devadesátého; vysazuje (vysaditi a vyzdvihnouti /.../ ráčili) je za městečko, které obdařuje (sme obdařiti a vysaditi ráčili) erbem neboližto pečeti, totižto štítem modré nebo lazourové barvy, v němž po spodu do polou zeď se čtyřmi stínky červené neb rubínové barvy, na té zdi hrozen vína zelený se dvěma lístky též zelenými, za kteroužto zdi veprostřed dvě palmy vzhůru postavené a od sebe rozdělené vynikají, /.../ také i těmi dvěma jarmarky ročními, jedním na den svatého Petra a Pavla a druhým na den svatého Pavla na víru křesťanskou obrácení /.../ a trhem téhodním v každé outery; a stanovuje, kteréžto pečeti oni Polešovští /.../ mají a moci budou ve všelijakých potřebách obec[ních] užívati a tou listy a jiné] potřeby své zeleným voskem pečetiti, pokudž a když by toho potřeba [káza]la.

Čes., orig., perg. Pergamen porušený v místech skladů, písmo místy vybledlé až nečitelné, pečeť – fragment, ve voskové misce, která je neporušená, přivěšena na žlutých šňůrách.

MZA, SOkA Uherské Hradiště, Archiv městečka Polešovice, inv. č. 1.

Ostatní typ miniatury; zlatý rám vyplněný modře; španělský štít je umístěn v hnědé barokní kartuši zasazené v zeleno-červené rolverkové obrubě se zlatými lemy, z ní po stranách visí zelené stuhy s rostlinami a ovocem, v horních rozích dva bílí přivrácení vzletající ptáci; rozměry 81×88 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Rudolff manu propria*“; na plíse vpravo formule „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis Proprium*“ a pod ní podpis sekretáře Jana Milnera z Milhausu „*J. Myllner manu propria*“.

Poznámky: text na nečitelných místech rekonstruován dle opisu v král. registrech – NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 14, f. 184^r–190^r.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 230, č. 189 (dle Čarka); SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 15; ČOUKOVÁ, J. – ČOUPEK, J.: *Pečeti obcí*, s. 34; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 310; VAŠKŮ, Vladimír: *Konfirmace privilegií městečka Polešovic v 18. století*. Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. C 28, 1981, s. 144–145; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 302; KREJČÍK, T.: *Výtvarná stránka*, s. 238; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.:

Znaková privilegia, s. 29; ŠTARHA, Ivan: *Znaky našich měst a vesnic VI. Malovaný kraj: Národopisný a vlastivědný časopis Slovácka* 34(6), 1998, s. 43; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 256; *Městys Polešovice*. Brno 2018, s. 4.

Regest

Rudolf II. potvrzuje **Poběžovicím** pět privilegií, dává znak a právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. potvrzuje (*obnovujem, schvalujem a potvrzujem*) na poddanou prosbu urozeného Jana Jiřího z Švamberka na Ronšperce, Boru a Vorlíku, rada náš věrný milý městu Ronšperku, kteréž prve od starodávna Poběžovice sloulo a se jmenovalo stará privilegia, obzvláštně pak majestátu a obdarování nejjasnějšího knížete pana Ferdinanda, ty časy uherského, českého, dalmatského a charvátského etc. krále etc. pana děda našeho nejmilejšího slavné paměti, jímž před jmenovaným Ronšperským jarmark jeden roční vysazovati ráčí, kteréhožto listu a majestátu jest datum v Aušpurce v outerej po svatě Alžbětě léta Božího tisícího pětistého třicátého [22. listopadu 1530]. Item listu a obdarování někdy urozeného Dobrohosta z Ronšperka a na Týně etc., kterýmžto listem je ronšperské obyvatele, aby od budoucích jeho většími platy mimo prvnější ztěžování nebyli, opatřuje nicméně mnohé milosti z strany kšaftování a řízení v ostatcích jejich, též od oumrtech i také dobrovolného udávání dcer, sirotkův a vdov jejich, jak by se v tom i v jiných věcech řídit i spravovati měli, činí, kteréhož jest datum léta od narození syna Božího tisícího pětistého druhého, ten outerej na den svatého Jana miláčka Božího [27. prosince 1502]. Též listu a obdarování někdy urozeného Albrechta z Gutštejna na Ronšperce, kterýmžto listem jim ronšperským obyvatelům dva příkopy u dvou bran městských daná, kteréhožto listu jest datum na Ronšperce ve čtvrtek den početí Panny Marie léta Božího tisícího pětistého třicátého [8. prosince 1530]. Item listu někdy urozeného Volfa Dobrohosta z Ronšperku na prodej jim ronšperským obyvatelům rybníka řečeného Vohnišťovského a smlouvu vo teěž rybník učiněnou se vztahující, kterážto smlouva se stala léta Páně tisícího pětistého třicátého sedmého, ten outerej před svatým Markem [24. dubna 1537]. A na posledy listu a obdarování jeho Jana Jiřího z Švamberka, kterýmžto listem týmž lidem svým poddaným a obyvatelům ronšperským všech těch obdarování, svobod a milostí, tak od předkův jeho jim nadaných, jakž zpočátku dotčeno, potvrzuje a nadto jim mnohé milosti v nově pro zlepšení chudých živností jejich činí a těch prvních přisvědčuje, kteréhožto listu a obdarování jest

datum v Menším Městě Pražském v outerej po památce narození blahoslavené Panny Marie léta Páně tisícího pětistého devadesátého šestého [10. září 1596]; dává mu znak, protože erbu a pečeti od starodávna, nemajíce na to od předkův našich králův českých obdarování, užívají, /.../ totiž štítu modré nebo lazourové barvy, v kterémžto štítu dvě věže bílé po stranách hranaté, červenou střechou přikrytý mající, mezi těmi věžemi též bílá zeď a v ní brána s mříží, při vrchu na té zdi po stranách při věžích dva stínky, mezi nimi koruna zlatá, z níž půl berana bělomného vyzdvíženého, rohy a kopyta pozlacená majícího, vyskakuje; konečně povoluje (propůjčovati ráčíme), aby takového erbu a pečeti, kterouž by červeným voskem listy, kšafy i jiné ušelíjaké věci a potřeby náležité v svých ve všech potřebách pečeti mohli.

Čes., orig. perg. Pergamen neporušený, fragment pečeti ve voskové misce, zavěšená na svazku tvořeném černo-žlutými šňůrami.

SOA v Plzni, SOkA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, Archiv města Poběžovice, sg. L8.

Malba znaku bez ozdobného rámu, rolverkový štít; rozměry: 98×118 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Rudolff manu propria*“; pod textem vpravo podpis místokancléře Kryštofa Želinského ze Sebusína „*Krystoff z Sebusyna manu propria*“; na plíse vpravo poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis proprium*“ a podpis sekretáře Jana Milnera z Milhausu „*J. Myllner manu propria*“.

Poznámky: konfirmované listiny se kromě exempláře z roku 1537 dochovaly v SOA Plzeň, SOkA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, Archiv města Poběžovice, sg. L3, L4, L5 a L7.

Původní znak udělený Dobrohostem z Ronšperka v roce 1502, na nějž neměli poběžovičtí povolení od krále, se nachází v listině L3. Viz také CIM 4/3, s. 39–43.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 108, č. 411; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 327; PELANT, J.: *Znaky*, s. 197–199; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 298–299; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 309; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/1*, s. 85–86.

Regest

Rudolf II. dává **Mikulovu** znak, výroční trh a týdenní trh.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. dává (*verliehen vnd geben*) hornímu městu Mikulovu (*Perckh-stadt Niclaspergk*) na nejpoddanější prosbu přísežných a celé obce města (*N. Gerichts geschworne sambt ainer gantzen Gemain*) znak (*Wappen vnd Clainot, Mit Namben ainen Plawen oder Lasurfarben Schildt, darinnen vom grundt oder spitzen biß auf die mitte oder helfft erscheinend ain Weisse Stadtportten als von geuiertten stainen oder werckhstuckhen vnd zu baiderseits mit ainer derogleichen Stadt maur, oben herumb allenthalben mit rotgedeckhten Zinnen, unten an der Porthen auf ainen gruenen dreyhublichten Perglein ain Shwartzes Thor, in der mitten khreutzweiß vber ainander Schlegl vnd eisen geschrenckht vnd daruor mit ainem gelben halb aufgezo-genen Schusgattern, ober dem Thor des Geschlechts deren von Lobkhowitz Wappen vnd auf der Zinnen erscheinend biß gegen den Knien das Bildnus des heiligen Bischoffen Nicolai angethan, in ainen Weissen gegurten vnter vnd ober rothen Bischofflichen khlaidt oder Mantl, in seiner rechten handt haltendt gegen der Linckhen brust vber ainen guldenen Bischoffs stab vnd in der Linckhen ain Buech darauf die drey guldenen khnopf aufhabend ain guldene vnd Jnnwendig mit Roth Carmasin ausgefuetterte Infel*), výroční trh (*ainem Jahrmarckht auf zwen Tage so sich auf den Sontag vor Jacobi anfahren vnd folgenden Montags Enden soll*) a sobotní týdenní trh (*ainem Wochenmarckht durch das gantze Jar alle Sambstag zuhalten*); a stanovuje, že znak mají užívat na pečeti, jíž mají užívat ve všelijakých obecních záležitostech (*Mainen, setzen vnd wollen, das sy sich dessen nit allein in allen vnd Ieden Iren offenen vnd verschlossenen brieften, Contracten, Schlushandlungen, missiven, Khundtschafften, ausschreibungen vnd sonst all anderen Stadt Zierden, wie das nammen habent vnd sy fur Erbar zimlich vnd guet ansehen mag gegen menniglich hohes vnd niderer Standes /.../ sollen und mögen*).

Něm., orig., perg. Pergamen porušený v místech skladů, písmo čitelné. Pečeť degradovaná, v dřevěném obalu zavěšená na svazku tvořeném žlutými šňůrami.

SOA v Litoměřicích, SOKA Teplice, Archiv města Mikulov, inv. č. 2.

Architektonický typ miniaturny; zlatý rám vyplněný purpurově, dole na trávniku stojí dva andělé natočení ku středu držící štít levou rukou, v pravé ruce drží palmové ratolesti, za nimi modrý oblouk, na něm v horních rozích dva andělé držící (levý anděl v pravé, pravý v levé) každý zelený věnec, na němž jsou zavázány zlaté stuhy, na nichž je uprostřed na horním okraji štítu lidská hlava; druhými rukami drží zlatý

štítek s černým orlem s černou zbrojí, na hrudi orla červený španělský štítek s [českým lvem], na štítku zlatá koruna; na hlavním štítě císařská koruna se zlato-červenými stuhami po stranách; okolo štítu řád zlatého rouna; všechny postavy přirozené barvy se zlatými vlasy, andělé s purpurovými křídly a odění ve zlato-modrých rízách; štít ve zlato-červené rolverkové obrušbě; rozměry 98×107 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Rudolff manu propria*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Jiřího Bořity z Martinic „*Georgius de Martinicz Supremus Regni Bohemiae cancellarius*“; pod plikou vpravo podpis místokancléře Kryštofa Želinského ze Sebusína „*Ch. von Sebusyn subscripsi manu propria*“; vpravo na plice poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesaris Mayestatis proprium*“; pod ní podpis sekretáře Jana Milnera z Milhausu „*J. Myllner manu propria*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 88, č. 336; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 90; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 246–247; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 259; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 194.

Regest

Rudolf II. dává **Nehvizdům** znak, dva výroční trhy, právo pečetit zeleným voskem a všem obyvatelům panství Přerov nad Labem přikazuje, aby vozili vlnu na prodej pouze do Nehvizd.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. dává (*dávati a znovu propůjčovati ráčíme*) na poníženou prosbu *opatrných rychtáře a konšel i vsí obce městečka Velikých Nehvizd k panství /.../ přerovskému příslušejících*, jmenovanému městečku *pečet nebo erb*, zejména štít *všecken červené nebo rubínové barvy*, v němž *v spodku místo neboližto plac zelené barvy a na tom placu zeď bílá nebo stříbrné barvy z kvadrátů s stínami nahoře vyzdobená a v ní brána otevřená s panty a mříží u vrchu zlatou neb žlutou*, a na té zdi nad branou *dvě věže bílé též s stínkami, krov skřídlíčný, v každé okno křížové a na krově věže hvězda žlutá neb zlatá o šesti špicech*; dále dává dva jarmarky, *první a jarní v pondělí po svatém Marku evangelistu Páně a druhý ve čtvrtek před svatým Bartolomějem*; povoluje, že *pečeti nebo erbu oni rychtář a konšelé i všecka obec /.../ mají a moci budou ve všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy i jiné potřeby a (sic!) zeleným voskem pečetiti, pokudž a když by toho potřeba kázala. /.../ A poněvadž pak v tom artikuli, co se dání jím těch dvou jarmarkův ročních dotýče, poznávati ráčí nemalé zlepšení důchodu svého býti, protož přikazuje (přikazujem) všem poddaným na panství /.../*

prerovským přístně pod pokutou slušnou, která by od hejtmána nebo rad jeho zřízené komory české uložena byla, aby žádný jinam vlny na prodej nežli do městečka Velikých Nehvizd nenosil a nevozil.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 15, f. 145^r–147^v.

Literatura: PŘIBYL, A. – LIŠKA, K.: *Znaky*, s. 108; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 262; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/1*, s. 15–16.

140

1600 červenec 3., Pražský hrad

Regest

Rudolf II. dává **Dolnímu Bousovu** znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. dává (*dávati ráčíme*) na poníženou prosbu urozeného Voldřicha Felixa z Lobkovic na Bilině a Kosti, rady a komorníka /.../ městečku Dolnímu Bousovu a obyvatelům v něm /.../ pečeť, zejména totižto štít všechen modré nebo lazourové barvy, dole v spod[ku] štítu skála červená o třech pahrbcích, dva nižší a prostřední vyšší, na nichž věže ne[b] brána bílá stojí a v níž vrata vtevrěná a z každé strany té brány zeď bílá s [stín]kami, nad bránou dvě okna a vejše nad okny granz nebo kavřinec vokoło věže též s stín[k]ama, na věži krov červený okrouhlý, nad nímž se nad samým vorel černý v l[etu] vznáší, maje přes prsa a křídla svá roztažená pružinu žlutú neb zlatú, na každém konci tři pukličky a v pysku nebo oustech svých an drží větvičku zelenú a na ní růži žlutú neb zlatú, /.../ kteréžto pečeti purkmistr a konšelé /.../ mají a moci budou ve všelijakých potřebách obecních užívati a jí listy a jiné potřeby zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala.

Čes., orig., perg. Pergamen porušený v místech skladů, písmo vybledlé, místy nečitelné, pečeť chybí, byla zavěšená na šňůrách.

SOA v Praze, SOkA Mladá Boleslav, Archiv obce Dolní Bousov, inv. č. 2.

Ornamentální typ miniatury; zlatý černě lemovaný rám vyplněný béžově, štít zasazen v červeno-modré rolverkové obrubě se zlatými lemy, z obruby vyrůstají zelené větve s listy; rozměry 91×97 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Rudolff manu propria*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Zdeňka Vojtěcha Popela z Lobkovic „*Sdenco Adalbertus Poppl de Lobcouicz Supremus Regni Bohemiae Cancellarius*“.

Literatura: ZVOLSÝ, F.: *Znaky českých měst. Sešit 4*, č. 32; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 136; PŘIBYL, A. – LIŠKA, K.: *Znaky*, s. 57–58; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 122; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 128–129; ŽUPANIČ, J. – FIALA, M. – KOBLASA, P.: *Šlechtický archiv*, s. 517–518, č. 207.

141

1600 červenec 4., Pražský hrad

Regest

Rudolf II. vysazuje **Lovosice** za městečko, kterému dává týdenní trh, povoluje v něm usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak a právo pečetit zeleným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. vysazuje (*vyzdvihujem, vysazujem*) na poníženou prosbu Adama mladšího z Valdštejna na Hrádku nad Sázavou, rady a komorníka */.../ ves jeho Lovosice řečenou, v níž do jednoho sta obyvatelův poddaných svých osedlých má, za městečko; dává (dáváme) mu týdenní trh na každý den páteční; povoluje, aby se v něm mohli všelijací řemeslníci, totiž řezníci, sladovníci, pekaři, soukeníci, sukna kráječi, krejčí, zámečníci, kováři, ševci, bednáři i všelijací jiní obchodníci osazovati, řemesla svá provozovati a jich užívatí a se živiti; dále dává (dávati a toho propůjčovati ráčíme) pečeti, /.../ jmenovitě štít modré nebo lazourové barvy, v němž brána otevřená, jako by ve zdi stínkama po vrchu ozdobenými štukverkem štverhraným udělaná a připravená byla, se dvěma věžemi po stranách brány té, na věžích červenými krovky, každé vo dvou špicích, v každé věži dvě okna při vrchu a třetí po spodu, v bráně pak po spodu mříže pokosným způsobem, za níž lva přes polovic i po zadní křty vzhůru vyzdvižený, nohy přední rozložené, ústa otevřená, jazyk vyplazený a vocas vzhůru vyzdvižený majícího, vše to žluté nebo zlaté barvy, vyniká, /.../ [na ten a takový způsob, aby oni Lovosičtí /.../ té pečeti ve všelijakých svých] potřebách obecních [listy a jiné potřeby své zeleným voskem pečetiti, pokudž a kdyby toho koliv potřeba kázala /.../ mohli a moci měli].*

Čes., orig., perg. Pergamen porušený, text pod miniaturou degradovaný, místy nečitelný, plika i pečeti chybí, byla zavěšená na šňůrách.

SOA v Litoměřicích, SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Archiv města Lovosice, inv. č. 1.

Ornamentální typ miniatury, rám červený zlatě zdobený, vyplněný modře, štít v červené rolverkové obrubě zdobené zvířecími a rostlinnými motivy, v horních rozích dva andělé, v dolních dvě ležící lidské postavy; rozměry 86×99 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Rudolff manu propria*“.

Poznámky: text na nečitelných místech rekonstruován dle opisu v král. registrech, viz NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 15, f. 182^r–185^v.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 73, č. 276; STRÖHL, H. G.: *Städte-Wappen*, s. 62; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 86–87; LIŠKA, K.: *Výročí našich měst*, 1975, s. 73; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 236; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 217; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 168–169.

Regest

Rudolf II. odnímá právo, jímž byly Žehušice vysazeny za městečko, a překládá jej na **Chotusice**, čímž je vysazuje za městečko, v němž povoluje usazování řemeslníků a obchodníků, dává mu znak, právo pečetit zeleným voskem, týdenní trh, dva trhy výroční na dobytek a vysazuje clo za koně a dobytek.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. oznamuje, že mu urozený Adam starší z Valdštejna na Žehušicích, *mundsenk náš věrný milý* sdělil, že má listovní obdarování a majestát po předcích svých předešlých držitelích statku žehušického od slavné paměti někdy císaře Ferdinanda, jakožto krále českého, /.../ kterýmžto listem a majestátem svým ves Žehušice vedle zámku Žehušic ležící za městečko vyzdviženo a trhem téhodním v každou středu obdařeno jest; kdež pak uznávajíc on nyní v tom, jakž svou tak i svých poddaných příležitost lepší a užitečnější, aby takové obdarování na touž ves Žehušice se vztahující na jinou ves též jeho řečenou Chotusice, kteráž tolikéž k nadepsanému zámku a statku žehušickému náleží a přísluší, přeloženo a převedeno bylo. Panovník na poníženou prosbu téhož Adama z Valdštejna to obdarování a vyzdvižení té vsi Žehušic za městečko z též vsi snímáti a na tuto druhou ves Chotusice řečenou překládáti, převozovati a jí tímto majestátem /.../ za městečko vysazovati a mocně vyzdvihovati ráci; povoluje, aby se v něm mohli všelijací řemeslníci, totiž řezníci, sladovníci, soukeníci, sukna krájiči, krejčí, zámečníci, kováři, ševci, pekaři i jiní všelijací řemeslníci a obchodníci osazovati i řemesla svá provozovati a jich užívat; dále mu dává (darovati ráčíme) erb totižto štít žlutý, v němž jest divoký muž zelený, od levé strany k pravé tváří obrácený, nohy rozkročené mající, pravou ruku vzhůru vyzdviženou nad hlavu, v té ruce palici a v druhé levé ruce rundel držící se vidí, /.../ kterýžto erb budí moci nésti na praporcích a na jiných potřebách a také aby mohli menovaný erb na pečeti téhož městečka jmíti a tou pečeti zeleným voskem všeckno, což jim koliv potřeby bude, pečetiti; dále dává (vysazovati

ráčíme) trh téhodní obyčejný v každou středu, nadto vejše i dva jarmarky roční na koně a hřibata, též všelijaké dobytky a skoty větší i menší, jeden ten jarmark ve středu po Družebné neděli a druhej v ten pondělí po svatým Lukáši evangelistu Páně; a, protože táž ves Chotusice na silnici jest, dává (vyzdvihovati ráčíme) clo a mejto, totiž z každého koně, klisny a hřiběte po 2 bílých penízích, z každého vola, krávy a jalovice po jednom penízi bílým, též z každého telete, kozla, kozy, capy, berana, skopce, vovce, jehněte, vepře, svině, prasete po malým penízi aby dáváno a placeno bylo.

Čes., orig., perg. Pergamen porušený v místech skladů, písmo čitelné. Plika v místech přivěšení pečeti rozříznuta a pečeť i se šňůrami odstraněna.

NA, České gubernium – Guberniální listiny, Praha, inv. č. 3373, sg. L II. 3800.

Prostá kompozice miniatury. Zlatý rám vyplněný zeleně se zlatým damaskováním; rozměry 98×92 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Rudolff manu propria*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Zdeňka Vojtěcha Popela z Lobkovic „*Sdenco Adalbertus Poppl de Lobcouicz Supremus Regni Bohemiae Cancellarius*“; pod plikou vpravo podpis místokancléře Jindřicha Domináčka z Písnice „*Henricus de Písnic Vice cancellarius manu propria*“; na plíci vpravo poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis proprium*“ a podpis sekretáře Jana Mencla z Kolsdorfu „*Jan Menczl manu propria*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 25–26, č. 85; BIRNBAUMOVÁ, A.: *Soupis*, s. 196–197; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček ve Středočeském kraji*, s. 138; PŘIBYL, A. – LIŠKA, K.: *Znaky*, s. 65; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 169; LIŠKA, K.: *Znaky našich měst*, 10(4), s. 157; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 231–232.

Regest

Rudolf II. dává **Boru** znak, právo pečeti červeným voskem a týdenní trh.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. dává (*dávati ráčíme*) na prosbu *opatrných* [*purkmistra*], *konšelův a vši obce města Boru* /.../ *lidí poddaných urozeného Jirího Ernrejcha z Švamberka na Boru* /.../ *tomuto městu pe[čet], zejména štít všecken modrý neb lazurové barvy a v [témž štítu brána s mříží, po] každé straně brány věže kamenná, dole v každé jedné okno uprostřed druhé a v vrchu věže po dvo[u ok]nech křížových, nad týmiž okny granice nebo stínky, mezi týmiž věžemi nad branou a mříží erb neboližto štít červ[eně] nebo*

rubínové barvy a v něm labuť zlatými nebo žlutými nohama a pyskem k pravé straně obrácená stojí. Nad týmž št[ítem] kolčí helm a okolo něho přikrývadla neboližto fafrnochy bílé a červené barvy z obou stran dolův potažené visí, nad helmem krk labutí až po prsy zlatým pyskem k pravé straně obrácený se vidí, /.../ [kteréžto pečeti purk]mistr a konšelé /.../ ve všelijakých potřebách obecních užívati a [jí listy a jiné] potřeby voskem červeným pečeti, pokudž a kdyby toho potřeba kázala, /.../ tolikéž také toho trhu téhodního outerního požívati [maj]í a moci budou.

Čes., orig., perg. Pergamen porušený v místech skladů, text místy nečitelný, pečeť porušená, oddělená od listiny, byla zavěšená na zlatých šňůrách.

SOA v Plzni, SOkA Tachov, Archiv města Bor, sg. I A 45, listina pro město Bor, 4. 9. 1602.

Malba znaku bez ozdobného rámu; štít ve zlato-modré rolverkové obrubě, po stranách štítu dvě modré odvrácené mužské postavy bez rukou a nohama spletenými, vedle nich níže dvě ryby hlavami směřujícími dolů, pod rolverkovým štítem dvě červené květiny na zelených stoncích se zelenými listy; rozměry 83×94 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Rudolff manu propria*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Zdeňka Vojtěcha Popela z Lobkovic „*Sdenco Adalbertus Poppl de Lobcouicz Supremus Regni Bohemiae Cancellarius*“; na plíce vpravo formule „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis proprium*“ a podpis sekretáře české expedice Jana Mencla z Kolsdorfu „*Jan Menczl manu propria*“.

Indorsát: „*Jeho Milosti Císaře obdarování městu Boru jest s p[ovo]lením Jeho Milosti Císaře rad a úředníkův pražských menších desk zemských na žádost N. N. Purgkmistra a rady téhož města Boru do kvaternu trhového zeleně zlatého druhého, léta 1670 v středu po památce svaté Máří Magdaleny, tj. 23 Julii, pod listy M 3 položeno a slovo od slova vepsáno. Jan Arnošt Tyralla z [Treuburgu] Ingrosator větších [desk] zemských v Království českém*“.

Poznámky: nečitelná místa textu rekonstruována dle popisu v král. registrech, viz NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 15, f. 354^r–356^r.

Literatura: STRÖHL, H. G.: *Städte-Wappen*, s. 59; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 309; LIŠKA, K.: *Výročí našich měst*, 1977, s. 89; PELANT, J.: *Znaky*, s. 31–33; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 84–85; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudeten-deutsches Wappenlexikon*, s. 149; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 48–50; KORTANOVÁ, Galina Marianna: *Bor: historie a současnost města s erbem labutě*. Plzeň 2018, s. 12.

Regest

Rudolf II. potvrzuje **Ostrovu** znak a právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. oznamuje, že mu purkmistr a konšelé města Ostrova (*N. Burgermeister vnnd Rathmannes vnser Statt Schlackenwerda*) sdělili, že po staletí užívají znak, na který nemají žádné privilegium (*gehorsambist zu uernemen gegeben ob sie woll dises kuertz hernach beschribenen form zu jhrer Statt Wappen vnnd Jnsiegel etzlich Hundert Jahr lang vnnd Wieses genueg samb bescheiniget weitt vber menschen gedenkhen gebrauchet*). Panovník jim na jejich nejpoddanější prosbu (*vnterthenigster bitt*) znak potvrzuje a povoluje užívat jej na menší a větší pečeti (*Wappen oder Statt Jnsiegel zu ihrem gebrauch in kleiner vnnd grössern form genedigist zubestettigen vnnd sie von neuem hieruber zu priuilegiren vnnd zubefreien*). Dále potvrzuje starou podobu znaku a uděluje ji (*dis ihr hernach beschribenes altes vnd vorhin gewöhnliches Stadt wappen, Jnsigel vnd Secret confirmirt vndt von neuen genedigist gegeben vnd verliehen. Nemblichen ein Schildt von Plauen farb, darinnen funff weisse Thurmen mit rothen dachern, Schißlöchen vnd gelbes Thüren deren der höchste in der mitten auf seinen viereckhichten oben zuegespitzten dach zwen guldene knöpf, die anderen ober, alls die zwen nechst umb sehenden stett was höher vnd ganz Spitzig vnd dan die andern zwene aus den Eckhen, so an niderigsten vnd ein rundes dach oben zuegespitztes dach haben, ieder einen guldenen Knopf hatt. Im mitten Thuren soll sein oben auf ain grosses Viereckdens fenster mit vier aussehungen vnd vnten auf den seiten mit einem aussehen Zwei kleine fensterlein, Jn den beiden nechst umb stehenden Thurmen in ieder ein fenster, oben rundt vndt mit vier aussehungen. Jn den zwen Eckh Thurmen aber in ieder oben zwei grössern vnd vnten vber den Thuren zwei gar kleine viereckichte fensterlein, deren Jedes mehr nicht dan nur ein zussehen haben soll. An disen beiden Thurmen sollen aussen in der mitten Zwen auflauffende gantz rotter vnd nur vnten an den bruchen weisse Aichorn erscheinen, Weiter soll ihm gelben Thor des haubt oder mittel Thormbs ein anderes volkhombenes wappen Zustehen sein, des Jnhalts Ein gantz rotter schilt, darinnen ein aufrecht zur rechten seitten stehenden vnnd gleich samb zum streitt bereitter weisser oder Silberfarber Loew mit auß geschlagene rotter Zungen vnd aufgeworffenem doppeltem schwantz auch mit Königlicher goldtfarben Cron gekrönt, darüber ein Stechhelm geziert mit rotter vnd weisser oder Silbefarber helmdegcken, darauf ein Pundt gleichs falls von wisser vnd rotter farb vnd endtlich vber demselben eingantz zu ruckh stehende schwarze Adlersflug, darinen 18 weisse oder Silberfarbe Klain Hertzlein. Jn drey vnd drey neben ainander vberzwerch stehendt*), s tím, že jej budou moci užívat ve všech a každých čestných záležitostech ve vážnosti a také

ve válkách na svých praporech a stanech a dalších věcech a zvláště na obecní pečeti s uvedeným opisem, již smějí užívat jako pečeti autentické (*das beschriebene vorhin gewöhnliche vndt an Itzo von vnß bestettigte vnd von neuen verilhene wappen vnndt Kleinott in allen vnd Jeden redlichen vnd ehr[e]lichen sachen zu schimpf vndt ernst auf in Kriegen an ihren Panieren vnd gezelten vnd sonderlich zu ihrem gemeinem Stadt Jnsigl mit der zuuor gebrauchten Vmbschrifft oder wie es Jnn sonst gefellig sei wurden oder [...] gebrauchten sollen vnd mügen. Vnndt das solches Jnsigel nun vnd zu ewigen Zeiten von menigklich Authenticum vnd glaubwirdig geachtet gehalten auch in allen brieften vnd Jnstrumenten so darunter erbarlich vnd aufrecht verferdig volltzen vnd außgehen vollkhumblichen stadt vnd glauben solle gegeben werden, a povoluje, aby mohli pečeti červeným voskem (verleihen ihnen auch hiemit in Crafft diß vnsers brefs wissentlich vnndt wollen, das sie vorthin vndt zu ewigen gezeiten /.../ Jn allen ihren gemeiner Stadt redlichen handlungen, schrifften vnd brieften mit rotten wachs Sigln sollen vnd mögen ungehindert).*

Něm., koncept, pap. Papír neporušený.

NA, ČDK, kart. 546, inv. č. 759, sg. IV D 7.

Poznámky: opis pečeti, o němž se v textu privilegia hovoří, byl v konceptu obsažen, avšak přeškrtnut: „+ *Sigillum Ciuium et Iuratorum in SCHLACKENWERDA*“. K jeho užití v praxi nedošlo.

Literatura: HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 326; LIŠKA, K.: *O znaku města Ostrova nad Ohří*, s. 4–5; PELANT, J.: *Znaky*, s. 171–175; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 287–288; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 331–332; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/1*, s. 58–59.

145

1605 červenec 2., Strakonice?

Regest

Konšelé **Radomyšle** oznamují, že Matouš Děpolt z Lobkovic potvrdil městečku privilegia předchozích držitelů strakonického panství, dal mu pečeť a povolil vést gruntovní a sirotčí knihy.

Podrobný regest

Martin Hlýdek starší, Diviš Michalec, Jan Vokurka, Šimon Merlin a jiní toho léta konšelé městečka Radomyšle oznamují, že vznesli prosbu k urozenému pánu panu Matoušovi Děpoltovi z Lobkovic a na Strakonících, jeho milosti císařské radě, nejvyššímu

*mistru převorství Království českého a toho času hejtmanu kraje Prácheňského, aby /.../ jim privilegia a milosti od /.../ pánův strakonických nadané potvrditi, a poně-
vadž častokrát od okolních pánův sousedův a ouředníkův psaní k nim přicházejí a oni
žádné pečeti, aby odpovědi dávali a nebo o své potřeby s vůlí vrchnosti své psáti mohli,
nemají, z milosti a štědrosti jakožto pán pečeť způsobiti a témuž městečku požívati jí
přáti ráčil. Matouš Děpolt z Lobkovic na jejich poníženou prosbu se nakloniti
a obce radomyšlské při jejich obdarování zůstaviv; nad to vejše od erbu svého přirozené-
ho znamení orla celého, na prsech pul okrouhlosti, na hlavě korunu královskou a nad
ní kříž jich milosti pánův pánův rytířův svatého Jana Jeruzolimilauského řádu vyrytej
majícího, dáti a z milosti své panské propůjčiti ráčil. A aby /.../ obec v svých řádích
a obyčejích /.../ rozdělení a zrost jmiti mohli, za tou příčinou knihy tyto k zapisování
gruntovních a sirotčích /.../ jsou spravené.*

Orig. zápis v grunt. knize, pap. čes.

SOA v Plzni, SOKA Strakonice, Archiv města Radomyšl, gruntovní kniha č. 1, f. 1.

Poznámky: datace se dle sdělení v gruntovní knize vztahuje ke dni, kdy se konšelé
dostavili se suplikou k vrchnosti a zároveň ke dni, kdy jim Matouš Děpolt z Lobkovic
povolil, aby si vyrobili pečeť s popsáním pečetním polem. Zda však došlo k vydání
listiny, na jejímž základě by si mohli nechat vyrobit pečeť, není jasné.

Matouš Děpolt z Lobkovic listinu vydal z moci velmistra řádu johanitů, jemuž Ra-
domyšl patřila, nikoli jako majitel panství. Opačná situace nastala v roce 1528, kdy
Jan III. z Rožmberka udělil pečeť Vyššímu Brodu. Přestože se v listině tituluje jako
velmistr řádu johanitů, listinu vydal jako majitel městečka, nikoli jako velmistr (č. 3).

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 103, č. 394; ČAREK, J.: *Městské znaky*,
s. 329; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/1*, s. 174.

Regest

Rudolf II. dává **Oleksovicím** dva výroční trhy, znak a právo pečetit zeleným
voskem.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. dává (*nadávati a /.../ vysazovati /.../ ráčíme*) na prosbu *veleb-
ného Šebestiána Chotibořského opata kláštera louckého blíž města /.../ Znojma /.../
obyvatelům městečka Větčích Alexovic dva jarmarky roční, /.../ první na den slavnosti*

nanebevzetí blahoslavené Panny Marie a druhej v ten pondělí po svaté Kateřině; dále je obdařuje (obdařovati /.../ ráčíme) pečeti a erbem, totiž štítem na poli napříč barvami rozděleným, spodní polovici bílé nebo stříbrné barvy, v níž se litera v latinským způsobu W žluté nebo zlaté barvy spatřuje, a druhá svrchní polovice modré nebo lazourové barvy a do ní z té bílé polovice půl vorla nebo vorlice černé – literu R též latinským způsobem bílé nebo stříbrné barvy vprostřed života majícího, s křídly rozkřídlenými a jazykem vyplazeným pod korunkou zlatou od levé strany k pravé obráceného vyniká; a povoluje (chtíce tomu), aby nadepsaní obyvatelé městečka Větších Alexovic /.../ toho erbu a pečeti zeleným voskem listy a všelijaké své potřeby pečeti a pečeti, jakž již vejš dotčeno, užívatí mohli a moci měli.

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 15, f. 432^r–435^v.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 216, č. 175 (dle Čarka); SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 41–42; ŠTARHA, I.: *České listiny*, s. 145, 156; DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 359–360; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 277–278; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 141; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 29; ŠTARHA, I.: *Městečka*, s. 183; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 210.

Regest

František z Ditrichštejna povyšuje **Žďár nad Sázavou** na město, kterému polepšuje znak, dává právo pečeti červeným voskem a další práva.

Podrobný regest

Olomoucký biskup František z Ditrichštejna vysazuje (*vysazovati a vyzdvihovati /.../ ráčíme*) z mocnosti své knížecí, na prosbu představených města a jeho obyvatel (*opatrní primátor, purkmistr a starší s jinými spolu obyvateli i na místě vsí obce města našeho Žďáru i s lidmi na předměstí usedlými, k témuž městu náležitými*) městečko Žďáry /.../ za město, /.../ *poněvadž posavad jen za městečko sloulo a držáno bylo; polepšuje (přidávati /.../ ráčíme) mu znak – k prvnějšímu erbu neboližto pečeti, totiž ke dvěma ostrevím křížem přeloženým v žlutém poli, kterejž posavad užívali, šest pyramid neboližto kuželek bílé neb stříbrné barvy v červeném poli, erb kostela našeho olomouckého a nad tím obojím dva nože z přirozeného erbu našeho železné barvy s žlutými střenkami v červeném a žlutém poli, nad těmiž noužmi pak královskou korunou;*

povoluje (*dovolovati a znovu nadávati ráčíme*), aby ouřad nynější i budoucí jako i při ouřadu rychtářským takovou pečeť ve všech poctivých a náležitých potřebách užívati a voskem červeným pečetiti mohli; a dává další městská práva.

Čes., orig. perg. ve formě sešitu. Pergamen poškozený, text čitelný, pečeť neporušená, ve voskové misce, zavěšená svazku tvořeném zlato-červenými šňůrami.

MZA, SOkA Žďár nad Sázavou, Archiv města Město Žďár, inv. č. 11.

Miniatura na f. 2^r, ornamentální kompozice; zlatý rám vyplněný purpurově s damaskováním, štít – barokní kartuše v zeleno-červené rolverkové obrubě se zlatým lemem, obruba protkaná čtyřmi zelenými ratolestmi končícími v rozích; rozměry 32×65 mm.

Pod textem vlevo podpis kardinála „*ff z deytrichssteyna manu propria*“; dole vpravo podpis olomouckého kancléře Jana Jakuba Wackera z Wackenfelsu „*Joannes Iacobus Wackher a Wackhenfelsa V. J. D. Scholasticus Olomucensis Cancellarius manu propria*“; pod ním podpis místokancléře Valentina Laubena „*Valentinus Lauben Vice cancellarius manu propria*“; pod ním podpis sekretáře Kašpara Neibara z Neibarku „*Kassparr Neybarr z Neybarku etc. Sekretář manu propria*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 251, č. 210 (dle Čarka); DOLEJŠEK, B.: *Právo měst*, s. 269; STRÖHL, H. G.: *Städte-Wappen*, s. 73; SLAVÍK, F. A.: *Staré znaky*, s. 22–23; ZEMEK, Metoděj – BARTUŠEK, Antonín: *Dějiny Žďáru nad Sázavou I, 1552–1617*. Havlíčkův Brod 1956, s. 257–259; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 429–430; DŘÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 397–399; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 30; LABUŤ, J.: *Z dobových zápisů*, s. 17; MÜLLER, K.: *František kardinál z Ditrichštejna*, s. 356–357; ŠTARHA, Ivan: *Ditrichštejnská znaková privilegia moravským městům*. Genealogické a heraldické informace 2006, s. 66; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia: Dodatky a opravy*, s. 6; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 369–371; MIKULE, Stanislav: *Znak a vlajka*. Žďár nad Sázavou. Oficiální stránky města s památkou UNESCO [online]. Dostupné z: <https://www.zdarns.cz/mesto-zdar/znak-a-vlajka> [cit. 25. 2. 2019].

Regest

Rudolf II. dává **Hartmanicím** týdenní trh, dva výroční trhy, právo pečetit zeleným voskem, znak, a povoluje, aby směli mezi sebou volit rychtáře a šest konšelů, kteří mají být každoročně obnovováni a potvrzováni v Sušici.

Podrobný regest

Císař Rudolf II. dává (*dávati* /.../ *ráčíme*) na prosbu *opatrných purkmistra a konšelův i na místě vsí obce města Sušice* /.../ *městečku jich Hartmanicím* /.../ *trh téhodní v pátek, též dva jarmarky roční, /.../ první na den svatého Mikuláše a druhý na den svaté Panny Kateřiny; obdaňuje (dařiti ráčíme) je erbem neb znamením, jehož by v potřebách svých užívati a věci ouřední zeleným voskem pečetiti mohli, totiž štítem modré neb lazourové barvy, v němžto věž z kamení kvadrátového a v níž tři vokna, dvě po spolu vedle sebe a nad nimi v prostřed jedno, pod tou pak věží brána, v níž obyčejný šraňk a pod ním prostice solná žluté nebo zlaté barvy se spatřuje; a povoluje (propůjčovati a /.../ vysazovati ráčíme), aby rychtáře a šest konšelův mezi sebou voliti a v ní Sušičtí je každoročně, pokudž toho potřebu uznají, obnovovati a potvrzovati mohli.*

Čes., opis v král. registrech.

NA, Salbuchy, Vídeň, inv. č. 15, f. 514^r–516^v.

Poznámka: k týdennímu trhu se v naraci uvádí „/.../ *trh téhodní na dobytek i jiné vše-
lijaké věci dne pátečního* /.../“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 44, č. 163; PŘIBYL, A.: *Z heraldiky*, 12(1), s. 8–9; PELANT, J.: *Znaky*, s. 51; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 135; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 153; LIŠKA, K.: *Sbírka III/1*, s. 157.

Regest

František z Ditrichštejna vypočítává obyvatelům **Vojnova Městce** odúmrti, dává nejružnější práva a stanovuje povinnosti obyvatel. Mezi mnohými polepšuje městečku znak a dává právo pečetit černým voskem.

Podrobný regest

Olomoucký biskup František z Ditrichštejna na prosbu opatrných a robotných rychtáře, starších a konšelů *i na místě vsí obce městečka Vojnova Městce na panství žďárském, přitom také řemeslníků v témž městečku jako ševců, krejčích a jiných poddaných* vypočítává obyvatelům městečka odúmrti a dává nejružnější práva a povinnosti. Mezi mnohými polepšuje znak – *k prvnějšímu erbu neboližto pečeti, totiž ke dvěma ostrevím křížem přeloženým (kterých, nemajíc na to obdarování, až posavad užívali) v červeném štítu neb poli nůž z přirozeného erbu našeho železné barvy, žluté neb zlaté barvy střínkem napříč uprostřed těch ostreví přeložený a ostrím dolů obrácený* a povoluje (*dovolovati a znovu naddávati ráčíme*), aby takovou pečeť *ve všech poctivých a náležitých potřebách však vrchnosti své neodporných užívati a voskem černým pečetiti mohli.*

Čes., opis. pap. ve formě sešitu. Neporušený.

NA, Stará manipulace, sg. P106/M15.

Pod textem vlevo „podpis“ kardinála „*ffz deytrichssteyna manu propria*“; vpravo „podpis“ místokancléře Valentina Laubena „*Valentinus Lauben vicecancellarius*“; pod ním „podpis“ sekretáře Kašpara Neibara z Neibarku „*Kassparr Neybriz Radda a Sekretarz*“. Pod podpisy záznam o vyhotovení opisu: „*Praemissam copiam cum producto originali diligenter collatam cum eodem per omnia concordare infrascriptus testor. Actum in Cancellaria Regia Aulico Bohemica Viennae die 26. Aprilis Anno 1732. Georgius Paulinus Urbani Registrator ibidem*“.

Poznámky: v olomoucké pobočce Zemského archivu v Opavě se dochovala písemná suplika zástupců městečka Františkovi z Ditrichštejna. Ve slovní části se o znaku nezmiňují, v příloze se však nachází nákras znaku doplněný o popis tinktur, viz ZAO, pobočka Olomouc, Arcibiskupství Olomouc, Volná korespondence, kart. 8, inv. č. 488, sg. 14.

Literatura: DRÍMAL, J. – ŠTARHA, I.: *Znaky*, s. 396–397; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 413; ŠTARHA, Ivan: *Znakové privilegium Františka kardinála z Ditrichštejna pro Vojnov Městec*. Západní Morava: vlastivědný sborník 5, 2001, s. 177–180; LABUŤ, J.: *Z dobových zápisů*, s. 17; MÜLLER, K.: *František kardinál z Ditrichštejna*, s. 356–357; ŠTARHA, I.: *Ditrichštejn-*

ská znaková privilegia, s. 66; MÜLLER, K.: *Ještě k Ditrichštejnovu znakovému privilegiu*, s. 162–164; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia: Dodatky a opravy*, s. 6; HORÁK, Jaroslav: *Městys Vojnův Městec: 1293–2013*. Vojnův Městec 2013, s. 7; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 163.

150

1608 květen 14., Třeboň

Regest

Petr Vok z Rožmberka potvrzuje **Vyššímu Brodu** všechna stará práva na věčné časy, mezi nimi i právo užívat znak.

Podrobný regest

Petr Vok z Rožmberka (*Peter Wockh Vrsinus Herr zu Rosenberg*) potvrzuje svému městečku Vyššímu Brodu všechna stará práva na věčné časy (*unser Marckhts Hohenfurth gemein jhre alte Privilegien confirmiren, verbessern und bestättigen*), mezi jinými i právo užívat znak (*Jhr altgewöhnlich Wappen als zween Turn und in der Mitte ein Rothe Roß, dreyfach, Klein, Mittler, und gros sich aller und gebührlicher massen gebrauchen ohne einiges einrede und Contradiction*).

Opis vidimu. Něm, pap., neporušený.

NA, Stará manipulace, sg. P 106, B/55.

Pod textem opsány i podpisy, vše uvozeno slovy „*Mein aigen hand*“. Podpis Petra Voka z Rožmberka chybí. Na prvním místě figuruje „podpis“ opata „*Frater Paulus Faren-schon Abbas humilis*“, pod ním „podpis“ převora „*Frater David Padingius Prior imme-manu propria*“, pod ním „podpis“ blíže neznámé osoby „*Frater Reineckerus Supprior manu propria*“, pod ním poznámka o vydání vidimu „*Zur Burgermeister und Rath den Königlichen befreiten Bergstadt Böhmischen Budweis. Urkunden hiemit wo es /.../ daß wir auff gezimmendes auff sich deren Ehrnamen und weesen Herren Primatoris, Burgermeister und Rath in dem Markht Hohenfurth hieroben stehende Copey mit ihrem wohren uns sowohl and as Schrüfft als obhangenden Pettschafft in gantz untersehet vorgezeugten originali bey dem alhiesitz Burgermeister ambt durch hier zue aus unser Mittel geflissentlich verordnete Commissarios allen besondern fleises collationiren lassen und sie eines mit dem andern buchstablichen Inhalt nach und allerdings gleich lauttend befunden haben so wir hirmit unter hierzu wissentlich gedruckhten unsern grössern Stadt Sigill aattestiren, Sub dato in obbesagter Königlichen Befreuten Bergstadt Böhmisch Budweis den 18. Julii 1726.*“ A podpis syndika „*Johann Peter Kodidek Sindicus juratus ibidem*“.

Poznámky: Petr Vok potvrdil pečetní znamení udělené Janem III. z Rožmberka v roce 1528 (č. 3), o němž však již hovoří jako o znaku. Nejpozději tímto okamžikem jej tedy můžeme považovat za skutečný znak.

Literatura: HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček Jihočeského kraje*, s. 210; LIŠKA, K.: *Výročí našich měst*, 1978, s. 101–102; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 421; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 160; HLINOMAZ, M.: *Kdy se stal Vyšší Brod městečkem?*, s. 7–34; týž: *Městské pečeti*, s. 4; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 181–182; *Petr Vok (Wolf) Ursinus von Rosenberg (Petr Vok z Rožmberka)*. Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích : Kohoutí kříž : Šumavské ozvěny [online]. Dostupné z: <https://www.kohoutikriz.org/autor.html?id=rosew> [cit. 9. 9. 2020].

151

1610 leden 11., Olomouc

Regest

Jan Žalkovský z Žalkovic dává **Doloplazům** znak.

Podrobný regest

Jan Žalkovskej z Žalkovic [na Dobromilicích], Brodku, Blansku a Doloplazích dává (dávám) tej dědině Doloplazím (/.../ tejmž lidem Doloplazskejm) na prosbu poddaných z Doloplaz pečel' /.../ totiž dva srpy, jeden přes druhý křížem položený, a mezi ně v prostředku jedny hrábě, kterejchžto srpu a hrábí všickni sedláci dobří hospodáři při času žní a klíčení obilí na polích užívají (protože pečeti své nejměli, nemali zmatkové v jejich i v lidských spravedlnostech mezi nimi na tej dědině se nacházely).

Čes., orig., perg. Pergamen poškozený, v pravém horním rohu chybí pergamen s šesti řádky textu. Pečeť chybí, byla zavěšena na proužku pergamenu.

ZAO, SOkA Prostějov, Archiv obce Doloplazy, inv. č. 1, sg. La 37.

Prostá kompozice miniatury; zlatý černě lemovaný rám vyplněný růžově, u krajů dvě zlaté linie kopírující rám; štít v zeleno-červené rolverkové ohrubě; rozměry 54×60 mm.

Na plice vlevo podpis Jana Žalkovského „*Jan Zialkowskey z Zialkowicz subscripsi manu propria.*“

Literatura: ŠTARHA, I. K počátkům, *HB*, 1972, 5(2), s. 115; týž. Ke vzniku, s. 26–27; týž. Nejstarší vesnické pečeti, 211; MÜLLER, K. a I. ŠTARHA. *Znaková privilegia*, s. 30.

Regest

František z Ditrichštejna polepšuje **Budišovu nad Budišovkou** znak a dává mu právo pečetit červeným voskem.

Podrobný regest

Olomoucký biskup František z Ditrichštejna polepšuje městu Budišovu nad Budišovkou (*Stadt Bautsch*) na úpěnlivou prosbu rychtáře, rady a přísežných rychtáře města s přímluvou Martina Václava z Greiffentalu, probošta olomoucké kapituly (*Burgermeister, Rath vnndt geschwornen Richter Vnnser Stadt Bautsch im Namen der ganzen Gemein in Ehrerbietlicher Demütigkeit angeflehet /.../ und besondern lieben Herrn Martinum Venceslaum von Greiffental unsers hohen Stiffts zu Olmütz Tumb Probst und unsers Consistorii daselbsten officialn Prothonotarium Apostolicum Comitem Palatinum und des Brünnerischen Kreises Archidiaconum gebierender Massen intercedendo*), znak (*verbesserung Ihres alden Wappens*), *als nemblichen soll der Schildt erstlich nach der quierich in zway felder getheilet werden, doch dasz der vndtertheil den obern thail in der grosse gedoppelt ubertreffe, dasz vndter feld soll wiederumb in zway gleiche thail durch aine linien abwärts entzway geschnitten vnndt dasz theil auff der rechten seitten Rott oder Zinober, dasz annder auff der lincken seitten blaw oder Lasur farbe sein, in der mitten aber dieser zwayer Felder ein Weiser Turn, dessen nur zwo seitten erscheinen vnndt auff jeder seitten ein Thor vnndt uber jeden Thor ein Fenster, in dem Fenster auff der rechten seiten ein lateinisch M, auff der lincken seitten ein lateinisch W mit schwartzen Farben geschrieben zue gedächtnusz Ihres befürderers Martini Wenceslai mehr gemeltes Thumb Probst zue Ollmitz auff dem Thurmb aber Vier Zinnen an Stadt des Krantzes gesehen werden. Ferner ihn dem rotten feldt sollen Zwene Kegel oder Piramides Vnnser fürstlichen Bischoffthumbs Vhralten Wappen weisz oder Silberfarb auffgericht stehen, auff dem blawen Feldt der lincken handt ein Kheilhaw vnndt Berghammer aisenfarb mit den stielen oder handthaben so gelb sein sollen kreutzwaisz vber einannder geschrencket, welche zway Instrumenta sie auch beyneben dem Thurmb vonn alterszhero Zum Zeugnuß, dasz dieser Ort sey ein Bergk Stadt gewesen zu Ihrem Merckh vnndt Stadtwappen in ainem blawen Schild gefuhret haben. Der ober theil aber des Schildes soll auch in zway Feldt durch aine beiseits vonn der lincken handt des vnderisten Winckelh hinauff zur rechten seitten in die Obriste eckh auffgezogen linien gethailt vndt dasz vndter feldt auff der rechten seitten Rott, dasz Obertheil aber gelb oder goldtfarb, in der mitten ein Messer aisenfarb mit gelb oder goldtfarbenem stiel ausz Vnnserm vnndt des Vhraltten geschlechts der Herrn vonn Dietrichstein erblichen Wappen, auff der lincken seitten ein Lateinisch F brüsilgen farb, zum gedachtnusz Vnnser Nahmens vnndt Fürstlichen Zueneigung gegen Ihnen beiders*

auffwärts durch beide Felder gestellt sein); a dává mu právo pečetit červeným voskem (*Freiheit des Rotten Waxes zuegebrauchen sollen*).

Něm., orig., perg. Pergamen poškozený v pravé části, text hůře čitelný, pečeť chybí, byla přivěšená na svazku tvořeném žluto-bílo-červeno-modrými šňůrami.

ZAO, SOkA Opava, fond Archiv města Budišov nad Budišovkou, inv. č. 18.

Ornamentální typ miniatury; rám barvy pergamenu, nevyplněný barvou, štít /barokní kartuše/ v purpurově-zlaté rolverkové obrubě nahoře propletené dvěma zelenými větvemi, v dolních rozích rostliny zavěšené na červené stuze; rozměry 75×90 mm.

Pod textem vlevo podpis kardinála „ff z *deytrichssteyna manu propria*; pod plikou vpravo podpis místokancléře Valentina Laubena „*Valentinus Lauben Vice cancellarius manu propria*“.

Literatura: HALLASCHKA, František Cassian: *Die freie Municipalstadt Bautsch in Mähren in geographisch-topographischer und historischer Beziehung*. Prag 1842, s. 35, 66–69; WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 42–45, dle Čarka č. 15; DOHNAL, Jaroslav: *Budišov nad Budišovkou v minulosti a dnes*. Budišov nad Budišovkou 1960, s. 11; BALETKA, L.: *Znaky měst a městeček*, s. 180–181; BALETKA, L. – LOUDA, J.: *Znaky*, s. 24–25; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 100; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 37; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 30–31; MÜLLER, K.: *František kardinál z Ditrichštejna*, s. 356–358; ŠTARHA, I.: *Ditrichštejnská znaková privilegia*, s. 66–67; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 51–52.

Regest

Matyáš II. dává **Výsluní** znak.

Podrobný regest

Císař Matyáš II. dává (*verliehen vnnd gegeben*) na prosbu purkmistra, konšelů a celé obce města Výsluní (*N. Burgermaister, Rathmanne vnd gantze Gemain der Perckhstadt Sonnenbergk /.../ vnderthenigiste bitt*) tomuto městu znak (*Wappen vnnd Clainot, mitnamben ainen vber Zwerch halb a[b]gethailten Schildt, deßen vnter Pla[w] oder Lasur, darinn im grund a[inen] weiß oder Silberfarben dreyspitzigt[en] Felßen, deren mitler die andere ba[i]de was vber höhendt, Obwelige[...] ainer gelb oder goldtfarben Sonne gestalt mit allerseits von sich ge[bend]t oder scheinenden Flammen stehendt. Das Oberthail aber weiß oder Silber, in welchem mitten an der Abthailung des*

Schildts ain halb oder vorderthail aines Roth oder Rubinfarben Lowens, seine bayde Pranckhen ausgebraittet, aufrechts erscheint, In dessen vordern rechten ain Schlegel vnnd in andern linkhen ain Eyßen nach artt vnnd gebrauch der Perckhleutten ubsich halt oder fuhrendt. Auf dem Schildt ain Stechhelmb Zur Rechten mit Plaw vnd gelb vnnd linkhen seitten weiß vnd Rother Helmbdegkhen vnnd darob ainen von des Schildts Farben gereundenn Pausch oder Pundt geziert, Ob welchem wie im Schildt bemelt aus ainem weiß oder Silberfarben dreyspitzigten Felßen ainer gelb oder goldtfarben Sonnengestalt mit von sich gebend oder scheinenden Flammen uber sich stehend.

Něm., koncept, pap., zčásti poškozený.

NA, Stará manipulace, sg. P106/S80.

Nadepsáno „*Perckhstadt Sonnenbergkh Wappen. Anno 1615 Octobris*“.

Poznámka: spis foliován od čísla 14^r–17^v; popis znaku není organickou součástí textu, byl napsán na samostatném listě, který byl vložen do textu mezi f. 15^v a 17^r. Popis je nadepsán „*Perckhstadt Sonnenbergk Stadtwappenbrieff*“ a po samotném popisu následuje poznámka o trestu a vydání listiny „*Peen 25 Marckh Lottigs Goldts. Prag den 22 Octobris Anno 1615*“. V textu je označení místa popisu označeno slovem „*Plasmatur*“ mezi slovy „*Clainot*“ a „*Inmassen*“.

Literatura: RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 123; LIŠKA, Karel: *Skutečný znak města Výsluní*. Heraldická ročenka, 1977, s. 91–92; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 418–419; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 349; LIŠKA, K.: *Městské znaky*, s. 121–122; MADĚRA, F.: *Heraldické a nápisové památky Chomutovska*, s. 172; LIŠKA, K.: *Sbírka IV/2*, s. 175–176.

154

1615 listopad 21., Kroměříž

Regest

František z Ditrichštejna potvrzuje **Příboru** stará privilegia, dává mu znak, právo pečetit červeným voskem a další mnohé svobody, potvrzuje staré a dává nové povinnosti.

Podrobný regest

Olomoucký biskup František z Ditrichštejna oznamuje, že před něj *předstoupili opatrní Jakub Czyon jinak Vležíovský, Urban Skalka, Pavel Kopřiva, Ondřej Pustějovský, Pavel Fabian, písař, radní, obyvatelé města našeho Příbora, jakožto vyslaní na místě též opatrných purkmistra a starších i všeckej obce téhož města, vše věrní naši milí*

a přednesli jsou nám *Privilegia*, nadání, obdarování jim od krále Vladislava uherského a českého etc., též od předkův našich biskupův olomouckých slavné paměti nadání in *Origináli*. Na jejich poníženou prosbu městu potvrzuje (*upevňujeme, stvrzujeme a schvalujeme*) stará privilegia; dává (*obnovujeme a vyzdvihujeme /.../ nadáváme*) mu *pečeť*, /.../ štít a na štítu v červeném poli uprostřed tři krokvy žluté neboližto zlaté barvy vždy pochodně jedna druhou převyšující, kteréžto hořejším i dolejším koncem přímo vzhůru postavený dva nože plavé a neboližto stříbrné barvy z střenky hřebíčkové barvy (erbu rodu našeho) a na nich literu F jména našeho křtěného počáteční, z obojí strany uzavírají. Na vrchu pak tři kuželky (díl erbu knížetství biskupství kostela našeho olomouckého) tolikéž plavej aneb stříbrné barvy, špicou vzhůru se vznáší; a povoluje, aby na vosku červeném touž svou *pečeť tlačiti a tisknouti mohli a moc měli*; dále městu dává další mnohé svobody, potvrzuje staré a dává nové povinnosti.

Čes., orig., perg. ve formě knihy. Pergamen nepoškozený, pečeť neporušená, v kovovém pouzdře se znakem města, zavěšená na zlatých šňůrách.

ZAO, SOkA Nový Jičín, Archiv města Příbor, inv. č. 21.

Miniatura na f. 10^r, neporušená, prostá kompozice; zlatý rám vyplněný modře s damaskováním, štít –barokní kartuše –se zeleným lemem zasazený v purpurově-zlaté roloverkové obrubě; rozměry 65×80 mm. Znak: v červeném štítě u horního okraje tři volné stříbrné kužely, pod nimi tři zlaté krokve přeložené dvěma stříbrnými odvrácenými vinařskými noži s hnědými zlaté zdobenými rukojetmi, na každém noži černé F, rovněž odvrácené.

Pod textem vlevo podpis knížete „ff z *deytrichssteyna manu propria*“; dole vpravo podpis místokancléře Valentina Laubena „*Valentinus Lauben Vice cancellarius manu propria*“; pod ním podpis sekretáře Kašpara Neibara z Neibarku „*Kassparr Neybarr z Neybarku etc. Sekretář manu propria*“; pod ním podpis sekretáře Vavřince Zwetlera „*Laurentius Zwetlerus a Secretis manu propria*“.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Beschreibung*, pag. 107, č. 68 (dle Čarka); BALETKA, L.: *Znaky města a městeček*, s. 255; BALETKA, L. – LOUDA, J.: *Znaky*, s. 70; ČAREK, J.: *Městské znaky*, s. 325; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 113; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia*, s. 31–32; JUROK, Jiří: *Dějiny města Příbora*. Nový Jičín 2002, s. 50–53; MÜLLER, K.: *František kardinál z Ditrichštejna*, s. 356–358; ŠTARHA, I.: *Ditrichštejnská znaková privilegia*, s. 67; MÜLLER, K. – ŠTARHA, I.: *Znaková privilegia: Dodatky a opravy*, s. 6; LIŠKA, K.: *Sbírka II*, s. 265–266.

Regest

Matyáš I. potvrzuje **Kladrubům** všechna stará privilegia, polepšuje znak, dává právo pečetit červeným voskem a přikazuje věrnost opatu kladrubského kláštera.

Podrobný regest

Císař Matyáš I. potvrzuje (*schvalovati, obnovovati a potvrzovati /.../ ráčíme*) na poníženou prosbu *opatrných purkmistra a konšelů i na místě vsí obce města Kladrub* témuž městu stará privilegia *ve všech jich punktích, položeních, klauzulích a artikulech*; polepšuje (*polepšovati ráčíme*) *pečeť jich městskou, /.../ v též pečeti své od starodávna při spodku jejím zdi z kvadrátového kamene barvy šeré spolu s bránou otevřenou užívají, v kteréžto bráně na trávníku zeleném osoba knížecí k levé straně obrácená v černém dlouhém mozírovaném hábitu s sepatými vzhůru rukami, též tváří vzhůru k znamení umučení Božího neboližto Crucifixu na též zdi postavenému, vyzdviženou klečící a na hlavě obdýlné vlasy žluté nebo zlaté barvy, před sebou pak na témž trávníku čepici tolikéž černou knížecí položenou mající, okolo pak již jmenovaného Crucifixu po straně pravé obraz blahoslavené Panny Marie též s rukami na prsech sepatými v oděvu spodním rozitovém a vrchním modrém s tváří dolův skloněnou, po levé pak obraz svatého Jana v spodním oděvu zeleném a vrchním červeném neb rubínovém s rukami sepatými, od prsův odtáženými vzhůru k znamení umučení Božího patřící a okolo též pečeti slova latinská tato se spatřují SIGILLVM CIVITATIS CLADRVBIENSIS*; panovník pak z štědroty své císařské a královské do též městské pečeti přední literu jména svého, totiž M zlaté v štítu modrém neb lazourovém pod korunou zlatou královskou při vrchu již jmenované brány, kteréžto štít a korunu dva andělé s křídly jako klečící, a to po straně pravé v červeném neb rubínovém a po levé v rozínovém oděvu, obouma rukama je až po lokte ohrnuté neb obnažené majíce drží milostivě přidávati ráčil, */.../ takové pečeti, jakž se nadpisuje mají a moci budou ve všelijakých potřebách svých buď při právě aneb krom práva užívati a voskem červeným pečetiti*; a uvádí, že oni pak Kladrubští také k nynějšímu opatu velebnému knězi Fridrichovi Viktorínovi a konventu kláštera kladrubského i k budoucím všelijak šetrně, upřímně a věrně se chovati mají a povinní budou.

Čes., orig., perg. Pergamen porušený v místech skladů; pečeť neporušená, ve voskové misce a dřevěném obalu, přivěšená na zlatých šňůrách; k pečeti viz např. POSSE, O.: *Die Siegel*, Band 3, s. 28, Tafel 43, č. 3, resp. s. 21, Tafel, 32, č. 8.

SOA v Plzni, SOKA Tachov, Archiv města Kladruby, inv. č. 18.

Ostatní typ miniatury; zlatý rám vyplněný purpurově, znak je koncipovaný jako vybarvený pečetní otisk, zasazený v červeno-zelené rolverkové obrubě se zlatým lemem;

ve cviklech celkem čtyři cherubíni, první a čtvrtý s červeno-zelenými křídly, druhý a třetí se zlato-modrými, všichni přirozené barvy se zlatými vlasy; rozměry 80×95 mm.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Matthias manu propria*“; pod ním podpis nejvyššího kancléře Zdeňka Vojtěcha Popela z Lobkovic „*Sdenco Adalbertus Poppl de Lobcouicz Supremus Regni Bohemiae Cancellarius*“; na plice vpravo poznámka „*Ad mandatum Sacrae Caesariae Maiestatis proprium*“ a podpis sekretáře Pavla Michny z Vacínova „*Pawel Michna manu propria*“. Na reversu listiny údaj o zapsání listiny do register a podpis registrátora Adama Cejse z Pirnova: „*RW adam Czeys z Pirnowa manu propria*“.

Poznámka: tinktura štítu není v privilegiu hlášena, literatura uvádí modrou.

Literatura: WIDIMSKÝ, V. R.: *Städtewappen*, s. 57–58, č. 217; HAAS, A.: *Soupis privilegií měst a městeček v Západočeském kraji*, s. 318; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 196; PELANT, J.: *Znaky*, s. 107–109; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 187; ČECHURA, Jiří: *Kladruby v pohledu devíti staletí*. Plzeň 1995, s. 47; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 61–62; ČECHURA, Jiří: *Kladruby 900: lidé – život – doba*. Domažlice 2015, s. 69–70.

Regest

Matyáš I. dává **Loučné pod Klínovcem** znak.

Podrobný regest

Císař Matyáš I. dává (*haben Wir /.../ verleihen vnnd gegeben*) hornímu městečku Loučné pod Klínovcem (*Perckhstädtlains Wisenthal auf behmischer Seitten*) na nejposlušnější prosbu (*gehorsambister Bitt*) rychtáře a přísežných a celé obce městečka (*N. Richter vnnd Geschworne sambt der gantzen Gemain des Prckhstädtlains Wisenthal auf behmischer Seitten*) znak (*Wappen vnd Clainot, Mitnamben ainen nach der lengs halb abgethailten Schildt, darinen im grundt oder Thal eine gruene Wiesen, dessen Schildts hinderlinckhes thail weiß oder Silber, in mitten desselben ain Rotter Palckhen oder Straffen uber zwerch gehendt. Im vndern bemelten weisser feldt Schlegel vnnd Eyßen Creutzweiß ubereinander geschrenckt. Im Obern aber ain Roth oder Rubinfarbe doppelte Lylien erscheint. Das vorderthail aber Roth oder Rubin, in welchem auf beruertter halber Wießen ain weiß oder Silberfarber Low furlich auffrechts stehendt, in seinen bayden vordern Pranckhen ainen von ettlichen Metallen schein oder glantz den Perckhstossen ubersich haltendt mit offnem Rachen, Roth ausgeschlagner Zungen vnnd zurukh auffgeworffnen doppelten Schwantz, Vnnd umb obgedachten Schildt außwerts mit ainem gruenen ausgeschnittenen Crantz getziert bayderseits auf ainen gruenen Feldt Zweene Perckh Knappen gegenainander uber stehendt erscheinen, welcher vorder*

ohne Barth vnnd der Ander in ainem braunen Knebel Barth vnnd genanten Schildt als der Aine Zur Rechten mit der linckhen vnnd linckken seiten mit der rechten handt halt oder fuhrendt vnd die andere bayde hännde auf die hüttl setz oder stutzendt angethan in braunen Klaidern auf Jenische Manner vornen mit gelben Knopfflain am Wammes auch weissen Strümpffe vnnd schwartzten Schuuhnen umbgurtendt mit ainem schwartzten Perckhleder vnnd auf den Köpffen weisse spitzige Hauben habend von schwartzten Pörtlein gebraint), který směřjí užívat ve všech právních úkonech a dalších záležitostech (Mainen, setzen vnnd wollen, daß Sy sich dessen in allen vnnd Jeden Jhren offnen vnnd verschlossenen Brieffen, Contracten, Schlußhandlungen, Missiven, Khundtschafften, Ausschreibungen vnnd sonnst all andern Stadt Zierden /.../ sollen vnnd mügen).

Něm., orig., perg., pečeť a plika chybí.

Wissenschaftlichen und Heimatgeschichtlichen Altbestand der Christian-Weise-Bibliothek Zittau, sg. Mscr. D 6.

Pod textem vlevo podpis panovníka „*Mathias manu propria*“.

Poznámky: Do vyhrazeného místa pro miniaturu o rozměrech cca 80×95 mm nebyl znak nikdy namalován.

Literatura: *Kronika města. Historie a založení královského horního města Loučná*, s. 6. Dostupné také elektronicky: město Loučná pod Klínovcem [online]. Dostupné z: <https://www.loucna.eu/mesto/kronika/historie-a-zalozeni-mesta-loucna/historie-a-zalozeni-mesta-loucna-218cs.html> [cit. 2. 9. 2020]; RUDA, V. a kol.: *Znaky*, s. 123; ČÁREK, J.: *Městské znaky*, s. 234–235; ZELENKA, A. – JAVORA, T.: *Sudetendeutsches Wappenlexikon*, s. 58; LIŠKA, K.: *Městské znaky*, s. 75; LIŠKA, K.: *Sbírka III/2*, s. 163–164; KREJČÍK, T.: *Vybraná symbolika*, s. 758–75